

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας

ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

**ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
«ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ
ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ»**

Συγγραφική ομάδα

Γεώργιος Κηπουργός

Γεώργιος Ίντας

Ευαγγελία Μειμέτη

Φωτεινή Μάλλη

Αναστασία Μπελτέ

Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης

του εκπαιδευτικού εγχειριδίου

Νόπη Κεχάογλου

Γλωσσική επιμέλεια

Εκδόσεις Σοκόλη

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση

Mr. Moschos / WINK DESIGN

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού εγχειριδίου της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.). Το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αναπτύχθηκε με την ευθύνη του ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, τα επιστημονικά στελέχη του οποίου παρακολούθησαν και υποστήριξαν τον συντονισμό του έργου σε όλες του τις φάσεις.

Περιεχόμενα

1	Πρόλογος	7
2	Εισαγωγή	9
A	Περιγραφή ειδικότητας	11
1	Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού	11
1 . 1	Τίτλος ειδικότητας	11
1 . 2	Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)	11
2	Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας	12
2 . 1	Ορισμός ειδικότητας	12
2 . 2	Αρμοδιότητες/Καθήκοντα	12
2 . 3	Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα	13
2 . 4	Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης	14
B	Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	16
1	Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	16
2	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης	17
Γ	Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	22
1	Ωρολόγιο πρόγραμμα	23
2	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	24
2 . 1	ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄	24
2 . 1 . A	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	24
2 . 1 . B	ΑΝΑΤΟΜΙΑ	31
2 . 1 . Γ	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	38
2 . 1 . Δ	ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ	46
2 . 1 . Ε	ΥΓΙΕΙΝΗ-ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	55
2 . 1 . ΣΤ	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ	62
2 . 2	ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄	70
2 . 2 . A	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ	70
2 . 2 . B	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	78

2 . 2 . Γ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	86
2 . 2 . Δ	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ-ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	94
2 . 2 . Ε	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	101
2 . 2 . ΣΤ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)	108
2 . 3	ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄	116
2 . 3 . Α	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΕΘ	116
2 . 3 . Β	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ	122
2 . 3 . Γ	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΡΔΙΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	127
2 . 3 . Δ	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ	133
2 . 3 . Ε	ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)	139
2 . 4	ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄	145
2 . 4 . Α	ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	145
2 . 4 . Β	ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	151
2 . 4 . Γ	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΣΤΗ ΜΕΘ	158
2 . 4 . Δ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)	164
3	Διδακτική μεθοδολογία	171
4	Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης	174
4 . 1	Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας	174
4 . 2	Μέσα ατομικής προστασίας	175
Δ	Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης	176
1	Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης	177
2	Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η	179
2 . 1	Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	179
2 . 2	Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης	179
2 . 3	Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης	181
3	Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης	182
4	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης	183
5	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης	190
5 . 1 . Α	ΥΠΟΔΟΧΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΜΕΘ	190
5 . 1 . Β	ΑΤΟΜΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ	190
5 . 1 . Γ	ΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ	191
5 . 1 . Δ	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΑΠΕΚΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΙΤΙΣΗΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ	192

5 . 1 . Ε	ΠΡΟΛΗΨΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ	193
5 . 1 . ΣΤ	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΤΑΚΛΙΣΕΩΝ	194
5 . 1 . Ζ	ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ	194
5 . 1 . Η	ΠΑΡΟΧΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΝΕΚΡΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ	195
5 . 2	Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης	196

	Βιβλιογραφία	198
--	---------------------	------------

A	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα	199
B	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων	205
Γ	Σχετική εθνική νομοθεσία	208

1 | Πρόλογος

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)¹» [κωδικός ΟΠΣ (ΜΙΣ) 5069281], η οποία υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και την ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μια περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα, μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης την οποία αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία, αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση Covid-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του θεσμού. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε μια συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Εμπεριέχοντας μια καινοτόμο δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών, επιδίωξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, με στόχο τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
 - Επικαιροποιημένοι «οδηγοί κατάρτισης» για 130 ειδικότητες αρχικής κατάρτισης.
 - Αντίστοιχα εκπαιδευτικά εγχειρίδια, για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών/-τριών.
 - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.

1 Όπου αναφέρεται ο όρος «Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης» ή το αρκτικόλεξο «ΙΕΚ» νοούνται οι Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης ή το αρκτικόλεξο «ΣΑΕΚ», αντίστοιχα, παρ. 2 άρθρο 3 του Ν. 5082/2024 (Α' 9).

- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχθηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της εκπαίδευσης και της πιστοποίησής της λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.
- Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο, αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης τακτικής περιοδικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των οδηγιών κατάρτισης, των εγχειριδίων και των τραπεζών θεμάτων, έτσι ώστε αυτά να βρίσκονται, κατά το δυνατόν, σε αντιστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα, και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευομένων.

2 | Εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο, εκκινώντας από την περιγραφή της ειδικότητας εστιάζεται στο αναλυτικό περιεχόμενο και τις βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές ενός προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας». Στοχεύει στην ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του, λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς στο πεδίο.

Απευθύνεται κυρίως στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες αλλά και στους/στις εκπαιδευτές/-τριες των προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τα στελέχη σχεδιασμού, τους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους (οι Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης), αλλά και για το σύνολο των λοιπών δυνητικών συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/-ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί μια συστηματική βάση η οποία περιλαμβάνει βασικά στοιχεία για την κατανόηση του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας, αλλά κυρίως εστιάζεται στην ανάλυση των μαθησιακών ενοτήτων και των εκπαιδευτικών προδιαγραφών της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, για το κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο δύναται να υλοποιηθεί, είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα, όπως και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αποτελείται από τέσσερα (Α΄-Δ΄) Μέρη.

- **Το Μέρος Α΄ παρέχει συνοπτικά τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας.**
Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των κύριων εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, ενώ γίνεται αναφορά σε βασικές πηγές πληροφόρησης σε σχέση με την ειδικότητα.
- **Το Μέρος Β΄ εστιάζεται στον καθορισμό των ευρύτερων αλλά και των επιμέρους ενοτήτων προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.**
Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- **Το Μέρος Γ΄ εστιάζεται στο περιεχόμενο και στη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και σε βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές υλοποίησής του.**

Το Μέρος Γ΄ περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα, καθώς και την περίληψη, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα, τις βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά, ένα κείμενο αναφοράς και τις προτεινόμενες πηγές μελέτης κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία, όπως και σε σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

- **Το Μέρος Δ΄ εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.**

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στον χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται, επίσης, οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης, ενδεικτικές εργασίες τις οποίες θα εκτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, καθώς και οι ειδικές προδιαγραφές υλοποίησης που αφορούν τον εξοπλισμό. Αναλύονται οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων, ενώ προτείνονται βασικές μεθοδολογικές αρχές για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο και η τράπεζα θεμάτων της ειδικότητας συνδέονται οργανικά με τον αντίστοιχο οδηγό κατάρτισης της ειδικότητας (Καρανάσιου, Κελέση-Σταυροπούλου, Σιδεράς, Μπάρλου, 2022).

Για τη συγγραφή της μεθοδολογίας ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Ελένη Θεοδωρή, Κωνσταντίνος Μαρκίδης και Δέσποινα Μπαμπανέλου, η οποία ανέλαβε και τη συντακτική της επιμέλεια. Η μεθοδολογία αυτή εκπονήθηκε στο πλαίσιο της «Οριζόντιας Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας» της εν λόγω Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» και με βάση μια κατάλληλα προσαρμοσμένη εκδοχή του προτύπου ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γούλας, Μαρκίδης & Μπαμπανέλου, 2021).

A

Περιγραφή ειδικότητας

1 | Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

1.1 • Τίτλος ειδικότητας

«Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας» (ΦΕΚ 2661/Β/30-5-2022).

1.2 • Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας» περιλαμβάνεται στην ομάδα προσανατολισμού «Υγείας & Πρόνοιας».

2 | Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

2.1 • Ορισμός ειδικότητας

Ο/Η «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας» επικουρεί στην προαγωγή και αποκατάσταση της υγείας των ασθενών που νοσηλεύονται σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας, παρέχοντας εξατομικευμένη σωματική και ψυχολογική υποστήριξη σε ασθενείς, φίλους και οικογένειες. Σκοπός είναι να εφαρμόζει, υπό την εποπτεία του/της προϊσταμένου/-ης νοσηλευτή/-τριας ή των νοσηλευτών/-τριών, καθιερωμένα σχέδια νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς που βρίσκονται σε κρίσιμη για τη ζωή τους κατάσταση ή βρίσκονται σε οξεία και επικίνδυνη φάση της νόσου τους. Η αντιμετώπιση των ασθενών αυτών συνίσταται στην εφαρμογή, αφενός μεν, επείγουσας θεραπευτικής φροντίδας, αφετέρου δε, στην υποστήριξη της ζωής τους με τεχνητά μέσα.

2.2 • Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Ο/Η «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Εκτελεί εργασίες υπό την εποπτεία των νοσηλευτών/-τριών για την υποστήριξη της νοσηλευτικής φροντίδας των βαρέως πασχόντων/ουσών ασθενών, καθώς και της διοίκησης,
- Παρέχει συνεχή και συντονισμένη περίθαλψη, υποστήριξη και θεραπεία σε ασθενείς που νοσηλεύονται σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας,
- Ελέγχει τις βασικές ζωτικές ενδείξεις, λαμβάνοντας τα μέτρα που υποδεικνύονται από τον/τη νοσηλευτή/-τρια και αναφέρεται σε αυτόν, κατά περίπτωση,
- Παρέχει βοήθεια σε ασθενείς με προσωπικές και θεραπευτικές ανάγκες φροντίδας, όπως προσωπική υγιεινή, σίτιση, σωματική κινητικότητα και άσκηση, μη φαρμακολογικά μέτρα ανακούφισης από τον πόνο, επικοινωνία, λήψη φαρμάκων από το στόμα και αλλαγή επιδέσμων,
- Παρατηρεί την κατάσταση, τις απαντήσεις και τη συμπεριφορά των ασθενών και αναφέρει οτιδήποτε μη φυσιολογικό στον επαγγελματία υγείας,
- Εφαρμόζει τα πρότυπα περιβαλλοντικής υγιεινής των ασθενών, όπως είναι ο καθαρισμός των κρεβατιών των ασθενών, η αλλαγή κλινოსκεπασμάτων και ο καθαρισμός και η αποθήκευση του εξοπλισμού,
- Επικοινωνεί και συνεργάζεται με τους/τις νοσηλευτές/-τριες και άλλους/-ες επαγγελματίες υγείας για τη διασφάλιση της παροχής ποιοτικής και αποτελεσματικής φροντίδας στους/στις ασθενείς,

- Τηρεί τα συμφωνηθέντα πρωτόκολλα και τις κατευθυντήριες γραμμές για την υποστήριξη της πρακτικής της υγειονομικής περίθαλψης, τα οποία εκδίδονται από ιδρύματα υγειονομικής περίθαλψης, επαγγελματικές ενώσεις ή από αρχές και επιστημονικούς οργανισμούς,
- Παρέχει βοήθεια σε ασθενείς με σκοπό την προσαρμογή τους στις επιπτώσεις της σωματικής αναπηρίας και την κατανόηση των νέων ευθυνών και του επιπέδου εξάρτησης,
- Επικουρεί στην προετοιμασία των ασθενών για προγραμματισμένες διαγνωστικές και θεραπευτικές εξετάσεις,
- Αποστειρώνει χειρουργικά εργαλεία, εξοπλισμό και φροντίζει για την ασφαλή αποθήκευσή τους,
- Παρέχει γεύματα σύμφωνα με τις διατροφικές απαιτήσεις και τις ιατρικές εντολές.

2.3 • Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας» μπορεί να εργαστεί στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ), όπου νοσηλεύονται ασθενείς που χρήζουν εντατικής φροντίδας γιατί η ζωή τους βρίσκεται σε υψηλό κίνδυνο, και στη Μονάδα Αυξημένης Φροντίδας (ΜΑΦ), η οποία αποτελεί φυσική συνέχεια της ΜΕΘ και εκεί νοσηλεύονται ασθενείς που έχουν ξεπεράσει μεν τον αρχικό κίνδυνο για τη ζωή τους, εντούτοις χρήζουν ακόμα αυξημένης φροντίδας. Οι Μονάδες Εντατικής Θεραπείας διακρίνονται σε πολυδύναμες και ειδικές.

Οι πολυδύναμες ΜΕΘ είναι:

- Αναπνευστική ΜΕΘ,
- Χειρουργική ΜΕΘ,
- Μονάδα Ανάνηψης,
- Νευροχειρουργική ΜΕΘ,
- Μονάδα Τραύματος.

Οι ειδικές ΜΕΘ είναι:

- Μονάδα Εντατικής Νοσηλείας Νεογνών,
- ΜΕΘ Παίδων,
- Μονάδα Μεταμόσχευσης Μυελού των Οστών,
- Μονάδα Τεχνητού Νεφρού,
- ΜΕΘ Εμφραγμάτων,
- Στεφανιαία Μονάδα,
- Καρδιοχειρουργική ΜΕΘ.

2.4 • Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης

- Ένωση Νοσηλευτών Ελλάδος (ΕΝΕ):
<https://enne.gr/>
- Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ), Επαγγελματικές Μονογραφίες. Ανακτήθηκε στις 9 Σεπτεμβρίου 2022 από: <https://www.eoppep.gr/index.php/el/>
- ΕΟΠΠΕΠ, Πιστοποιημένα Επαγγελματικά Περιγράμματα. Διαθέσιμο στο: <https://www.eoppep.gr/index.php/el/professional-outlines>
- Εθνικός Σύνδεσμος Νοσηλευτών Ελλάδος (ΕΣΝΕ): <https://www.esne.gr/>
- Καθηκοντολόγιο Βοηθών Νοσηλευτών/-τριών νοσοκομείων και των λοιπών νοσηλευτικών ιδρυμάτων του ΕΣΥ, καθώς και των δημόσιων δομών παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. Ανακτήθηκε στις 9 Σεπτεμβρίου 2022 από: <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ygeia/noseleutries-nosokomes/ya-g6-gp-oik-46042-2022.html>
- Οδηγός σπουδών ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας». Ανακτήθηκε στις 9 Σεπτεμβρίου 2022 από: https://gsvetlly.minedu.gov.gr/publications/docs2023/55.%CE%92%CE%9F%CE%97%CE%98%CE%9F%CE%A3_%CE%9D%CE%9F%CE%A3%CE%97%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3_%CE%A4%CE%A1%CE%91%CE%A5%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3.pdf
- Πανελλήνια Συνδικαλιστική Νοσηλευτική Ομοσπονδία του ΕΣΥ (ΠΑΣΥΝΟ-ΕΣΥ). Διαθέσιμο στο: <https://www.pasyno.gr/>
- Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζομένων Δημοσίων Νοσοκομείων (ΠΟΕΔΗΝ). Διαθέσιμο στο: <https://www.poedhn.gr/>
- Συμπλήρωμα πιστοποιητικού για το Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Επιπέδου 5. Ειδικότητα ΙΕΚ: ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ, Εθνικό Κέντρο Europass Ελλάδας: ΕΟΠΠΕΠ-EL/NEC. Ανακτήθηκε στις 9 Σεπτεμβρίου 2022 από: <https://europass.eoppep.gr/europass-supplements/>
- Become a Nurse Assistant-Red Cross, Διεθνές πρόγραμμα εκπαίδευσης Βοηθών Νοσηλευτών/-τριών-Ερυθρός Σταυρός. Διαθέσιμο στο: <https://www.redcross.org/take-a-class/lp/certified-nursing-assistant-nat>
- Cedefop, European Centre for the Development of Vocational Training, Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ενισχύει την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ). Διαθέσιμο στο: <https://www.cedefop.europa.eu/en>
- European Nursing Council, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Νοσηλευτών/-τριών (ENC). Διαθέσιμο στο: <https://enc-eu.org/>

- European Skills, Competences, Qualifications and Occupations, Ευρωπαϊκή ταξινόμηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων και επαγγελμάτων (ESCO). Διαθέσιμο στο: <https://esco.ec.europa.eu/select-language?destination=/node/1>
- European Commission, Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κατάσταση της υγείας στην ΕΕ, https://ec.europa.eu/health/index_en
- European Hospital and Healthcare Federation, Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Νοσοκομείων και Υγείας (HOPE). Διαθέσιμο στο: <https://hope.be/>
- The International Council of Nurses, Διεθνές Συμβούλιο Νοσηλευτών/-τριών (ICN). Διαθέσιμο στο: <https://www.icn.ch/>
- International Hospital Federation, Διεθνής Ομοσπονδία Νοσοκομείων (IHF). Διαθέσιμο στο: <https://ihf-fih.org/>
- International Labour Organization, Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO). Διαθέσιμο στο: <https://www.ilo.org/>
- International Standard Classification of Occupations of the International Labor Organization (ILO): Nursing Associate Professionals (ISCO 08-code 3221) and Healthcare Assistants (ISCO 08-code 5321). Διεθνής πρότυπη ταξινόμηση της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας των Επαγγελματιών Νοσηλευτών/-τριών (ISCO). Διαθέσιμο στο: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/@publ/documents/publication/wcms_172572.pdf
- National Association of Health Care Assistants, Διεθνής Ένωση Βοηθών Νοσηλευτών/-τριών (NAHCA). Διαθέσιμο στο: <https://www.nahcacna.org/>
- National Association of Health Care Assistants (NAHCA): <https://www.nahcacna.org/>
- Nurses and Midwives' Association, Οργανισμός Νοσηλευτών/-τριών και Μαιευτών/Μαιών (NSW). Διαθέσιμο στο: <https://www.nswnma.asn.au/membership/member-benefits/>
- Nurse.org. How to Become a CNA | Salary & Certification, Διεθνής Οργανισμός Νοσηλευτών/-τριών. Οδηγίες πιστοποίησης Βοηθών Νοσηλευτών/-τριών. Διαθέσιμο στο: <https://nurse.org/resources/certified-nursing-assistant-cna/>

B

Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

1 | Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας». Επιδιώκεται, μέσω της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης αλλά και της πρακτικής άσκησης ή της μαθητείας, να αποκτήσουν τις αναγκαίες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες για την άσκηση της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας».

2 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους, οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων που καλύπτουν το σύνολο του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας.

Πιο συγκεκριμένα, για την ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας» διακρίνουμε τις παρακάτω ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων:

- α) «Υποδοχή ασθενούς στη ΜΕΘ»,
- β) «Ατομική υγιεινή και καθαριότητα ασθενούς»,
- γ) «Λήψη και καταγραφή ζωτικών σημείων»,
- δ) «Υποστήριξη λειτουργιών απέκκρισης και σίτισης ασθενούς»,
- ε) «Πρόληψη διασποράς λοιμώξεων»,
- στ) «Πρόληψη κατακλίσεων»,
- ζ) «Προεγχειρητική και μετεγχειρητική ετοιμασία», και
- η) «Παροχή φροντίδας νεκρού σώματος».

Ο/Η «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας» συμμετέχει ή αναλαμβάνει τα ως άνω υπό την εποπτεία του/της Προϊσταμένου/-ης Νοσηλευτή/-τριας ή των Νοσηλευτών/-τριών.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα, που προσδιορίζουν με σαφήνεια όσα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίζουν ή/και θα είναι ικανοί/-ές να πράττουν, αφού ολοκληρώσουν το πρόγραμμα κατάρτισης της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
A. «Υποδοχή ασθενούς στη ΜΕΘ» συνέχεια >>	• Τακτοποιούν την κλίνη τοποθετώντας νέο και καθαρό ιματισμό, • Φροντίζουν για την ασφαλή διαχείριση του/της νέου/-ας ασθενούς τοποθετώντας όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό στον χώρο, • Συμμετέχουν επικουρικά στην τοποθέτηση του/της ασθενούς από το φορείο στην κλίνη ή στην έγερση,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια A. «Υποδοχή ασθενούς στη ΜΕΘ»	• Απελευθερώνουν τον θώρακα του/της ασθενούς από τα ρούχα και σύνδεσή του/της με όλα τα απαραίτητα όργανα/συσκευές παρακολούθησης, • Μετρούν το σωματικό βάρος του/της ασθενούς, είτε σε όρθια θέση, αν ενδείκνυται, είτε με τη χρήση ειδικού ανυψωτικού μηχανήματος/ζυγαριάς, • Παρακολουθούν τη λειτουργία των βασικών/απλών συσκευών και των παροχετεύσεων σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες, • Εφαρμόζουν περιοριστικά μέτρα για την ασφάλεια του/της ασθενούς, • Συμμετέχουν επικουρικά στην εκτέλεση επειγουσών νοσηλευτικών πράξεων (π.χ. ακινητοποίηση κατάγματος) και στην εφαρμογή πρώτων βοηθειών (π.χ. ΚΑΡΠΑ).
B. «Ατομική υγιεινή και καθαριότητα ασθενούς»	• Εκτελούν λούσιμο επί κλίνης και χτένισμα του τριχωτού της κεφαλής του/της βαρέως πάσχοντος/-ουσας ασθενούς, παρατηρώντας για δερματικές αλλοιώσεις και έντονη τριχοπτωση, • Φροντίζουν το μουστάκι του άνδρα ασθενούς, • Ξυρίζουν τον άνδρα ασθενή, ελέγχοντας για τυχόν αιμορραγία σε περίπτωση κοψίματος από το ξυραφάκι αν ο ασθενής λαμβάνει αντιπηκτική αγωγή, • Φροντίζουν τη στοματική κοιλότητα σε εξαρτημένο ασθενή, • Συνεργάζονται με τον/τη νοσηλευτή/-τρια στο λουτρό σώματος του/της βαρέως πάσχοντος/-ουσας ασθενούς επί κλίνης, • Εκτελούν κοπή των νυχιών και να εφαρμόζουν ενυδατική κρέμα στα άκρα, • Φροντίζουν το περιβάλλον του/της ασθενούς στρώνοντας την κλίνη με καθαρά κλιννοσκεπάσματα, τοποθετώντας τον/την ασθενή σε άνετη θέση και τακτοποιώντας τα προσωπικά του/της αντικείμενα (γυαλιά, είδη καλλωπισμού).
Γ. «Λήψη και καταγραφή ζωτικών σημείων»	• Ενημερώνουν τον/τη νοσηλευτή/-τρια ή τον/την ιατρό στην περίπτωση που οι τιμές των ζωτικών σημείων δεν είναι μέσα στα φυσιολογικά όρια, • Παρακολουθούν την απόκριση του/της ασθενούς μετά την εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπιση των παθολογικών τιμών των ζωτικών σημείων, και να ενημερώνουν ανάλογα τον/τη νοσηλευτή/-τρια ή τον/την ιατρό.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
Δ. «Υποστήριξη λειτουργιών απέκκρισης και σίτισης ασθενούς»	• Συμμετέχουν επικουρικά στον καθετηριασμό της ουροδόχου κύστης με τον/τη νοσηλεύτη/-τρια ή τον/την ιατρό, • Καταγράφουν την ωριαία αποβολή ούρων στο ατομικό διάγραμμα/ φύλλο νοσηλείας, • Προετοιμάζουν το έντερο σε περίπτωση χειρουργικής επέμβασης, • Εκτελούν τοπική καθαριότητα των γεννητικών οργάνων σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες, • Μετρούν και να καταγράφουν σε ειδικό έντυπο τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά 24ώρου, • Λαμβάνουν δείγμα για γενική και καλλιέργεια ούρων και κοπράνων, • Ενημερώνουν τον/τη νοσηλεύτη/-τρια ή τον/την ιατρό σε περίπτωση προβλήματος ούρησης, αν το ισοζύγιο είναι θετικό ή αρνητικό και αν ο υποκλυσμός απέδωσε, • Μεταφέρουν τα δείγματα στο εργαστήριο σύμφωνα με τις οδηγίες του/της Προϊσταμένου/-ης ή του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας, • Βοηθούν τον/τη νοσηλεύτη/-τρια ή τον/την ιατρό στην τοποθέτηση και αφαίρεση ρινογαστρικού καθετήρα, • Σιτίζουν τον/την ασθενή μέσω του ρινογαστρικού καθετήρα με ειδικά σκευάσματα τροφής, κατόπιν ιατρικής οδηγίας, παρακολουθώντας την απόκριση του/της ασθενούς, • Καταγράφουν την απόκριση του/της ασθενούς μετά την αφαίρεση του ρινογαστρικού καθετήρα, παρατηρώντας αν ο/η ασθενής εμφανίσει ναυτία ή έμετο.
Ε. «Πρόληψη διασποράς λοιμώξεων» συνέχεια >>	• χρησιμοποιούν τον ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό στην ιατρονοσηλευτική φροντίδα του/της ασθενούς, • βοηθούν τον/την ιατρό να ντυθεί με υφασμάτινη χειρουργική μπλούζα σε περίπτωση επεμβατικής τεχνικής στον/στην ασθενή (καθετηριασμός κεντρικής φλέβας, τραχειοστομία), • προετοιμάζουν και να διατηρούν την αποστειρωμένη επιφάνεια για την τοποθέτηση και τη χρήση του αποστειρωμένου υλικού, • φροντίζουν για την καθαριότητα των εργαλείων με ειδικά προϊόντα πριν από την αποστείρωση, απομακρύνοντας ορατές ρυπαρότητες, υπολείμματα ιστών, αίματος ή ξένων σωμάτων,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνεχία Ε. «Πρόληψη διασποράς λοιμώξεων»	• Ελέγχουν τη λειτουργία των εργαλείων και να αναφέρουν στους/στις υπευθύνους/-ες, • Συσκευάζουν τα εργαλεία για να σταλούν στην Κεντρική Αποστείρωση του νοσοκομείου, • Ταξινομούν τα εργαλεία, τις συσκευές, τον ιματισμό, το φαρμακευτικό υλικό, τα αναλώσιμα σε αποθηκευτικούς χώρους εντός ή εκτός ΜΕΘ.
ΣΤ. «Πρόληψη κατακλίσεων»	• Ελέγχουν συστηματικά το δέρμα του/της ασθενούς, τουλάχιστον τρεις (3) φορές την ημέρα, παρατηρώντας για δερματικές αλλοιώσεις, • Μετακινούν τον/την ασθενή κάθε δύο (2) ώρες χρησιμοποιώντας όλες τις θέσεις, εκτός αν υπάρχει αντένδειξη, • Μετατοπίζουν το βάρος του σώματος του/της ασθενούς με ανάλογες κινήσεις του κρεβατιού, • Χρησιμοποιούν ειδικές επιφάνειες στήριξης (μαξιλάρια, στρώματα) του/της ασθενούς για να μειώνεται ή να εξαλείφεται η πίεση που ασκεί το βάρος του σώματος του/της ασθενούς στο δέρμα και στους υποδόριους ιστούς όταν πιέζεται στην επιφάνεια του κρεβατιού, • Φροντίζουν οι περιδέσεις και οι επίδεσμοι να είναι κατάλληλα τοποθετημένα και εφαρμοσμένα, • Αποφεύγουν την υπερβολική υγρασία (απώλεια ούρων, κοπράνων, εκκρίσεις τραύματος, ιδρώτας), • Διατηρούν τα σεντόνια στεγνά και χωρίς πτυχώσεις, • Διατηρούν το δέρμα στεγνό και καθαρό, και να το καθαρίζουν άμεσα ύστερα από εφίδρωση και ύστερα από απώλεια ούρων και κοπράνων, • Καθαρίζουν επιμελώς το δέρμα με μέτριας θερμοκρασίας νερό και ουδέτερο σαπούνι για αποφυγή ξηροδερμίας, • Εφαρμόζουν κρέμα, γαλάκτωμα ή λοσιόν ενυδάτωσης μία (1) φορά την ημέρα και ύστερα από κάθε καθαρισμό του δέρματος.
Ζ. «Προεγχειρητική και μετεγχειρητική ετοιμασία» συνέχεια >>	• καθαρίζουν το δέρμα της περιοχής και στη συνέχεια να ξυρίζουν γύρω από το εγχειρητικό πεδίο, • βοηθούν στο ολόσωμο λουτρό καθαριότητας με τη χρήση αντισηπτικού διαλύματος,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια Ζ. «Προεγχειρητική και μετεγχειρητική ετοιμασία»	• Βοηθούν στη μεταφορά του/της ασθενούς από την κλίνη στο φορείο, • Εφαρμόζουν μετεγχειρητικώς αντιθρομβωτικές κάλτσες για την πρόληψη της ανάπτυξης θρόμβων αίματος.
Η. «Παροχή φροντίδας νεκρού σώματος»	• Απομακρύνουν διακριτικά τους/τις συγγενείς ή τους/τις επισκέπτες/-τριες, • Τηρούν όλες τις θρησκευτικές ή πολιτιστικές/πολιτισμικές πεποιθήσεις αλλά και τις επιθυμίες ή τις προτιμήσεις των συγγενών για τη μεταθανάτια φροντίδα, • Αντιμετωπίζουν τη σορό με απόλυτο σεβασμό και προσοχή καθ' όλη τη διάρκεια των διαδικασιών, • Διαχειρίζονται τα νεκρά σώματα με αυστηρή τήρηση των μέτρων ατομικής προστασίας (όπως χρήση γαντιών, μάσκας, αδιάβροχης ρόμπας), με στόχο την ελαχιστοποίηση της μετάδοσης επιβεβαιωμένου ή όχι μεταδοτικού νοσήματος, • Ειδοποιούν τον/την τραυματιοφορέα για τη διακριτική μεταφορά του/της νεκρού/-ής στον νεκροθάλαμο, • Ενημερώνουν την οικογένεια σχετικά με τα προσωπικά αντικείμενα του/της αποθανόντος/-ούσας και τη διαδικασία παραλαβής τους, • Παραπέμπουν την οικογένεια στον/στην ιατρό για να παραλάβει το πιστοποιητικό θανάτου, • Υποστηρίζουν ψυχολογικά τους/τις συγγενείς και να τους/τις παραπέμπουν σε ειδικό προσωπικό (ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό) για τη διαχείριση του πένθους τους, • Μεριμνούν για τον καθαρισμό και την απολύμανση της κλίνης και του θαλάμου, μετά την απομάκρυνση του/της νεκρού/-ής.

Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

1 | Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Μο-
νάδων Εντατικής Θεραπείας», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ),
εργαστηρίων (Ε) καθώς και του συνόλου (Σ) αυτών ανά μάθημα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	4	4	8									
2	ΑΝΑΤΟΜΙΑ	2	0	2									
3	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	2	0	2									
4	ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ	2	0	2									
5	ΥΓΙΕΙΝΗ-ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	2	0	2									
6	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ	2	2	4									
7	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ				3	4	7						
8	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				2	0	2						
9	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				2	0	2						
10	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ-ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				2	0	2						
11	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ				2	0	2						
12	ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)				0	5	5	0	12	12	0	14	14
13	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΕΘ							2	0	2			
14	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑΣ							2	0	2			
15	ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΡΔΙΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ							2	0	2			
16	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ							2	0	2			
17	ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ										2	0	2
18	ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ										2	0	2
19	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΣΤΗ ΜΕΘ										2	0	2
ΣΥΝΟΛΟ		8	12	20	10	10	20	8	12	20	6	14	20

2 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

2.1 • ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

2.1.A • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι να έρθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε επαφή με την έννοια της Νοσηλευτικής ως διεργασία φροντίδας, της οποίας επίκεντρο είναι ο άνθρωπος, στοχεύοντας στην πρόληψη, τη διατήρηση και την προαγωγή της υγείας. Ειδικότερα, πραγματεύεται την απόκτηση των απαιτούμενων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ώστε οι καταρτιζόμενοι/-ες να εφαρμόζουν υπό επίβλεψη ή κατόπιν ανάθεσης από νοσηλεύτη/-τρια τις απαιτούμενες για τη φροντίδα του/της ασθενούς πράξεις και τεχνικές. Το θεωρητικό μέρος πραγματεύεται έννοιες και ορισμούς σχετικά με την ευεξία, την υγεία, την πρόληψη της ασθένειας, την ολιστική και εξατομικευμένη φροντίδα ενός/μίας ασθενούς, την ιεραρχική πυραμίδα των ανθρώπινων αναγκών, την τεχνική της νοσηλευτικής διεργασίας υπό το πρίσμα μιας ανθρωποκεντρικής προσέγγισης. Επίσης, σε επίπεδο υιοθέτησης στάσεων συμπεριφοράς αναφέρονται οι βασικές αρχές της νοσηλευτικής δεοντολογίας, τα ηθικά διλήμματα που συχνά αναδύονται, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις ασθενών και των βοηθών νοσηλευτών/-τριών. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργαστηριακό μέρος της ενότητας αυτής εφαρμόζουν τις τεχνικές επικοινωνίας και αναγνωρίζουν τους μηχανισμούς άμυνας του ατόμου. Εκτιμούν τις ανάγκες και τα προβλήματα των ατόμων με τη συλλογή πληροφοριών. Περιγράφουν και εφαρμόζουν τις αρχές μηχανικής του σώματος σύμφωνα με τα πρωτόκολλα εργονομίας (υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας) κατά τη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών στον θάλαμο νοσηλείας, στην αίθουσα χειρουργείου και σε ΜΕΘ. Αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα της λήψης των ζωτικών σημείων (σφυγμός, αρτηριακή πίεση, θερμοκρασία, αναπνοές) και εφαρμόζουν όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για την καταγραφή τους στα αντίστοιχα προτυποποιημένα έγγραφα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη χρήση απλής νοσηλευτικής κλίνης και πραγματοποιούν νοσηλευτικές πράξεις σε προσομοιωμένους/-ες ασθενείς, όπως σωματική υγιεινή, μετακίνηση ασθενούς επί κλίνης, χρήση άσηπτης τεχνικής, χρήση μέτρων ατομικής προστασίας (ΜΑΠ), χορήγηση φαρμάκων, περιποίηση ελκών πίεσης, εφαρμογή υποκλυσμού κ.ά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν την επιστήμη της Νοσηλευτικής και το γνωστικό της αντικείμενο,
- Κατονομάζουν τις έννοιες της υγείας, της ευεξίας, της ασθένειας και της προαγωγής της υγείας,
- Αναλύουν τη θεωρία της πολλαπλότητας των παραγόντων που προκαλούν την ασθένεια,
- Αντιλαμβάνονται τα επίπεδα της πρόληψης (πρωτογενής, δευτερογενής, τριτογενής),
- Εφαρμόζουν δεξιότητες επικοινωνίας, τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιούν για τη διεργασία της συλλογής πληροφοριών, όπως η λήψη και η καταγραφή του νοσηλευτικού ιστορικού,
- Σχεδιάζουν τη φροντίδα των ατόμων κατανοώντας την ολότητα του ανθρώπου ως βιο-ψυχο-κοινωνικής οντότητας,
- Εφαρμόζουν τις αρχές μηχανικής του σώματος σύμφωνα με τα πρωτόκολλα εργονομίας (υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας), στον θάλαμο του νοσηλευτικού τμήματος, στην αίθουσα του χειρουργείου και στη ΜΕΘ,
- Λαμβάνουν τα ζωτικά σημεία (θερμοκρασία, αρτηριακός σφυγμός, αρτηριακή πίεση, αναπνοές και κορεσμός οξυγόνου) με τη χρήση του διαθέσιμου σύγχρονου εξοπλισμού,
- Καταγράφουν τις μετρήσεις των ζωτικών σημείων στα αντίστοιχα προτυποποιημένα δελτία καταγραφής τους,
- Διαχειρίζονται την καθημερινή σωματική υγιεινή των ασθενών και το λουτρό επί κλίνης,
- Εφαρμόζουν διαδικασίες διευθέτησης της κλίνης, με ή χωρίς κατακεκλιμένο/-η ασθενή,
- Αξιολογούν πιθανά έλκη πίεσης,
- Σχεδιάζουν νοσηλευτικές παρεμβάσεις, υπό την καθοδήγηση του/της νοσηλευτή/-τριας,
- Εξοικειώνονται με τις αρχές της νοσηλευτικής δεοντολογίας, και
- Παροτρύνουν τους/τις ασθενείς να συμμετέχουν ενεργά στο πλάνο της νοσηλευτικής φροντίδας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Υγεία / Ασθένεια / Αγωγή και προαγωγή υγείας / Πρόληψη / Ασφάλεια / Μέτρα ατομικής προστασίας / Ατομική υγιεινή / Ζωτικά σημεία / Ηθικά διλήμματα / Κώδικας ηθικής και δεοντολογίας / Νοσηλευτική φροντίδα / Νοσηλευτική διεργασία / Πλάνο φροντίδας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (4), Εργαστήριο (4), Σύνολο (8).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ
2	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ
3	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑ-ΑΝΑΓΚΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
4	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΛΑΝΟΥ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
5	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
6	ΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ
7	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε πρώτη επαφή με βασικές έννοιες της νοσηλευτικής επιστήμης. Επίσης, στην υποενότητα αναπτύσσεται η πορεία και η εξέλιξη της νοσηλευτικής επιστήμης κατά τη διάρκεια των ετών, τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα. Βασικός σκοπός της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το αντικείμενο με το οποίο ασχολείται η νοσηλευτική επιστήμη και να μπορέσουν να το εφαρμόσουν στην πράξη κατά την παροχή φροντίδας στον ασθενή και στον χρήστη υπηρεσιών υγείας γενικότερα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν την εξέλιξη της επιστήμης, τις φιλοσοφικές και διαπολιτισμικές προσεγγίσεις της φροντίδας, αλλά και την επαγγελματική εξέλιξη της νοσηλευτικής, ενώ παράλληλα θα γνωρίσουν και εκείνους τους παράγοντες που συνέβαλαν στη διαμόρφωση και τη σύνδεση της νοσηλευτικής φροντίδας με το σημερινό σύστημα υγείας. Επιπροσθέτως, η γνώση των θεωριών της νοσηλευτικής θα δώσει τη δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν την επίδραση της συμβολής βασικών επιστημόνων του χώρου στη νοσηλευτική κλινική φροντίδα και να κατανοήσουν και τις αλλαγές που έχουν επέλθει στον τρόπο με τον οποίο ασκείται η νοσηλευτική στο σύστημα υγείας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αντιληφθούν τον ρόλο του/της νοσηλευτή/-τριας και τη διάκριση του/της βοηθού νοσηλευτή/-τριας μέσα από το αναλυτικό θεσμικό πλαίσιο και τους κανόνες που διέπουν τη νοσηλευτική πρακτική σε όλους τους χώρους παροχής φροντίδας υγείας. Συνολικά, η συγκεκριμένη υποενότητα συνδέει το παρελθόν με το παρόν της νοσηλευτικής επιστήμης και δίνει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες μια ολοκληρωμένη αντίληψη της νοσηλευτικής

θεωρίας και της πρακτικής στον ελληνικό και διεθνή χώρο, καθώς και της κουλτούρας της νοσηλευτικής φροντίδας στο σύστημα υγείας.

2.1.A.2 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ

Στην υποεπάρκεια αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενημερωθούν σχετικά με το νομικό πλαίσιο που διέπει τη νοσηλευτική επιστήμη καθώς και τη συμβολή του στη διαμόρφωση της ηθικής και δεοντολογίας κατά την άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος. Στόχος της θεματικής υποεπάρκειας είναι η ενημέρωση των εκπαιδευόμενων σχετικά με τον κώδικα νοσηλευτικής δεοντολογίας και η σύνδεσή του με τα σύγχρονα ηθικά διλήμματα, την εμπιστευτικότητα και το απόρρητο, τα προσωπικά δεδομένα κ.λπ. που αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης νοσηλευτικής πρακτικής και τα οποία είναι αποτέλεσμα της προόδου των βιοϊατρικών επιστημών και της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται στον χώρο της υγείας. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποσαφηνίσουν τις κύριες αρχές της βιοηθικής, οι οποίες επηρεάζουν τη νοσηλευτική πρακτική και θα κατανοήσουν βασικά ηθικά αξιόλογα τα οποία αναμένεται να συναντήσουν στην καθημερινή τους νοσηλευτική πρακτική. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των ασθενών. Επίσης, θα ενημερωθούν για τα όργανα προστασίας των δικαιωμάτων των ασθενών κατά τη διάρκεια της νοσηλείας στο νοσοκομείο, αλλά και κατά την παροχή φροντίδας σε δομές εκτός νοσοκομείου. Βασικό χαρακτηριστικό του τομέα της υγείας στη σύγχρονη εποχή είναι η κοινωνική πολυπολιτισμικότητα. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν το πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα από διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα, τους θεσμούς προστασίας αυτών καθώς και το νομικό πλαίσιο και τους κανόνες που διέπουν την έρευνα και τη συμμετοχή ασθενών και επαγγελματιών υγείας σε αυτή.

2.1.A.3 | ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑ-ΑΝΑΓΚΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποεπάρκεια αναπτύσσονται οι έννοιες της υγείας και της ασθένειας καθώς και οι προσδιοριστικοί παράγοντες που τις επηρεάζουν. Αναλύονται οι παράγοντες (ατομικοί, πολιτισμικοί, κοινωνικοί, οικονομικοί κ.ά.) που επιδρούν στην υγεία ατόμων και ομάδων. Επίσης, αναπτύσσονται οι ρόλοι κατά την άσκηση της νοσηλευτικής, ανάλογα με τα επίπεδα παροχής νοσηλευτικής φροντίδας στο σύστημα υγείας (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίζουν τη σχέση ανάμεσα στην οικογένεια και τον ασθενή, καθώς και τον τρόπο που η οικογένεια και το περιβάλλον του/της ασθενούς μπορούν να επηρεάσουν τη νοσηλευτική φροντίδα και την υποστήριξη του ατόμου. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίζουν τις βασικές ανάγκες του ατόμου και την ιεράρχησή τους σύμφωνα με τη θεωρία του Maslow. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να ιεραρχούν τις ανάγκες μέσα από ολιστική προσέγγιση των ασθενών, αξιολογώντας τις βιολογικές του/της ανάγκες, αλλά και τις

ανάγκες ενημέρωσης, πληροφόρησης καθώς και τις πνευματικές του ανάγκες, πάντα στο πλαίσιο ενός διαπολιτισμικού περιβάλλοντος και με βάση τα ατομικά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του/της ασθενούς. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναπτύξουν ικανότητες επικοινωνίας και ενσυναίσθησης που θα αποτελέσουν σημαντικά εφόδια κατά την παροχή φροντίδας υγείας στους ασθενείς, αλλά και κατά τη συνεργασία με άλλους επιστήμονες υγείας ως μέλη της θεραπευτικής ομάδας.

2.1.A.4 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΛΑΝΟΥ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Στην παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα αναπτύσσεται η έννοια της νοσηλευτικής διεργασίας και η διαχρονική εξέλιξή της. Παράλληλα, γίνεται αναφορά στους παράγοντες εκείνους που επηρέασαν τη διαμόρφωση της νοσηλευτικής διεργασίας στις ημέρες μας. Σκοπός της υποενότητας είναι να έρθουν σε επαφή οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τα τέσσερα κύρια συστήματα νοσηλευτικής φροντίδας και με τα βήματα της νοσηλευτικής διεργασίας. Σε αυτό το πλαίσιο, γίνεται αναλυτική περιγραφή των χαρακτηριστικών και των σταδίων της νοσηλευτικής διεργασίας, ενώ παράλληλα σημειώνεται η ανάγκη τεκμηρίωσης του σχεδιασμού της φροντίδας για την ασφάλεια του/της νοσηλευτή/-τριας και του/της ασθενούς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ανάγκη χρήσης κατάλληλου εξοπλισμού και υλικών σε βασικές παρεμβάσεις κατά την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας. Μέσα από αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλλιεργούν κριτική σκέψη και αναπτύσσουν ικανότητες παρατήρησης του συνόλου των δεδομένων που αφορούν τον ασθενή αλλά και του ευρύτερου περιβάλλοντος φροντίδας. Επιπροσθέτως, στη διάρκεια της υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου νοσηλευτικής φροντίδας και θα μάθουν τα βήματα του προγραμματισμού και του καθορισμού των παρεμβάσεων, σύμφωνα με τις αρχές της νοσηλευτικής διεργασίας, της τεκμηριωμένης κλινικής πρακτικής και με βάση τα θεωρητικά και κλινικά πρωτόκολλα. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν την ανάγκη αξιολόγησης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών κατά τη διάρκεια της παροχής νοσηλευτικής φροντίδας και θα μπορούν να αντιληφθούν τους τύπους και τις μεθόδους αξιολόγησης αυτών και την αξιοποίηση κάθε πληροφορίας κατά την κατάρτιση και εφαρμογή του πλάνου φροντίδας.

2.1.A.5 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενημερωθούν για την έννοια και τις βασικές παραμέτρους της ατομικής υγιεινής και θα αναλύσουν εκτενώς τους κανόνες ατομικής υγιεινής που αφορούν τόσο τη φροντίδα των ασθενών όσο και την υγιεινή των ιδίων. Παράλληλα, θα γίνει επισήμανση της ανάγκης εφαρμογής κανόνων και μεθόδων ατομικής υγιεινής σε όλα τα στάδια παροχής νοσηλευτικής φροντίδας υγείας. Για τις ανάγκες κατανόησης της θεωρίας της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συμμετέχουν σε εργαστηριακές ασκήσεις σε προπλάσματα με στόχο την εκπαίδευση.

σή τους σε διαδικασίες καθημερινής ατομικής υγιεινής, όπως το λουτρό σώματος και κεφαλής επί κλίνης, την υγιεινή στοματικής κοιλότητας και την υγιεινή της περιγεννητικής περιοχής καθώς και τη διατήρηση καθαρού περιβάλλοντος στην κλίνη του/της ασθενούς και στους παρακλίνιους χώρους. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργαστήριο θα εκπαιδευτούν στον ορθό τρόπο πλυσίματος και απολύμανσης των χεριών, όπου θα τονιστεί ιδιαίτερα ότι αυτή η πρακτική αποτελεί κύριο μέτρο πρόληψης της μετάδοσης ενδονοσοκομειακών λοιμώξεων και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στους ασθενείς. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τα κύρια μέτρα ατομικής προστασίας, ενώ στο εργαστήριο θα μάθουν τον σωστό τρόπο εφαρμογής και απόρριψής τους. Ανάμεσα στα μέτρα ατομικής προστασίας που θα γνωρίσουν είναι η χρήση απλής ή ενισχυμένης μάσκας, ο προστατευτικός ρουχισμός, τα ποδονάγια, ο σκούφος και τα προστατευτικά γυαλιά.

2.1.A.6 | ΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενημερωθούν για το θεωρητικό πλαίσιο που διέπει τα ζωτικά σημεία (θερμοκρασία, αρτηριακή πίεση, σφυγμός, αναπνοή) στον άνθρωπο και θα εκπαιδευτούν στο εργαστήριο για τη σωστή λήψη και την καταγραφή τους. Ειδικότερα, στόχος της συγκεκριμένης υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις κατάλληλες δεξιότητες σχετικά με τη λήψη των ζωτικών σημείων με όλα τα μέσα και συσκευές που είναι διαθέσιμα στις δομές παροχής υπηρεσιών υγείας. Επίσης, μέσα από την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναμένεται να μπορούν να αξιολογήσουν και να ερμηνεύσουν τις μεταβολές που συμβαίνουν στα ζωτικά σημεία κατά τη διάρκεια της παροχής νοσηλευτικής φροντίδας στον ασθενή. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τη φυσιολογία και τον ρόλο που παίζει η θερμοκρασία και οι διακυμάνσεις της στον ασθενή, τους παράγοντες που επιδρούν στον ανθρώπινο οργανισμό και προκαλούν διακυμάνσεις της θερμοκρασίας καθώς και εκείνες τις καταστάσεις που είναι επικίνδυνες για τον ασθενή και απαιτούν άμεση νοσηλευτική παρέμβαση. Ομοίως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τον ορισμό και τους μηχανισμούς που επηρεάζουν την αρτηριακή πίεση, τις σφίξεις και την αναπνοή του/της ασθενούς. Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη λήψη και καταγραφή των ζωτικών σημείων σε ειδικά έντυπα, καθώς και στην αξιολόγηση και παρακολούθηση των ζωτικών σημείων του/της ασθενούς στο πλαίσιο της καθημερινής νοσηλευτικής πρακτικής.

2.1.A.7 | ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αναλύονται οι έννοιες της δημόσιας υγείας, της πρόληψης, της αγωγής και προαγωγής της υγείας. Στόχος αυτής της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το πλαίσιο λειτουργίας του συστήματος δημόσιας υγείας διεθνώς και στην Ελλάδα καθώς και τον ιδιαίτερο ρόλο του στην πρόληψη μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων και στη διατήρηση του επιπέδου

υγείας του πληθυσμού στο βέλτιστο δυνατό επίπεδο. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τις έννοιες της πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς πρόληψης, οι οποίες περιλαμβάνουν αντίστοιχα τη λήψη και εφαρμογή εκείνων των μέτρων προκειμένου να ανασταλεί η εμφάνιση και εξέλιξη μιας νόσου, να διαγνωστεί προσυμπτωματικά καθώς και να μειωθούν οι συνέπειες και επιπλοκές που επιφέρει όταν έχει ήδη εγκατασταθεί. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίζουν τις έννοιες της προαγωγής και αγωγής υγείας και να προσδιορίζουν τους παράγοντες εκείνους που επιδρούν στην υιοθέτηση μη υγιών συμπεριφορών υγείας από τα άτομα. Θα παρουσιαστούν καλές πρακτικές προγραμμάτων προαγωγής και αγωγής υγείας, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν το πλαίσιο σχεδιασμού και εφαρμογής αυτών των προγραμμάτων στην κοινότητα καθώς και τους τρόπους με τους οποίους επιδρούν στο επίπεδο της υγείας. Στο εργαστήριο αυτής της υποενότητας θα αναπτυχθούν σενάρια προγραμμάτων προαγωγής και αγωγής υγείας στην κοινότητα, η μεθοδολογία και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται σε αυτά τα προγράμματα και θα αναλυθεί ο ρόλος του νοσηλευτικού προσωπικού.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Βιβιλάκη, Β. (2015). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη και τη φροντίδα υγείας*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
2. Ζυγά, Σ. (2010). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. ΦΕΚ 167/Α΄/25-7-2001. Προεδρικό Διάταγμα υπ. αριθμ. 216/25-7-2001. *Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας*.
2. Μουρτζίνη-Στάππα, Μ. (2007). *Αγωγή Υγείας. Βασικές Αρχές-Σχεδιασμός Προγράμματος*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων. Ανακτήθηκε από: https://dipe-a-athin.att.sch.gr/0303_Agogi_ygeias.pdf
3. 4η Υγειονομική Περιφέρεια Μακεδονίας Θράκης. (2014). *Λήψη Ζωτικών Σημείων σε Ενήλικες*. Ανακτήθηκε από: https://www.4ype.gr/uploads/e_paper/beltiosi/nos-prot/Lipsi_zwtikwn_simeiw_n_se_enilikes.pdf
4. Πατηράκη, Ε. (2014). *Εξελίξεις στην Επιστημονική Μέθοδο Οργάνωσης και Τεκμηρίωσης της Νοσηλευτικής Φροντίδας*. ΕΚΠΑ, Διϊδρυματικό Πρόγραμμα Διά βίου μάθησης για νοσηλευτές. Ανακτήθηκε από: http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/10960/2100_ENOTHTA%20%CE%92%20%281%29.pdf

2.1.B • ANATOMIA

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η παρούσα μαθησιακή ενότητα έχει ως σκοπό την εξοικείωση των εκπαιδευομένων με το γνωστικό αντικείμενο της Ανατομικής, με το σύνολο του ανθρώπινου οργανισμού και με την περιγραφή των επιμέρους οργανικών συστημάτων. Με τον τρόπο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται να απαριθμούν τα διάφορα όργανα και να περιγράφουν τους ιστούς που τα δημιουργούν. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται η διευκόλυνση της κατανόησης των προτεραιοτήτων που τίθενται κατά την άσκηση της νοσηλευτικής φροντίδας, υπό την έννοια ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τις ανάγκες του ανθρώπινου οργανισμού και ερμηνεύουν τα διάφορα εμφανιζόμενα κλινικά σημεία και συμπτώματα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην ενότητα αυτή, διδάσκονται τις υποενότητες του μυοσκελετικού, του κυκλοφορικού, του αναπνευστικού, του πεπτικού, του ουροποιητικού και του γεννητικού συστήματος και των επιμέρους οργάνων, ιστών και κυττάρων αυτών των συστημάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τη δομή των κυττάρων και των ιστών,
- Ορίζουν την τοπογραφία και τη μορφολογία των ιστών,
- Απαριθμούν τα όργανα του ανθρώπινου οργανισμού,
- Παρουσιάζουν τα κύρια μέρη του κυττάρου, περιγράφοντας τη μορφολογία του,
- Διακρίνουν τα βασικά όργανα του ανθρώπινου οργανισμού, ταξινομώντας τα κατά συστήματα,
- Ταξινομούν τα είδη των μυών, παραθέτοντας τα βασικά χαρακτηριστικά τους,
- Διακρίνουν τα μέρη του αναπνευστικού συστήματος,
- Εκτιμούν τη λειτουργία του λεμφικού και κυκλοφορικού συστήματος, διατυπώνοντας βασικές γνώσεις αναφορικά με τα χαρακτηριστικά τους,
- Διακρίνουν τα αισθητήρια όργανα του δέρματος, της ακοής, της αφής, της γεύσης, της όσφρησης και της όρασης,
- Παρουσιάζουν τα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού,
- Αναλύουν ξεχωριστά το κάθε σύστημα (ερειστικό, κυκλοφορικό, αναπνευστικό, πεπτικό, ουροποιητικό, γεννητικό),
- Ταξινομούν τα όργανα του ανθρώπινου οργανισμού ανά σύστημα,
- Εφαρμόζουν τις αρχές της Ανατομικής στην άσκηση της νοσηλευτικής φροντίδας,
- Αξιολογούν τη σωστή λειτουργία του κάθε συστήματος,
- Εξηγούν τη σχέση των οργάνων μεταξύ τους,

- Υιοθετούν τις αρχές της Ανατομικής κατά τη νοσηλευτική διεργασία, και
- Υποστηρίζουν τον/την ασθενή κατά τη διάρκεια της νοσηλευτικής παρέμβασης, αναγνωρίζοντας τις ανατομικές ανάγκες του σώματός του/της.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ανατομία / Τοπογραφική ανατομική / Μυοσκελετικό σύστημα / Γαστρεντερικό σύστημα / Ουρογεννητικό σύστημα / Ενδοκρινικό σύστημα / Κυκλοφορικό σύστημα / Αναπνευστικό σύστημα / Νευροανατομία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΙΣΤΩΝ
2	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΑ ΣΗΜΕΙΑ
3	ΚΑΛΥΠΤΗΡΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
4	ΕΡΕΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΜΥΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
5	ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
6	ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
7	ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟ
8	ΟΥΡΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
9	ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
10	ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΥΡΟΑΝΑΤΟΜΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.B.1 | ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΙΣΤΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα «Μορφολογικά χαρακτηριστικά κυττάρου και βασικοί τύποι ιστών» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών μορφολογικών χαρακτηριστικών του κυττάρου, με έμφαση στα κύτταρα των διαφόρων ιστών του σώματος (επιθηλιακά κύτταρα, μυϊκά κύτταρα, νευρικά κύτταρα, νευρογλοία, οστεοκύτταρα, αιμοποιητικά κύτταρα) και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους καθώς επίσης και στην περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών των ιστών που απαρτίζουν τα όργανα του σώματος.

Όλοι οι ζωντανοί οργανισμοί αποτελούνται από πολλά μικροσκοπικά στοιχεία, τα οποία ονομάζονται κύτταρα. Ο ανθρώπινος οργανισμός απαρτίζεται από πολλά εκατομμύρια κύτταρα, τα οποία διαχωρίζονται ανάλογα με τα μορφολογικά και λει-

τουργικά τους χαρακτηριστικά. Τα κύτταρα οργανώνονται και σχηματίζουν τους ιστούς, οι οποίοι με τη σειρά τους δημιουργούν τα ανθρώπινα όργανα. Στον άνθρωπο, υπάρχουν τέσσερα βασικά είδη ιστών. Αυτά είναι ο επιθηλιακός ιστός (επιθήλιο), ο ερειστικός ιστός (συνδετικός ιστός, χονδρικός ιστός, οστίτης ιστός), ο μυϊκός ιστός (λείοι μύες και γραμμωτοί μύες) και ο νευρικός ιστός. Κάθε όργανο επιτελεί ιδιαίτερη λειτουργία. Πολλά όργανα που επιτελούν παρόμοια ή συμπληρωματική λειτουργία αποτελούν ένα οργανικό σύστημα. Τα επιμέρους συστήματα περιβάλλονται από δέρμα και δημιουργούν τον ανθρώπινο οργανισμό.

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια προσφέρει τη βάση για την απόκτηση των γνώσεων που απαιτούνται για την περιγραφή των ανατομικών δομών του σώματος προκειμένου να γίνει κατανοητή η λειτουργία τους και οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων ανατομικών συστημάτων και, τέλος, προσφέρει τις βασικές γνώσεις που προαπαιτούνται για τη μελέτη της ανθρώπινης ανατομίας.

2.1.B.2 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΑ ΣΗΜΕΙΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση της βασικής ορολογίας της Ανατομίας και της έννοιας των οδηγιών σημείων. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις βασικές περιοχές του ανθρώπινου σώματος (κεφαλή, τράχηλος, κορμός, άνω άκρο, κάτω άκρο) και τις λειτουργικές υποδιαιρέσεις του σε συστήματα και γνωρίζουν τους όρους που περιγράφουν την εντόπιση και την κατεύθυνση μιας ανατομικής δομής. Με αυτόν τον τρόπο, λαμβάνουν γνώσεις και αναπτύσσουν δεξιότητες για το πώς να περιγράφουν τη σχέση των οργάνων μεταξύ τους. Σκόπιμο είναι να εξοικειωθούν με τα τρία κύρια επίπεδα (οβελιαίο, μετωπιαίο και εγκάρσιο) και τους τρεις κύριους άξονες (επιμήκης, οβελιαίος, εγκάρσιος) του σώματος ώστε να είναι σε θέση να κατανοήσουν την ορολογία που χρησιμοποιείται για την περιγραφή των ανατομικών δομών.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα κύρια τοπογραφικά σημεία (δηλαδή τις ψηλαφητές δομές ή τα ορατά σημεία που βρίσκονται στην επιφάνεια του σώματος και βοηθούν την αναγνώριση των υποκείμενων δομών) και τις γραμμές αναφοράς (δηλαδή τις νοερές γραμμές που συνδέουν ψηλαφητές δομές ή σημεία του σώματος). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στα οδηγία σημεία σε εγκάρσιο επίπεδο.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει τις βάσεις προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοούν και να χρησιμοποιούν ορθά την ορολογία της Ανατομίας κατά τη συνεργασία τους με άλλους/-ες επαγγελματίες υγείας.

2.1.B.3 | ΚΑΛΥΠΤΗΡΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή αποσκοπεί στην κατανόηση της δομής του καλυπτηρίου συστήματος το οποίο αποτελείται από το δέρμα και τα εξαρτήματά του δηλαδή τους ιδρωτοποιούς αδένες, τους σμηγματογόνους αδένες, τις τρίχες και τα νύχια. Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις για την κατα-

νομή του δέρματος σε στιβάδες (επιδερμίδα, χόριο, υποδόριος ιστός) καθώς και τις δομές που ανευρίσκονται σε κάθε στιβάδα. Επιπλέον, γνωρίζουν τις επιμέρους λειτουργίες του δέρματος και των επιμέρους στιβάδων του.

Το δέρμα είναι το μεγαλύτερο όργανο του σώματος και προστατεύει τους υποκείμενους ιστούς από πολλαπλές βλάβες (βιολογικές, μηχανικές, χημικές), συμμετέχει στη θερμορύθμιση και σε μεταβολικές διεργασίες (π.χ. σύνθεση της βιταμίνης D). Ακόμα, εκτός από το ίδιο το δέρμα, εξετάζεται η δομή των παραγώγων της επιδερμίδας που ονομάζονται εξαρτήματα του δέρματος. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις για τις φυσιολογικές λειτουργίες των εξαρτημάτων του δέρματος ώστε σε δεύτερο χρόνο να κατανοήσουν τις παθολογικές διαταραχές τους.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τη δομή και τη λειτουργία του δέρματος και των εξαρτημάτων του και να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις παθολογικές καταστάσεις του δέρματος, όπως τα εγκαύματα και τα έλκη πίεσης (κατακλίσεις) καθώς και να εξοικειωθούν με τη διαδερμική, ενδοδερμική και υποδόρια χορήγηση φαρμάκων.

2.1.B.4 | ΕΡΕΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΜΥΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Ερειστικό και μυϊκό σύστημα» αποσκοπεί στην περιγραφή των οστών, των αρθρώσεων και των μυών του ανθρώπινου σώματος. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τα κυριότερα οστά του ανθρώπινου σώματος, τις ανατομικές υποδιαίρεσεις του σκελετού (αξονικός σκελετός, σκελετός άκρων) και τη δομή ενός τυπικού μακρού οστού και εξοικειώνονται με τους επιμέρους τύπους αρθρώσεων (συνδεσμώσεις, συγχονδρώσεις και διαρθρώσεις).

Το μυϊκό σύστημα αποτελείται από τους μυς και τους τένοντές τους, οι οποίοι παράγουν κίνηση μετά από τη σύσπαση των μυϊκών ινών τους. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται οι κύριοι σκελετικοί μύες και η λειτουργία τους αλλά και οι ιδιαιτερότητες των φασικών, τονικών και αντανακλαστικών συστολών. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τον τρόπο με τον οποίο οι μύες διατάσσονται και σχετίζονται μεταξύ τους, τη σχέση των μυών με τις αρθρώσεις και τη σύνδεση των μυών με τα οστά, η οποία καθορίζει τις κινήσεις.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα, προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για την αναγνώριση των δομών και την αξιολόγηση της ορθής λειτουργίας του μυοσκελετικού συστήματος και παρέχει εκείνες τις απαραίτητες πληροφορίες που απαιτούνται προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να κατανοήσει το μηχανισμό και τις επιπτώσεις των παθολογικών διαταραχών του μυοσκελετικού συστήματος, όπως η οστεοπόρωση, οι κακώσεις της σπονδυλικής στήλης, τα κατάγματα.

2.1.B.5 | ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση του/της εκπαιδευόμενου/-ης με τις δομές που συνθέτουν το κυκλοφορικό σύστημα. Οι εκπαιδευ-

όμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις για τη βασική δομή των αγγείων, τις διαφορές φλεβών και αρτηριών καθώς και τη θέση των επιμέρους αγγείων στο ανθρώπινο σώμα. Επιπλέον, εξετάζονται οι δομές που απαρτίζουν τη συστηματική και την πνευμονική κυκλοφορία και οι αγγειακοί κλάδοι που αρδεύουν και παροχετεύουν τις διάφορες ανατομικές δομές. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιπλέον μαθαίνουν να εντοπίζουν τα σημαντικότερα αγγεία χρησιμοποιώντας οδηγά σημεία, καθώς και για τη δομή του λεμφικού συστήματος.

Το κυκλοφορικό σύστημα είναι στην ουσία ένα κλειστό κύκλωμα που απαρτίζεται από τα αγγεία και την καρδιά. Τα αγγεία περιλαμβάνουν τις αρτηρίες και τις φλέβες μέσα στις οποίες κυκλοφορεί το αίμα. Η κυκλοφορία του αίματος αποσκοπεί κυρίως στη μεταφορά των αναγκαίων συστατικών και των κυττάρων του αίματος στους ιστούς και στην αποβολή υπολειμμάτων του μεταβολισμού τους.

Συνολικά, η υποεπάρκεια αυτή, επιδιώκει να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τους χιτώνες της καρδιάς, την κατανομή της σε κοιλότητες, τη θέση των βαλβίδων της, τη θέση της στη θωρακική κοιλότητα και τη σχέση της με τα παρακείμενα όργανα και προσφέρει εκείνες τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση και αξιολόγηση της ομαλής ή μη λειτουργίας του καρδιαγγειακού συστήματος. Με την απόκτηση αυτών των γνώσεων και δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν την επιφανειακή ανατομία της καρδιάς και των αγγείων προκειμένου σε δεύτερο χρόνο να εξοικειωθούν με την αντικειμενική εξέταση του κυκλοφορικού συστήματος.

2.1.B.6 | ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τις ανατομικές δομές που απαρτίζουν το αναπνευστικό σύστημα και περιγράφει την τοπογραφική διαίρεση των δομών του μεσοθωρακίου (σε άνω πρόσθιο, μέσο και οπίσθιο) λόγω της ανατομικής του γειτνίασης με το αναπνευστικό σύστημα.

Αρχικά, εξετάζεται η διάκριση της ανώτερης από την κατώτερη αεροφόρο οδό και περιγράφονται οι δομές που απαρτίζουν την κάθε μία. Έμφαση δίνεται στις ιστολογικές και δομικές ιδιαιτερότητες κάθε ανατομικής δομής, καθώς αυτές καθορίζουν τη διαφορετική λειτουργία των επιμέρους τμημάτων του αναπνευστικού συστήματος. Επιπλέον, εξετάζεται η ανατομική θέση κάθε δομής της αεροφόρου οδού και αναφέρεται λεπτομερώς η επιφανειακή ανατομία των διαφόρων τμημάτων του. Επίσης, γίνεται περιγραφή του τοιχωματικού και σπλαχνικού υπεζωκότα και αναλύεται η λειτουργία της υπεζωκοτικής κοιλότητας και η αγγείωση και νεύρωση των δομών του αναπνευστικού συστήματος.

Συνοψίζοντας, στην υποεπάρκεια αυτή, παρέχεται μια λεπτομερής επισκόπηση των διαφόρων δομών του αναπνευστικού συστήματος και αναλύονται οι ανατομικές και λειτουργικές τους διαφορές εστιάζοντας στην εξέταση της επιφανειακής ανατομίας των δομών του αναπνευστικού συστήματος προκειμένου ο/η εκπαιδευ-

όμενος/-η να έχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση πράξεων που πραγματοποιούνται στους χώρους νοσηλείας, όπως η τραχειοτομία, η παρακέντηση θώρακα, η βρογχοσκόπηση αλλά και για την κατανόηση της ανταλλαγής των αερίων του αίματος και της μηχανικής της αναπνοής.

2.1.B.7 | ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, ΉΠΑΡ, ΠΑΓΚΡΕΑΣ ΚΑΙ ΧΟΛΗΦΟΡΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Γαστρεντερικό Σύστημα, Ήπαρ, Πάγκρεας, Χοληφόρα» αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών δομών του γαστρεντερικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται τα όργανα που συμμετέχουν στην πέψη των τροφών (ήπαρ, χοληφόρα, πάγκρεας) καθώς και ο σπλήνας, ο οποίος βρίσκεται σε γειτονική τοπογραφική σχέση με τις παραπάνω δομές.

Επιπλέον, περιγράφεται η ανατομική και λειτουργική διάκριση σε ανώτερο και κατώτερο γαστρεντερικό σωλήνα. Αναλύεται η κοιλότητα του στόματος (με έμφαση στη γλώσσα, τους σιελογόνους αδένες και τους οδόντες), ο φάρυγγας, ο οισοφάγος (με ιδιαίτερη μνεία στις διαφορές των χιτώνων του ανάλογα με το τμήμα του), ο στόμαχος (με λεπτομερή ανάλυση των χιτώνων του και των επιμέρους τμημάτων του), το λεπτό έντερο (με έμφαση στη διάκρισή του σε δωδεκαδάκτυλο, νήστιδα και ειλεό), το παχύ έντερο (με ανάλυση της κατανομής του σε 4 μέρη και τα χαρακτηριστικά της εξωτερικής του επιφάνειας που το διακρίνουν από το λεπτό έντερο). Περιγράφεται επίσης η εξωτερική επιφάνεια του ήπατος, τα στοιχεία που απαρτίζουν το παρέγχυμα του και η εκφορητική οδός του (ενδοηπατικά και εξωηπατικά χοληφόρα), αναλύεται η ενδοκρινής και εξωκρινής μοίρα του παγκρέατος, και περιγράφεται το σχήμα, το μέγεθος και οι επιφάνειες του σπλήνα. Για κάθε μία από τις παραπάνω δομές, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν την ανατομική της θέση, τη σχέση της με τις γειτονικές δομές, την αγγείωση και τη νεύρωσή της.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή, επιδιώκει να εξοικειώσει τον/την εκπαιδευόμενο/-η με τις δομές που απαρτίζουν το γαστρεντερικό σύστημα ώστε να έχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την εκτίμηση της σωστής λειτουργίας του.

2.1.B.8 | ΟΥΡΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην περιγραφή του ουροποιητικού και γεννητικού συστήματος του άνδρα και της γυναίκας. Το ουροποιητικό σύστημα περιλαμβάνει τους δύο νεφρούς που παράγουν τα ούρα και αποτελούν την εκκριντική μοίρα του ουροποιητικού συστήματος, τους νεφρικούς κάλυκες και τη νεφρική πύελο, τους δύο ουρητήρες, την ουροδόχο κύστη στην οποία συγκεντρώνονται και παραμένουν τα ούρα μεταξύ των ουρήσεων και, τέλος, την ουρήθρα.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις παραπάνω ανατομικές δομές και την ανατομική τους θέση. Κρίνεται ιδιαίτερα σκόπιμο να επικεντρωθούν στη διάκριση της εκκριντικής από την αποχετευτική μοίρα του ουροποιητικού συστήματος, τη θέση των επιμέρους οργάνων σε σχέση με το περιτόναιο (οπισθοπεριτονα-

ϊκή ή όχι), την επιφανειακή τους ανατομία, την αγγείωση και τη νεύρωσή τους. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στο σχήμα, τις επιφάνειες και τη σχέση των νεφρών με τις γειτονικές ανατομικές δομές. Τέλος, η μαθησιακή υποεπάρκεια περιγράφει τα όργανα που απαρτίζουν το γεννητικό σύστημα της γυναίκας και του άνδρα και επισημαίνει τις μεταξύ τους διαφορές και αναλύει τη διάκριση σε έσω και έξω γεννητικά όργανα της γυναίκας.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει μια λεπτομερή επισκόπηση των δομών που απαρτίζουν το ουροποιητικό και γεννητικό σύστημα ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η αφενός να αξιολογεί τυχόν δομικές αλλαγές και αφετέρου να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση της αντικειμενικής εξέτασης (όπως το σημείο Giordano) παθολογικών καταστάσεων που σχετίζονται κυρίως με δομικές μεταβολές (π.χ. κισσοκήλη, υδροκήλη) και πράξεων όπως ο καθετηριασμός της ουροδόχου κύστης και η δακτυλική εξέταση από το ορθό του προστάτη αδένου.

2.1.B.9 | ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Ενδοκρινικό σύστημα» αποσκοπεί στην ανάπτυξη των γνώσεων σχετικά με τη δομή και θέση των ενδοκρινών αδένων. Ο ανθρώπινος οργανισμός είναι ένα αδιαίρετο σύνολο που απαρτίζεται από διαφορετικά συστήματα τα οποία λειτουργούν αρμονικά μεταξύ τους. Ο συντονισμός των επιμέρους οργάνων και συστημάτων οφείλεται στη δράση του νευρικού συστήματος και των ενδοκρινών αδένων. Το ενδοκρινικό σύστημα είναι υπεύθυνο για την παραγωγή των ορμονών, ουσιών που αποτελούν χημικά σήματα για την αναστολή ή διέγερση των διαφόρων κυτταρικών λειτουργιών. Αντίθετα με τα υπόλοιπα συστήματα, το ενδοκρινικό σύστημα δεν έχει ανατομική αλλά λειτουργική συνέχεια.

Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται λεπτομερώς οι ενδοκρινείς αδένες, δηλαδή η υπόφυση, ο υποθάλαμος, ο θυρεοειδής αδένας, οι παραθυρεοειδείς αδένες, τα επινεφρίδια, οι όρχεις, οι ωοθήκες, ενώ γίνεται αναφορά στην ενδοκρινή μοίρα του παγκρέατος. Περιγράφεται η ιστολογική δομή των επιμέρους αδένων προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να λάβει τις απαραίτητες γνώσεις που θα τον/τη βοηθήσουν να κατανοήσει τη λειτουργία τους σαν μονάδα και σαν σύνολο. Κρίνεται σκόπιμο ο/η εκπαιδευόμενος/-η να εξετάσει την επιφανειακή ανατομική του θυρεοειδούς αδένου προκειμένου να μπορεί να αξιολογήσει το φυσιολογικό μέγεθος και θέση του και να μπορεί να κατανοήσει παθολογικές καταστάσεις που σχετίζονται με δομικές μεταβολές όπως η βρογχοκήλη.

Συνοψίζοντας, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή, επιδιώκει να εξοπλίσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τη φυσιολογική ανατομική δομή και θέση των ενδοκρινών αδένων.

2.1.B.10 | ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΥΡΟΑΝΑΤΟΜΙΑΣ

Το νευρικό σύστημα είναι υπεύθυνο για τη ρύθμιση και το συντονισμό των λειτουργιών όλων των οργάνων του σώματος ανάλογα με τα εξωτερικά και τα εσωτερικά ερεθίσματα. Για τον λόγο αυτό, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην

περιγραφή των επιμέρους ανατομικών δομών του κεντρικού και περιφερικού νευρικού συστήματος και των βασικών γνώσεων σχετικά με τη λειτουργική διαίρεση του νευρικού συστήματος σε αυτόνομο και σωματικό νευρικό σύστημα.

Επιπλέον, τονίζεται και αναλύεται ιδιαίτερα η ανατομία του εγκεφάλου, της παρεγκεφαλίδας και του νωτιαίου μυελού, καθώς και η διάταξη των νευρώνων σε αυτές τις δομές (διάκριση φαιάς από λευκή ουσία). Περιγράφεται η κατανομή του εγκεφάλου σε ημισφαίρια και λοβούς καθώς και τα κυριότερα κέντρα του φλοιού των ημισφαιρίων (π.χ. κινητικό κέντρο, αισθητικό κέντρο) και αναφέρονται επίσης οι μήνιγγες του εγκεφάλου και το εγκεφαλονωτιαίο σύστημα. Σκόπιμο είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίζουν τα κρανιακά νεύρα και την κατανομή των νωτιαίων νεύρων, καθώς και τα πλέγματα που τα τελευταία δημιουργούν. Λόγω λειτουργικής γειτνίασης, στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αναπτύσσονται τα κύρια αισθητήρια όργανα και συγκεκριμένα ο οφθαλμός και το αυτί (ους).

Τέλος, μέσω της εν λόγω μαθησιακής υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες προκειμένου να κατανοούν τη φυσιολογική ανατομία του νευρικού συστήματος και σε δεύτερο χρόνο να αναγνωρίζουν παθολογικές διεργασίες όπως το υποσκληρίδιο αιμάτωμα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κατρίτση, Ε., Κελέκη, Δ. & Κούβελα, Θ. (2013). *Στοιχεία ανατομίας. Στοιχεία φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίδρυμα Ευγενίδου.
2. Gilroy, A. M. (2020). *Ανατομία του Ανθρώπου*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Συμπληρωματικές

1. Moore, K. L., Dalley, A. F. & Agur, A. M. R. (2016). *Κλινική Ανατομία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
2. Χατζημπούγιας Ι. (2019). *Στοιχεία Ανατομικής του ανθρώπου* (6η έκδ.). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ροτόντα.

2.1.Γ • ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της παρούσας ενότητας είναι η κατανόηση των λειτουργικών διαδικασιών κυττάρων, ιστών, οργάνων και οργανικών συστημάτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επεξηγούν και να αντιλαμβάνονται τις φυσιολογικές διεργασίες ολόκληρου του ανθρώπινου οργανισμού. Συγκεκριμένα, αναλύονται οι φυσιολογικές λειτουργίες και οι μηχανισμοί όλων των οργανικών συστημάτων (μυοσκελετικό, κυκλοφορικό, πε-

πτικό, αναπνευστικό, νευρικό, ουροποιητικό, γεννητικό, ενδοκρινικό) σε διακριτές διδακτικές ενότητες, και οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις φυσιολογικές λειτουργίες του αιμοποιητικού ιστού. Τέλος, καταρτίζονται αναφορικά με τη φυσιολογία της ζωής και του θανάτου, καθώς και με την απόκτηση της ικανότητας να συσχετίζουν τις νοσηλευτικές ανάγκες και την παρεχόμενη φροντίδα με τις διάφορες παθοφυσιολογικές διεργασίες που, κατά περίπτωση, υποκρύπτονται.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ταξινομούν τις φυσιολογικές διεργασίες σε επίπεδο κυττάρου, ιστού και οργάνου,
- Περιγράφουν τις βασικές λειτουργίες των ανθρώπινων οργάνων,
- Αναφέρουν τα είδη των οργανικών συστημάτων,
- Απαριθμούν τα χαρακτηριστικά και τους φυσιολογικούς μηχανισμούς λειτουργίας του ανθρώπινου οργανισμού,
- Συσχετίζουν τους μηχανισμούς αλληλορρύθμισης του ανθρώπινου οργανισμού,
- Προβλέπουν ενδεχόμενες αποκλίσεις της φυσιολογικής λειτουργίας,
- Αντιπαραβάλλουν τη μη φυσιολογική λειτουργία με την εμφάνιση αντίστοιχων κλινικών σημείων και συμπτωμάτων,
- Διατυπώνουν διακριτά τη φυσιολογία του αναπνευστικού, κυκλοφορικού, πεπτικού και των υπόλοιπων οργανικών συστημάτων,
- Αναλύουν τη φυσιολογική λειτουργία σε επίπεδο κυττάρων, ιστών, οργάνων και συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού,
- Εξοικειώνονται με τους μηχανισμούς με τους οποίους επιτυγχάνεται η φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού, και
- Υποστηρίζουν τις αρχές της φυσιολογίας στην άσκηση της νοσηλευτικής φροντίδας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φυσιολογία / Ομοίωση / Νευροφυσιολογία / Κυκλοφορικό σύστημα / Αναπνευστικό σύστημα / Γαστρεντερικό σύστημα / Ουροποιητικό σύστημα / Ενδοκρινικό σύστημα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΚΗΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ
2	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ
3	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΥΪΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΥΡΩΝ
5	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
6	ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
7	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
8	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Γ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΚΗΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Βασικές αρχές κυτταρικής φυσιολογίας» αποσκοπεί στην εισαγωγή στους βασικούς μηχανισμούς λειτουργίας των κυττάρων, η οποία είναι απαραίτητη προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να έχει τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση των λειτουργιών των διαφόρων οργάνων και οργανικών συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού. Τα επιμέρους συστήματα οργάνων μοιράζονται κάποιες κοινές αρχές φυσιολογίας, παρότι διαφέρουν μεταξύ τους ως προς τη λειτουργία τους.

Στην εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα, ο/η εκπαιδευόμενος/-η εξοικειώνεται με τις βασικές αρχές της φυσιολογίας που διέπουν τα υγρά του σώματος, εστιάζοντας στις διαφορές στη σύσταση του ενδοκυττάριου και εξωκυττάριου υγρού. Αναλύονται οι μηχανισμοί που διέπουν τη μετακίνηση διαμέσου της κυτταρικής μεμβράνης, οι οποίοι αποτελούν τις απαραίτητες γνώσεις ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η να κατανοήσει σε δεύτερο χρόνο τις βασικές αρχές που ορίζουν την είσοδο ουσιών όπως τα φάρμακα μέσα στο κύτταρο, τη διακίνηση ιόντων διαμέσου της κυτταρικής μεμβράνης ή τη μετακίνηση ιών μέσα στο κύτταρο.

Συμπληρωματικά, εξετάζονται οι μηχανισμοί που ορίζουν τη διαφορά ηλεκτρικού δυναμικού εκατέρωθεν των κυτταρικών μεμβρανών και την εξάπλωση των δυναμικών ενεργείας, με ιδιαίτερη έμφαση στα διεγέρσιμα κύτταρα (τα νευρικά και μυϊκά κύτταρα), ώστε να αποκτήσουν τη βάση για να κατανοήσουν τη λειτουργία του νευρικού και μυϊκού συστήματος, η οποία θα αναπτυχθεί σε επόμενη υποενότητα.

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα παρέχει τις γνώσεις που απαιτούνται για την κατανόηση των μηχανισμών λειτουργίας των κυττάρων, ώστε να γίνουν κατανοητοί οι μηχανισμοί που διέπουν τη λειτουργία των οργάνων και των οργανικών συστημάτων.

2.1.Γ.2 | ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση του/της εκπαιδευόμενου/-ης με τα συστατικά του αίματος και τις φυσιολογικές τους λειτουργίες, καθώς και στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με τις ομάδες αίματος. Το αίμα αποτελείται από το πλάσμα και από τα έμμορφα στοιχεία του (ερυθρά και λευκά αιμοσφαίρια, αιμοπετάλια). Το αίμα χρησιμεύει στη μεταφορά του οξυγόνου και την αποβολή του διοξειδίου του άνθρακα και άλλων άχρηστων προϊόντων του μεταβολισμού. Επίσης, το αίμα έχει σημαντικό ρόλο στην ανοσολογική απάντηση και την αιμόσταση.

Μέσω της υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα έμμορφα συστατικά του αίματος και τη διαδικασία της αιμοποίησης (με ιδιαίτερη προσοχή στους αιμοποιητικούς παράγοντες όπως ο σίδηρος). Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μεταφορά του οξυγόνου από τα ερυθρά αιμοσφαίρια και τις βασικές αρχές που διέπουν τις ομάδες αίματος.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις σχετικά με τη συμβατότητα των ομάδων αίματος κατά τη μετάγγιση. Επιπλέον, κατανοούν την έννοια του αιματοκρίτη. Στο πλαίσιο της υποενότητας, σκόπιμο είναι να γνωρίσουν τις βασικές λειτουργίες των λευκών αιμοσφαιρίων και τις έννοιες της φυσικής και επίκτητης (ενεργητικής και παθητικής) ανοσίας. Δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στις κατηγορίες λευκών αιμοσφαιρίων, στη συμμετοχή τους στην ανοσιακή απάντηση και στην αλληλουχία γεγονότων που καταλήγουν στην παραγωγή ανοσοσφαιρινών (αντισωμάτων).

Συμπληρωματικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις σχετικά με την αιμόσταση με έμφαση στη συμμετοχή των αιμοπεταλίων στην πήξη του αίματος και τον καταρράκτη της πήξης.

Συνολικά, μέσω της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις φυσιολογικές λειτουργίες του αίματος και αποκτούν τις γνώσεις που απαιτούνται προκειμένου να κατανοήσουν παθολογικές καταστάσεις όπως η αναιμία, η λευχαιμία, η θalasσαιμία, κ.τ.λ.

2.1.Γ.3 | ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΥΪΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εν λόγω υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τους μηχανισμούς που διέπουν τη λειτουργία του νευρικού και του μυϊκού συστήματος, καθώς τα κύτταρα που τα αποτελούν έχουν μια κοινή ιδιότητα (δηλαδή είναι διεγέρσιμα). Επιπλέον, η λειτουργία του μυϊκού συστήματος εξαρτάται από τα ερεθίσματα που λαμβάνει από το νευρικό σύστημα. Η προσαρμογή των λειτουργιών του ανθρώπινου οργανισμού σύμφωνα με το συνεχώς μεταβαλλόμενο εξωτερικό περιβάλλον (γεγονός που είναι απαραίτητο για τη λειτουργία του) πραγματοποιείται με τη βοήθεια του νευρικού συστήματος, το οποίο μπορεί να λαμβάνει πληροφορίες από το (εξωτερικό) περιβάλλον (μέσω υποδοχέων), να τις επεξεργάζεται και να δίνει εντολές στα όργανα για να αντιδράσουν ανάλογα.

Μέσω της υποεπνότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το κύριο λειτουργικό χαρακτηριστικό του νευρικού και του μυϊκού κυττάρου, δηλαδή ότι διεγείρονται. Αναφέρονται τα είδη του ερεθίσματος που μπορεί να δεχτεί (π.χ. μηχανικό, θερμικό, ακουστικό, φωτεινό).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη μεταβίβαση σήματος διαμέσου των συνάψεων και τον ρόλο των νευροδιαβιβαστών προκειμένου να κατανοήσουν το αποτέλεσμα φαρμάκων που επιδρούν σε αυτά. Γίνεται αναφορά στους μηχανισμούς σύζευξης των δυναμικών ενέργειας με τη σύσπαση των κυττάρων του μυϊκού ιστού και στη λειτουργία των κυττάρων Schwann.

Επιπλέον, αναφέρεται λεπτομερώς η διάκριση των μυϊκών ινών σε λείες και γραμμωτές και περιγράφονται οι διαφορές τους.

Τέλος, αναφέρεται η έννοια του αντανάκλαστικού. Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπνότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοούν τη λειτουργία του νευρικού και του μυϊκού συστήματος καθώς και την απάντηση του νευρικού συστήματος στα εξωτερικά ερεθίσματα.

2.1.Γ.4 | ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΥΡΩΝ

Η εκπαιδευτική υποεπνότητα «Βασικά στοιχεία λειτουργίας ουροποιητικού συστήματος και παραγωγής ούρων» αποσκοπεί στην περιγραφή των κύριων μηχανισμών που διέπουν την παραγωγή των ούρων, η οποία είναι απαραίτητη για τη διατήρηση σταθερού του ισοζυγίου των υγρών και ηλεκτρολυτών του σώματος. Στο πλαίσιο αυτής της υποεπνότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις αρχές που διέπουν τη λειτουργία των νεφρών και τους κύριους μηχανισμούς παραγωγής ούρων.

Αναλύονται οι μηχανισμοί της σπειραματικής διήθησης μέσω των ουροφόρων σωληναρίων και της επαναρρόφησης νερού και ηλεκτρολυτών προς το αίμα. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην ανάλυση του ρυθμού σπειραματικής διήθησης (glomerular filtration rate, GFR) ο οποίος χρησιμοποιείται καθημερινά στην κλινική πρακτική για την εκτίμηση της νεφρικής λειτουργίας. Περιγράφονται οι όροι της ενεργητικής και παθητικής μεταφοράς και αναλύεται η έννοια της νεφρικής κάθαρσης του πλάσματος. Κρίνεται σκόπιμη η περιγραφή των παραγόντων που καθορίζουν τον όγκο των αποβαλλόμενων ούρων (σπειραματοσωληναριακό ισοζύγιο, ωσмотικά δραστικές ουσίες, κολλοειδωσµωτική πίεση, διέγερση του συμπαθητικού συστήματος, αρτηριακή πίεση, αντιδιουρητική ορµόνη, σύστημα ρενίνης-αγγειοτενσίνης).

Πραγματοποιούνται κλινικές ασκήσεις και παραδείγματα σχετικά με τις αλλαγές που προκαλούνται στον όγκο των ούρων όταν διαταράσσονται αυτοί οι μηχανισμοί (π.χ. μείωση του όγκου των ούρων σε υποογκαιμική καταπληξία). Περιγράφεται αναλυτικά η σύσταση των φυσιολογικών ούρων και αδρά η διαδικασία της ούρησης και οι βασικές αρχές διατήρησης της οξεοβασικής ισορροπίας.

Συνολικά, η εκπαιδευτική υποεπάρκεια προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για την αναγνώριση της ορθής λειτουργίας του ουροποιητικού συστήματος ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις για να κατανοήσουν τους παθοφυσιολογικούς μηχανισμούς κοινών διαταραχών όπως η αφυδάτωση, η οξεία και χρόνια νεφρική ανεπάρκεια.

2.1.Γ.5 | ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εκπαιδευτική υποεπάρκεια αποσκοπεί στην κατανόηση των κύριων μηχανισμών, με τους οποίους επιτυγχάνεται η αναπνευστική λειτουργία κατά την οποία γίνεται η ανταλλαγή αερίων του αίματος (πρόσληψη οξυγόνου και αποβολή διοξειδίου του άνθρακα). Στόχος της υποεπάρκειας είναι η ανάλυση των κύριων μηχανισμών που διέπουν την αναπνοή, δηλαδή τον πνευμονικό αερισμό (την είσοδο και έξοδο αέρα στις κυψελίδες), την ανταλλαγή αερίων, τη μεταφορά του οξυγόνου στους ιστούς και τη ρύθμιση της αναπνοής. Αναλύεται η μηχανική της αναπνοής με ιδιαίτερη μνεία στη δράση του κύριου αναπνευστικού μυός, το διάφραγμα. Αναφέρεται η ανταλλαγή αερίων μέσω της κυψελιδοτριχοειδικής μεμβράνης. Περιγράφονται οι μηχανισμοί που διέπουν τη μεταφορά αερίων με έμφαση στη λειτουργία της αιμοσφαιρίνης. Αναφέρεται η έννοια του κορεσμού της αιμοσφαιρίνης σε οξυγόνο και επιγραμματικά αναλύεται η μέτρησή του με παλμικό οξύμετρο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη ρύθμιση της αναπνοής από το αναπνευστικό κέντρο, τα ερεθίσματα που διεγείρουν το αναπνευστικό κέντρο και τον ρόλο των χημειοϋποδοχέων. Παράλληλα, εξοικειώνονται με κλινικά παραδείγματα ώστε να εκτιμούν τι θα συμβεί αν αυξηθεί το διοξείδιο του άνθρακα στο αίμα.

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπάρκεια προσφέρει τις γνώσεις που απαιτούνται για την κατανόηση και αξιολόγηση της ομαλής ή μη λειτουργίας του αναπνευστικού συστήματος. Με την απόκτηση αυτών των γνώσεων οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν τα απαραίτητα εφόδια προκειμένου σε δεύτερο χρόνο να κατανοήσουν τους παθοφυσιολογικούς μηχανισμούς που διέπουν κοινές παθολογικές καταστάσεις (όπως η οξεία αναπνευστική ανεπάρκεια) αλλά και τις βασικές αρχές του μηχανικού αερισμού.

2.1.Γ.6 | ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπάρκεια αποσκοπεί στη μελέτη των μηχανισμών που διέπουν την κυκλοφορία του αίματος μέσα στο κυκλοφορικό σύστημα. Το κυκλοφορικό σύστημα συντίθεται από ένα σύστημα σωλήνων (αγγεία) και από την καρδιά, η οποία εξωθεί το αίμα μέσα στα αγγεία. Αρχικά, εξετάζεται η λειτουργία της καρδιάς σαν αντλία και οι κύριοι μηχανισμοί που τη διέπουν. Περιγράφεται η διέγερση της καρδιάς από το ερεθισματοαγωγό σύστημα, με ιδιαίτερη έμφαση στη δράση του φλεβόκομβου. Γίνεται ανάλυση πρακτικών παραδειγμάτων σχετικά με το ηλεκτρικό σήμα που παράγεται από τη συστολή και διαστολή της καρδιάς προκειμένου οι εκ-

παιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν σε δεύτερο χρόνο την αποτύπωσή του στο ηλεκτροκαρδιογράφημα. Αναφέρεται η διάκριση της συστηματικής (μεγάλης) από την πνευμονική (μικρή) κυκλοφορία με ιδιαίτερη προσοχή στα χαρακτηριστικά που τις διακρίνουν. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν την έννοια της αρτηριακής πίεσης και εξοικειώνονται με τους μηχανισμούς ρύθμισής της. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον έλεγχο της αρτηριακής πίεσης από το αυτόνομο νευρικό σύστημα και τους εξωγενείς παράγοντες που μπορούν να την επηρεάσουν.

Συνοψίζοντας, παρέχεται μια λεπτομερής επισκόπηση της λειτουργίας του κυκλοφορικού συστήματος. Στους στόχους της εκπαιδευτικής υποεπένδυσης περιλαμβάνεται η κατανόηση της πορείας του αίματος μέσα στα αγγεία, η εξοικείωση με τον όρο της αρτηριακής πίεσης και τους ρυθμιστικούς μηχανισμούς της, καθώς και των επιδράσεων του αυτόνομου νευρικού συστήματος στη λειτουργία της καρδιάς. Η γνώση των παραπάνω εννοιών θα δώσει τα απαραίτητα εφόδια προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να κατανοήσει σε δεύτερο χρόνο τους μηχανισμούς που διέπουν την καταπληξία, την υπέρταση και άλλες κοινές παθολογικές καταστάσεις του κυκλοφορικού συστήματος.

2.1.Γ.7 | ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εκπαιδευτική ενότητα αποσκοπεί στην περιγραφή των μηχανισμών που εμπλέκονται στη διαδικασία της πέψης των τροφών. Όπως περιγράφεται σε προηγούμενη υποεπένδυση, το οξυγόνο που είναι απαραίτητο για τη ζωή, χρησιμοποιείται από τον οργανισμό προκειμένου να πραγματοποιηθεί οξειδωση των ουσιών, διαδικασία που καταλήγει στην παραγωγή ενέργειας. Οι οξειδωτικές αντιδράσεις γίνονται στα κύτταρα του ανθρώπινου οργανισμού συνεχώς και έτσι χρειάζεται αναπλήρωσή τους, γεγονός που επιτυγχάνεται με την πρόσληψη θρεπτικών ουσιών και την επακόλουθη πέψη τους (δηλαδή τη μετατροπή τους σε μακροστοιχεία και μικροστοιχεία).

Η εκπαιδευτική υποεπένδυση στοχεύει στην εξοικείωση με τις επιμέρους λειτουργίες του γαστρεντερικού σωλήνα, δηλαδή τη μετακίνηση της τροφής κατά μήκος του, την έκκριση των πεπτικών υγρών, την πέψη των τροφών και την απορρόφηση θρεπτικών συστατικών. Αναφέρεται αδρά η μάσηση και η κατάποση. Γίνεται λεπτομερής περιγραφή της γαστρικής κινητικότητας και της έκκρισης των γαστρικών και παγκρεατικών υγρών. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα ερεθίσματα για την απελευθέρωσή τους από τα αντίστοιχα όργανα, ενώ αναλύεται ο ρόλος της χολής και των μηχανισμών που επάγουν την έκκρισή της. Περιγράφεται η κινητικότητα του λεπτού και του παχέος εντέρου. Γίνεται περιγραφή του μηχανισμού πέψης υδατανθράκων, λιπών και πρωτεϊνών.

Συνολικά, η υποεπένδυση επιδιώκει να εξοικειώσει τον/την εκπαιδευόμενο/-η με τις λειτουργίες του γαστρεντερικού συστήματος καθώς και τους φυσιολογικούς μηχανισμούς που εμπλέκονται στη ρύθμισή τους, ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την εκτίμηση της σωστής λειτουργίας του.

2.1.Γ.8 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η υποεπινότητα εστιάζεται στη λειτουργία των ενδοκρινών αδένων. Σε προηγούμενη υποεπινότητα έχει περιγραφεί η παρουσία αδένων στο πεπτικό σύστημα, οι οποίοι εκκρίνουν τις ουσίες που παράγουν στο όργανο στόχο μέσω πόρων (εξωκρινείς αδένες). Στην παρούσα υποεπινότητα περιγράφεται η λειτουργία αδένων που απελευθερώνουν την ουσία που παράγουν απευθείας στο αίμα. Αυτοί οι αδένες ονομάζονται ενδοκρινείς και οι ουσίες που παράγουν ονομάζονται ορμόνες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις ορμόνες που παράγουν οι ενδοκρινείς αδένες (υπόφυση, θυρεοειδής, παραθυρεοειδείς, επινεφρίδια, όρχις, ωοθήκες). Περιγράφεται η ενδοκρινής μοίρα του παγκρέατος (νησίδια) η οποία λειτουργικά περιλαμβάνεται στους ενδοκρινείς αδένες. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στις ορμόνες της υπόφυσης και τον ρυθμιστικό τους ρόλο στην έκκριση των επιμέρους ορμονών. Σκόπιμο είναι να εξοικειωθούν με τις ορμόνες που παράγει ο θυρεοειδής αδένας με ιδιαίτερη μνεία στις πολύπλοκες δράσεις της θυροξίνης και της τριιωδοθυρονίνης. Αναλύεται η ενδοκρινής δράση του παγκρέατος με έμφαση στην παραγωγή ινσουλίνης. Περιγράφονται οι ορμόνες που παράγουν τα επινεφρίδια (φλοιός και μυελός) με έμφαση στον ρόλο των κορτικοστεροειδών στην απάντηση στο στρες και τις δράσεις αδρεναλίνης και νοραδρεναλίνης, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση σε δεύτερο χρόνο να κατανοήσουν τα αποτελέσματα της φαρμακευτικής τους χορήγησης.

Στο πλαίσιο της υποεπινότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα σχετικά με την υπολειτουργία ή υπερλειτουργία των παραπάνω ενδοκρινών αδένων. Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπινότητα παρέχει μια επισκόπηση των πολύπλοκων δράσεων των ορμονών ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση των συμπτωμάτων που προκύπτουν από τη δυσλειτουργία των ενδοκρινών αδένων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κατρίτση, Ε., Κελέκη, Δ. & Κούβελα, Θ. (2013). *Στοιχεία ανατομίας. Στοιχεία φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίδρυμα Ευγενίδου.
2. Kibble, J. D. & Halsey, C. R. (2018). *Συνοπτική Φυσιολογία του Ανθρώπου*. Αθήνα-Λευκωσία: Εκδόσεις Πασχαλίδη-Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Silverthorn, D. U. (2018). *Φυσιολογία του ανθρώπου* (μτφρ. Μ. Κωνσταντοπούλου, Στ. Κουναλάκης). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

2.1.Δ • ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην παρούσα μαθησιακή ενότητα εξοικειώνονται με τους μηχανισμούς δράσης, τις οδούς χορήγησης, τις ενδείξεις, τις αντενδείξεις, τις αλληλεπιδράσεις και τις παρενέργειες των φαρμάκων, ως προς τη γενικότερη κατάσταση του/της ασθενούς. Αναλύονται τα στοιχεία φαρμακοδυναμικής και φαρμακοκινητικής δράσης, ως μηχανισμοί δράσης των φαρμάκων, σε όλα τα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού, καθώς και οι τρόποι ασφαλούς χορήγησης φαρμάκων και ο τρόπος σωστού υπολογισμού των φαρμακευτικών δόσεων. Γίνονται εστιασμένες αναφορές στις διαδικασίες απορρόφησης, κατανομής, μεταβολισμού και απέκκρισης των φαρμάκων στον οργανισμό. Παρουσιάζονται οι ειδικές κατηγορίες φαρμάκων, όπως τα φάρμακα του αυτόνομου νευρικού συστήματος, τα φάρμακα του συμπαθητικού-παρasympathetic, τα μυοχαλαρωτικά, τα αντίδοτα δηλητηριάσεων, τα αντιαλλεργικά, τα αντιεμετικά, τα φάρμακα που χορηγούνται σε χρόνια φλεγμονώδη εντερική νόσο, τα φάρμακα του ενδοκρινικού και του αιμοποιητικού συστήματος και άλλες κατηγορίες φαρμάκων που χορηγούνται για την αντιμετώπιση παθολογικών καταστάσεων των διαφόρων συστημάτων του οργανισμού. Εξετάζονται οι κύριες κατηγορίες που αφορούν τη χορήγηση αντιμικροβιακών, αντινεοπλασματικών, μη στεροειδών αντιφλεγμονωδών και κορτικοστεροειδών φαρμάκων. Ειδικές επισημάνσεις αφορούν, τέλος, τις κατηγορίες φαρμάκων που δρουν στην πήξη του αίματος και στον μηχανισμό τροποποίησης κινητικότητας του εντέρου (καθαρκτικά, αντιδιαρροϊκά).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κατονομάζουν τις ιδιότητες και τη δράση των φαρμάκων, όταν χορηγούν μια συγκεκριμένη φαρμακευτική αγωγή,
- Ερμηνεύουν σωστά τις πληροφορίες που αναγράφονται στην ετικέτα των φαρμακευτικών σκευασμάτων,
- Συσχετίζουν τα στοιχεία φαρμακοδυναμικής και φαρμακοκινητικής των διαφόρων κατηγοριών φαρμάκων,
- Επιλέγουν τους σωστούς τρόπους διαχείρισης και αποθήκευσης των φαρμάκων,
- Υπολογίζουν τις δόσεις των φαρμάκων με την παρουσία του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας,
- Συνεπικουρούν για τη χορήγηση των φαρμάκων από όλες τις οδούς (ενδομυϊκή, ενδοφλέβια, υποδόρια, ενδοδερμική),
- Παροτρύνουν και εκπαιδεύουν τους/τις ασθενείς στην ορθή τήρηση των οδηγιών λήψης των φαρμακευτικών σκευασμάτων,

- Παρατηρούν με προσοχή τον ασθενή, τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά τη χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής, και συνειδητοποιούν τη σπουδαιότητα της φαρμακοεπαγρύπνησης,
- Επαληθεύουν τη δράση των φαρμάκων σύμφωνα με τις ενδείξεις τους,
- Ταυτοποιούν το πρόβλημα του/της ασθενούς με τις καταγεγραμμένες ενδείξεις του φαρμάκου,
- Διατυπώνουν την έννοια της συνέργειας και τον μηχανισμό του ανταγωνισμού των φαρμάκων κατά τη χορήγηση πολλαπλής φαρμακευτικής αγωγής, και
- Διακρίνουν την εκδήλωση τυχόν παρενεργειών και ανεπιθύμητων δράσεων κατά τη χορήγηση φαρμάκων, ενημερώνοντας άμεσα τον/την υπεύθυνο/-ηνοσηλεύτη/-τρια.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Δραστική ουσία φαρμάκου / Μηχανισμοί δράσης φαρμάκων / Οδοί χορήγησης φαρμάκων / Δοσολογία φαρμάκων / Ενδείξεις και αντενδείξεις φαρμάκων / Αλληλεπιδράσεις φαρμάκων / Φαρμακοκινητική / Φαρμακοδυναμική / Κατηγορίες φαρμάκων / Οδηγίες χρήσης φαρμάκων / Φαρμακευτική αντοχή και εξάρτηση / Φαρμακοεπαγρύπνηση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ
2	ΔΡΑΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ-ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ
3	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
5	ΦΑΡΜΑΚΑ ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
6	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
7	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
8	ΦΑΡΜΑΚΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
9	ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
10	ΒΙΤΑΜΙΝΕΣ ΚΑΙ ΙΧΝΟΣΤΟΙΧΕΙΑ
11	ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΝΕΟΠΛΑΣΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ

Η μαθησιακή υποεπενότητα αυτή εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε βασικές έννοιες και γνώσεις της φαρμακολογίας καθώς αυτές αποτελούν τη βάση για την κατανόηση των εννοιών που ακολουθούν, για τη χορήγηση φαρμάκων με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται οι ορισμοί των εννοιών του φαρμάκου, της βιοϊσοδυναμίας και της θεραπευτικής ισοδυναμίας φαρμάκων και περιγράφονται οι διάφορες φαρμακοτεχνικές μορφές καθώς και οι οδοί χορήγησης των φαρμάκων στον ανθρώπινο οργανισμό. Διευκρινίζονται τα είδη ονομασίας των διαφόρων δραστικών ουσιών των φαρμάκων, τα είδη των δόσεων και επεξηγούνται τα στοιχεία που αναγράφονται στην ιατρική συνταγή χορήγησης φαρμάκων είτε σε εξωτερικό ασθενή στην κοινότητα είτε σε εσωτερικό ασθενή σε νοσηλευτικό ίδρυμα.

Επιπλέον, στην υποεπενότητα αυτή εξετάζονται βασικές έννοιες όπως η απορρόφηση, η κατανομή, ο μεταβολισμός και η απέκκριση του φαρμάκου και αναλύονται οι παράγοντες που τις επηρεάζουν κατά την κλινική πράξη. Μελετάται η απορρόφηση των φαρμάκων μέσω χορήγησης από διάφορες οδούς, η επίδραση της τροφής κατά τη λήψη του φαρμάκου από το στόμα, ο μεταβολισμός και οι οδοί απέκκρισης των φαρμάκων.

Περιγράφεται η σημασία των φραγμών κατανομής στον οργανισμό, όπως ο αιματοεγκεφαλικός, αιματοπλακουντικός φραγμός κ.λπ. στη δράση των φαρμάκων και αναλύονται οι όροι «χρόνος ημιζωής» (ο χρόνος που απαιτείται ώστε η συγκέντρωση του φαρμάκου στο πλάσμα να μειωθεί στο 50%) και «βιοδιαθεσιμότητα φαρμάκου» που αποτελεί μια σημαντική παράμετρο καθορισμού της ποσότητας του φαρμάκου που υπάρχει διαθέσιμο στην κυκλοφορία και φτάνει τελικά στην περιοχή του οργάνου/στόχου ώστε να επιτευχθεί η επιθυμητή δράση.

Για την εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα πριν από τη χρήση τους στην κλινική πράξη, προτείνεται η εξάσκηση με τα εμβάγια και τους περιέκτες των φαρμάκων, καθώς και η μελέτη των αντίστοιχων φύλλων οδηγιών χρήσης τους.

2.1.Δ.2 | ΔΡΑΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ-ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ

Η μαθησιακή υποεπενότητα αυτή εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε βασικές έννοιες δράσης των φαρμάκων και της φαρμακοδυναμικής. Εξετάζονται οι τρόποι δράσης των φαρμάκων και οι μηχανισμοί με τους οποίους ασκούν τη δράση τους, όπως οι φυσικοχημικές ιδιότητες, η σύνδεσή τους με υποδοχείς των κυττάρων και η επίδρασή τους στη δράση των ενζύμων του οργανισμού. Περιγράφονται ιδιότητες των φαρμάκων που επηρεάζουν τη δράση τους και συσχετίζεται η φαρμακολογική τους δράση με τη δόση και τον χρόνο. Επιπλέον, δίνονται οι ορισμοί της χημικής συγγένειας, της αποτελεσματικότητας και της βιοδιαθεσιμότητας του φαρμάκου και αναλύεται η έννοια του θεραπευτικού δείκτη φαρμάκου.

Στην παρούσα υποενότητα μελετώνται επίσης και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τη δράση των φαρμάκων, όπως είναι τα φαινόμενα της αντοχής, της εξάρτησης και του εθισμού σε φαρμακευτική ουσία, τα φαινόμενα του ανταγωνισμού και της συνέργειας φαρμάκων και ουσιών, καθώς και οι ανεπιθύμητες ενέργειες και οι δράσεις τοξικότητας των φαρμάκων.

Παράλληλα, αναλύονται ατομικοί παράγοντες του οργανισμού του/της ασθενούς, οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν τη δράση των φαρμάκων. Εξετάζεται, τέλος, η ενδεχόμενη διαφοροποίηση στη δράση των φαρμάκων σε ηλικιωμένους/-ες, στην εγκυμοσύνη, στα νεογνώνια και στα παιδιά και η χορήγηση φαρμάκων σε αυτές τις κατηγορίες ασθενών.

2.1.Δ.3 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή υποενότητα αυτή αποσκοπεί στην παρουσίαση των φαρμάκων του αυτόνομου και του κεντρικού νευρικού συστήματος. Παρουσιάζονται οι νευρομεταβιβαστές (νευροδιαβιβαστικές ουσίες) και η συμβολή τους στην κυτταρική επικοινωνία, τόσο μεταξύ νευρικών κυττάρων (νευρικές συνάψεις) όσο και νευρικών/μυϊκών κυττάρων (νευρομυϊκές συνάψεις) του αυτόνομου και του κεντρικού νευρικού συστήματος. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, περιγράφονται δραστικές ουσίες που περιλαμβάνονται στα φάρμακα του Αυτόνομου νευρικού συστήματος, όπως παρασυμπαθομιμητικά, παρασυμπαθολυτικά, μυοχαλαρωτικά, συμπαθομιμητικά και αντιυπερτασικά φάρμακα. Επίσης, μελετώνται δραστικές ουσίες που σχετίζονται με το ενδοκρινικό σύστημα, όπως η ινσουλίνη και αντιδιαβητικά φάρμακα, κορτικοστεροειδή, φάρμακα για παθήσεις του θυρεοειδούς, αντισυλληπτικά και ορμόνες των γονάδων. Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζονται κατηγορίες φαρμάκων του Κεντρικού Νευρικού συστήματος.

Ειδικότερα, μελετώνται κατηγορίες φαρμάκων όπως αγχολυτικά και υπνωτικά, αντιψυχωσικά, σκευάσματα για την κατάθλιψη και την άνοια, αντιεπιληπτικά και αντιπαρκινσονικά, καθώς και ουσίες που χρησιμοποιούνται στη γενική αναισθησία και τα τοπικά αναισθητικά, αναλγητικά και μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη. Σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες εξετάζονται οι ενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειες, οι φαρμακοτεχνικές μορφές, οι αλληλεπιδράσεις με άλλα φάρμακα και τροφές, καθώς και ο τρόπος χορήγησης με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα.

Για την εμπέδωση των περιεχομένων της υποενότητας και για να είναι σε θέση οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συσχετίζουν δραστικές ουσίες με τα ανάλογα εμπορικά φαρμακοτεχνικά ιδιοσκευάσματα, προτείνεται η μελέτη ιατρικών ηλεκτρονικών συνταγών που περιλαμβάνουν τις διαγνώσεις, τις δραστικές ουσίες και συνδυασμούς τους καθώς και τις χορηγούμενες δόσεις τους σε αντίστοιχα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα.

2.1.Δ.4 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα, αναφέρεται στα φάρμακα του κυκλοφορικού συστήματος και παρουσιάζονται οι δραστικές ουσίες και οι συνδυασμοί τους για την

αντιμετώπιση παθήσεων όπως η καρδιακή ανεπάρκεια, η στηθάγχη και οι καρδιακές αρρυθμίες. Για την αντιμετώπιση της καρδιακής ανεπάρκειας μελετώνται δραστικές ουσίες και συνδυασμοί τους, οι οποίοι μπορεί να περιλαμβάνουν καρδιοτονωτικά φάρμακα και αντιυπερτασικά φάρμακα ή/και σε συνδυασμό με διουρητικά φάρμακα, ανάλογα με τη σύσταση του/της ιατρού. Για την αντιμετώπιση των καρδιακών αρρυθμιών παρουσιάζονται τα σημαντικότερα αντιαρρυθμικά φάρμακα, ενώ για τις περιπτώσεις στηθάγχης, στεφανιαίας νόσου και ισχαιμικής νόσου της καρδιάς, περιγράφονται τα σημαντικότερα αντιστηθαγγικά φάρμακα και συνδυασμοί τους, καθώς και η προληπτική αγωγή.

Στο πλαίσιο της παρούσας υποενότητας το ενδιαφέρον εστιάζεται στην παρουσίαση των αντιχολινεστερασικών φαρμάκων καθώς και στα φάρμακα για την παχυσαρκία, δεδομένου ότι η υπερχοληστερολαιμία και η παχυσαρκία αποτελούν προδιαθεσικούς παράγοντες υπέρτασης και αίτια νόσων του καρδιαγγειακού συστήματος. Επιπλέον, δίνεται έμφαση σε θέματα πρόληψης των καρδιοπαθειών και των παθολογικών καταστάσεων που σχετίζονται με τις παραπάνω νόσους, καθώς και της σχετικής διερεύνησης του γονιδιακού υπόβαθρου του ατόμου. Παράλληλα, μελετάται η δοσολογία, οι ενδείξεις και αντενδείξεις, οι ανεπιθύμητες ενέργειες και αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα της ορθής λήψης τους.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες έτσι ώστε να είναι σε θέση να περιγράφουν τις ενδείξεις, τις αντενδείξεις, τη δοσολογία και τις ανεπιθύμητες ενέργειες καθώς και να αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα της ορθής λήψης των φαρμακευτικών σκευασμάτων.

2.1.Δ.5 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα, εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα του γαστρεντερικού συστήματος και παρουσιάζει μια αδρή ταξινόμηση των φαρμάκων με βάση το όργανο του συστήματος όπου δρουν τα φάρμακα. Για τη στοματική κοιλότητα εξετάζονται φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα για την αντιμετώπιση της μείωσης του σιέλου από διάφορες αιτιολογίες και στον οισοφάγο μελετώνται οι δραστικές ουσίες για την αγωγή της παλινδρόμησης οξέων από το στομάχι. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στα φάρμακα που δρουν στο στομάχι, στα οποία περιλαμβάνονται οι κατηγορίες αντιόξινων και μείγματα αντιόξινων φαρμάκων για ελάττωση της γαστρικής οξύτητας, φάρμακα ανασταλτικά της έκκρισης υδροχλωρικού οξέος, φάρμακα προστατευτικά για τα έλκη του στομάχου καθώς και συνδυαστικές θεραπείες αντιμετώπισης μολύνσεων από ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού. Επιπλέον, αναφέρονται φαρμακευτικές αγωγές για δυσπεψίες και πεπτικά έλκη. Στα φάρμακα που δρουν στο έντερο, περιλαμβάνονται αφενός οι κατηγορίες καθαρτικών φαρμάκων και η αγωγή για την αντιμετώπιση της δυσκοιλιότητας και κένωσης του εντέρου με τους αντίστοιχους μηχανισμούς δράσης και αφετέρου οι κατηγορίες αντιδιαρροϊκών

φαρμάκων για την αντιμετώπιση της διάρροιας, φάρμακα που ασκούν εντερική κατασταλτική δράση και σπασμολυτικά φάρμακα. Επίσης, περιγράφονται φαρμακευτικά σκευάσματα και οι μηχανισμοί δράσης τους για την αντιμετώπιση χρόνιων φλεγμονωδών νόσων του εντέρου. Στην υποενότητα αυτή επιπλέον εξετάζονται οι δραστικές φαρμακευτικές ουσίες για την αντιμετώπιση της ναυτίας και του εμέτου, με τους μηχανισμούς δράσης τους, όπως και φάρμακα που αποτελούν ενζυμικά παγκρεατικά συμπληρώματα.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα, προσφέρει τη βάση για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων που θα επιτρέψουν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να αναγνωρίζουν την καθοριστική σημασία των οδηγιών λήψης αυτών των φαρμάκων και της ορθής χορήγησής τους.

2.1.Δ.6 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στις διαταραχές του ανοσολογικού συστήματος, που εκδηλώνονται με τις αντιδράσεις υπερευαισθησίας. Αναφέρονται οι τύποι και οι αντίστοιχοι μηχανισμοί τους και μελετώνται τα φάρμακα που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπισή τους, όπως τα αντιισταμινικά, τοπικά και συστηματικά. Περιγράφονται οι θεραπευτικές ενδείξεις και χρήσεις καθώς και οι ανεπιθύμητες ενέργειές τους.

Στο δεύτερο μέρος της υποενότητας εξετάζονται τα φάρμακα του αναπνευστικού συστήματος τα οποία σχετίζονται με την αντιμετώπιση του οξέος και του χρόνιου άσθματος, φάρμακα αντιφλεγμονώδη και βρογχοδιασταλτικά. Επιπλέον, εξετάζονται φάρμακα για την αντιμετώπιση του βήχα, αντιισταμινικά, αποχρεμπτικά και βλεννολυτικά φάρμακα.

Έμφαση δίνεται στην υποενότητα αυτή στην αναγνώριση της καθοριστικής σημασίας της συνεργασίας του/της νοσηλευτή/-τριας με τον/την ασθενή, τόσο για την ορθή χορήγηση των φαρμάκων, όσο και για την ενημέρωση του/της για τις πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες.

Τέλος, τονίζεται η ιδιαίτερη σημασία της καταγραφής και αναφοράς των εμφανιζόμενων ανεπιθύμητων ενεργειών από τα χορηγούμενα σκευάσματα, στο πλαίσιο της φαρμακοεπαγρύπνησης.

2.1.Δ.7 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα του αιμοποιητικού συστήματος. Εξετάζονται φάρμακα που επηρεάζουν την πήξη του αίματος και αφορούν διαταραχές της πηκτικότητας του αίματος, αντιπηκτικά, αντιαιμοπεταλιακά, ινωδολυτικά, αιμοστατικά φάρμακα και φάρμακα που χρησιμοποιούνται στην αντιμετώπιση αναιμιών. Επιπλέον, μελετώνται κατηγορίες αντιπηκτικών φαρμάκων και αντιπηκτικής αγωγής όπως η ηπαρίνη, οι ηπαρίνες χαμηλού μοριακού βάρους, τα κουμαρινικά αντιπηκτικά, η βαρφαρίνη κ.λπ., οι ενδείξεις

και αντενδείξεις χορήγησής τους. Επίσης, αναφέρονται οι κατηγορίες αντιαιμοπεταλιακών φαρμάκων που αποτρέπουν τη συσσώρευση αιμοπεταλίων και τη δημιουργία θρόμβων, όπως η ασπιρίνη και άλλα φάρμακα και ο μηχανισμός δράσης τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη λήψη όλων αυτών των φαρμάκων, που απαιτεί πολλή προσοχή, συνεχή και τακτική παρακολούθηση της αντιπηκτικής αγωγής του/της ασθενούς, μέτρηση του χρόνου προθρομβίνης, ιδιαίτερα κατά τη συγχορήγηση άλλων φαρμάκων ή στην περίπτωση τραυματισμών, για την αποφυγή δυσάρεστων συμβάντων. Επιπλέον, περιγράφεται η κατηγορία των ινωδολυτικών φαρμάκων, τα οποία χρησιμοποιούνται στην αντιμετώπιση θρομβοεμβολικών παθήσεων, οι αντενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειές τους, όπως επίσης και τα αιμοστατικά φάρμακα.

Είναι σκόπιμη η επαφή και η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τη μελέτη των διαφόρων φαρμακοτεχνικών μορφών ιδιοσκευασμάτων των κατηγοριών αυτών, τόσο σχετικά με τις ενδείξεις και τις αντενδείξεις τους, όσο και με την ορθή δοσολογία και οδό χορήγησής τους στον/στην ασθενή. Στο πλαίσιο της υποενότητας μελετώνται επίσης τα φάρμακα για την αντιμετώπιση των αναιμιών, οι ορμόνες όπως η ερυθροποιητίνη, ιχνοστοιχεία όπως ο σίδηρος, οι βιταμίνες και άλλοι παράγοντες που συμβάλλουν στη φυσιολογική λειτουργία του αιμοποιητικού συστήματος.

Τέλος, ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται κατά τη χορήγηση εμπορικών βιταμινούχων και άλλων φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων, που λαμβάνονται είτε για την πρόληψη, είτε για την αντιμετώπιση αναιμιών.

2.1.Δ.8 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα, εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα του ουροποιητικού συστήματος. Περιγράφονται οι διαφορετικές κατηγορίες των διουρητικών φαρμάκων, που δρουν στα νεφρά για αύξηση της αποβολής των ούρων. Επεξηγούνται οι μηχανισμοί δράσης τους, οι ενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειες καθώς και οι πιθανοί περιορισμοί στη χρήση τους λόγω διαταραχών ηλεκτρολυτών και απώλειας καλίου. Μελετώνται οι δοσολογίες των φαρμάκων και αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα της λήψης τους με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Επίσης, στην παρούσα υποενότητα εξετάζονται τα αντισηπτικά φάρμακα των ουροφόρων οδών καθώς και τα φάρμακα που προκαλούν αλκαλοποίηση των ούρων, συχνά για να επιτευχθεί γρηγορότερη απέκκριση από υπερδοσολογία άλλων φαρμάκων.

Σημαντική είναι η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα φαρμακευτικά σκεύασμα του συστήματος, με άσκηση μέσω μελέτης σχετικών περιπτώσεων ιατρικών συνταγών που περιλαμβάνουν τη διάγνωση, τα αντίστοιχα διαθέσιμα εμπορικά φαρμακοτεχνικά ιδιοσκευάσματα, τις δραστικές ουσίες, τη φαρμακοτεχνική μορφή, την περιεκτικότητα, τη συνταγογραφούμενη δοσολογία, τις προφυλάξεις και τις οδηγίες ορθής λήψης του φαρμάκου.

2.1.Δ.9 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται οι τέσσερις μεγάλες κατηγορίες φαρμακευτικών ουσιών που χρησιμοποιούνται στην κλινική πράξη για την αντιμετώπιση των λοιμώξεων από διάφορους παθογόνους παράγοντες. Επεξηγούνται οι μηχανισμοί δράσης των φαρμάκων, οι ενδείξεις, οι αντενδείξεις, οι αλληλεπιδράσεις τους με άλλα φάρμακα και τροφές, οι ανεπιθύμητες ενέργειες και οι περιορισμοί στη χρήση τους. Επίσης, αναφέρονται οι φαρμακοτεχνικές μορφές, οι οδοί και οι τρόποι χορήγησης με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Τα φάρμακα κατά των λοιμώξεων διακρίνονται ανάλογα με το αίτιο που προκαλεί τη λοίμωξη σε:

- Αντιβιοτικά/αντιμικροβιακά φάρμακα για αντιμετώπιση λοιμώξεων από μικρόβια. Αναλύονται οι έννοιες αντιμικροβιακό φάσμα, αντιμικροβιακή ισχύς, μικροβιοστατική και μικροβιοκτόνος δράση. Επεξηγούνται τα κριτήρια επιλογής του αντιβιοτικού, το αντιβιογράμμα, η βακτηριακή και η πολυφαρμακευτική αντίσταση στα αντιβιοτικά, η ανάπτυξη ανθεκτικών μικροβιακών στελεχών και οι υπερλοιμώξεις. Μελετώνται επιπλέον οι διάφορες κατηγορίες των αντιβιοτικών: σουλφοναμίδες, πενικιλίνες, κεφαλοσπορίνες και νεότερες β-λακτάμες, αμινογλυκοσίδες, τετρακυκλίνες, μακρολίδες, χλωραμφενικόλη, κινολόνες, νιτροϊμιδαζόλες, λινκοζαμίδες, αντιφυματικά και αντιλεπρικά αντιβιοτικά και αντιβιοτικά γλυκοπεπτίδια.
- Αντιικά φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από ιούς. Περιλαμβάνονται φάρμακα κατά των ερπητοϊών, του κυτταρομεγαλοϊού, των ιών της γρίπης, του κοινού κρυολογήματος, της ηπατίτιδας Β και C, του ιού HIV, του ιού HPV, του ιού Covid-19.
- Αντιμυκητιασικά φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από μύκητες, όπως ιμιδαζόλες, τριαζόλες και πολυενικά αντιβιοτικά.
- Αντιπρωτοζωικά και ανθελμινθικά φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από πρωτόζωα και έλμινθες, όπως ανθελονοσιακά, αμοιβαδοκτόνα, φάρμακα κατά της τοξοπλάσμωσης, λείσμανίασης και πνευμονοκύστωσης.

2.1.Δ.10 | BITAMINES KAI IXNOSTOICHEIA

Η μαθησιακή υποενότητα αυτή εστιάζεται στις βιταμίνες και τα ιχνοστοιχεία και συγκεκριμένα εξετάζει τις κατηγορίες των βιταμινών, τη φαρμακολογική ονομασία τους, τη διάκρισή τους σε λιποδιαλυτές και υδατοδιαλυτές, τη συμβολή τους στη φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού, την πρόληψη και θεραπεία ασθενειών, τις παθολογικές καταστάσεις που προκύπτουν από αβιταμίνωση και υπερβιταμίνωση. Αναφέρονται οι πηγές πρόσληψης των βιταμινών από τις τροφές, οι συνιστώμενες ημερήσιες δόσεις τους, βιταμινούχα φαρμακευτικά σκευάσματα και οι οδηγίες ορθής και αποτελεσματικής λήψης τους. Αντίστοιχα, μελετώνται ανάλογα τα απαραίτητα ιχνοστοιχεία για τη φυσιολογική λειτουργία του οργανισμού, οι απαιτούμενες ημερήσιες δόσεις τους, οι πηγές φυσιολογικής διατροφικής πρόσληψής τους, φαρμακοτεχνικά σκευάσματα και συνδυασμοί τους για την αντιμετώπιση των διαταραχών τους.

Στο τέλος της μαθησιακής υποεπενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τυχόν ανεπιθύμητες ενέργειες της θεραπευτικής αγωγής με αντιβιοτικά και αφετέρου να συσχετίζουν τον ρόλο των βιταμινών και των ιχνοστοιχείων με φάρμακα που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες υποεπενότητες, δεδομένου ότι συχνά απαιτείται η συγχορήγησή τους.

2.1.Δ.11 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΝΕΟΠΛΑΣΙΩΝ

Η τελευταία μαθησιακή υποεπενότητα, εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα και στους συνδυασμούς των θεραπειών που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση νεοπλασιών διαφόρων τύπων καθώς και στα αντικαρκινικά χημειοθεραπευτικά φάρμακα. Εξετάζονται σκευάσματα που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της αντικαρκινικής αγωγής με σκοπό την υποστροφή του όγκου, σκευάσματα για τη μαζική καταστροφή της μάζας της νεοπλασίας, φάρμακα υποστηρικτικής αγωγής για την παράταση της επιβίωσης του/της ασθενούς και φάρμακα που αποσκοπούν στην παρηγορητική συμπτωματική θεραπεία για την απαλλαγή του ατόμου από δυσάρεστα συμπτώματα και πόνο.

Στη συνέχεια, περιγράφονται οι κύριες κατηγορίες φαρμάκων που χρησιμοποιούνται στην αντικαρκινική αγωγή και οι οποίες περιλαμβάνουν: τα κυτταροτοξικά φάρμακα (αντιμεταβολίτες, κυτταροτοξικά αντιβιοτικά, αλκυλιωτικοί παράγοντες), τις στεροειδείς ορμόνες και ανταγωνιστές των ορμονών και την ανοσοθεραπεία (μονοκλωνικά αντισώματα, ιντερφερόνες και ιντερλευκίνες, άλλα ανοσοκατασταλτικά φάρμακα).

Ακολούθως, επεξηγούνται οι μηχανισμοί δράσης τους, οι ενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειες. Περιγράφονται οι φαρμακοτεχνικές μορφές τους, ο χειρισμός των φαρμάκων κατά την αποθήκευση και η προετοιμασία των διαλυμάτων, οι οδοί και οι τρόποι χορήγησής τους στον/στην ασθενή, με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Αναφέρονται επίσης άλλες κατηγορίες φαρμάκων κατά περίπτωση, για την αντιμετώπιση των ανεπιθύμητων ενεργειών που προκαλούνται από την αντικαρκινική αγωγή.

Είναι σημαντικό, τέλος, να τονιστεί η καλή συνεργασία που απαιτείται μεταξύ νοσηλευτικού προσωπικού και ασθενών, για την αναφορά, καταγραφή και αντιμετώπιση ανεπιθύμητων ενεργειών των χορηγούμενων σκευασμάτων της αγωγής του/της ασθενούς, στο πλαίσιο της φαρμακοεπαγρύπνησης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Greenstein, B. & Gould, D. (2016). *Trounce Κλινική Φαρμακολογία για Νοσηλευτές*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων. (2007). *Εθνικό συνταγολόγιο 2007*. Αθήνα: ΕΟΦ.

Συμπληρωματικές

1. Τεσσαρομάτη, Χ., Ξενίας, Π. & Λαμπροπούλου, Α. (χ.χ.). *Φαρμακολογία Β΄ – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Αθήνα: ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Διαθέσιμο στο: https://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4370/24-0279-02_Farmakologia_B-EPAL/
2. Μιτάκης, Μ. & Παπανικήτας, Α. (2006). *Αντιμετωπίζοντας τις αλληλεπιδράσεις του φαρμάκου*. Αθήνα: Εκδόσεις Φαρμακευτικός Κόσμος.
3. Μπελτέ, Ο.-Α. (2015). *Φαρμακευτική Τεχνολογία Ι & ΙΙ. Μαθήματα για βοηθούς φαρμακείου*. Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Διαθέσιμο στο: https://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4560/24-0550-01_Farmakeutiki_Technologia-I-kai-II_B-G-EPAL_Vivlio-Mathiti/
4. Μπελτέ, Ο.-Α. (2015). *Συνταγολογία, Νομοθεσία, Βιβλία φαρμακείου. Εγχειρίδιο βοηθών φαρμακείου*. Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Διαθέσιμο στο: https://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4558/24-0638-01_V2_Syntagologia-Nomothesia-Vivlia-Farmakeiou_B-EPAL_Vivlio-Mathiti/
5. *Οδηγός Φαρμάκων Γαληνός*. Διαθέσιμο στο: <https://www.galinos.gr>

2.1.Ε • ΥΓΙΕΙΝΗ-ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εξοικειωθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τις βασικές αρχές της υγιεινής και της μικροβιολογίας. Πρόκειται για αμιγώς θεωρητική ενότητα, η οποία πραγματεύεται τις βασικές έννοιες της υγείας και της ασθένειας, της υγιεινής, της πρόληψης και της προαγωγής της υγείας, της ανοσολογίας, των λοιμωδών νοσημάτων και των τρόπων μετάδοσης και πρόληψής τους, της στοματικής υγιεινής, της υγιεινής των τροφίμων και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Επιπλέον, στην ενότητα της μικροβιολογίας παρουσιάζονται τα είδη των μικροοργανισμών (βακτήρια, ιοί, ρικέτσιες, μύκητες, παράσιτα), θεμελιώδεις έννοιες αναφορικά με την αναπαραγωγή και την ανάπτυξή τους, οι επιπτώσεις στον άνθρωπο από την εγκατάσταση και τη δράση των βασικότερων μικροοργανισμών και οι υπάρχουσες μέθοδοι πρόληψης και αντιμετώπισης/εξουδετέρωσης των εν λόγω μικροοργανισμών. Ειδι-

κότερα, παρουσιάζονται οι έννοιες αποστείρωση, απολύμανση και αντισηψία, ενώ γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις ενδονοσοκομειακές λοιμώξεις και τις λοιμώξεις σε ανοσοκατεσταλμένους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ορίζουν τις βασικές έννοιες και αρχές της υγιεινής και της ανοσολογίας,
- Προσδιορίζουν τα είδη των μικροοργανισμών και τις συνέπειες από την αλληλεπίδρασή τους με τον μεγαλοοργανισμό με ξεχωριστή μνεία στις ιδιαιτερότητες της αλληλεπίδρασης στο νοσοκομειακό περιβάλλον,
- Αναλύουν τους τρόπους μετάδοσης των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων (AIDS, ηπατίτιδα κ.ά.),
- Διακρίνουν τους τρόπους μετάδοσης των νοσημάτων (αερογενώς, μέσω ξενιστών, μέσω τροφίμων),
- Εφαρμόζουν με τον ενδεδειγμένο τρόπο τις διαδικασίες της απολύμανσης και της αποστείρωσης,
- Εκτελούν την υγιεινή των χεριών σύμφωνα με τα πρωτόκολλα του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας,
- Συνιστούν ενδεδειγμένα μέτρα πρόληψης αναφορικά με τις επιβλαβείς για την υγεία συμπεριφορές και πολιτικές,
- Αποδέχονται τους εμβολιασμούς ως ύψιστο μέσο για την πρόληψη των λοιμωδών νοσημάτων,
- Υιοθετούν υγιεινές συμπεριφορές,
- Παρουσιάζουν τις διαφορές του εργατικού ατυχήματος από την επαγγελματική ασθένεια,
- Εντοπίζουν τις πηγές κινδύνου στο εργασιακό περιβάλλον,
- Λαμβάνουν κατάλληλα προληπτικά μέτρα για την προάσπιση της υγείας και της ασφάλειας στο εργασιακό περιβάλλον,
- Συμμετέχουν σε δράσεις για την προώθηση των θεμάτων υγείας και ασφάλειας στην εργασία, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αγωγή υγείας και πρόληψη / Αντιμικροβιακή αντοχή / Υγιεινή / Κύτταρο / Λοιμώδη νοσήματα / Μετάδοση λοιμωδών νοσημάτων / Παθογόνοι μικροοργανισμοί / Τροφογενή νοσήματα / Υγιεινή τροφίμων / Στοματική υγιεινή / Υγιεινή περιβάλλοντος.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
2	ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ
3	ΣΥΧΝΟΤΕΡΟΙ ΠΑΘΟΓΟΝΟΙ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ
4	ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ
5	ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
6	ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ
7	ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
8	ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Ε.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Η μαθησιακή υποενότητα αυτή αποτελεί την εισαγωγή στις κύριες έννοιες της Υγιεινής και των υποκατηγοριών της (Υγεία, Αγωγή Υγείας, Πρόληψη, Δημόσια Υγιεινή κ.ά.), προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με την επιστήμη αυτή. Στο πλαίσιο της υποενότητας, θα γίνει αδρή παρουσίαση των παραγόντων που επιδρούν θετικά ή αρνητικά στην υγεία (μικρόβια, συμπεριφορές, μέτρα πρόληψης κ.ά.) και στο διευρυμένο πεδίο δράσης της εν λόγω επιστήμης (άτομο, οικογένεια, κοινωνία, περιβάλλον, εργασία κ.λπ.).

Η Υγιεινή, ως ιατρικός κλάδος που διερευνά παράγοντες που επιδρούν στην υγεία του ανθρώπου, στοχεύει στην πρόληψη, διατήρηση και στην προαγωγή της υγείας σε ατομικό και πληθυσμιακό επίπεδο. Έτσι, είναι σημαντικό να γίνει ιδιαίτερη αναφορά σε έννοιες πρόληψης (πρωτογενής, δευτερογενής και τριτογενής) και Αγωγής Υγείας και στον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται το περιεχόμενό της, ανάλογα με τα υγειονομικά προβλήματα της χώρας. Περαιτέρω, θα παρουσιαστούν αρχές και μέθοδοι οργάνωσης των υγειονομικών και νοσηλευτικών υπηρεσιών και των άλλων φορέων ανάπτυξης και υλοποίησης προγραμμάτων Αγωγής Υγείας. Επιπρόσθετα, στην εν λόγω υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τη σημασία των αρχών της Υγιεινής στο υγειονομικό προφίλ κάθε πληθυσμού και τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ίδιοι/-ες ως πάροχοι υγειονομικών υπηρεσιών, είτε ατομικά είτε ως μέλη διεπιστημονικών ομάδων.

Συνολικά, στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν τις αρχές της Υγιεινής σε πρωτογενές, δευτερογενές και τριτογενές επίπεδο πρόληψης, στον γενικό πληθυσμό και σε ειδικές ομάδες.

2.1.E.2 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ

Η κατανόηση των βασικών αρχών που διέπουν τη λειτουργία του κυττάρου και των μικροβίων είναι κρίσιμη για την εκπαίδευση σε πολλές ειδικότητες, όπως η βιολογία, η νοσηλευτική, η ιατρική και η βιοτεχνολογία. Η εξέλιξη της μικροβιολογίας τα τελευταία 200 χρόνια συνέβαλε στη μείωση και εξάλειψη πολλών λοιμωδών νοσημάτων. Οι θεμελιώδεις, λοιπόν, γνώσεις γύρω από το αντικείμενο της μικροβιολογίας αποτελούν τον στόχο της υποεπάρκειας αυτής. Έτσι, θα γίνει αναφορά στη φυσιολογία, την ταξινόμηση και τα χαρακτηριστικά των μικροοργανισμών, καθώς και στους τρόπους απομόνωσης και αναγνώρισής τους. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τη δομή, τις λειτουργίες και τον τρόπο πολλαπλασιασμού των κυττάρων ως αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας ολόκληρου του οργανισμού. Οι γνώσεις αυτές αποτελούν τη βάση για την κατανόηση των μηχανισμών με τους οποίους κάποιοι παθογόνοι μικροοργανισμοί προκαλούν λοιμώδη νοσήματα και πώς αυτά αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μετά το τέλος της υποεπάρκειας αυτής θα είναι σε θέση να περιγράφουν με σαφήνεια το κύτταρο, τις λειτουργίες των διαφόρων οργανιδίων του, να προβαίνουν σε αδρή αναγνώριση μικροοργανισμών (ταξινόμηση, παθογονικότητα) και να αναγνωρίζουν τους παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη μικροοργανισμών στο ανθρώπινο σώμα. Με τον τρόπο αυτό θα μπορούν στη συνέχεια να κατανοήσουν τις μεθόδους διαχείρισης και αντιμετώπισης λοιμώξεων και λοιμωδών παραγόντων (εστιάζοντας περισσότερο στην πρόληψη παρά στη θεραπεία), ως αναπόσπαστο μέρος της παρεχόμενης φροντίδας υγείας.

2.1.E.3 | ΣΥΧΝΟΤΕΡΟΙ ΠΑΘΟΓΟΝΟΙ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη μεγάλη ομάδα των μικροβίων που μπορούν να προκαλέσουν λοιμώξεις στον ανθρώπινο οργανισμό.

Αρχικά, θα γίνει σύντομη περιγραφή της σχέσης των μικροβίων με τον ανθρώπινο οργανισμό, καθώς και η εξέταση εννοιών όπως η μόλυνση, η λοίμωξη, ο αποικισμός, η φυσιολογική χλωρίδα, η επιδημία κ.ά. Επίσης, θα γίνει αναφορά στην «αλυσίδα» της λοίμωξης που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον λοιμογόνο παράγοντα, την πηγή μόλυνσης, τη θύρα εξόδου του μικροοργανισμού από το σώμα κ.ά. Καθώς δεν προκαλούν όλα τα μικρόβια ασθένειες στον άνθρωπο, αλλά πολλά από αυτά συμβιώνουν μαζί του και συμβάλλουν στην καλή υγεία, κρίνεται ωφέλιμο να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη διάκριση αυτή, ώστε να μπορούν στη συνέχεια να εφαρμόζουν τους ενδεδειγμένους, κατά περίπτωση, τρόπους διαχείρισης λοιμωδών παραγόντων. Περαιτέρω, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρουσίαση των συχνότερων παθογόνων που περιλαμβάνουν τον μηνιγγιτιδόκοκκο, τον αιμόφιλο της γρίπης, τους παθογόνους μύκητες, τους κορωνοϊούς κ.ά.

Είναι σημαντικό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μετά το τέλος της υποεπένδυσης να είναι σε θέση να περιγράψουν όχι μόνο τα συμπτώματα, αλλά γενικότερα να δίνουν πληροφορίες σχετικά με τα επιδημιολογικά χαρακτηριστικά, τη διάγνωση, τη θεραπεία, τις επιπλοκές και να διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ τους.

2.1.E.4 | ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

Ο τρόπος μετάδοσης και πρόληψης λοιμωδών νοσημάτων αποτελεί μαθησιακή υποεπένδυση ζωτικής σημασίας για όσους/-ες εκπαιδεύονται σε διαδικασίες που απαιτούν αυστηρά πρωτόκολλα υγιεινής και σε θέματα πρόληψης, με στόχο την προστασία των ασθενών αλλά και των ιδίων. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μελετήσουν έννοιες και διαδικασίες που αφορούν τους τρόπους μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων (π.χ. αερογενώς, μέσω ξενιστών, μέσω τροφίμων), που προκαλούνται από διάφορους μικροοργανισμούς. Ταυτόχρονα, θα εξεταστούν οι μέθοδοι πρόληψης της μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων, συμπεριλαμβανομένων των μηχανισμών άμυνας του ανθρώπινου οργανισμού, της χρήσης μάσκας, της υγιεινής των χεριών, της αποφυγής συνωστισμού και του εμβολιασμού. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στους τρόπους μετάδοσης των Σεξουαλικά Μεταδιδόμενων Νοσημάτων (AIDS, ηπατίτιδα κ.ά.), αλλά και λοιμώξεων στις οποίες ανήκει και ο κορωνοϊός Covid-19, καθώς αυτά αποτελούν παγκόσμια προβλήματα δημόσιας υγείας.

Στην υποεπένδυση αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες επίσης εξοικειώνονται με βασικές έννοιες της Ανοσολογίας (φυσική, επίκτητη ανοσία, ανοσοποίηση, εμβολιασμοί) και με το εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμών παιδιών και ενηλίκων. Επιπλέον, θα εξεταστούν τα αποτελεσματικά μέτρα προστασίας από λοιμώξεις για τους ίδιους/-ες, τους/τις ασθενείς και το περιβάλλον των χώρων φροντίδας υγείας. Σημεία προσοχής περιλαμβάνουν και τα εκτεταμένα προγράμματα πρόληψης του γενικού πληθυσμού.

Συμπερασματικά, η μαθησιακή υποεπένδυση αυτή, βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην κατανόηση των τρόπων μετάδοσης και στην εφαρμογή προληπτικών μέτρων που αποτελούν ζωτικής σημασίας δεξιότητες για τη συγκεκριμένη ειδικότητα και συνεισφέρουν στην προστασία της δημόσιας υγείας και την αποτροπή ή μείωση πιθανών επιδημιών.

2.1.E.5 | ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Κάθε αποτελεσματική στρατηγική για την καταπολέμηση των λοιμώξεων στα νοσοκομεία πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα πρόληψης και όταν αυτά δεν είναι αποτελεσματικά, μέτρα ελέγχου/αντιμετώπισης, καθώς συχνά είναι δύο δράσεις αλληλένδετες. Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση εστιάζεται στις επιπτώσεις ανεπαρκών πρακτικών διαχείρισης παθογόνων μικροοργανισμών. Αρχικά, περιγράφονται ορισμοί και έννοιες που συνδέονται με τον τομέα αυτό, όπως είναι η νοσοκομειακή λοίμωξη, τα αντιβιοτικά, η αντιμικροβιακή αντοχή, το αντιβιογράμμα, η ευαισθησία κ.ά. Ακολουθεί απλή αναφορά σε ανεπαρκείς πρακτικές στις κοινές (με την πρόληψη)

στρατηγικές όπως η υγιεινή των χεριών, ο εμβολιασμός και η χρήση προστατευτικού εξοπλισμού πριν από τη μετάβαση στην παρουσίαση των μέτρων αντιμετώπισης, όπως η χρήση αντιβιοτικών, μέθοδοι επιτήρησης και ιχνηλάτησης, αναφορά εστιών και τεχνικές απομόνωσης νοσούντων. Επίσης, γίνεται σύντομη αναφορά στα φυσικά (θερμότητα, αποστείρωση κ.ά.) και χημικά (απολυμαντικά κ.ά.) μέσα που χρησιμοποιούνται για την εξουδετέρωση των παθογόνων μικροοργανισμών.

Μετά το τέλος της υποεπότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να περιγράφουν όλους τους τρόπους αντιμετώπισης των λοιμώξεων, να κατανοούν τις επιπτώσεις των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων και να αναπτύσσουν μέτρα πρόληψης και περιορισμού τους, να εφαρμόζουν τις κατευθυντήριες οδηγίες για την αντιμετώπισή τους (αντιμικροβιακή αντοχή, νέα αντιβιοτικά) και να χειρίζονται αποτελεσματικά μολυσμένα και καθαρά υλικά.

Η διασύνδεση της υποεπότητας αυτής με άλλες υποεπότητες όπως οι «Βασικές αρχές υγιεινής» και οι «Συχνότεροι παθογόνοι μικροοργανισμοί» μέσα από πρακτικά παραδείγματα νοσούντων από παθογόνους μικροοργανισμούς, θα βοηθήσει στη δημιουργία αποτελεσματικών σχεδίων πρόληψης και φροντίδας με στόχο οι μελλοντικοί/-ες επαγγελματίες υγείας να είναι ενημερωμένοι/-ες και να ακολουθούν τις νεότερες κατευθυντήριες οδηγίες και συστάσεις.

2.1.E.6 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπότητα εστιάζεται στην κατανόηση της καλής υγιεινής στην καθημερινή ζωή των ασθενών και των υγιών πληθυσμών και στη σύνδεσή της με την υγεία και την ευημερία του ατόμου.

Η ατομική υγιεινή ασχολείται με τους παράγοντες που επιδρούν στην υγεία του ατόμου και διατυπώνει αρχές για την πρόληψη, διατήρηση και προαγωγή της υγείας, ως ευρύτερη έννοια από το απλό λουτρό. Κατά τη διάρκεια της υποεπότητας, γίνεται αναφορά στην αξία της διατήρησης ενός καθαρού και υγιεινού περιβάλλοντος εργασίας ως διάσταση της Ατομικής Υγιεινής πέρα από την απλή ατομική καθαριότητα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τα γενικότερα οφέλη όχι μόνο στην πρόληψη της διασποράς μικροβίων αλλά επιπλέον στην αισθητική (ενίσχυση της άνεσης και της αξιοπρέπειας του ατόμου) καθώς και στην κοινωνική διάστασή της (π.χ. προστατεύει από τυχόν περιθωριοποιήσεις). Σκόπιμη είναι η εμβάθυνση σε θέματα επικοινωνίας και η ανάπτυξη δι-απροσωπικών δεξιοτήτων, καθώς η σωστή επικοινωνία με ασθενείς και χρήστες/-τριες υπηρεσιών υγείας, με ευαισθησία και σεβασμό στις ιδιαιτερότητές τους, σχετικά με θέματα προσωπικής υγιεινής, είναι κρίσιμης σημασίας στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών.

Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην εφαρμογή της στοματικής υγιεινής (πρόληψη τερηδόνας, ουλίτιδας, περιοδοντίτιδας) σε παιδιά, στην επίγνωση των ειδικών απαιτήσεων και περιορισμών σε άτομα τρίτης ηλικίας, σε περιπτώσεις αναπηρίας και τη συνεχή ενημέρωση σχετικά με νέες πρακτικές και προϊόντα που σχετίζονται με την ατομική υγιεινή.

2.1.E.7 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα, αναφέρεται σε βασικές γνώσεις σχετικά με τον χώρο της υγιεινής και μικροβιολογίας των τροφίμων, εστιάζοντας κυρίως στον τρόπο πρόληψης και διαχείρισης των τροφιμογενών νοσημάτων, τα οποία προκαλούν σημαντική επιβάρυνση στη Δημόσια Υγεία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αρχικά θα έρθουν σε επαφή με βασικούς όρους, όπως η αλλοίωση τροφίμων και τα τροφιμογενή νοσήματα. Στη συνέχεια, θα εξεταστούν οι κύριοι βιολογικοί, χημικοί και φυσικοί παράγοντες που μπορεί να επιμολύνουν ή γενικότερα να προκαλέσουν αλλοίωση σε τρόφιμα και νερό, προκαλώντας πληθώρα νοσημάτων όπως οι τροφοτοξινώσεις και τα συμπτώματά τους. Θα μάθουν επίσης, να περιγράφουν τις κύριες αρχές συντήρησης των τροφίμων (θερμότητα, αναερόβιες συνθήκες κ.λπ.). Ειδική αναφορά θα γίνει στη διαχείριση τροφίμων για ειδικές ομάδες ασθενών, όπως τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι/-ες και οι ανοσοκατεσταλμένοι/-ες ασθενείς.

Επιπρόσθετα, θα γίνει αναφορά σε αλλεργίες και δυσανεξίες σε τρόφιμα που μπορεί να επηρεάσουν το θεραπευτικό αποτέλεσμα και πώς αυτές μπορεί να προληφθούν. Επιπλέον, έμφαση δίνεται στους βασικούς κανόνες υγιεινής και ασφαλούς διαχείρισης τροφίμων ειδικά σε χώρους υγειονομικού ενδιαφέροντος.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εφαρμόζουν τα υγειονομικά μέτρα προστασίας τροφίμων και να αναγνωρίζουν παράγοντες κινδύνου, πηγές μόλυνσης/αλλοίωσης και συμπτώματα των προκαλούμενων νοσημάτων.

2.1.E.8 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εστιάζεται στο περιβάλλον όπου ζει και εργάζεται ο άνθρωπος, δεδομένου ότι αποτελεί έναν από τους βασικούς προσδιοριστικούς παράγοντες καλής υγείας. Προσανατολισμός και στόχος της υποενότητας είναι να κάνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν πλήρως το βασικό περιεχόμενο της περιβαλλοντικής υγείας και τις επιπτώσεις της εργασίας και του περιβάλλοντος στην υγεία του πληθυσμού. Αρχικά, εξετάζεται η ρύπανση των τριών περιβαλλοντικών τμημάτων (αέρας, έδαφος και νερό) και στα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισής της. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα χαρακτηριστικά του ατμοσφαιρικού αέρα, των υδάτων και του εδάφους, στον θόρυβο, στον φωτισμό και στην επίδραση της ηλιακής ακτινοβολίας και πώς αυτά συσχετίζονται με τη ζωή στον πλανήτη. Η εστίαση αφορά κυρίως στους παράγοντες που επιμολύνουν (όπως πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ηχορύπανση, επιμολύνηση υδάτων, βιολογική ρύπανση κ.ά.) και πως αυτό έχει αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου.

Επιπλέον, αναλύονται πιθανοί εργασιακοί κίνδυνοι και θέματα ασφάλειας της εργασίας (όπως επαγγελματικά νοσήματα και ατυχήματα) που σχετίζονται με τον χώρο υγείας, όπου θα κληθούν να εργαστούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες και αφορούν τους/τις ίδιους/-ες αλλά και τους/τις ασθενείς. Ταυτόχρονα, παρουσιάζονται πρα-

κτικές και πολιτικές φιλικές προς το περιβάλλον και προς το άτομο, όπως ο σωστός διαχωρισμός και η μείωση ιατρικών αποβλήτων, η διαχείριση αιχμηρών νοσοκομειακών αντικειμένων, η ορθολογική χρήση ενέργειας κ.ά., ενώ οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκπαιδευτούν σε διαδικασίες τακτικού καθαρισμού και απολύμανσης χώρων και αντικειμένων, στη σωστή χρήση καθαριστικών και απολυμαντικών, στον αερισμό των χώρων κ.ά.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή αποτελεί τη βάση για τη δημιουργία ασφαλών χώρων για την πρόληψη ασθενειών, φροντίζοντας για την υγεία τόσο των σημερινών όσο και των μελλοντικών γενεών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Δετοράκης, Ι. (2003). *Βασικές αρχές Υγιεινής*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Tortora, G. J., Funke, B. R. & Case, C. L. (2017). *Εισαγωγή στη Μικροβιολογία* (μτφρ. Ν. Σπανάκης). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Χατζηπαναγιώτου, Σ. Π., Λεγάκης, Ν. Ι. (2017). *Τα μικρόβια και ο άνθρωπος. Ένα βιβλίο-γνωριμία με τον κόσμο των μικροβίων* (2η έκδ.). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Ενιαίος φορέας ελέγχου τροφίμων. (2013). *Εγχειρίδιο ασφάλειας και υγιεινής τροφίμων*. Αθήνα: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.
3. Ξηρουχάκη, Ε. Η. (2000). *Υγιεινή και Επιδημιολογία στο Χώρο του Νοσοκομείου*. Αθήνα: Συμμετρία.
4. Θάνου, Ν., Νικολοπούλου-Ντέρου, Ε. & Τσιγάρα, Ε. (2021). *Υγιεινή Μικροβιολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

2.1.ΣΤ • ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην απόκτηση των απαραίτητων ειδικών γνώσεων και δεξιοτήτων για να προσφέρουν αποτελεσματική βοήθεια με ασφάλεια σε επείγουσες καταστάσεις και περιλαμβάνει θεωρητικό και εργαστηριακό σκέλος. Ειδικότερα, στο θεωρητικό μέρος παρέχονται οι γνώσεις σχετικά με τις βασικές έννοιες των πρώτων βοηθειών, όπως είναι η ασφαλής προσέγγιση του πάσχοντα, ο αλγόριθμος των πρώτων βοηθειών, η εκτίμηση της κατάστασης και η διαλογή των ασθενών (triage) στον τόπο του συμβάντος ή στο τμήμα επειγόντων περιστατικών, οι ιδιαιτερότητες στην αντιμετώπιση

βρεφών και παιδιών. Αναλύονται τα επείγοντα περιστατικά και η αντιμετώπισή τους, όπως τα εγκαύματα, οι δηλητηριάσεις και τα δήγματα, οι κακώσεις του μυοσκελετικού συστήματος, καθώς και οι κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή της καρδιοαναπνευστικής αναζωογόνησης και διασωστικών τεχνικών σε καταπληξία (shock), απώλεια συνείδησης, πνιγμό, απόφραξη αεραγωγού και τοποθέτηση αεραγωγού για άμεσο αερισμό. Επίσης, γίνεται ειδική αναφορά στην αντιμετώπιση μαζικών καταστροφών (εφαρμογή σεναρίων), περιπτώσεων απεγκλωβισμού από αυτοκίνητο και των ειδικών τρόπων μετακίνησης του/της πάσχοντα/-ουσας. Τέλος, στο πρακτικό σκέλος, γίνεται εξάσκηση στην παροχή πρώτων βοηθειών σε κάθε έκτακτο περιστατικό, όπως σε απώλεια συνείδησης, ηλίαση, θερμοπληξία, κρουπαγήματα, υποθερμία, κρίση άσθματος και άλλων επειγόντων προβλημάτων του αναπνευστικού, καρδιακού επεισοδίου, επιληψίας, υπογλυκαιμίας και αγγειακού εγκεφαλικού επεισοδίου.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διατυπώνουν τον αλγόριθμο των πρώτων βοηθειών, μελετώντας αντίστοιχα παραδείγματα έκτακτων περιστατικών,
- Περιγράφουν τις ενέργειες και τους χειρισμούς που εφαρμόζονται σε κάθε έκτακτο περιστατικό, εξετάζοντας τη σοβαρότητα της κατάστασης,
- Περιγράφουν τα βήματα της καρδιοαναπνευστικής αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ), σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες,
- Διακρίνουν τους εσφαλμένους από τους ορθούς χειρισμούς των παρεχόμενων πρώτων βοηθειών, αξιολογώντας το περιστατικό,
- Ταξινομούν το υλικό στο τμήμα επειγόντων περιστατικών, στο ασθενοφόρο ή στο φαρμακείο,
- Επιλέγουν τον τρόπο που ενεργούν, ανάλογα με τον πάσχοντα, το συμβάν και τη βαρύτητά του για όλα τα περιστατικά,
- Συνδυάζουν τους υπάρχοντες πόρους για υποστήριξη όλων των εμπλεκόμενων σε ένα συμβάν,
- Εφαρμόζουν πρώτες βοήθειες στον ενήλικα, το βρέφος και το παιδί.
- Συμμετέχουν στη διαδικασία της διαλογής του περιστατικού στο τμήμα επειγόντων περιστατικών,
- Ελέγχουν για τυχόν επιπλοκές στο περιστατικό μετά την παρέμβασή τους,
- Επαληθεύουν τα αποτελέσματα των πράξεών τους,
- Ανταποκρίνονται επιτυχώς στα σενάρια προσομοίωσης έκτακτων περιστατικών,
- Δεν προβαίνουν στην παροχή πρώτων βοηθειών όταν δεν πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις ασφαλείας, και
- Συνεργάζονται με τους επαγγελματίες υγείας, προκειμένου να αντιμετωπίσουν επείγουσες καταστάσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επείγον περιστατικό / Διαλογή ασθενών / Αιμορραγία / Καταπληξία / Απώλεια συνείδησης / Απινιδωτής / Καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση (ΚΑΡΠΑ) / Κάταγμα / Πνιγμονή / Πολυτραυματίας / Έγκαυμα / Επιληπτική κρίση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΤΕΠ
2	ΒΑΣΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
3	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΘΕΝΗ ΣΕ ΚΑΤΑΠΛΗΞΙΑ (SHOCK) ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΗ ΜΕ ΑΠΩΛΕΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ
4	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΝΙΓΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΠΝΙΓΜΟΥ
5	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΑΥΜΑΤΙΑ
6	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΚΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΑΙΤΙΑ
7	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΟΣ ΣΕ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΑΣΘΕΝΗ

Κείμενο αναφοράς

2.1.ΣΤ.1 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΤΕΠ

Στην υποενότητα αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τη διαχείριση των επειγόντων περιστατικών στον χώρο του Τμήματος Επείγοντων Περιστατικών (ΤΕΠ) του νοσοκομείου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τη λειτουργία του ΤΕΠ, ενός βασικού τμήματος του νοσοκομείου που υποδέχεται επείγοντα περιστατικά, δηλαδή περιπτώσεις που χρήζουν άμεσης φροντίδας.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας θα λάβουν πληροφορίες για την αποτελεσματική εργονομία του ΤΕΠ, τον διαθέσιμο εξοπλισμό ανάλογα με τον τύπο ασθένειας ή τραυματισμού που πρόκειται να αντιμετωπιστεί και τις ανάγκες στελέχωσης με διάφορες ειδικότητες επαγγελματιών υγείας. Είναι σημαντικό ότι θα εξοικειωθούν με τις βασικές αρχές διαλογής (triage) ασθενών, με αναφορά σε συγκεκριμένες κλίμακες διαλογής που χρησιμοποιούνται διεθνώς και στην Ελλάδα.

Ειδικότερα, θα μάθουν να αξιολογούν τη βαρύτητα της κατάστασης του/της ασθενούς και να προβαίνουν σε ταξινόμηση ανάλογα με τα προβλήματα που διακρίνουν (απειλητικά, επείγοντα και μη επείγοντα), ώστε να δοθεί η κατάλληλη προτεραιότητα στους ασθενείς που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης και να επιτευχθεί η καλύτερη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων στο ΤΕΠ (ανθρώπινο δυναμικό, εξοπλισμός και υλικοτεχνική υποδομή, χρόνος). Η ταξινόμηση γίνεται με χρήση χρωματι-

κών ή αριθμητικών κωδικών, ανάλογα με το σύστημα διαλογής που εφαρμόζεται.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να εφαρμόζουν τον αλγόριθμο ABCDE με στόχο την ασφαλή και άμεση αντιμετώπιση του/της ασθενούς.

2.1.ΣΤ.2 | ΒΑΣΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα έχει ως αντικείμενο τη Βασική Υποστήριξη της Ζωής. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τη θεωρία και την πρακτική άσκηση που σχετίζεται με την έγκαιρη αναγνώριση βασικών απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων καθώς και την άμεση αντιμετώπισή τους με εφαρμογή της τεχνικής της Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να ακολουθούν τα βήματα και την τεχνική της πρωταρχικής εκτίμησης ενός τραυματία, θα γνωρίσουν τη διαδικασία και τις αρχές ιεράρχησης της βαρύτητας των απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων και θα μπορούν να οργανώσουν τα βήματα της δευτεροβάθμιας εκτίμησης των ασθενών. Η κατανόηση της πρακτικής εφαρμογής της ΚΑΡΠΑ θα δώσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις ικανότητες διαχείρισης του/της ασθενούς σε περίπτωση επιδείνωσης της κατάστασής του/της, με στόχο τη βελτίωση της έκβασης.

Στην υποενότητα αυτή θα αναπτυχθούν με σαφήνεια και ακρίβεια τα βήματα που πρέπει να ακολουθούνται στην ΚΑΡΠΑ, σύμφωνα πάντα με τις πρόσφατες οδηγίες, που αφορούν την ασφαλή προσέγγιση του/της ασθενούς, τον έλεγχο της αντίδρασής του, την κλήση για βοήθεια, την απελευθέρωση του αεραγωγού και τον έλεγχο της αναπνοής καθώς και τον τρόπο και το πλήθος των θωρακικών συμπίεσεων και αναπνοών διάσωσης που απαιτούνται.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να διακρίνουν τον φυσιολογικό από τον παθολογικό τύπο αναπνοής καθώς και τους παράγοντες που μπορεί να προκαλέσουν προβλήματα. Τέλος, θα μάθουν να αναγνωρίζουν τα σημεία που υποδηλώνουν καρδιακή ανακοπή καθώς και τη χρήση αυτόματου ή χειροκίνητου (όπου υπάρχει) απινιδωτή.

2.1.ΣΤ.3 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΕ ΚΑΤΑΠΛΗΞΙΑ (SHOCK) ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΜΕ ΑΠΩΛΕΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα, στο πρώτο μέρος της, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τη διαχείριση ασθενούς σε καταπληξία (shock). Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίσουν τα είδη της καταπληξίας (καρδιογενής, υποογκαιμική, νευρογενής, σηπτική και μεικτή) καθώς και τα βασικά αίτια πρόκλησής της. Επιπλέον, θα μάθουν τους τρόπους αναγνώρισης και διαχείρισης μιας μεγάλης αιμορραγίας που οδηγεί σε καταπληξία. Επίσης, στην περίπτωση νευρογενούς καταπληξίας οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίσουν τραυματισμό που προϋπάρχει και να οργανώσουν με ασφάλεια τη μεταφορά και διαχείριση του/της ασθενούς, αποφεύγοντας την πρόκληση ιατρογενούς βλάβης.

Ιδιαίτερα θα τονιστεί ότι σε περίπτωση καταπληξίας είναι σημαντικό να διασφαλίζεται ο αεραγωγός και να υποστηρίζεται η αναπνοή του/της ασθενούς. Παράλληλα, θα γίνει απόλυτα σαφές ότι κατά τη διαφορική διάγνωση της καταπληξίας, η κλινική εικόνα του/της ασθενούς έχει ιδιαίτερη σημασία. Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, και στο δεύτερο μέρος της, θα αναπτυχθεί και η κατάσταση της λιποθυμίας και της απώλειας συνείδησης γενικότερα. Μέσα από τη θεωρία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να διακρίνουν την κατάσταση αυτή από μία επιληπτική κρίση. Επίσης, θα αναλυθεί η άμεση παρέμβαση που είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθεί σε περίπτωση επείγουσας νόσου. Ιδιαίτερη σημασία, στην περίπτωση αυτή, έχουν: η αναγνώριση των κλινικών σημείων και συμπτωμάτων του/της ασθενούς, η διερεύνηση των αιτίων που οδήγησαν στην κατάσταση αυτή, ο απαιτούμενος εργαστηριακός έλεγχος και η λήψη του ιστορικού του/της ασθενούς.

2.1.ΣΤ.4 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΝΙΓΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΠΝΙΓΜΟΥ

Στην παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να αναγνωρίζουν και να διακρίνουν την πνιγμονή από τον πνιγμό, δύο έννοιες που συχνά συγχέονται. Ειδικότερα, θα μπορούν να εντοπίσουν την οξεία απόφραξη των αεραγωγών, η οποία διαφέρει ως προς το αίτιο, στις δύο προαναφερθείσες περιπτώσεις, ανάμεσα σε ενήλικες και παιδιά, στα οποία συχνά προκαλείται από κάποιο αντικείμενο και όχι από φαγητό όπως συμβαίνει στους ενήλικες. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίσουν την κλινική εικόνα της πνιγμονής και να διακρίνουν την πλήρη από τη μερική απόφραξη του αεραγωγού. Ακόμα, θα γνωρίσουν τις μεθόδους αντιμετώπισης της πνιγμονής, ανάλογα με το αν ο ασθενής επικοινωνεί ή όχι. Επιπροσθέτως, θα εξοικειωθούν με τη χρήση ειδικών συσκευών που μπορεί να βοηθήσουν τον επαγγελματία υγείας να εφαρμόσει ειδικό χειρισμό (λαβή Heimlich) καθώς και τις διαφορές εφαρμογής του χειρισμού σε ενήλικες και σε παιδιά.

Όσον αφορά τη διαχείριση του πνιγμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τις μεθόδους αντιμετώπισής του καθώς και την παροχή φροντίδας σε ασθενή με συμπτώματα πνιγμού, είτε αμέσως μετά τη διάσωσή του είτε κατά τη διάρκεια της νοσηλείας του.

Στο πλαίσιο του εργαστηριακού μέρους της υποενότητας θα γίνει εφαρμογή των τεχνικών αυτών, με στόχο την εξοικείωση των εκπαιδευόμενων και την απόκτηση των κατάλληλων δεξιοτήτων αντιμετώπισης των καταστάσεων πνιγμονής και πνιγμού.

2.1.ΣΤ.5 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΑΥΜΑΤΙΑ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τις βασικές αρχές διαχείρισης του πολυτραυματία. Ειδικότερα, θα μάθουν να εφαρμόζουν τον αλγόριθμο ABCDE σε αυτή την πολύπλοκη κατηγορία ασθενών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν ότι τα πρώτα 5 λεπτά αφιερώνονται στην εξασφάλιση του αεραγωγού, στον αερισμό του/της ασθενούς και στον έλεγχο της κυκλοφορίας κα-

θώς και ότι ο αιμοδυναμικά ασταθής πολυτραυματίας πάσχει από αιμορραγική καταπληξία μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο.

Επίσης, στο πλαίσιο της υποενότητας, θα έρθουν σε επαφή με τη διερεύνηση του/της ασθενούς για κρυφές εστίες αιμορραγίας όπως η κοιλιακή χώρα, η υπεζωκοτική κοιλότητα, ο οπισθοπεριτοναϊκός χώρος και η πύελος. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν την επανεκτίμηση και επανεξέταση του/της ασθενούς, τόσο κατά τη διάρκεια της ανάνηψης όσο και γενικότερα κατά τη νοσηλεία του στο νοσοκομείο, για να διασφαλισθεί ότι κάθε κάκωση θα διαγνωσθεί.

Καθ' όλη τη διάρκεια της αξιολόγησης και αντιμετώπισης του πολυτραυματία, θα μάθουν να λαμβάνουν κάθε απαραίτητο μέτρο για την αποφυγή ιατρογενούς ή αυτοπροκαλούμενης κάκωσης του νωτιαίου μυελού. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν ότι η σπονδυλική στήλη (ΣΣ) θα πρέπει να παραμένει ακινητοποιημένη για λόγους προστασίας. Στη συνέχεια, θα μάθουν τις βασικές αρχές μετακίνησης του τραυματία με υποψία κάκωσης της ΣΣ, η οποία θα πρέπει να γίνεται έπειτα από σχεδιασμό και με τη βοήθεια τεσσάρων ή περισσότερων ατόμων, ανάλογα με το ύψος και το βάρος του/της ασθενούς.

2.1.ΣΤ.6 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΚΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΑΙΤΙΑ

Στην υποενότητα αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν διάφορα είδη κακώσεων που προκαλούνται από εξωτερικούς φυσικούς ή/και μηχανικούς παράγοντες. Ειδικότερα, θα μάθουν τα βασικά χαρακτηριστικά διαφόρων τύπων κακώσεων, όπως εκδορές, θλάσεις, διαστρέμματα, κατάγματα, εξαρθρώματα, βλάβες από δήγματα εντόμων και κακώσεις από ξένα σώματα, καθώς και, γενικότερα, τους κύριους τύπους τραυμάτων.

Επίσης, θα μπορούν να διακρίνουν τα αίτια που προκαλούν διάφορους τύπους κακώσεων, ώστε να μπορούν ταυτόχρονα να εκτιμούν τη βαρύτητα της βλάβης και τον κίνδυνο για τη ζωή του/της ασθενούς, με απώτερο στόχο να μάθουν τους βασικούς τρόπους διαχείρισης κάθε κάκωσης. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν σε θεωρητικό επίπεδο τις κακώσεις που προκαλούνται από φυσικά αίτια, όπως είναι η θερμότητα (έγκαυμα, θερμοπληξία), το ψύχος, ο ηλεκτρισμός κ.ά. Παράλληλα, θα μάθουν να διαχειρίζονται τα μεμονωμένα περιστατικά καθώς και εκείνα που είναι αποτέλεσμα μιας μαζικής καταστροφής.

Στην υποενότητα αυτή θα γίνει ειδική αναφορά στη διαχείριση και τη φροντίδα ενός εγκαυμάτι στην επείγουσα φάση στο ΤΕΠ του νοσοκομείου καθώς και τη δευτερογενή διαχείριση στον νοσηλευτικό θάλαμο. Στο πλαίσιο της διαχείρισης και αντιμετώπισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν μέρος σε ασκήσεις στο εργαστήριο της υποενότητας σχετικά με την εκτίμηση της έκτασης και του βάθους ενός εγκαύματος, καθώς και με την εφαρμογή ειδικών πρωτοκόλλων για τη φροντίδα του.

2.1.ΣΤ.7 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΟΣ ΣΕ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΑΣΘΕΝΗ

Οι Πρώτες Βοήθειες αποτελούν βασικό εφόδιο των επαγγελματιών υγείας που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, όπως οι νοσηλεύτές/-τριες. Επομένως, στην υποεπένδυση αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν τις βασικές γνώσεις αντιμετώπισης και διαχείρισης επείγουσών καταστάσεων στον χειρουργικό ασθενή. Ειδικότερα, θα μάθουν να εκτιμούν και να αντιμετωπίζουν την αιμορραγία σε διάφορα είδη τραύματος. Επίσης, θα μάθουν σημαντικές επείγουσες καταστάσεις που σχετίζονται με χειρουργικά προβλήματα, όπως η οξεία κοιλία.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν συγκεκριμένα σημεία τα οποία υποδηλώνουν χειρουργικές καταστάσεις που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης (π.χ. θετικό σημείο Murphy ως άλγος στο δεξιό υποχόνδριο κατά την ψηλάφηση, θετικό σημείο Giordano ως ένδειξη κολικού του νεφρού). Ακόμα, θα μάθουν να αντιμετωπίζουν την αναπνευστική δυσχέρεια στους χειρουργικούς ασθενείς, συμμετέχοντας σε διάφορες διαδικασίες όπως τη χορήγηση οξυγόνου με διάφορες συσκευές, τον αερισμό με Ambu, τη συμμετοχή σε επείγουσα διασωλήνωση κ.ά. Επιπροσθέτως, θα μάθουν να τοποθετούν ρινογαστρικό καθετήρα σε επείγουσα κατάσταση, να εφαρμόζουν φλεβοκέντηση, να χορηγούν υγρά και φάρμακα εφαρμόζοντας τις ιατρικές οδηγίες κ.ά.

Τέλος, στη διάρκεια αυτής της εκπαιδευτικής υποεπένδυσης οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τη διαχείριση συγκεκριμένων επειγόντων χειρουργικών περιπτώσεων, όπως για παράδειγμα την κοιλική αιμορραγία και το πυελικό άλγος, τις εκχυμώσεις στο σώμα μιας γυναίκας και τους τραυματισμούς με αντικείμενο που μπορεί να υποδηλώνουν περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας, σεξουαλική κακοποίηση κ.λπ.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (επιμ.). (2009). *Πρώτες Βοήθειες και Πρακτική Θεραπευτική Συνήθων Καταστάσεων* (2η έκδ.). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
2. Ιατράκης, Γ. & Αντωνίου, Ε. (2016). *Πρώτες Βοήθειες-Επείγουσες Καταστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Δεσμός.

Συμπληρωματικές

1. Τσολακίδης, Γ., Μοστράτου, Ε., Αθανασόπουλος, Ι. & Σπύρου, Σ. (2016). *Εγχειρίδιο Αντιμετώπισης Επειγόντων Περιστατικών*. Αθήνα: 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας, Τμήμα Εκπαίδευσης. Διαθέσιμο στο: <https://www.docmed.gr/wp-content/uploads/2017/01/%CE%95%CE%93%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9F-%CE%91%CE%9D%CE%A4%CE%99%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%A9%CE%A0%CE%99%CE%A3%CE%97%CE%A3-%CE%95%CE%A0%CE%95%CE%99%CE%93%CE%9F%CE%9D%CE%A4%CE%A9%CE%9D-%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D.pdf>
2. Παπαλεξανδρή, Σ. (2012). *Πρώτες Βοήθειες*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ. Διαθέσιμο στο: https://imegsevee.gr/wp-content/uploads/2018/02/prwtes_voitheies.pdf
3. ΕΚΑΒ. (2017). *Εγχειρίδιο Πρώτων Βοηθειών*. Διαθέσιμο στο: <https://www.ekab.gr/files/entypa/EKAB-protos-voithies.pdf>

2.2 • ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

2.2.A • ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα συνδυάζει τη θεωρία και τις αποκτηθείσες δεξιότητες με την κλινική πράξη. Παρουσιάζονται και τεκμηριώνονται βασικές αρχές νοσηλευτικών ενεργειών, όπως το πλύσιμο χεριών, η τοποθέτηση μπλούζας, μάσκας και γαντιών, το στρώσιμο κλίνης, οι ειδικές θέσεις ασθενούς, η έγερση ασθενούς, οι ασκήσεις σε κλινήρη ασθενή, οι αρχές για σωστή μεταφορά και οι συστάσεις για σωστή μηχανική του σώματος, παρουσιάζονται και εξηγούνται. Εφαρμόζονται νοσηλευτικές πράξεις, όπως η εξειδικευμένη φροντίδα σώματος κλινήρους ασθενούς, η λήψη ζωτικών σημείων και η συμπλήρωση θερμομετρικού διαγράμματος, η χορήγηση σωλήνα αερίων, η χορήγηση υπόθετου, ο υποκλυσμός και η αποστείρωση. Επιπλέον, ειδικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις αναλύονται, όπως η εφαρμογή ψυχρών και θερμών επιθεμάτων, η αντιμετώπιση και περιποίηση κατακλίσεων, η τεχνητή σίτιση ασθενούς, η διατροφική υποστήριξη ασθενούς με στομία, η πλύση στομάχου και η προεγχειρητική και μετεγχειρητική ετοιμασία του/της ασθενούς. Οι οδοί χορήγησης φαρμάκων, τα υλικά και η διαδικασία μετάγγισης, η οξυγονοθεραπεία, ο καθετηριασμός ουροδόχου κύστεως, η τεχνική λήψης δείγματος ούρων, η φροντίδα ειλεοστομίας, κολοστομίας και η νοσηλευτική φροντίδα μετά θάνατον αποτελούν πεδία εξάσκησης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Προβαίνουν σε νοσηλευτικές πράξεις αντίστοιχες με τις ανάγκες του/της ασθενούς,
- Λαμβάνουν με ακρίβεια τα ζωτικά σημεία του/της ασθενούς και να τηρούν το θερμομετρικό διάγραμμα,
- Συμμετέχουν στη νοσηλευτική διεργασία,
- Εκτιμούν τις ανάγκες του/της ασθενούς,
- Παρέχουν πληροφόρηση στους ασθενείς και τους συγγενείς τους για τις προγραμματισμένες νοσηλευτικές ενέργειες,
- Εφαρμόζουν το σχέδιο νοσηλευτικής φροντίδας,
- Επαναξιολογούν τα νοσηλευτικά δεδομένα που βασίζονται σε τεκμηριωμένες ενδείξεις με απώτερο σκοπό την παροχή ποιοτικής αποτελεσματικής φροντίδας,
- Αναπτύσσουν τις κατάλληλες δεξιότητες για την αποτελεσματική εφαρμογή νοσηλευτικών τεχνικών,
- Ενδυναμώνουν την ικανότητα επικοινωνίας με τον ασθενή, τους συγγενείς και τους επαγγελματίες υγείας,
- Προσφέρουν φροντίδα σε ασθενείς με δυσκολίες αυτοεξυπηρέτησης,

- Ετοιμάζουν με ακρίβεια το απαιτούμενο υλικό για πλύση στομάχου,
- Λαμβάνουν ατομικά μέτρα προστασίας,
- Αντιλαμβάνονται στην πράξη την έννοια του πολυδιάστατου νοσηλευτικού ρόλου.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας / Πρόληψη λοιμώξεων / Χορήγηση φαρμάκων / Οξυγονοθεραπεία / Προαγωγή ατομικής υγιεινής / Τεχνικές μετακίνησης ασθενών / Εντερική και παρεντερική σίτιση / Παροχετεύσεις / Έλκη κατάκλισης / Περιεγχειρητική φροντίδα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (4), Σύνολο (7).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΛΑΝΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ
2	ΑΣΗΨΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
3	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ
4	ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
5	ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
6	ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΛΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ
7	ΘΡΕΨΗ ΚΑΙ ΣΙΤΙΣΗ
8	ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΟΥΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΕΩΝ
9	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ
10	ΠΕΡΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.A.1 | ΠΛΑΝΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και παρουσίαση της νοσηλευτικής διεργασίας και της εφαρμογής του πλάνου παροχής φροντίδας στον/στην ασθενή. Στόχος της είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη διαδικασία της νοσηλευτικής διεργασίας ως ένα σύνολο αλληλένδετων ενεργειών ή/και δραστηριοτήτων και να τη χρησιμοποιήσουν για την παροχή εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας. Στη συνέχεια της υποενότητας αναλύονται τα πέντε στάδια/βήματα της νοσηλευτικής διεργασίας και ειδικότερα: α) η εκτίμηση της κατάστασης του/της ασθενούς, β) η νοσηλευτική διάγνωση, γ) ο προγραμματισμός, δ) η εφαρμογή της νοσηλευτικής φροντίδας, ε) η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν. Ακο-

λούθως αναφέρονται τα χαρακτηριστικά της νοσηλευτικής διεργασίας, η οποία είναι μια διαδικασία συστηματική, επικεντρώνεται σε στόχους και στο άτομο, προωθεί τη συμμετοχή του/της ασθενούς και μπορεί να εφαρμοστεί τόσο στο περιβάλλον του νοσοκομείου, όσο και σε υγειονομικές δομές της κοινότητας.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σημαντικότητα της εφαρμογής του πλάνου φροντίδας, καθώς είναι αυτό που εξασφαλίζει την ποιότητα της φροντίδας ως συνεργατική διαδικασία μεταξύ του/της νοσηλευτή/-τριας, των ασθενών και των άλλων μελών της ομάδας υγείας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην παρούσα υποενότητα, θα κατανοήσουν επιπλέον ότι η νοσηλευτική διεργασία είναι ένα εργαλείο για τον εντοπισμό προβλημάτων των ασθενών και θα αναπτύξουν τις κατάλληλες δεξιότητες συλλογής και καταγραφής πληροφοριών που αφορούν την κατάσταση υγείας των ασθενών (νοσηλευτικό ιστορικό, υποκειμενικά στοιχεία/δηλώσεις, αντικειμενικά στοιχεία/ κλινικά και εργαστηριακά ευρήματα). Τέλος, θα καταστούν ικανοί να εφαρμόζουν το πλάνο φροντίδας, να θέτουν προτεραιότητες, να εκτελούν τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις και να εκτιμούν τα αποτελέσματα σε σχέση με τους προσδοκώμενους στόχους.

2.2.A.2 | ΑΣΗΨΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα, είναι βασική για την παροχή ασφαλούς και ποιοτικής φροντίδας υγείας στους/στις ασθενείς, καθώς αποσκοπεί στην κατάρτιση των εκπαιδευομένων αναφορικά με τα μέτρα πρόληψης που πρέπει να λαμβάνονται για την αποφυγή της ανάπτυξης και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στο νοσοκομείο, κατ' οίκον και στην κοινότητα. Στο θεωρητικό μέρος της υποενότητας περιγράφονται οι κύριες κατηγορίες μικροοργανισμών που προκαλούν τις λοιμώξεις στους χώρους υγείας δηλαδή τα βακτήρια, οι ιοί και οι μύκητες. Ακολουθώς αναλύονται τα στάδια της λοίμωξης, η συμπτωματολογία της, οι μηχανισμοί διασποράς των παθογόνων μικροοργανισμών και οι αμυντικοί μηχανισμοί του ανθρώπινου οργανισμού.

Ιδιαίτερη εστίαση θα δοθεί στην παρουσίαση των αλληλένδετων παραγόντων που σχηματίζουν την αλυσίδα της λοίμωξης, καθώς η παρέμβαση σε οποιονδήποτε από αυτούς τους παράγοντες ή την πορεία του κύκλου, είναι δυνατό να ανακόψει τη διασπορά και την εκδήλωση της λοίμωξης.

Στο εργαστηριακό μέρος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν τις εφαρμογές ασηψίας, αντισηψίας, απολύμανσης και αποστείρωσης, καθώς και τους κανόνες χρήσης του αποστειρωμένου υλικού. Επιπλέον, η εκμάθηση τεχνικών για την υγιεινή των χεριών, η χρήση ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού και οι αρχές πρόληψης και περιορισμού των ενδονοσοκομειακών λοιμώξεων στους χώρους υγείας θα τους δώσουν βασικές γνώσεις και δεξιότητες για την προστασία των ίδιων, των ασθενών και των φροντιστών/-τριών. Για τη διδασκαλία της υποενότητας προτείνεται η χρήση παραδειγμάτων και η εξάσκηση στην εφαρμογή μπλούζας, μάσκας και γαντιών, στη διαχείριση του ιματισμού και στην υγιεινή των χεριών.

Συνολικά, με το πέρας της μαθησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι ικανοί/-ές να εφαρμόζουν αποστειρωμένο ιατρισμό και να υιοθετούν τρόπους και μεθόδους άσκησης τεχνικής στη φροντίδα των ασθενών.

2.2.A.3 | ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

Η χορήγηση φαρμάκων αποτελεί μια από τις πιο συχνές κλινικές διαδικασίες στον νοσηλευτικό χώρο και απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή και ευθύνη, καθώς κάθε φάρμακο έχει θεραπευτική δράση στον ανθρώπινο οργανισμό, σε συγκεκριμένη ποσότητα και σε συγκεκριμένα μεσοδιαστήματα χορήγησης. Στην εν λόγω υποεπάρκεια περιγράφονται οι βασικές πληροφορίες για τα φαρμακευτικά σκευάσματα που πρέπει να γνωρίζει ο/η βοηθός νοσηλεύτης/-τριας, τα απλά αναλγητικά και οι αρχές για την ασφαλή χορήγησή τους, δηλαδή να δοθεί το ορθό φάρμακο, στον/στη σωστό/ή ασθενή, στη σωστή δόση, οδό και ώρα με τη σωστή καταγραφή, προσέγγιση και έλεγχο.

Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, θα περιγραφούν οι οδοί χορήγησης των φαρμάκων (τοπική, εντερική και παρεντερική) και οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία και τις τεχνικές χορήγησης των φαρμάκων από το στόμα, από το δέρμα με επάλειψη ή ψεκασμό, υπογλώσσια, μέσω της αναπνευστικής οδού ρινικά ή/και με εισπνοές, με οφθαλμική ή ωτική ενστάλαξη, ορθικά και κολπικά, ή και μέσω ρινογαστρικού σωλήνα σίτισης. Ιδιαίτερη αναφορά δίνεται στην παρεντερική οδό χορήγησης που περιλαμβάνει την ενδοδερμική, υποδόρια, ενδομυϊκή και ενδοφλέβια έγχυση των φαρμάκων.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργαστηριακό μέρος της υποεπάρκειας θα εξοικειωθούν με τον υπολογισμό της δόσης, τους διαφορετικούς τύπους βελονών και σύριγγων, την προετοιμασία της σύριγγας για χρήση, τη διαδικασία διάλυσης και αναρρόφησης στερών διαλυμάτων από τα φιαλίδια/φύσιγγες, την ανάμειξη συμβατών φαρμάκων σε μια σύριγγα, καθώς και τις θέσεις για ένεση ανάλογα με την παρεντερική οδό χορήγησης του φαρμάκου με στόχο την ασφαλή χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής.

2.2.A.4 | ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Η οξυγονοθεραπεία περιλαμβάνει τη χορήγηση οξυγόνου, σε οξείες ή χρόνιες καταστάσεις για την αντιμετώπιση ή την πρόληψη της υποξυγοναιμίας. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στο να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τη διαδικασία της οξυγονοθεραπείας σε ασθενείς με ανεπαρκή οξυγόνωση. Στο πρώτο μέρος της υποεπάρκειας περιγράφεται ο σκοπός της οξυγονοθεραπείας που είναι η αντιμετώπιση και η πρόληψη της υποξυγοναιμίας του/της ασθενούς σε οξείες ή χρόνιες καταστάσεις, η εξασφάλιση επαρκούς οξυγόνωσης, καθώς και οι βασικές αρχές χορήγησης του οξυγόνου (ενδείξεις χορήγησης, παράμετροι χορήγησης, παρενέργειες, τοξικότητα, τρόποι χορήγησης).

σης). Στη συνέχεια, αναλύεται η κλινική εικόνα (σημεία και συμπτώματα) της ανεπαρκούς οξυγόνωσης, γνώση ιδιαίτερα χρήσιμη για την αναπνευστική υποστήριξη των ασθενών στο μετέπειτα εργασιακό περιβάλλον των εκπαιδευόμενων (νοσοκομείο, κατ' οίκον, κοινότητα). Ακολουθώντας, στο πλαίσιο της υποεπενότητας περιγράφονται τα συστήματα χαμηλής και υψηλής ροής χορήγησης οξυγόνου και οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη χρήση του ροόμετρου και τις τεχνικές χορήγησης οξυγόνου με διάφορους τρόπους και ειδικότερα, μέσω ρινικής κάνουλας, απλής μάσκας, μάσκας μερικής ή μη επανεισπνοής, μάσκας Venturi, μάσκας νεφελοποίησης, τέντα προσώπου (face tent) και συσκευές μη επεμβατικού μηχανικού αερισμού.

Στο δεύτερο μέρος της υποεπενότητας, περιγράφονται οι τύποι των τεχνητών αεραγωγών (ενδοτραχειακός, ρινοφαρυγγικός, στοματοφαρυγγικός) και οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τη χρήση προπλάσμάτων και υλικών θα εξοικειωθούν με τις τεχνικές στοματοφαρυγγικής και ρινοφαρυγγικής αναρρόφησης.

Ολοκληρώνοντας την υποεπενότητα της «οξυγονοθεραπείας», οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί να συνεπικουρούν στις διαδικασίες αναπνευστικής υποστήριξης των ασθενών, στην περιποίηση της τραχειοστομίας, στην αναρρόφηση και στην προετοιμασία με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά του τροχήλατου επειγόντων/νοσηλείας.

2.2.A.5 | ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Η ατομική υγιεινή αποτελεί την πρωτογενή φροντίδα του σώματος, η οποία εφαρμόζεται συστηματικά σε κάθε ασθενή ανεξάρτητα από το περιβάλλον φροντίδας (νοσοκομείο, δομές υπηρεσιών υγείας, κοινότητα). Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποεπενότητας είναι η παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες σχετικά με την ατομική υγιεινή, τη φροντίδα του δέρματος και του σώματος καθώς και την οργάνωση του θαλάμου νοσηλείας με τα απαραίτητα υλικά και ιματισμό, για την παροχή της φροντίδας.

Στο πρώτο μέρος της υποεπενότητας περιγράφονται οι κανόνες ατομικής υγιεινής και αναλύονται οι ενέργειες που περιλαμβάνονται στη διαδικασία της φροντίδας. Ειδικότερα αναλύεται η διαδικασία του λουτρού σώματος σε κατακεκλιμένο/-η ή μη ασθενή, το λούσιμο της κεφαλής, η καθαριότητα προσώπου (φροντίδα οφθαλμών, ρινός, αυτιών, ξύρισμα, υγιεινή της στοματικής κοιλότητας, φροντίδα τεχνητής οδοντοστοιχίας και φροντίδα της στοματικής κοιλότητας σε μηχανικά αεριζόμενους/-ες ασθενείς), η φροντίδα νυχιών και η υγιεινή της περινεϊκής περιοχής.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για τον προγραμματισμό της φροντίδας κατά τη διάρκεια της ημέρας, για τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν στη διαδικασία της υγιεινής (λουτήρας, πετσέτες, νεφροειδή, τετράγωνα αδιάβροχα μιας χρήσης, σεντόνια κ.ά.), αλλά και για την προστασία της ιδιωτικότητας με τη χρήση παραβάν.

Στο δεύτερο μέρος της μαθησιακής υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις τεχνικές που θα κληθούν να εφαρμόσουν στο μετέπειτα εργασιακό

τους περιβάλλον στις δομές υγείας, με τη δημιουργία ομάδων, τη χρήση σεναρίων και την εξάσκηση σε προπλάσματα.

Συνολικά, με το πέρας της υποεπάρκειας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να διασφαλίζουν την τοπική ή γενική καθαριότητα του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις ενδεδειγμένες διαδικασίες και νοσηλευτικές τεχνικές.

2.2.A.6 | ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΛΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια επιδιώκει να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τις διαδικασίες επιμέλειας/φροντίδας της κλίνης των ασθενών και των τεχνικών που απαιτούνται για την ασφαλή τους μετακίνηση εντός του περιβάλλοντος φροντίδας (νοσοκομείο, κατ' οίκον, κοινότητα).

Στο πρώτο μέρος της υποεπάρκειας, παρουσιάζεται το στρώσιμο της κλίνης ασθενούς, μια νοσηλευτική διαδικασία που έχει σκοπό να εξασφαλίσει στον/στην ασθενή άνεση, προστασία και τις κατάλληλες προϋποθέσεις για πρόληψη πιθανών κινδύνων (λοιμώξεις, κατακλίσεις, πτώσεις). Ειδικότερα αναλύεται το στρώσιμο κλίνης από ένα ή δύο άτομα, με περιπατητικό, κατακεκλιμένο/-η ή και χειρουργημένο/-η ασθενή. Επίσης, παρουσιάζονται οι ειδικές θέσεις τοποθέτησης των ασθενών στην κλίνη (ύπτια, πλάγια, υψηλή πλάγια, πρηνής, ημιπρηνής, καθιστική (Fowler)) και οι φάσεις χειρισμού των ασθενών (μεταφορές επί κλίνης, έγερση από ύπτια σε καθιστή θέση, μετακίνηση από κρεβάτι σε καρέκλα, ορθοστάτηση ασθενούς, βάδιση).

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις τεχνικές μετακίνησης των ασθενών στον χώρο νοσηλείας τους (επί κλίνης, σε αναπηρικό αμαξίδιο, καρέκλα, φορείο) χειρωνακτικά ή με χρήση υποβοήθησης. Παρουσιάζονται τα μέσα υποβοήθησης: γερανός οροφής, υπόστρωμα μετακίνησης/ολίσθησης, σανίδα/βάση μεταφοράς, κάθισμα ανασήκωσης και ο τρόπος χρήσης τους.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις βασικές αρχές κινησιολογίας και εργονομικού χειρισμού των ασθενών, καθώς η γνώση και εφαρμογή τους συμβάλλει στη μείωση των τραυματισμών ασθενών και νοσηλευτικού προσωπικού και βελτιώνει την εργασιακή ικανοποίηση των επαγγελματιών υγείας.

2.2.A.7 | ΘΡΕΨΗ ΚΑΙ ΣΙΤΙΣΗ

Η διατροφή παίζει σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της σωματικής και ψυχικής υγείας του ανθρώπινου οργανισμού. Η συγκεκριμένη υποεπάρκεια αποσκοπεί στην παρουσίαση των νοσηλευτικών παρεμβάσεων σε ασθενείς με προβλήματα διατροφής στο περιβάλλον του νοσοκομείου. Ειδικότερα, αναλύονται η εκτίμηση της θρέψης (συστηματική διαδικασία για την έγκαιρη ανίχνευση ατόμων σε κακό επίπεδο θρέψης) και η εφαρμογή των ενδεδειγμένων παρεμβάσεων διατροφικής φροντίδας, ώστε να επιτευχθεί το επιθυμητό επίπεδο θρέψης. Στη συνέχεια περιγράφονται η δυσθρεψία,

η υποθρεψία, η σαρκοπενία, η δυσφαγία, η ευπάθεια, η νευρογενής ανορεξία και η βουλιμία που περιλαμβάνονται στις διαταραχές της θρέψης.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σημασία της σωστής θρέψης, τους παράγοντες που την επηρεάζουν, τα σημεία των διατροφικών ελλειμμάτων καθώς και τις διατροφικές ανάγκες των ασθενών ανάλογα με το υποκείμενο νόσημα και την ηλικιακή ομάδα που ανήκουν. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα είδη της τεχνητής σίτισης, που αναφέρεται στη χορήγηση θρεπτικών διαλυμάτων από την εντερική ή ενδοφλέβια (παρεντερική) οδό.

Στο εργαστηριακό μέρος της υποενότητας, αναπτύσσεται η διαδικασία της εντερικής διατροφής και οι οδοί χορήγησής της, δηλαδή από τη ρινική κοιλότητα (σίτιση μέσω ρινογαστρικού, ρινοδωδεκαδακτυλικού καθετήρα), την κοιλιακή χώρα (σίτιση μέσω γαστρικού καθετήρα) και τη σίτιση μέσω νηστιδικού καθετήρα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ασκηθούν στη χρήση ρινογαστρικού καθετήρα (levin), την προετοιμασία των υλικών, την προετοιμασία του/της ασθενούς, την εισαγωγή, την πλύση και την αφαίρεση του ρινογαστρικού ή του εντερικού καθετήρα.

Ολοκληρώνοντας την υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να υποστηρίζουν διαιτητικά τον/την ασθενή και να διαχειρίζονται τις διαδικασίες σίτισης και πρόσληψης τροφής και υγρών όταν ο/η ασθενής αδυνατεί να τις εκτελέσει.

2.2.A.8 | ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΟΥΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΕΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται οι λειτουργίες της απέκκρισης και της κένωσης του εντέρου με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες αναφορικά με τις βασικές αρχές φροντίδας των λειτουργιών αυτών. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, παρουσιάζεται αδρά η ανατομία και φυσιολογία του νεφρικού και ουροποιητικού συστήματος, οι πιο σημαντικές διαταραχές της ούρησης (ανουρία, oligουρία, πολυουρία, δυσουρία, συχνουρία, αιματουρία, επιτακτικότητα, αποφρακτική ούρηση) καθώς και οι βασικές αρχές του καθετηριασμού της ουροδόχου κύστης. Στη συνέχεια, δίνεται έμφαση στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τη διαδικασία τοποθέτησης και αφαίρεσης ουροδοχείου, τις τεχνικές τοποθέτησης και αφαίρεσης ουροκαθετήρα (Foley) σε άνδρα και γυναίκα ασθενή, της περιποίησης και έκπλυσης ουροκαθετήρα και της λήψης δείγματος ούρων. Αντίστοιχα, στο δεύτερο μέρος της υποενότητας, παρουσιάζεται αδρά η ανατομία του πεπτικού συστήματος, η διαδικασία της κένωσης του εντέρου και οι παράγοντες που την επηρεάζουν (διατροφή, λήψη υγρών, ηλικία, λήψη φαρμάκων, παθολογικές καταστάσεις, δραστηριότητα/άσκηση, ψυχολογικοί παράγοντες). Αναλύονται τα παθολογικά χαρακτηριστικά των κοπράνων, οι διαταραχές στη λειτουργία του εντέρου (δυσκοιλιότητα, διάρροια, ακράτεια κοπράνων, εντεροστομίες, καθώς και η σημασία, οι βασικές αρχές και οι τύποι του υποκλυσμού).

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις παρεμβάσεις νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με δυσκοιλιότητα, με ακράτεια κοπράνων, με τη λήψη

δείγματος κοπράνων, με τη χορήγηση υπόθετου, με την εφαρμογή σωλήνα ορθού/σωλήνα αερίων και με την εφαρμογή της σκοραμίδας.

Ολοκληρώνοντας τη μαθησιακή υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να φροντίζουν τη λειτουργία του εντέρου και της ουροδόχου κύστης σε ασθενείς με διαταραχές της ούρησης και των κενώσεων.

2.2.A.9 | ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ

Τα έλκη πίεσης ορίζονται ως οι τοπικές βλάβες του δέρματος ή και των υποκείμενων ιστών που προκαλούνται εξαιτίας δυνάμεων πίεσης και τριβής ή και συνδυασμού αυτών. Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με την κατάλληλη νοσηλευτική φροντίδα των ελκών πίεσης (κατακλίσεων) στο περιβάλλον του νοσοκομείου, κατ' οίκον ή σε δομές υγείας στην κοινότητα. Παρουσιάζονται οι ενδογενείς παράγοντες κινδύνου για τη δημιουργία των κατακλίσεων όπως είναι η ηλικία, η μειωμένη κινητικότητα και αισθητικότητα, η ακράτεια ούρων και κοπράνων, οι διαταραχές θρέψης, τα υποκείμενα νοσήματα κ.ά. και εξωγενείς παράγοντες όπως είναι η πίεση, η τριβή, η διάτμηση και η υγρασία.

Επιπλέον, αναλύονται τα στάδια των κατακλίσεων, τα χαρακτηριστικά τους, καθώς και τα είδη των επιθεμάτων που χρησιμοποιούνται για τη θεραπεία τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα υλικά περιποίησης της κατάκλισης και τη διαδικασία φροντίδας της, μέσω του καθαρισμού, της έκπλυσης και της αλλαγής των αποστειρωμένων επιθεμάτων, καθώς αποτελούν τη βάση για την αντιμετώπιση των βλαβών. Είναι σημαντικό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν αποτελεσματικά τα μέτρα πρόληψης των κατακλίσεων, που περιλαμβάνουν τη διατήρηση του δέρματος στεγνού και καθαρού, τη διατροφική ενίσχυση των ασθενών, την επαρκή ενυδάτωση, την αλλαγή θέσεων σε τακτικά χρονικά διαστήματα και τη διατήρηση του ιματισμού της κλίνης στεγνού, καθαρού και χωρίς πτυχώσεις.

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί να κινητοποιούν τους/τις ασθενείς με κατάλληλους χειρισμούς ώστε να προληφθεί η εμφάνιση ερυθήματος και κατακλίσεων, να εφαρμόζουν φροντίδα δέρματος με άσηπτους χειρισμούς και τις κατάλληλες τεχνικές αποσυμπίεσης, με βάση τα ενδεικμένα πρωτόκολλα πρόληψης και θεραπείας των ελκών.

2.2.A.10 | ΠΕΡΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς που θα υποβληθούν ή υποβλήθηκαν σε χειρουργική επέμβαση ή βρίσκονται στο στάδιο της αποκατάστασης. Στο πλαίσιο αυτό, περιγράφονται οι πιο συχνά χρησιμοποιούμενοι όροι και έννοιες που συναντώνται κατά τη διάρκεια της νοσηλείας και των θεραπευτικών παρεμβάσεων σε ένα χειρουργικό τμήμα. Ειδικότερα θα γίνει αναφορά στους όρους/έννοιες: υποξία, υποξαιμία, αιμορραγία, ατελεκτα-

σία, υποθερμία, αναισθησία, χειρουργική επέμβαση, εκσπλάχνωση και έμβολο.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η περιεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα, η οποία διακρίνεται σε προεγχειρητική (προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση), διεγχειρητική (φροντίδα κατά τη διάρκεια της επέμβασης και στην άμεση μετεγχειρητική φάση/ανάληψη) και μετεγχειρητική (φροντίδα μετά την έξοδο του/της ασθενούς από το χειρουργείο και την ανάληψη, έως την πλήρη αποκατάστασή του/της).

Επιπλέον, στο πλαίσιο της εν λόγω υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία προετοιμασίας του/της ασθενούς (σωματική, ψυχολογική, εργαστηριακών εξετάσεων), με τη διαδικασία παραλαβής του/της στο νοσηλευτικό τμήμα μετά το χειρουργείο και με τη φροντίδα στο στάδιο της αποκατάστασης.

Συνολικά, με το πέρας της μαθησιακή αυτής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να αναφέρουν αρμοδίως πιθανές μετεγχειρητικές επιπλοκές, να παρακολουθούν/ελέγχουν τη λειτουργία και βατότητα των παροχετεύσεων, να καταμετρούν τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά και να καταγράφουν τις ενδείξεις στα ειδικά νοσηλευτικά έντυπα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2013). *Βασική Νοσηλευτική. Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Lowdermilk, D. L., Perry, S. E. & Cashion, K. (2013). *Νοσηλευτική Μητρότητας*. (μτφρ. Α. Λυκερίδου). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.

Συμπληρωματικές

1. Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική – Α. Θεωρία – Εργαστήριο – Β' & Γ' ΕΠΑ.Λ*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
2. Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και Κλινικές Δεξιότητες στη Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

2.2.B • ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων των εκπαιδευόμενων για την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με χειρουργικές παθήσεις. Παρουσιάζονται παθήσεις και ειδικές καταστάσεις, η αντιμετώπιση των οποίων συν-

δέεται με τις σύγχρονες χειρουργικές προσεγγίσεις. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι αρχές της προεγχειρητικής, περιεγχειρητικής και μετεγχειρητικής φροντίδας, με έμφαση στα αίτια, τη φυσική εξέλιξη, την κλινική εικόνα, τη διάγνωση, την πρόγνωση και τη νοσηλευτική φροντίδα των χειρουργικών παθήσεων. Επίσης, επεξηγούνται θέματα χειρουργικών λοιμώξεων και μετεγχειρητικών επιπλοκών, τη διαχείριση τραυμάτων και εγκαυμάτων, διαταραχών της ισορροπίας ύδατος-ηλεκτρολυτών, διαταραχών της οξεοβασικής ισορροπίας, αιμορραγιών και καταπληξίας (shock), εντερικής και παρεντερικής διατροφής και παρουσιάζονται οι αναγκαίες νοσηλευτικές παρεμβάσεις για την ανακούφιση και ολοκληρωμένη φροντίδα του χειρουργικού ασθενούς. Οι κυριότερες χειρουργικές παθήσεις αναλύονται θεωρητικά ανά σύστημα και παρουσιάζονται οι απαιτούμενες νοσηλευτικές παρεμβάσεις για τη διαχείριση του χειρουργικού ασθενούς σε όλα τα στάδια της φροντίδας του/της.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διακρίνουν τις κατηγορίες των χειρουργικών επεμβάσεων (καθαρή, καθαρή-μολυσμένη, μολυσμένη, ρυπαρή ή σηπτική),
- Προετοιμάζουν τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό για την εκτέλεση κάθε χειρουργικής πράξης,
- Αξιολογούν την κατάσταση υγείας των ασθενών κατά την προεγχειρητική, περιεγχειρητική και μετεγχειρητική φάση,
- Περιγράφουν την προετοιμασία του/της ασθενούς για χειρουργική επέμβαση,
- Οργανώνουν την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση,
- Εφαρμόζουν δεξιότητες φροντίδας στον/στη χειρουργημένο/-η ασθενή ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας,
- Αναγνωρίζουν έγκαιρα τις μετεγχειρητικές δυσχέρειες και επιπλοκές,
- Εφαρμόζουν μέτρα πρόληψης των μετεγχειρητικών επιπλοκών,
- Εφαρμόζουν απλές επιδέσεις και ακινητοποιήσεις,
- Εκτελούν τις διαδικασίες φροντίδας/νοσηλείας του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις οδηγίες του/της νοσηλευτή/-τριας,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες ασηψίας-αντισηψίας για τον περιορισμό των χειρουργικών λοιμώξεων,
- Επικουρούν τους/τις ασθενείς στην έγερση και βάδιση ύστερα από χειρουργικές επεμβάσεις, διευκολύνοντας τη διαδικασία της αποκατάστασης,
- Υποστηρίζουν τις ικανότητες των ασθενών, ώστε να επιτευχθεί το μέγιστο επίπεδο αυτοφροντίδας,
- Ενδυναμώνουν τους/τις ασθενείς και τους/τις άτυπους/-ες φροντιστές/-τριες, εφαρμόζοντας τις οδηγίες της διεπιστημονικής ομάδας υγείας,
- Αξιολογούν την ψυχολογική κατάσταση των χειρουργικών ασθενών, και

- Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες τεχνικές ψυχολογικής υποστήριξης και αποκλιμάκωσης του στρες σε όλα τα στάδια της φροντίδας του/της ασθενούς.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πόνος / Προεγχειρητική φροντίδα / Διεγχειρητική φροντίδα / Μετεγχειρητικές επιπλοκές και φροντίδα / Παροχετεύσεις / Προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά / Χειρουργικές λοιμώξεις / Υγρά και ηλεκτρολύτες / Φροντίδα εγκαυματικής περιοχής.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ
2	ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
3	ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
4	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΕΣ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ
5	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ
6	ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ
7	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
8	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.B.1 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τους τρόπους και τις κατάλληλες τεχνικές διαχείρισης του πόνου που βιώνει ο/η ασθενής κατά την περίοδο πριν και μετά τη χειρουργική επέμβαση στο νοσηλευτικό τμήμα. Ο πόνος αποτελεί την υποκειμενική απάντηση του οργανισμού σε σωματικούς και ψυχολογικούς επιβαρυντικούς παράγοντες, οι οποίοι σχετίζονται με τον/την ασθενή, τους/τις επαγγελματίες υγείας και το κλινικό περιβάλλον φροντίδας.

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται οι μορφές και η κατηγοριοποίηση του πόνου (οξύς, χρόνιος, αλγαισθητικός, νευροπαθητικός, ψυχογενής, πόνος από μέλος φάντασμα) καθώς και οι απλές/μονοδιάστατες κλίμακες αξιολόγησής του (οπτική αναλογική κλίμακα, αριθμητική, διαγράμματα με απεικόνιση του ανθρώπινου σώματος, κλίμακες με σκίτσα προσώπων, κλίμακες με εικόνες). Στο πλαίσιο των τεχνικών διαχείρισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την παρατήρηση και καταγραφή των σημείων

και χαρακτηριστικών του πόνου (έναρξη, διάρκεια, συχνότητα, ένταση) και τη συνεπικουρία του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας στην εκπαίδευση του/της ασθενούς σε μη φαρμακολογικές τεχνικές αντιμετώπισης του πόνου (χαλάρωση, καθοδηγούμενη νοερή απεικόνιση, μουσικοθεραπεία, απόσπαση της προσοχής, ήρεμο περιβάλλον, χαμηλός φωτισμός, ικανοποιητική θερμοκρασία κ.ά.). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στα πολιτισμικά χαρακτηριστικά των ασθενών, καθώς αυτά δυνητικά μπορούν να επηρεάσουν την αντίδραση στον πόνο (εθνοτική καταγωγή, θρησκεία κ.ά.).

Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να χορηγούν με ασφάλεια την αναλγητική αγωγή, να εφαρμόζουν παρεμβάσεις για μείωση των ανεπιθύμητων ενεργειών των αναλγητικών (γαστρεντερικές διαταραχές, δυσκοιλιότητα) και να χρησιμοποιούν απλές τεχνικές αποκλιμάκωσης.

2.2.B.2 | ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα «Προεγχειρητική Φροντίδα», οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώσεις και θα αναπτύξουν δεξιότητες απαραίτητες για την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση. Η παροχή προεγχειρητικής φροντίδας αρχίζει όταν ο/η ασθενής προγραμματίζεται για χειρουργική επέμβαση και περατώνεται με τη μεταφορά του/της ασθενούς στο χειρουργείο. Στο πλαίσιο της παρούσας υποενότητας η διδασκαλία επικεντρώνεται στην εκμάθηση των μεθόδων της σωματικής/φυσικής και ψυχολογικής προετοιμασίας του/της ασθενούς. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις διαδικασίες της προεγχειρητικής φροντίδας, δηλαδή την προετοιμασία του εντέρου (κένωση με υπακτικά *per os* ή υποκλυσμό), την κένωση της ουροδόχου κύστης (αν απαιτείται τοποθέτηση καθετήρα κύστεως), την προετοιμασία του δέρματος (επιμελής καθαρισμός της περιοχής με αντισηπτικό διάλυμα, απομάκρυνση των τριχών από το εγχειρητικό πεδίο με ειδική μηχανή) και την αφαίρεση από τον/την ασθενή κάθε προσθετικού αντικειμένου (κοσμήματα ή αντικείμενα αξίας παραδίδονται στους συγγενείς ή φυλάσσονται σε ασφαλές μέρος, τεχνητές οδοντοστοιχίες ή τεχνητά μέλη ή φακοί επαφής αφαιρούνται).

Επιπλέον, ο/η βοηθός νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας στο μετέπειτα εργασιακό του περιβάλλον (νοσοκομείο, χειρουργικές κλινικές) είναι υπεύθυνος/-η να βοηθήσει τον/την ασθενή να αφαιρέσει τα ρούχα του και να φορέσει χειρουργική ένδυση (ρόμπα, πουκαμίσια, σκούφο, αντιεμβολικές κάλτσες αν απαιτείται), να βεβαιωθεί ότι ο/η ασθενής φέρει βραχιόλι αναγνώρισης και να αφαιρέσει το βερνίκι νυχιών ή τεχνητά νύχια για τον έλεγχο και τη σωστή καταγραφή του κορεσμού οξυγόνου στο αίμα κατά τη διάρκεια της επέμβασης.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προεγχειρητική φροντίδα ηλικιωμένων ασθενών και παιδιών.

Συνολικά, με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να περιγράφουν και να οργανώνουν την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση.

2.2.B.3 | ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην εφαρμογή του πλάνου φροντίδας σε χειρουργημένους/-ες ασθενείς και τις διαδικασίες επιμέλειας της χειρουργικής κλίνης. Η διεγχειρητική φροντίδα ξεκινά όταν ο/η ασθενής εισάγεται στη χειρουργική αίθουσα και τελειώνει με τη μεταφορά του/της στην αίθουσα ανάνηψης, ενώ η μετεγχειρητική φροντίδα αρχίζει με την ολοκλήρωση της επέμβασης και τη μεταφορά του/της ασθενούς στην αίθουσα ανάνηψης ή στον θάλαμο νοσηλείας και τελειώνει όταν ο/η ασθενής λάβει εξιτήριο.

Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, παρουσιάζεται το στρώσιμο της κλίνης χειρουργημένου/-ης ασθενούς και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την πρόληψη των λοιμώξεων και την προστασία του/της ασθενούς από τραυματισμούς και πτώσεις (εφαρμογή προστατευτικών κιγκλιδωμάτων). Επιπλέον, περιγράφονται και αναλύονται οι κατηγορίες των χειρουργικών επεμβάσεων σε καθαρές (χωρίς διάνοιξη πεπτικού, αναπνευστικού, ουρογεννητικού συστήματος και χωρίς παραβίαση των κανόνων ασηψίας), σε καθαρές-μολυσμένες (διάνοιξη αναπνευστικού, ουρογεννητικού συστήματος, χωρίς σημαντική επιμόλυνση), σε μολυσμένες (παρουσία σημείων οξείας φλεγμονής με ορατή επιμόλυνση του τραύματος) και σε ρυπαρές ή σηπτικές (ορατή επιμόλυνση με παρουσία πύου και νέκρωση ιστών).

Στο δεύτερο μέρος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις μεθόδους παρακολούθησης και καταγραφής της λειτουργίας των παροχετεύσεων, την έγερση και κινητοποίηση των ασθενών (για την αποβολή των εκκρίσεων και την έκπτυξη των πνευμόνων), την εφαρμογή κανόνων ασηψίας και αντισηψίας για τον περιορισμό των χειρουργικών λοιμώξεων και την τοποθέτηση του/της ασθενούς σε κατάλληλη θέση πρόληψης της εισρόφησης. Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν έγκαιρα τις μετεγχειρητικές δυσχέρειες/επιπλοκές και να διευκολύνουν τη διαδικασία της αποκατάστασης.

2.2.B.4 | ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΕΣ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ

Η μαθησιακή υποενότητα «Χειρουργικές λοιμώξεις» παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες φροντίδας σχετικά με τις λοιμώξεις που απαντώνται στον χώρο του νοσοκομείου και τις λοιμώξεις του χειρουργικού πεδίου (χειρουργικές). Είναι βασικό οι βοηθοί νοσηλευτικής να κατανοούν ότι οι λοιμώξεις (ΝΛ) αποτελούν έναν δείκτη μέτρησης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας, αλλά και ένα σημαντικό πρόβλημα δημόσιας υγείας, διότι αυξάνουν τη νοσηρότητα, τη θνητότητα, την παράταση του χρόνου μετεγχειρητικής φροντίδας, την ανάπτυξη μικροβιακής αντοχής και το κόστος νοσηλείας. Στο πλαίσιο της υποενότητας δίνονται οι ορισμοί των ΝΛ και αναλύονται τα χαρακτηριστικά των ασθενών που κινδυνεύουν από αυτές (ασθενείς στη ΜΕΘ ή στη Μονάδα Εγκαυμάτων, διασω-

ληνωμένοι/-ες, νεογνά στη ΜΕΘ, ασθενείς με παρατεταμένη νοσηλεία, που υποβάλλονται σε επεμβατικές πράξεις, ανοσοκατεσταλμένοι/-ες).

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η ταξινόμηση των χειρουργικών λοιμώξεων και οι παράγοντες κινδύνου ανάπτυξης λοίμωξης χειρουργικού πεδίου και πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται οι παράγοντες με βάση τα χαρακτηριστικά του/της ασθενούς (ηλικία, κατάσταση θρέψης, σακχαρώδης διαβήτης, κάπνισμα, παχυσαρκία, μικροβιακός αποικισμός, λήψη στεροειδών, υποκείμενα νοσήματα, βαρύτητα της νόσου) και με βάση τα χαρακτηριστικά της επέμβασης (τοποθέτηση παροχετεύσεων, είδος και χρόνος διάρκειας επέμβασης, ανεπαρκής προετοιμασία του χειρουργικού πεδίου, παραμέληση κανόνων υγιεινής). Επίσης, παρουσιάζονται οι συσκευές ή οι επεμβατικοί χειρισμοί που αυξάνουν τον κίνδυνο της χειρουργικής λοίμωξης (ενδοφλέβιοι καθετήρες, ουροκαθετήρες, τραχειοστομίες, γαστρικοί ή ενδοτραχειακοί σωλήνες, εμφυτευμένες συσκευές).

Στο τέλος της υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους χειρισμούς ασηψίας, αντισηψίας, τις τεχνικές συλλογής, μεταφοράς και απομάκρυνσης του ακάθαρτου ιματισμού, τον χειρισμό του καθαρού/αποστειρωμένου ιματισμού, εφαρμόζοντας τα ενδεδειγμένα μέτρα για τον περιορισμό των χειρουργικών λοιμώξεων.

2.2.B.5 | ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στο ισοζύγιο υγρών, στις διαταραχές των ηλεκτρολυτών και στην ενδοφλέβια χορήγηση υγρών και διαλυμάτων. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας παρουσιάζονται οι διαταραχές του ισοζυγίου υγρών (περίσσεια όγκου υγρών με εμφάνιση οιδήματος, έλλειμμα όγκου υγρών με εμφάνιση αφυδάτωσης), οι πηγές πρόσληψης υγρών και οι τρόποι αποβολής τους από τον ανθρώπινο οργανισμό. Ειδικότερα αναλύονται τα αίτια της αφυδάτωσης (μειωμένη πρόσληψη νερού, έντονη εφίδρωση, πυρετός, διάρροια, έμετοι, εκτεταμένες εγκαυματικές περιοχές) και τα κλινικά της συμπτώματα (που κυμαίνονται από έντονη δίψα, ξηροστομία, ολιγουρία, πτώση της αρτηριακής πίεσης και ταχυκαρδία, έως ψευδαισθήσεις, παραλήρημα, σπασμούς και κώμα).

Στη συνέχεια, στο δεύτερο μέρος, περιγράφονται οι διαταραχές των ηλεκτρολυτών, δηλαδή η υπονατρίαμία (λόγω εμέτων, διάρροιας, εγκαυμάτων, μειωμένης πρόσληψης νατρίου, ή αυξημένες απώλειες από έντονη εφίδρωση), η υπερνατρίαμία (εκδηλώνεται με μείωση της αρτηριακής πίεσης, πολυουρία, ταχυκαρδία, νευρολογικά συμπτώματα), η υποκαλσιαιμία, η υπερκαλσιαιμία (εκδηλώνεται με μυϊκή αδυναμία, ναυτία, έμετους και διαταραχές στη λειτουργία του μυοκαρδίου), η υποασβεστιαίμια, η υπερασβεστιαίμια καθώς και τα διαλύματα υγρών και ηλεκτρολυτών.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην άσκηση των εκπαιδευόμενων στη μέτρηση, καταγραφή και αποτύπωση των προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών μέσω παραδειγμάτων και έντυπου υλικού και την εξοικείωση με τον απαιτούμενο εξοπλισμό για την ενδοφλέβια χορήγηση διαλυμάτων (καθετήρες, βελόνες, φίλτρα, αντλίες ελέγχου έγχυσης).

Με την ολοκλήρωση της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να διαχειρίζονται αποτελεσματικά την καταγραφή και ενδοφλέβια χορήγηση υγρών, ηλεκτρολυτών, φαρμάκων και διαλυμάτων, σύμφωνα με τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας, τα ενδεδειγμένα πρωτόκολλα και τις κατευθυντήριες οδηγίες.

2.2.B.6 | ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια εστιάζεται στην παροχή φροντίδας σε ασθενείς με εγκαύματα. Συγκεκριμένα, ορίζονται και περιγράφονται οι κατηγορίες των εγκαυμάτων ανάλογα με το αίτιο πρόκλησης σε: α) θερμικά (ξηρή, υγρή θερμότητα, ψύχος), β) χημικά, γ) ηλεκτρικά (ρεύμα, κεραυνοπληξία) και δ) ακτινικά (ακτίνες Χ, γ, ηλιακή ακτινοβολία κ.ά.). Επίσης, αναφέρονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την ταξινόμηση των εγκαυμάτων όπως το βάθος του εγκαύματος, η έκτασή του, το αίτιο, η ηλικία του/της ασθενούς, η εντόπιση της εγκαυματικής περιοχής, οι συνθήκες πρόκλησης καθώς και οι προϋπάρχουσες ή συνυπάρχουσες ασθένειες.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η βαθμονόμηση των εγκαυμάτων ανάλογα με την έκταση της ιστικής καταστροφής και την κλινική εικόνα τους (ερυθρότητα, πόνος, κνησμός, οίδημα, φλύκταινες, νέκρωση υποκείμενων ιστών). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις άμεσες ή έμμεσες επιπλοκές που οφείλονται στο έγκαυμα, όπως οι γαστρεντερολογικές, οι σκελετικές, οι οφθαλμολογικές, οι βλάβες της επούλωσης των εγκαυμάτων, οι μολύνσεις και οι επιπλοκές από το καρδιαγγειακό και αναπνευστικό σύστημα.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της υποεπάρκειας και στο μέρος της ανάπτυξης ειδικών δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την ποσοτική και ποιοτική εκτίμηση του εγκαυματικού τραύματος και τις ιδιαιτερότητες φροντίδας που απαιτούν νοσηλεία σε ιδιαίτερο χώρο, σε καλά θερμαινόμενο χώρο (28°C), τοποθέτηση του/της ασθενούς σε αποστειρωμένα σεντόνια με προσπάθεια αποφυγής διασταυρούμενης μόλυνσης, χρήση υποσέντονου από συνθετική ουσία ή φύλλο αλουμινίου ώστε να αποφεύγεται η επαφή των εγκαυματικών επιφανειών και να διευκολύνεται η απορρόφηση των υγρών.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή, παρέχει την απαραίτητη βάση για τη συνεισφορά στη νοσηλευτική φροντίδα και την υποστήριξη των ασθενών με εγκαύματα.

2.2.B.7 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν την ολοκληρωμένη νοσηλευτική περιεγχειρητική φροντίδα σε ασθενείς με νοσήματα του πεπτικού συστήματος. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια της υποεπάρκειας παρουσιάζονται και αναλύονται οι νοσηλευτικές παρεμβάσεις στις οποίες θα κληθεί να συμμετέχει ο/η βοηθός νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας στο χειρουργικό τμήμα ενός νοσηλευτικού ιδρύματος, αναφορικά με τη φροντίδα ασθενών που πραγματοποιούν ενδοσκοπικό έλεγχο του πεπτικού

συστήματος (οισοφαγοσκόπηση, γαστροσκόπηση, κολονοσκόπηση, σιγμοειδοσκόπηση, ορθοσκόπηση). Επιπρόσθετα, περιγράφεται η νοσηλευτική φροντίδα κατά τη διάρκεια του ακτινολογικού ελέγχου του πεπτικού και ειδικότερα κατά τη διάβαση εντέρου (βαριούχος υποκλυσμός) και κατά τον έλεγχο των χοληφόρων οδών και αγγείων (χολοκυστογραφία, χολαγγειογραφία) και τον έλεγχο του παγκρέατος.

Περαιτέρω, στην εν λόγω υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις δεξιότητες της νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με έλκος στομάχου και δωδεκαδακτύλου που αντιμετωπίζεται χειρουργικά (συχνές μετακινήσεις επί κλίνης, λήψη ζωτικών σημείων, σχολαστική υγιεινή στόματος, χορήγηση αναλγητικών, παρεντερική χορήγηση αντιβιοτικών, αναρρόφηση από ρινογαστρικό σωλήνα, ακριβής καταγραφή προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών, καταγραφή υγρών παροχετεύσεων), με φλεγμονές της στοματικής κοιλότητας (καθαριότητα και αντισηψία της στοματικής κοιλότητας με πλύσεις και χρήση ειδικών διαλυμάτων, γεύματα σε πολτώδη μορφή), διαταραχές της απεκκριτικής λειτουργίας του εντέρου, καθώς και την προεγχειρητική και μετεγχειρητική φροντίδα ασθενών με όγκους ή νεοπλασματα εντέρου (τεχνητή σίτιση, χρήση αναρρόφησης, τοποθέτηση ασθενή σε ανάρροπη θέση, φροντίδα στομίων).

Συνολικά, η συγκεκριμένη υποενότητα προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το θεωρητικό υπόβαθρο για την ορθή και αποτελεσματική νοσηλευτική διαχείριση των νοσημάτων του πεπτικού συστήματος που χρήζουν παρεμβατικών θεραπευτικών μεθόδων και χειρουργικής αντιμετώπισης.

2.2.B.8 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν την ολοκληρωμένη νοσηλευτική περιεγχειρητική φροντίδα σε ασθενείς με νοσήματα του αναπνευστικού και κυκλοφορικού συστήματος. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας γίνεται συνοπτική αναφορά στα συμπτώματα των αναπνευστικών νοσημάτων και τις βασικές αρχές οξυγονοθεραπείας. Στη συνέχεια περιγράφονται διεξοδικά οι μέθοδοι φροντίδας σε ασθενείς με τραχειοστομία, δηλαδή, τοποθέτηση σε ημικαθιστή θέση, συχνή λήψη και καταγραφή των ζωτικών σημείων σε ειδικό δελτίο, καθαρισμός του τραχειοσωλήνα με αναρρόφηση, παρακολούθηση της τραχειοστομίας για σημεία φλεγμονής (οίδημα, ερυθρότητα, πόνος), συχνή φροντίδα του στόματος, εξασφάλιση ήρεμου και καθαρού περιβάλλοντος.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη φροντίδα ασθενών μετά από εγχείρηση θώρακα και τοποθέτηση παροχέτευσης θώρακα (Bülau), που περιλαμβάνει τον έλεγχο της σύνδεσης του θωρακικού καθετήρα, τη στεγανότητα των συνδέσεων, την καλή στερέωση της συσκευής και την ενθάρρυνση του/της ασθενούς να αναπνέει βαθιά και να βήχει.

Στο δεύτερο μέρος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν για τη νοσηλευτική φροντίδα ασθενών μετά από εγχειρήσεις καρδιάς και την έξοδό τους από

τη ΜΕΘ και συγκεκριμένα για τη διαιτητική προετοιμασία, την ψυχολογική τόνωση, την τοπική φροντίδα της τομής, τη φροντίδα των θωρακικών παροχετεύσεων, τη μέτρηση και καταγραφή των ζωτικών σημείων, τη μέτρηση του σακχάρου αίματος και την παρακολούθηση/καταγραφή των προσλαμβανομένων υγρών και αποβαλλομένων ούρων.

Συνολικά, με την ολοκλήρωση της υποεπένδυσης αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να συμμετέχουν στην αποτελεσματική νοσηλευτική διαχείριση των ασθενών μετά από χειρουργικές επεμβάσεις του αναπνευστικού και κυκλοφορικού συστήματος και να προάγουν την αυτοδιαχείρισή τους, εφαρμόζοντας τις ενδεδειγμένες τεχνικές και πρωτόκολλα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική Κριτική Σκέψη κατά τη Φροντίδα του Ασθενούς* (τόμοι 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
2. Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2008). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Αθανάτου, Ε. (2007). *Παθολογική και Χειρουργική Κλινική Νοσηλευτική* (8η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Osborn, K., Wraa, C., Watson, A. & Holleran, R. (2011/2013). *Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική* (τ. 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
3. Ντέρος, Κ. & Δίκη, Ε. (2021). *Χειρουργική – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

2.2.Γ • ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην Παθολογία και στην Παθολογική Νοσηλευτική, ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την εξατομικευμένη νοσηλευτική εκτίμηση και εφαρμογή του σχεδίου φροντίδας. Στην παρούσα ενότητα αναπτύσσονται οι βασικοί μηχανισμοί πρόκλησης νόσου και οι παθολογικές μεταβολές της λειτουργικότητας του ανθρώπινου οργανισμού. Γίνεται αναφορά σε βασικές έννοιες σχετικά με τον ορισμό, την αιτιολογία, τα συμπτώματα και τις επιπλοκές των παθήσεων του αναπνευστικού, του κυκλοφορικού, του πεπτικού, του νευρικού, του ουροποιητικού συστήματος, του αίματος, του δέρματος και των ενδοκρινών αδένων, καθώς και των

χρόνιων συστηματικών νοσημάτων. Επιπρόσθετα, αναλύεται και εξηγείται η βασική κατηγοριοποίηση των λοιμώξεων καθώς και έννοιες, όπως αυτές της σήψης και της σηπτικής καταπληξίας με έμφαση στην παροχή αποτελεσματικής νοσηλευτικής φροντίδας για τις ανωτέρω καταστάσεις. Η ενότητα πραγματεύεται την παροχή ποιοτικής νοσηλευτικής φροντίδας αναδεικνύοντας ως σημαντικά μέτρα για την άσκηση του νοσηλευτικού έργου, τη λήψη ορθού ατομικού και οικογενειακού ιστορικού καθώς και τη λήψη ζωτικών σημείων με ακρίβεια. Παράλληλα, σε συσχέτιση με τις συναφείς παθολογικές καταστάσεις, περιγράφονται σύγχρονες εργαστηριακές εξετάσεις και διαγνωστικές μέθοδοι για την αντιμετώπιση και τη θεραπεία οξέων και χρόνιων παθολογικών νοσημάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αντιλαμβάνονται την παθογένεια και τους βασικούς μηχανισμούς πρόκλησης των συχνότερων παθήσεων,
- Υλοποιούν επικουρικά νοσηλευτική εκτίμηση των αναγκών του/της ασθενούς, με σκοπό την ποιοτική νοσηλευτική του φροντίδα,
- Εντοπίζουν τις βασικές εκδηλώσεις και τα συμπτώματα των κυριότερων παθολογικών καταστάσεων,
- Αντιμετωπίζουν εγκαίρως νέα πιθανή συμπτωματολογία επιπλοκών παρεμβαίνοντας προληπτικά,
- Παρέχουν εκπαίδευση στον ασθενή και στα μέλη της οικογένειας.
- Προετοιμάζουν τον ασθενή για τις αναγκαίες εργαστηριακές και απεικονιστικές εξετάσεις,
- Αναγνωρίζουν τη σημασία καταγραφής του νοσηλευτικού ιστορικού και τη συνεισφορά της λήψης πληροφοριών στην τελική διάγνωση,
- Προσεγγίζουν ξεχωριστά το κάθε οργανικό σύστημα του/της ασθενούς ως προς τη διερεύνηση της νοσηλευτικής φροντίδας παθολογικών διαταραχών,
- Εφαρμόζουν την ενδεδειγμένη νοσηλευτική παρέμβαση και φροντίδα στις κατά περίπτωση εντοπισμένες παθολογικές παθήσεις,
- Λαμβάνουν τα σωστά μέσα προστασίας και υγιεινής στον προνοσοκομειακό και νοσοκομειακό χώρο,
- Συνεργάζονται με τα μέλη της διεπιστημονικής θεραπευτικής ομάδας για την αντιμετώπιση των παθολογικών νοσημάτων,
- Ιεραρχούν τις ανάγκες του/της ασθενούς, και
- Προβαίνουν στις σχετικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις πρόληψης, θεραπείας, αποκατάστασης, υπό την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αναπνευστικό σύστημα / Δοκιμασίες ελέγχου αναπνευστικής λειτουργίας / Όργανα κυκλοφορικού συστήματος / Πεπτικό σύστημα / Νεφροί / Ενδοκρινείς αδένες / Συστηματικά νοσήματα / Ιογενείς λοιμώξεις / Ανοσία / Εμβόλια.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
2	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
3	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
5	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ
6	ΙΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ
7	ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ
8	ΧΡΟΝΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Γ.1 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα γίνεται αναφορά στην ανατομία και φυσιολογία του αναπνευστικού συστήματος του ανθρώπου, καθώς και στα νοσήματα και τις διαγνωστικές εξετάσεις που πλαισιώνουν τις παθήσεις του.

Αρχικά, περιγράφονται τα όργανα που αποτελούν το ανώτερο (μύτη, στόμα, ρινοφάρυγγας, λάρυγγας) και το κατώτερο (τραχεία, πνεύμονες, βρόγχοι, κυψελίδες) αναπνευστικό σύστημα. Στη συνέχεια αναφέρονται οι εξετάσεις και οι δοκιμασίες που χρησιμοποιούνται για τη διάγνωση των αναπνευστικών νοσημάτων (δοκιμασίες ελέγχου αναπνευστικής λειτουργίας, αέρια αρτηριακού αίματος, ακτινολογικές και ενδοσκοπικές εξετάσεις, παρακέντηση θώρακα), επεξηγείται ο μηχανισμός πρόκλησης βλάβης που οδηγεί στις συνηθέστερες ασθένειες (Χρόνια Αποφρακτική Πνευμονοπάθεια, βρογχικό άσθμα, βρογχεκτασία, ατελεκτασία, πνευμοθώρακας) και γίνεται ομαδοποίηση αυτών των ασθενειών με βάση την παθογένειά τους.

Ειδική αναφορά γίνεται στα σημεία και συμπτώματα των αναπνευστικών νοσημάτων (βήχας, δύσπνοια, απόχρεμψη, αιμόπτυση, θωρακικό άλγος), στον τρόπο που συνδέεται η εμφάνιση των νοσημάτων με τις συνθήκες διαβίωσης του/της ασθενούς και τις συνθήκες του εργασιακού και ευρύτερου περιβάλλοντός του/της. Στο πλαίσιο

της υποεπένεττας θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις νεοπλασίες του πνεύμονα, στον εντοπισμό της πρώιμης και ώριμης συμπτωματολογίας, τη σταδιοποίηση του όγκου και τις αναμενόμενες επιπλοκές ώστε να σκιαγραφηθεί το μέγεθος του προβλήματος. Επίσης, η μεταδοτική λοιμώδης νόσος της φυματίωσης θα παρουσιαστεί και αναλυθεί, παράλληλα με την αποτύπωση του ρόλου του/της βοηθού νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας στη θεραπευτική και ανακουφιστική παρέμβαση των ασθενών αυτών.

Ολοκληρώνοντας την υποεπένεττα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη χρήση ανατομικών χαρτών και μελέτης περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να διακρίνουν τα κυριότερα προβλήματα του αναπνευστικού συστήματος, τα σημεία και τα συμπτώματά τους και να αναφέρουν τους βασικούς άξονες των ενδεδειγμένων νοσηλευτικών παρεμβάσεων.

2.2.Γ.2 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένεττα αποσκοπεί στο να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο για τη δομή, τη λειτουργία και τα νοσήματα του κυκλοφορικού συστήματος.

Αρχικά, περιγράφονται οι βασικές λειτουργίες του κυκλοφορικού συστήματος, τα όργανα που το απαρτίζουν και παρουσιάζονται οι ειδικές διαγνωστικές εξετάσεις (ηλεκτροκαρδιογράφημα, υπερηχοκαρδιογράφημα, Doppler, Holter, δοκιμασία κόπωσης, εξετάσεις αίματος, στεφανιαία αρτηριογραφία κ.ά.) που απαιτούνται για την αξιολόγηση της λειτουργίας του. Στη συνέχεια περιγράφονται, η μεγάλη και μικρή κυκλοφορία του αίματος, η στεφανιαία κυκλοφορία και τα συμπτώματα των καρδιακών νοσημάτων (δύσπνοια, προκάρδιο άλγος, αίσθημα παλμών, οίδημα, βήχας, κυάνωση, αίσθημα κόπωσης κ.ά.).

Επιπλέον, στο πλαίσιο της υποεπένεττας αναλύονται καρδιολογικά νοσήματα όπως η καρδιακή ανεπάρκεια και τα αίτιά της, η υπέρταση, οι αρρυθμίες (κολπικές, κοιλιακές), το πνευμονικό οίδημα και η νοσηλευτική τους φροντίδα. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρουσίαση της στεφανιαίας νόσου, την πρόληψη και την αντιμετώπισή της (χειρουργική και μη). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξειδικεύσουν στις παρεμβάσεις νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με στηθαγχική κρίση, στη νοσηλευτική φροντίδα ασθενούς με έμφραγμα του μυοκαρδίου σε δομές προνοσοκομειακής αντιμετώπισης, σε καρδιολογική κλινική και στη ΜΕΘ.

Στο τέλος της υποεπένεττας οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν το κατάλληλο πλάνο νοσηλευτικής διεργασίας με σκοπό την ολοκληρωμένη νοσηλευτική εκτίμηση του/της ασθενούς, να αξιολογούν τις ανάγκες του/της, να λαμβάνουν τα ζωτικά του/της σημεία (θερμοκρασία, πίεση, σφίξεις, αναπνοές) σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες τεχνικές, να ιεραρχούν τις ανάγκες του/της, και να προβαίνουν στις σχετικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις πρόληψης, θεραπείας, αποκατάστασης, υπό την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας.

2.2.Γ.3 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις για τη δομή, τη λειτουργία και τη νοσηλευτική φροντίδα των νοσημάτων του πεπτικού συστήματος.

Το πεπτικό σύστημα είναι ένα σύνολο κοίλων και συμπαγών οργάνων που αποτελείται από το γαστρεντερικό ή πεπτικό σωλήνα και τους αδένες του πεπτικού συστήματος. Στην υποενότητα αυτή, γίνεται αναφορά στα βασικά όργανα του πεπτικού (στοματική κοιλότητα, φάρυγγας, οισοφάγος, στομάχι, λεπτό και παχύ έντερο), στους προσαρτημένους αδένες (σιελογόνοι, ήπαρ, πάγκρεας) και στη χοληδόχο κύστη με τα χοληφόρα αγγεία που περιλαμβάνονται επίσης στα λειτουργικά όργανα του πεπτικού συστήματος.

Στη συνέχεια της υποενότητας, περιγράφεται ο παρακλινικός έλεγχος του πεπτικού συστήματος ενδοσκοπικά (οισοφαγοσκόπηση, γαστροσκόπηση, κολονοσκόπηση, σιγμοειδοσκόπηση, ορθοσκόπηση), ακτινολογικά (ακτινογραφία κοιλίας, διάβαση εντέρου, αξονική τομογραφία), ο διαγνωστικός έλεγχος του ήπατος, των χοληφόρων οδών και αγγείων και η παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών κατά τη διενέργειά τους.

Επιπλέον, παρουσιάζονται οι φλεγμονές της στοματικής κοιλότητας, οι κίρσοι οισοφάγου και οι διαταραχές της απεκκριτικής λειτουργίας του εντέρου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη νοσηλευτική φροντίδα του έλκους στομάχου και δωδεκαδακτύλου, στις επιπλοκές τους (γαστρορραγία, διάτρηση κ.ά.), στον ειλεό, στις παθήσεις του ήπατος και των χοληφόρων καθώς και στα νεοπλάσματα/όγκους του εντέρου.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη χρήση ανατομικών χαρτών και μελέτης περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να διακρίνουν τα κυριότερα προβλήματα του πεπτικού συστήματος, να περιγράφουν τη συμπτωματολογία τους και να εκτελούν τις κατάλληλες διαδικασίες φροντίδας των ασθενών, εφαρμόζοντας τις οδηγίες του/της νοσηλεύτη/-τριας.

2.2.Γ.4 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα γίνεται αναφορά στην ανατομία και φυσιολογία του ουροποιητικού συστήματος με σκοπό την παροχή θεωρητικών γνώσεων σχετικά με τη λειτουργία και τα νοσήματα του συγκεκριμένου συστήματος.

Αρχικά παρουσιάζονται τα όργανα του ουροποιητικού συστήματος (νεφροί, ουρητήρες, ουροδόχος κύστη, ουρήθρα), μελετάται ο ρόλος των νεφρών στο σώμα, ο οποίος σχετίζεται με τη ρύθμιση της ισορροπίας των υγρών και ηλεκτρολυτών, την αποβολή των προϊόντων μεταβολισμού και τον καθαρισμό του αίματος. Παρουσιάζονται οι διαγνωστικές εξετάσεις του ουροποιητικού συστήματος (εξέταση ούρων, αιματολογικές εξετάσεις, ακτινολογικός έλεγχος) και αναλύονται τα συμπτώματα που οφείλονται σε δυσλειτουργίες του (πυρετός, πόνος, διαταραχές της ούρησης, της ποιότητας και ποσότητας των ούρων κ.ά.). Ακολούθως, περιγράφονται οι παθο-

λογικές καταστάσεις που σχετίζονται με τη λειτουργία των νεφρών (σπειραματονεφρίτιδα, νεφρωσικό σύνδρομο, οξεία νεφρική ανεπάρκεια, χρόνια νεφρική ανεπάρκεια, λοιμώξεις ουροποιητικού συστήματος, συγγενείς και αγγειακές παθήσεις των νεφρών κ.ά.) και συζητούνται οι τρόποι αντιμετώπισής τους.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα και τη συμμετοχή των βοηθών νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας στην αντιμετώπιση της οξείας και χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας, της νεφρολιθίασης καθώς και στη διαδικασία της αιμοκάθαρσης, της περιτοναϊκής κάθαρσης και της μεταμόσχευσης νεφρού.

Συνοψίζοντας, με την ολοκλήρωση της υποεπάρκειας οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοούν τη σπουδαιότητα της υγείας των νεφρών, θα μπορούν να παρουσιάζουν τις άμεσες και απώτερες επιπλοκές των παθολογικών παθήσεων του ουροποιητικού συστήματος και θα συνεργάζονται με τα μέλη της διεπιστημονικής θεραπευτικής ομάδας για την αντιμετώπισή τους.

2.2.Γ.5 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο για την κατανόηση των διαταραχών του ενδοκρινικού συστήματος και των επιπτώσεών του στη λειτουργία πολλών συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού.

Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας παρουσιάζονται οι ενδοκρινείς αδένες του σώματος (η υπόφυση, ο υποθάλαμος, ο θυρεοειδής, οι παραθυρεοειδείς, το πάγκρεας, τα επινεφρίδια, οι όρχεις, οι ωοθήκες) και επεξηγείται η συμμετοχή τους στην εύρυθμη λειτουργία του. Στη συνέχεια περιγράφονται και αναλύονται οι πιο συχνές παθήσεις των ενδοκρινών αδένων (όπως η οστεοπόρωση, το σύνδρομο πολυκυστικών ωοθηκών, το σύνδρομο Cushing, η νόσος του Addison) και τα κλινικά τους συμπτώματα.

Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στα νοσήματα του θυρεοειδούς (θυρεοειδίτιδα, υποθυρεοειδισμό, θυρεοειδίτιδα Hashimoto, υπερθυρεοειδισμό, νόσο Graves, όζοι και καρκίνος του θυρεοειδούς), τη συμπτωματολογία τους και τη νοσηλευτική φροντίδα που απαιτείται για την αντιμετώπισή τους. Επιπλέον, θα δοθεί έμφαση στον διαβήτη που αποτελεί μία από τις πιο κοινές ασθένειες του ενδοκρινικού συστήματος και θα παρουσιαστεί η ταξινόμηση (τύποι) του σακχαρώδη διαβήτη, οι διαγνωστικές εξετάσεις, η συμπτωματολογία του και οι τρόποι αντιμετώπισής του.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποεπάρκειας οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της χρήσης ανατομικών χαρτών και μελέτης περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να εντοπίζουν και να περιγράφουν τα κυριότερα νοσήματα των ενδοκρινών αδένων και να κατανοούν τους βασικούς άξονες της θεραπευτικής αντιμετώπισης και νοσηλευτικής φροντίδας.

2.2.Γ.6 | ΙΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Στην εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια γίνεται αναφορά στα πιο συχνά ιογενή λοιμώδη νοσήματα με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να καταστούν ικανοί/-ές να διακρί-

νουν τους βασικούς παθολογικούς μηχανισμούς που είναι υπεύθυνοι για την πρόκληση και μετάδοση των νοσημάτων και να υιοθετούν τα σωστά μέσα προστασίας και υγιεινής είτε εργάζονται σε προνοσοκομειακό περιβάλλον και δομές στην κοινότητα, είτε σε νοσοκομείο.

Αρχικά γίνεται αναφορά στις συνήθεις ιογενείς λοιμώξεις όπως η γρίπη, το κοινό κρυολόγημα, οι οξείες και χρόνιες νευρολογικές παθήσεις (εγκεφαλίτιδα, έρπητας ζωστήρας κ.ά.) και παρουσιάζονται τα εξανθηματικά και μη νοσήματα της παιδικής ηλικίας όπως η ιλαρά, η ερυθρά, η ανεμοβλογιά, η παρωτίτιδα και η λοιμώδης μονοπυρήνωση, ενώ παράλληλα μελετάται η κλινική τους εικόνα.

Στη συνέχεια, αναφέρονται τα νοσήματα που οφείλονται σε βακτήρια ή παράσιτα (μηνιγγίτιδα, τέτανος, κοκκύτης, στρεπτοκοκκικές και σταφυλοκοκκικές λοιμώξεις, σαλμονελλώσεις, ελονοσία, εχινόκοκκος) και γίνεται αναφορά στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, όπως η σύφιλη, η βλεννόρροια, ο έρπητας των γεννητικών οργάνων, το AIDS και το HPV.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις ηπατίτιδες και την ταξινόμησή τους, τα συμπτώματα και τους τρόπους πρόληψης. Η υποεπνότητα θα εστιαστεί επίσης στις λοιμώξεις από κορωνοϊούς, όπως ο SARS, ο MERS-CoV, ο SARS-CoV-2, και στην αντίστοιχη νοσηλευτική φροντίδα.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της υποεπνότητας, ιδιαίτερα σημαντική είναι η αναφορά στους μηχανισμούς άμυνας του οργανισμού, στις βασικές αρχές και τύπους της ανοσίας και στην αξία των εμβολίων, ως ασπίδα ατομικής και συλλογικής ανοσίας.

Συνοψίζοντας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με βάση τα σύγχρονα βιβλιογραφικά δεδομένα και μελέτες περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να διακρίνουν και να συσχετίζουν τα συμπτώματα με τα νοσήματα και να εφαρμόζουν το ενδεδειγμένο πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας.

2.2.Γ.7 | ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπνότητα αποσκοπεί στην παροχή βασικών γνώσεων στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες για τα συχνότερα καλοήγη και κακοήγη νοσήματα. Αρχικά, γίνεται αναφορά στην ταξινόμηση των νεοπλασιών, τα χαρακτηριστικά τους και τις οδούς διασποράς τους. Στη συνέχεια μελετώνται η επιδημιολογία και οι αιτιολογικοί παράγοντες που συνδέονται με την εκδήλωσή τους (όπως ορμονικοί, διατροφικοί και επαγγελματικοί παράγοντες), καθώς και οι τρόποι έγκαιρης ανίχνευσης και πρόληψης.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην περιγραφή των συμπτωμάτων, τα κλινικά σημεία, τις γενικές διαγνωστικές εξετάσεις (αιματολογικές, βιοχημικές) και τις ειδικές (ραδιοϊσοτοπικός έλεγχος, αξονική και μαγνητική τομογραφία, προσδιορισμός ειδικών αντιγόνων ορού/καρκινικοί δείκτες κ.ά.). Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη διαδικασία της σταδιοποίησης που προσδιορίζει τον ακριβή βαθμό της κακοήθειας και τη βιοψία, ως μέθοδο διάγνωσης και επεμβατικής παρέμβασης.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της υποεπένετης παρουνιάζονται οι βαςικές αρχές αντιμετώπισης των ακοηθειών μέσω της χημειοθεραπείας, της ακτινοθεραπείας και της χειρουργικής θεραπείας και περιγράφεται η πρόγνωση των νεοπλασιών ανάλογα με το στάδιο της νόσου. Επιπλέον, περιγράφονται και αναλύονται οι πιο συχρές παρενέργειες των θεραπευτικών παρεμβάσεων (ναυτία, έμετοι, ρίγη, πυρετός, τριχόπτωση, αμηνόρροια κ.ά.), η νοσηλευτική φροντίδα που απαιτείται για την αντιμετώπιση τους καθώς και οι γενικές αρχές της ακτινοπροστασίας, τόσο για τους/τις ασθενείς όσο και για τους/τις επαγγελματίες υγείας.

Ολοκληρώνοντας τη μαθησιακή αυτή υποεπένετη, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν τις βασικές γνώσεις που απαιτούνται για την κατανόηση της διάγνωσης, της σταδιοποίησης, της αντιμετώπισης των συμπτωμάτων και της θεραπευτικής διαχείρισης των ογκολογικών νοσημάτων.

2.2.Γ.8 | ΧΡΟΝΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Η τελευταία μαθησιακή υποεπένετη αναφέρεται στα χρόνια συστηματικά νοσήματα με σκοπό να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες βασικές γνώσεις για αυτή την ιδιαίτερη ομάδα νοσημάτων που χαρακτηρίζεται από πολύπλοκους παθογενετικούς μηχανισμούς και ετερογένεια στις κλινικές εκδηλώσεις.

Αρχικά, παρουσιάζονται οι παθήσεις των αρθρώσεων και η διάκρισή τους σε εκφυλιστικές και φλεγμονώδεις αρθροπάθειες. Μελετώνται τα αίτια, οι παράγοντες κινδύνου και η συμπτωματολογία (πόνος, δυσκαμψία, οίδημα, φλεγμονή) της ρευματοειδούς αρθρίτιδας, οι επιπτώσεις της στη ζωή των ασθενών και περιγράφεται ο ρόλος του/της βοηθού νοσηλευτή/-τριας γενικής νοσηλείας στη θεραπευτική αντιμετώπιση της ως μέλος της ομάδας υγείας. Επιπλέον, γίνεται αναφορά και σε άλλες παθήσεις των αρθρώσεων, όπως η ουρική και αγκυλοποιητική σπονδυλίτιδα, τα συμπτώματα, τις εργαστηριακές εξετάσεις και την αντιμετώπιση τους.

Στο πλαίσιο της υποεπένετης, μελετώνται και τα αυτοάνοσα νοσήματα του συνδετικού, όπως η δερματομυοσίτιδα, το σκληρόδερμα/σκληροδερμία, ο Συστηματικός Ερυθηματώδης Λύκος (ΣΕΛ) και η ψωριασική αρθρίτιδα, με ιδιαίτερη προσοχή στις κλινικές εκδηλώσεις τους. Έμφαση θα δοθεί επίσης στην ομάδα των αυτοάνοσων παθήσεων που προκαλούν φλεγμονή στο τοίχωμα των αγγείων (αγγειίτιδες), στα νοσήματα που προκαλούν φλεγμονή δέρματος και βλεννογόνων (όπως η πέμφιγα) και στη νοσηλευτική τους φροντίδα.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποεπένετης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να διακρίνουν τα συμπτώματα, να τα συσχετίζουν με το πιθανό νόσημα και την απαιτούμενη νοσηλευτική φροντίδα, εφαρμόζοντας μέτρα ανακούφισης και υποστήριξης της ικανότητας αυτοφροντίδας των ασθενών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική Κριτική Σκέψη κατά τη Φροντίδα του Ασθενούς* (τόμοι 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
2. Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2008). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Αθανάτου, Ε. (2007). *Παθολογική και Χειρουργική Κλινική Νοσηλευτική* (8η έκδ.). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Osborn, K., Wraa, C., Watson, A. & Holleran, R. (2011/2013). *Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική* (τ. 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.

2.2.Δ • ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ-ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η παρούσα μαθησιακή ενότητα αποτελείται από δύο αυτοτελείς επιμέρους ενότητες, αυτή της Γυναικολογικής και αυτή της Παιδιατρικής Νοσηλευτικής. Η υποενότητα της Γυναικολογικής Νοσηλευτικής έχει ως σκοπό να εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε έννοιες που αφορούν την ανατομία-φυσιολογία του γυναικείου γεννητικού συστήματος. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα εξελικτικά στάδια και οι αλλαγές που προκύπτουν στο αναπαραγωγικό σύστημα της γυναίκας κατά την εφηβεία, την κύηση, τον τοκετό, τη λοχεία, την εμμηνόπαυση. Αναλύονται οι συχνότερες παθολογικές γυναικολογικές καταστάσεις, με ιδιαίτερες αναφορές ως προς την επίπτωση και τον επιπολασμό γυναικολογικών καρκίνων (μαστού, γεννητικών οργάνων κ.ά.) και συνδέονται με τις αναγκαίες νοσηλευτικές παρεμβάσεις, τόσο σε επίπεδο πρόληψης όσο και θεραπευτικής αντιμετώπισης. Η ενότητα της Παιδιατρικής εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με έννοιες και ορισμούς που αφορούν τις βιολογικές, ψυχολογικές και πνευματικές ανάγκες, τόσο ενός υγιούς όσο κι ενός άρρωστου παιδιού. Θα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα εξελικτικά στάδια ανάπτυξης ενός παιδιού (γλωσσική, αισθητηριακή, κινητική, συναισθηματική και κοινωνική εξέλιξη). Τέλος, αναφέρονται τα συχνότερα παθολογικά και χειρουργικά προβλήματα της παιδικής ηλικίας και η νοσηλευτική αντιμετώπισή τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κατονομάζουν γυναικολογικές και παιδιατρικές παθήσεις και γνωρίζουν μεθόδους παρέμβασης σε πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο επίπεδο φροντίδας,
- Επικουρούν στην εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου φροντίδας των ασθενών με γυναικολογικά και παιδιατρικά νοσήματα, σύμφωνα με τις ανάγκες του/της ασθενούς, υπό την εποπτεία του/της νοσηλεύτη/-τριας,
- Συμμετέχουν ενεργά στην πρόληψη και αντιμετώπιση των γυναικολογικών και παιδιατρικών παθήσεων,
- Συνεργάζονται με νοσηλεύτές/-τριες και άλλους/-ες επαγγελματίες υγείας σε προγράμματα έγκαιρης διάγνωσης του καρκίνου του μαστού και του τραχήλου της μήτρας,
- Ενθαρρύνουν τις γυναίκες όλων των ηλικιών για τη διενέργεια διαγνωστικών εξετάσεων ώστε να επιτύχουν την έγκαιρη ανίχνευση παθολογικών καταστάσεων,
- Παρατηρούν τη φυσιολογική ανάπτυξη του παιδιού,
- Παρουσιάζουν τα στάδια ανάπτυξης του παιδιού από τη νεογνική έως την εφηβική ηλικία,
- Συμβουλεύουν γονείς και φροντιστές/-τριες για θέματα πρόληψης παιδικών ατυχημάτων, και
- Αναγνωρίζουν τις παθολογικές καταστάσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν η γυναίκα και το έμβρυο, τόσο κατά τη διάρκεια της κύησης και του τοκετού όσο και της λοχείας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Λοιμογόνοι παράγοντες / Προσυμπτωματικός έλεγχος / Γυναικολογικός έλεγχος / Προεκλαμψία/Εκλαμψία / Σακχαρώδης διαβήτης / Προγεννητικός έλεγχος / Παιδική θνησιμότητα / Εμβολιασμός / Πρόληψη.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ-ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
2	ΚΥΗΣΗ-ΤΟΚΕΤΟΣ-ΛΟΧΕΙΑ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
3	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΦΛΕΓΜΟΝΕΣ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
4	ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ
5	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ
6	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΝΕΟΓΝΟΥ ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΥΣ-ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ
7	ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Δ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ-ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα γίνεται αναφορά στην ανατομία και τη φυσιολογία του ανθρώπινου σώματος, με έμφαση στην περιγραφή των οργάνων και των λειτουργιών του γυναικείου γεννητικού συστήματος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας θα είναι σε θέση να περιγράφουν τον μηχανισμό μέσω του οποίου ωριμάζει το αναπαραγωγικό σύστημα της γυναίκας και το σώμα της γίνεται ικανό να φέρει εις πέρας μία εγκυμοσύνη. Έννοιες όπως έμμηνος ρύση, ωθητικός κύκλος, γεννητικός κύκλος, κύηση, τοκετός, λοχεία, αποσαφηνίζονται με τρόπο με τον οποίο γίνεται εμφανής ο συσχετισμός μεταξύ τους.

Στο πλαίσιο της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας, οι βοηθοί νοσηλευτικής θα συμμετέχουν, κατόπιν σχετικής ανάθεσης από τους/τις νοσηλευτές/-τριες, σε ενέργειες που θα περιλαμβάνουν την υποδοχή της γυναίκας ασθενούς στο γυναικολογικό τμήμα, την προετοιμασία της για τον τακτικό γυναικολογικό έλεγχο, τη βοήθεια στη διενέργεια ειδικών γυναικολογικών εξετάσεων, τη λήψη δείγματος για περαιτέρω έλεγχο, τη διαχείριση αυτού του δείγματος και την ασφαλή μεταφορά του. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τη χρησιμοποίηση προπλάσμάτων και τη χρήση χαρτών και έντυπου υλικού, προτείνεται να σχηματίζουν ομάδες εργασίας και ως αποτέλεσμα των διεργασιών να περιγράφουν αναλυτικά τις περιοχές του γεννητικού συστήματος τις οποίες μελετούν και να παρεμβαίνουν με τις ενέργειές τους.

Όσον αφορά την εγκυμοσύνη παρουσιάζονται τα σημεία που υποδέχονται και προωθούν το γονιμοποιημένο ωάριο, τα σημεία που φιλοξενούν το κύημα, καθώς επίσης και οι περιοχές από τις οποίες περνά το έμβρυο κατά τον τοκετό.

2.2.Δ.2 | ΚΥΗΣΗ-ΤΟΚΕΤΟΣ-ΛΟΧΕΙΑ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Το περιεχόμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας εστιάζεται στην αντιμετώπιση των φάσεων της εγκυμοσύνης, της γέννησης και της λοχείας. Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να εφαρμόζουν αποτελεσματικές παρεμβάσεις νοσηλευτικής φροντίδας κατά τη διάρκεια των ανωτέρω διαδικασιών.

Στην έναρξη της υποενότητας γίνονται αναφορές στη λειτουργία της μήτρας και των ωοθηκών, τη φάση της ωορρηξίας και τον σχηματισμό του εμβρύου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ανακαλούν στη μνήμη τους μέσω χρησιμοποίησης χαρτών, εικόνων και προπλασμάτων τις βασικές γνώσεις ανατομίας και φυσιολογίας των οργάνων του γυναικείου αναπαραγωγικού συστήματος. Παρουσιάζονται η φυσιολογική εγκυμοσύνη και οι αλλαγές που συμβαίνουν στο σώμα της γυναίκας, καθώς και οι παρεμβάσεις που απαιτούνται για την υποστήριξη της μητέρας και του εμβρύου.

Στη συνέχεια αναλύεται η παθολογία της κύησης με τη μελέτη των συχνότερων παθολογικών καταστάσεων που επηρεάζουν την εγκυμοσύνη, όπως η προεκλαμψία-εκλαμψία, ο διαβήτης της κύησης και η υπέρταση. Ακολούθως περιγράφεται η διαδικασία του τοκετού και επισημαίνονται οι ενδείξεις για καισαρική τομή. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην παρουσίαση των ειδικών περιπτώσεων, επιπλοκών και συναισθηματικών διακυμάνσεων που εμφανίζονται κατά τη διάρκεια της κύησης ή της λοχείας για τη γυναίκα, σε συσχέτιση με την παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα, τόσο στις υπηρεσίες δευτεροβάθμιας όσο και πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Τονίζεται επίσης η σημασία της υποβοήθησης του έργου των ιατρών και νοσηλευτών κατά την κλινική εξέταση της εγκύου καθώς και η αξία της νοσηλευτικής φροντίδας κατά τη διάρκεια της κύησης και του τοκετού.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω κλινικών ασκήσεων, συζητούν τις κατάλληλες νοσηλευτικές παρεμβάσεις για τη φροντίδα της μητέρας κατά τη διάρκεια παραμονής της στην κλινική.

2.2.Δ.3 | ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ-ΦΛΕΓΜΟΝΕΣ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στη μελέτη και την κατανόηση των παθολογικών καταστάσεων και φλεγμονών που αφορούν το γυναικείο αναπαραγωγικό σύστημα. Στο τέλος της εκπαιδευτικής υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να προβαίνουν στις ενδεδειγμένες νοσηλευτικές ενέργειες για την αντιμετώπιση των παθολογικών γυναικολογικών καταστάσεων.

Αρχικά περιγράφονται οι φλεγμονές που σχετίζονται με την κύηση και τον τοκετό και οι κύριες γυναικολογικές παθήσεις, όπως η κύστη ωοθήκης, οι πολυκυστικές ωοθήκες, η ενδομητρίωση, η υπογονιμότητα, η μητρορραγία, η πρόπτωση της μήτρας, τα ινομυώματα, τα κονδυλώματα, η τραχηλίτιδα, η ερυθροπλασία, οι μυκητιάσεις και η ακράτεια ούρων.

Επιπροσθέτως, αναφέρονται οι συνήθεις χειρουργικές επεμβάσεις στο γυναικείο αναπαραγωγικό σύστημα και ο σημαντικός νοσηλευτικός ρόλος ως προς την προετοιμασία του χειρουργείου, αλλά και στην παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και τη διαχείριση του πόνου. Ιδιαίτερες επισημάνσεις γίνονται στα αίτια, τη διάγνωση και την αντιμετώπιση της εξωμήτριας κύησης καθώς και στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.

Ακολούθως αναλύεται ο γυναικολογικός καρκίνος, δηλαδή οι κακοήθειες του γυναικείου γεννητικού συστήματος, όπως ο καρκίνος του ενδομητρίου, του τραχήλου της μήτρας, των ωοθηκών, του κόλπου και του αιδοίου. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στον καρκίνο του μαστού, λόγω του ότι παρατηρείται κυρίως στο γυναικείο φύλο, ενώ σύμφωνα με τα επιδημιολογικά δεδομένα εμφανίζει την υψηλότερη επίπτωση των καρκίνων στις γυναίκες. Τονίζεται σε αυτό το θεματικό πεδίο η σπουδαιότητα της νοσηλευτικής φροντίδας στις περιπτώσεις του γυναικολογικού καρκίνου στα πρώτα στάδια της νόσου.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω πρακτικών ασκήσεων, ενισχύουν τις δεξιότητες παρέμβασης στη νοσηλευτική αντιμετώπιση των γυναικολογικών παθήσεων και των ογκολογικών περιστατικών.

2.2.Δ.4 | ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Στη μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζονται οι εξετάσεις για την πρόληψη και την προστασία της γυναικείας υγείας. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίζουν την αξία της εφαρμογής των προληπτικών εξετάσεων και πρακτικών για την αποτροπή ή έγκαιρη αντιμετώπιση της εμφάνισης προβλημάτων ή ασθενειών.

Αρχικά περιγράφεται ο κυτταρολογικός έλεγχος, γνωστός ως pap test, για την ανίχνευση του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα τρέχοντα επιδημιολογικά δεδομένα για την εμφάνιση του καρκίνου του μαστού και τους γυναικολογικούς καρκίνους.

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της σύγκρισης διαγραμμάτων, μπορούν να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα των δεικτών επιπολασμού και επίπτωσης σε συσχέτιση με την αξία της έγκαιρης παρέμβασης. Τονίζεται η σημασία τακτικού αυτοελέγχου για την πρόληψη και ανίχνευση του καρκίνου του μαστού και η συμβολή των διαγνωστικών εργαλείων της ψηφιακής τεχνολογίας στην έγκαιρη διάγνωση.

Επιπλέον, αναφέρεται το σύνολο των λοιπών γυναικολογικών εξετάσεων για την ανίχνευση προβλημάτων, όπως τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, οι φλεγμονές του γεννητικού συστήματος, οι ορμονικές διαταραχές κ.ά. Ακολούθως επισημαίνεται η σπουδαιότητα του προγράμματος εμβολιασμού κατά του ιού των ανθρωπίνων θηλωμάτων (HPV) και η αναγκαιότητα ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού για την προστασία από τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας.

Εκτενής αναφορά γίνεται στα θέματα του οικογενειακού προγραμματισμού, στις μεθόδους αντισύλληψης, στον έλεγχο της γονιμότητας και στην πρόληψη της ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσω συζητήσεων και πρακτικών ασκήσεων αξιοποιούν τις προληπτικές εξετάσεις και τις τελευταίες εξελίξεις στον τομέα της προαγωγής υγείας των γυναικών, προκειμένου να εφαρμόζουν το πλάνο της νοσηλευτικής φροντίδας.

2.2.Δ.5 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι η εισαγωγή των εκπαιδευομένων στην παρουσίαση των βασικών εννοιών της παιδιατρικής νοσηλευτικής και η προετοιμασία τους για την περαιτέρω εμβάθυνση στη θεματολογία που ακολουθεί. Προσδιορίζεται ο κλάδος της νοσηλευτικής που εστιάζεται στη φροντίδα και την υγεία των παιδιών από τη γέννηση έως την εφηβεία.

Στο τέλος της συγκεκριμένης υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενισχύουν τις δεξιότητες της παιδιατρικής νοσηλευτικής φροντίδας, προκειμένου να διασφαλίσουν την ομαλή ανάπτυξη και την καλή υγεία των παιδιών στο πλαίσιο της διασύνδεσης των ιατρικών και νοσηλευτικών ειδικοτήτων.

Το περιεχόμενο περιλαμβάνει τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού, την αντιμετώπιση τραυματισμών από ατυχήματα και τη μελέτη παθολογικών καταστάσεων, όπως των προβλημάτων του αναπνευστικού, του αιμοποιητικού, του νευρικού, του κυκλοφορικού συστήματος κ.ά.

Ιδιαίτερως θα συζητηθούν τα θέματα που αφορούν την πρόληψη των ασθενειών, τη διεξαγωγή προληπτικών εξετάσεων και την προαγωγή της υγείας μέσω εμβολιασμών, εκπαίδευσης παιδιών, εφήβων και γονέων. Στη συνέχεια εξετάζονται και συζητούνται τα θέματα της φροντίδας των παιδιών που νοσηλεύονται στο νοσοκομείο, οι παρεμβάσεις των βοηθών νοσηλευτικής ψυχικής υγείας στην προετοιμασία των παιδιών για το χειρουργείο και η ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού και των μελών της οικογένειας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάλυση των κύριων διαταραχών της ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων με αναφορές στο περιεχόμενο της μαθησιακής ενότητας των ειδικών θεμάτων ψυχιατρικής που ακολουθεί στο επόμενο εξάμηνο.

Για τον λόγο αυτό οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω μελέτης κλινικών περιστατικών και ασκήσεων, εξασκούνται στην αναγνώριση και διαχείριση των συναισθηματικών αντιδράσεων των παιδιών και των οικογενειών τους σε περιπτώσεις νοσηλείας ή άλλων δύσκολων καταστάσεων.

2.2.Δ.6 | ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΝΕΟΓΝΟΥ ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΥΣ-ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ

Στην παρούσα υποενότητα περιγράφονται δύο κύριες θεματικές κατηγορίες, η παρακολούθηση του παιδιού αμέσως μετά τη γέννηση και η διενέργεια εμβολιασμών.

Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να γνωρίζουν τους τρόπους περιποίησης του νεογέννητου και να βοηθούν στην πρώτη ιατρική εξέτάσή του. Παράλληλα, θα μπορούν να αναγνωρίζουν τη μοναδική αξία των εμβολίων ως αποτελεσματικό εργαλείο για την πρόληψη ασθενειών στην παιδική ηλικία.

Στο πρώτο θεματικό πεδίο περιγράφεται λεπτομερώς η φροντίδα του νεογέννητου και ο έλεγχος λειτουργίας των οργάνων και συστημάτων του. Στη συνέχεια αναφέρονται τα στάδια εξέλιξης της ανάπτυξης, δηλαδή οι μετρήσεις βάρους, μήκους, περιμέτρου κεφαλής και οδοντοφυΐας.

Ακολούθως ελέγχεται η φυσιολογική ανάπτυξη των συστημάτων, όπως του μυοσκελετικού, του νευρικού, του αναπνευστικού, του πεπτικού, του ουροποιητικού. Συμπληρωματικά ελέγχεται η κινητική, η αισθητηριακή και η πνευματική ανάπτυξη του παιδιού. Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω μετρήσεις και έλεγχοι εξετάζονται για τη διαπίστωση τυχόν αποκλίσεων από την αναμενόμενη φυσιολογική ανάπτυξη, προκειμένου να ληφθούν άμεσα τα αναγκαία μέτρα αντιμετώπισης.

Στο δεύτερο θεματικό πεδίο της υποεπνότητας παρουσιάζεται το πρόγραμμα εθνικού εμβολιασμού για την αντιμετώπιση των μολυσματικών ασθενειών της παιδικής ηλικίας και συνδέεται άμεσα με τη φροντίδα του νεογέννητου. Τονίζεται η αξία του εμβολιασμού ως προληπτικού μέσου προστασίας ιδιαιτέρως στους ευπαθείς πληθυσμούς, όπως τα βρέφη και τα παιδιά. Ειδικότερα θα γίνουν επισημάνσεις, με αναφορές παραδειγμάτων, για την εξάλειψη ή την ελάττωση σοβαρών ασθενειών στην κοινότητα, όπως της παραλυτικής πολιομυελίτιδας, της ελονοσίας, της ευλογιάς κ.ά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσω διαγραμμάτων, πινάκων και μελετών περίπτωσης περιγράφουν τα στάδια της φυσιολογικής εξέλιξης ενός παιδιού και συμμετέχουν επικουρικά στη διενέργεια εμβολιασμών.

2.2.Δ.7 | ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Η μελέτη της μαθησιακής υποεπνότητας περιλαμβάνει την κατανόηση των μηχανισμών μετάδοσης των λοιμώξεων στην παιδική ηλικία. Στο τέλος της μαθησιακής υποεπνότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα της επίδρασης των λοιμωδών νοσημάτων στα παιδιά.

Στην εισαγωγή της υποεπνότητας περιγράφονται τα λοιμώδη νοσήματα, τα οποία αφορούν ασθένειες που προκαλούνται από παθογόνους μικροοργανισμούς, όπως ιούς, βακτήρια, παράσιτα ή μύκητες, και μεταδίδονται από ένα άτομο σε άλλο.

Ειδικότερα περιγράφονται λοιμώδη νοσήματα που οφείλονται σε ιούς και μικρόβια, όπως η ιλαρά, η ερυθρά, η παρωτίτιδα, η ανεμοβλογιά, η μηνιγγίτιδα, οι ηπατίτιδες, ο κοκκύτης, οι στρεπτοκοκκικές και σταφυλοκοκκικές λοιμώξεις του αναπνευστικού, η λοιμώδης μονοπυρήνωση, η φυματίωση, ο τέτανος κ.ά. Παρουσιάζονται παραδείγματα και μελέτες περιπτώσεων, όπου αναλύονται τα αίτια, ο τρόπος μετάδοσης, τα συμπτώματα, η κλινική εικόνα, η πρόληψη και η αντιμετώπιση, με αποτέλεσμα οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διακρίνουν τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των λοιμωδών νοσημάτων.

Εξηγείται στη συνέχεια η αυξημένη μολυσματικότητα των λοιμογόνων παραγόντων στην παιδική ηλικία, που οφείλεται κατά κύριο λόγο στην ευαισθησία του ανοσοποιητικού συστήματος των παιδιών, αλλά και στη δυσκολία λήψης αποτελεσματι-

κών μέτρων πρόληψης από τα παιδιά. Ιδιαίτερη επισήμανση γίνεται στη θεμελιώδη έννοια της πρόληψης και προφύλαξης των λοιμωδών νοσημάτων, η οποία συχνά περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την εφαρμογή βασικών κανόνων υγιεινής, τον εμβολιασμό, την περιορισμένη επαφή με μολυσμένα άτομα, αλλά και την ενίσχυση του οργανισμού των παιδιών με την κατάλληλη διατροφή, τη λήψη βιταμινών και την ενυδάτωση.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω δημιουργίας ομάδων εργασίας και πρακτικών ασκήσεων, αναγνωρίζουν τους λοιμογόνους παράγοντες ως σημαντικούς κινδύνους απειλής για την υγεία των παιδιών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Shapiro, P. J. (2001). *Μαιευτική και Γυναικολογική Νοσηλευτική* (μτφρ. Ασπασία Σιορφάνε, Γιώργος Καραχάλιος). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. McKinney, S. E., James, R. S., Murray, S. S., Nelson, A. K. & Ashwill, W. J. (2020). *Παιδιατρική Νοσηλευτική-Θεμελιώδεις Αρχές της Φροντίδας Υγείας του Παιδιού*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Συμπληρωματικές

1. Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2008). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
2. Μπαρμπούνη, Α. (επιμ.). (2022). *Εμβόλια Και Εμβολιασμοί. Ένα αγαθό απαραίτητο για τη δημόσια υγεία*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

2.2.Ε • ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων στην ψυχική υγεία και τη νοσηλευτική, παράλληλα με την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών. Στη μαθησιακή ενότητα διασαφηνίζονται οι έννοιες της ψυχικής υγείας και νόσου, παρέχονται χρήσιμες πληροφορίες για τις θεωρίες προσωπικότητας, τη σημασία επίδρασης των μελών της οικογένειας στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του ατόμου, την κρίση στην οικογένεια, ενώ ταυτόχρονα επισημαίνονται ενδεικνυόμενοι τρόποι νοσηλευτικής προσέγγισης και δεξιότητες επικοινωνίας στις περιπτώσεις που απαιτούνται παρεμβάσεις. Η ενότητα επίσης πραγματεύεται λειτουργίες όπως η αντίληψη, η μάθηση, η μνήμη, η νοημοσύνη, τα κίνητρα, τα συναισθήματα και οι μηχανισμοί άμυνας. Ακόμη, αναλύεται η ανάπτυξη αποτελεσματικών σχέσεων με ασθενείς αλλά και με άλλα μέλη της ομάδας υγείας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται στην ενότητα αυτή τους τρόπους ανάπτυξης θεραπευτικής σχέσης με τους ασθενείς. Τέλος, αναλύονται οι έν-

νοιες της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ενσυναίσθησης ως αποτέλεσμα σεβασμού του κάθε ατόμου με ανάγκη υγειονομικής φροντίδας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν το θεωρητικό πλαίσιο της ολιστικής προσέγγισης στην ψυχική υγεία,
- Αποκτούν γνώσεις σχετικές με τα μοντέλα θεραπευτικής προσέγγισης,
- Συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση της κοινότητας σε θέματα προαγωγής της ψυχικής υγείας,
- Δίνουν παραδείγματα μηχανισμών άμυνας του εγώ,
- Χρησιμοποιούν αποτελεσματικές δεξιότητες επικοινωνίας,
- Εμβαθύνουν στις προσωπικές αναζητήσεις αυτογνωσίας και αυτοκριτικής,
- Διαχειρίζονται τα συναισθήματα (π.χ. θυμού, απογοήτευσης, ματαίωσης κ.ά.),
- Αμφισβητούν τις απόψεις ή συμπεριφορές που βασίζονται στην αναπαραγωγή στερεοτύπων,
- Ενισχύουν επιθυμητές συμπεριφορές από την πλευρά των ασθενών.
- Διαφοροποιούν τις έννοιες φυσιολογικής και παθολογικής συμπεριφοράς, και
- Συνοψίζουν τις κυριότερες θεωρίες προσωπικότητας που έχουν διδαχθεί.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ψυχική υγεία / Ψυχική ασθένεια / Διαταραχές προσωπικότητας / Ψυχώσεις / Άγχος / Κατάθλιψη / Νοσηλευτική επικοινωνία / Θεωρίες μάθησης / Πρόληψη ψυχικών διαταραχών.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ
2	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΜΙΣΗ
3	ΑΙΤΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ
4	ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ
5	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΟΥ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΗ
6	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΗ
7	ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
8	ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.E.1 | ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση της ορολογίας και της επεξήγησης των βασικών εννοιών που θα συναντήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στη μελέτη του αντικειμένου της ψυχικής υγείας στο περιβάλλον των υπηρεσιών υγείας. Οι έννοιες ψυχική υγεία, ψυχική ασθένεια, ψύχωση και διαταραχές αναλύονται αρχικά στην παρούσα υποενότητα, ενώ γίνεται εκτενής αναφορά στην επιδημιολογία των ψυχικών διαταραχών τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ορισμό και τις κατηγορίες των ψυχικών και συναισθηματικών διαταραχών, στις γνωστικές διαταραχές, στις διαταραχές της συμπεριφοράς καθώς και σε αυτές που σχετίζονται με τη συνύπαρξη ψυχικών και σωματικών νοσημάτων. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται οι έννοιες και το περιεχόμενο των επιπέδων πρόληψης, με την πρωτογενή πρόληψη να περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες και διαδικασίες που αποβλέπουν στη μείωση του δείκτη ψυχικής νοσηρότητας, τη δευτερογενή πρόληψη να στοχεύει στην ανίχνευση, έγκαιρη διάγνωση και αποτελεσματική θεραπεία της ψυχικής διαταραχής και την τριτογενή πρόληψη να περιλαμβάνει τα προγράμματα της ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης.

Ολοκληρώνοντας αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να διακρίνουν τις έννοιες και τους ορισμούς της ψυχικής υγείας που θα συναντήσουν στο μετέπειτα εργασιακό τους περιβάλλον, αλλά και να κατατάσσουν στα αντίστοιχα επίπεδα πρόληψης τις διαδικασίες που εφαρμόζονται για τη διαχείριση της ψυχικής νόσου στο περιβάλλον του Νοσοκομείου και της Κοινότητας.

2.2.E.2 | ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΜΙΣΗ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζεται η νομοθεσία για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές. Η γνώση της ύπαρξης νομικού πλαισίου από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες έχει ως σκοπό την ανάδειξη της σημαντικότητας νομοθετημάτων και θεσμικών ρυθμίσεων που συμβάλλουν θετικά στην ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο των ατόμων με ψυχικές διαταραχές, την παροχή ποιοτικής φροντίδας, τη βελτίωση της πρόσβασης στη φροντίδα και την προστασία των δικαιωμάτων τους στη στέγαση, την εκπαίδευση και την εργασία.

Στη συνέχεια της υποενότητας περιγράφονται τα δικαιώματα των ψυχικά ασθενών και αναλύονται περαιτέρω το δικαίωμα στην αξιοπρεπή περίθαλψη (εκούσια και ακούσια), το δικαίωμα στην ισότητα, το δικαίωμα στην ενημέρωση, το δικαίωμα στην αποκατάσταση, το δικαίωμα στη ζωή στην κοινότητα και το δικαίωμα στη διεκδίκηση αξιώσεων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και στο απόρρητο που διέπει όλες τις πληροφορίες που συλλέγονται κατά τη θεραπευτική διαδικασία. Τονίζεται ιδιαίτερα η ρητή απαγόρευση κοινοποίησης

σης στοιχείων που γνωρίζει ένα άτομο και έχουν περιέλθει στην κατοχή του λόγω του επαγγέλματος ή της ιδιότητάς του.

Η υποεπένεπη ολοκληρώνεται με την παρουσίαση της ιστορικής εξέλιξης της ψυχιατρικής από τα προχριστιανικά χρόνια, στην αρχαία Ελλάδα, τον Μεσαίωνα έως και την Αναγέννηση. Ακολούθως περιγράφονται τα βήματα της ψυχιατρικής από τον 17ο αιώνα έως και σήμερα, με έμφαση στην εισαγωγή της ψυχοφαρμακολογίας, την ανάπτυξη της Κοινωνικής και Κοινοτικής ψυχιατρικής και τις μεταρρυθμίσεις στην ψυχιατρική περίθαλψη, τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς.

2.2.E.3 | ΑΙΤΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ

Η μαθησιακή υποεπένεπη «Αίτια Ψυχικών Διαταραχών» εστιάζεται στην παρουσίαση των κύριων ψυχικών διαταραχών και στην ανάδειξη των αιτιών των ψυχικών νοσημάτων, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να κατηγοριοποιούν και να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά τους. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο βιολογικό υπόβαθρο των διαταραχών και στις θεωρίες που επιχειρούν να αναδείξουν τις συσχετίσεις της ψυχικής διαταραχής με κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές παραμέτρους.

Σε αυτή τη μαθησιακή υποεπένεπη, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν την αιτιολογία των ψυχικών νοσημάτων αλλά και τους γενετικούς, ψυχοκοινωνικούς και νευροβιολογικούς παράγοντες εμφάνισής τους, καθώς αυτά αποτελούν τη βάση για την αναγνώριση των ατόμων με ψυχικά νοσήματα στο μετέπειτα περιβάλλον εργασίας τους, στο νοσοκομείο ή σε υγειονομικές δομές της κοινότητας.

Στη συνέχεια της υποεπένεπης, περιγράφονται οι οργανικές και λειτουργικές ψυχώσεις, οι νευρώσεις, οι ψυχοσωματικές ασθένειες και οι διαταραχές της προσωπικότητας, που αποτελούν τις κυριότερες ψυχιατρικές διαταραχές. Γίνεται αναφορά στις διασχιστικές και στις γνωστικές διαταραχές με ιδιαίτερη έμφαση στις διαταραχές πρόσληψης τροφής κατά τις οποίες τα άτομα υιοθετούν μη ορθές διατροφικές συνήθειες και εμφανίζουν ακραία συναισθήματα, σκέψεις και συμπεριφορές σχετικά με τη λήψη τροφής, το βάρος και την εικόνα του σώματός τους.

Συμπληρωματικά, μελετώνται οι αναπτυξιακές διαταραχές σε παιδιά και εφήβους, οι ψυχικές διαταραχές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και της λοχείας καθώς και διαταραχές στα άτομα της τρίτης ηλικίας. Επιπλέον, έμφαση δίνεται στις αγχώδεις και καταθλιπτικές διαταραχές που αποτελούν τις πιο συχνά εμφανιζόμενες διαταραχές της διάθεσης.

Συνολικά, η υποεπένεπη αυτή παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να κατατάσσουν σε κατηγορίες τις ψυχικές διαταραχές, να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά τους και να περιγράφουν τους πιθανούς αιτιολογικούς παράγοντες εμφάνισής τους.

2.2.E.4 | ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην παρουσίαση της συμπτωματολογίας των ψυχικών νοσημάτων που θα συναντήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργασιακό τους περιβάλλον, με σκοπό την ικανότητα αναγνώρισης και διαχείρισής τους. Με δεδομένη την ενασχόληση των εκπαιδευόμενων με άτομα που παρουσιάζουν ψυχικές διαταραχές, συνιστάται αναλυτική περιγραφή των χαρακτηριστικών συμπτωμάτων των ψυχικών νοσημάτων, αλλά και των διαταραχών που εμφανίζονται σε καταστάσεις συννοσηρότητας. Επιπλέον, περιγράφονται τα συμπτώματα της σχιζοφρένειας που περιλαμβάνουν διαταραχή της σκέψης, της αντίληψης, του συναισθήματος, της αίσθησης του εαυτού, της διαπροσωπικής λειτουργικότητας, της ψυχοκοινωνικότητας και της σχέσης του ατόμου με τον εξωτερικό κόσμο.

Δίνεται επίσης έμφαση στα συμπτώματα των διαταραχών της διάθεσης τα οποία ομαδοποιούνται σε συμπτώματα από το συναίσθημα, το αυτόνομο νευρικό σύστημα, την κινητοποίηση, τη σκέψη, την αντίληψη και τα σωματικά ενοχλήματα. Ακολούθως, παρουσιάζονται οι διπολικές διαταραχές και η συμπτωματολογία τους που κυμαίνεται από ανηδονία και απόσυρση στην καταθλιπτική φάση, έως την ευφορία και τη διάσπαση της προσοχής στη φάση της μανίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη συμπτωματολογία των διπολικών διαταραχών και είναι σε θέση να διακρίνουν και να κατατάσσουν τα συμπτώματα στην αντίστοιχη ψυχική διαταραχή. Στη συνέχεια, επεξηγούνται οι φοβικές και αγχώδεις διαταραχές και ο τρόπος που αυτές εκδηλώνονται με συνοδό σωματική συμπτωματολογία.

Τέλος, η υποενότητα ολοκληρώνεται με την περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών συμπτωμάτων των διαταραχών της προσωπικότητας που παρουσιάζονται με ανεπάρκεια στις διαπροσωπικές σχέσεις, επιζήτηση της προσοχής και δυσκολία ελέγχου των συναισθημάτων.

2.2.E.5 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΟΥ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΗ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια της νοσηλευτικής διεργασίας, με σκοπό τη συμμετοχή τους στη διαδικασία εφαρμογής του πλάνου νοσηλευτικής φροντίδας. Ακολούθως αναλύεται η έννοια της νοσηλευτικής διεργασίας που αποτελεί μια οργανωμένη και συστηματική μέθοδο παροχής ολιστικής και εξατομικευμένης φροντίδας στον/στην ασθενή.

Στο πλαίσιο αυτό, στην παρούσα υποενότητα, έμφαση δίνεται στα στάδια που ακολουθούνται στην εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας. Μέσα από παραδείγματα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κωδικοποιήσουν τα κύρια χαρακτηριστικά της μεθόδου και τη λειτουργία της που αρχίζει με τη διαπροσωπική σχέση του/της επαγγελματία υγείας με τον/την ασθενή, συνεχίζεται με την ενεργοποίηση του/της δεύτερου/-ης στην αναγνώριση και αντιμετώπιση των προβλημάτων του/της και κατόπιν μεταβαίνει στην υποστήριξη της ανάληψης της αυτοφροντίδας.

Στη συνέχεια περιγράφονται τα στάδια της διεργασίας που περιλαμβάνουν τη διατύπωση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων, τον καθορισμό των προτεραιοτήτων, την καταγραφή και τον προσδιορισμό των παρεμβάσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να ακολουθήσουν και να υιοθετήσουν τις αρχές λειτουργίας της διεπιστημονικής ομάδας υγείας και ως μέλη της να αποδεχτούν το άτομο με την ψυχική νόσο, ως μια αδιαίρετη ολότητα με σωματικές, ψυχολογικές, πνευματικές και κοινωνικές διαστάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας σε παιδιά και εφήβους με προβλήματα ψυχικής υγείας, σε γυναίκες που αντιμετωπίζουν ψυχικές διαταραχές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης ή και της λοχείας καθώς και σε άτομα της τρίτης ηλικίας με ψυχικά νοσήματα.

Η υποεπνότητα ολοκληρώνεται με την ανάδειξη της σημαντικότητας των νοσηλευτικών παρεμβάσεων, σύμφωνα με το πλάνο φροντίδας, σε όλο το φάσμα της ζωής ενός ατόμου.

2.2.E.6 | ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΗ

Στην παρούσα μαθησιακή υποεπνότητα, παρουσιάζεται η διαδικασία της επικοινωνίας με τους/τις ψυχικά ασθενείς και το περιβάλλον τους, με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες επικοινωνίας στο πλαίσιο του ρόλου τους. Η επικοινωνία έχει διαπροσωπικό προσανατολισμό και επικεντρώνεται στις ανάγκες υγείας και την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας στον/στην ψυχικά πάσχοντα/ουσα.

Η υποεπνότητα αυτή επιπλέον εστιάζεται στην επίτευξη των στόχων που μπορούν να εκπληρωθούν μέσω της θεραπευτικής επικοινωνίας και αφορούν την παροχή πληροφοριών, την ενίσχυση εξωτερίκευσης συναισθημάτων, σκέψεων και ιδεών, καθώς και τη διευκρίνιση αναγκών και προβλημάτων των ψυχικά ασθενών. Αναδεικνύεται η συμβολή του/της εκπαιδευόμενου/-ης, ως βοηθού νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας, στη συνέχεια της φροντίδας του/της ασθενούς και της ενημέρωσης της διεπιστημονικής ομάδας. Ακολούθως, γίνεται αναφορά στα στοιχεία της θεραπευτικής επικοινωνίας που μεταβιβάζονται μεταξύ του/της επαγγελματία υγείας και του/της ψυχικά ασθενούς και ειδικότερα στην αποδοχή, το ενδιαφέρον, τον σεβασμό και την ετοιμότητα για παροχή βοήθειας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περαιτέρω εξετάζουν τον ρόλο της σιωπής, της ενεργητικής ακρόασης, της τοποθέτησης σε χρονική σειρά των γεγονότων, της παρουσίας της πραγματικότητας και της ενθάρρυνσης ως τις βασικές τεχνικές της θεραπευτικής επικοινωνίας. Στη συνέχεια, περιγράφεται η συμβολή της επικοινωνίας στην άντληση πληροφοριών για τη νοσηλευτική διεργασία καθώς και οι συμπεριφορές που πρέπει να αποφεύγονται στη διαπροσωπική σχέση μεταξύ των επαγγελματιών υγείας, των ψυχικά πασχόντων και των οικογενειών τους.

Στο τέλος της υποεπνότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναπτύσσουν επικοινωνιακές δεξιότητες και αντιλαμβάνονται τη σημαντικότητα της παρατήρησης και της αποκωδικοποίησης της λεκτικής και μη λεκτικής συμπεριφοράς των ψυχικά ασθενών.

2.2.E.7 | ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και παρουσίαση των θεραπευτικών μεθόδων που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση των ψυχικών νόσων με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να διατυπώνουν τα βασικά στοιχεία των θεραπευτικών προσεγγίσεων και να διακρίνουν το είδος της παρέμβασης που απαιτείται.

Στην παρούσα υποενότητα, έμφαση δίνεται στις διαφορές μεταξύ σωματικών και ψυχοκοινωνικών ψυχιατρικών θεραπειών και στον απαιτούμενο συνδυασμό τους, καθώς το άτομο αποτελεί μια ενιαία βιοψυχοσωματική ενότητα. Ακολουθώντας περιγράφεται η φαρμακοθεραπεία με ψυχοτρόπα φάρμακα που επηρεάζουν τις ψυχικές λειτουργίες ή τη συμπεριφορά του ατόμου και ο τρόπος χορήγησής τους. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις ανεπιθύμητες ενέργειες των αντιψυχωσικών φαρμάκων και παρουσιάζονται τα συμπτώματα της καταστολής, της δυστονίας, της ακαθισίας και της ακινησίας, του παρκινσονισμού, της όψιμης δυσκινησίας και των εξωπυραμιδικών εκδηλώσεων, που αποτελούν τις πιο συχνές παρενέργειες. Συμπληρωματικά, μελετώνται οι ανεπιθύμητες ενέργειες των αντικαταθλιπτικών και αγχολυτικών φαρμακευτικών σκευασμάτων, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διακρίνουν και να αναφέρουν τις σωματικές και τις συμπεριφορικές δυσλειτουργίες των ασθενών. Στη συνέχεια της υποενότητας αναλύονται οι θεωρίες μάθησης, οι συμπεριφορικές θεωρίες, περιγράφονται οι ψυχοκοινωνικές θεραπευτικές προσεγγίσεις και παρουσιάζονται συνοπτικά τα είδη της ψυχοθεραπείας.

Συνολικά, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις ψυχολογικές και οργανικές αντιδράσεις των ασθενών στις εφαρμοζόμενες θεραπευτικές μεθόδους καθώς και τις αντιδράσεις που οφείλονται σε ανεπιθύμητες ενέργειες των φαρμάκων.

2.2.E.8 | ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Η μαθησιακή υποενότητα αυτή εστιάζεται στην παρουσίαση των αρχών της δεοντολογίας στον χώρο της ψυχικής υγείας και στον ρόλο των εκπαιδευόμενων, ως μελών της διεπιστημονικής ομάδας υγείας, είτε εργάζονται σε νοσοκομειακό χώρο είτε σε δομή υγείας στην κοινότητα. Στο πλαίσιο αυτό, επεξηγούνται οι αρχές της αυτονομίας, της δικαιοσύνης, της ωφέλειας, της ισοτιμίας και της εχεμύθειας που αποτελούν τις δεοντολογικές προϋποθέσεις για την παροχή επικουρικού νοσηλευτικού έργου στον χώρο της ψυχικής υγείας.

Συμπληρωματικά, μελετώνται η πληροφορημένη συγκατάθεση του/της ασθενούς ή του κηδεμόνα του/της, όταν συνυπάρχει διαταραχή ή έλλειψη κριτικής ικανότητας και η τήρηση της ανωνυμίας σε περίπτωση χειρισμού εμπιστευτικών πληροφοριών. Εξάιρεση αποτελούν η αυτοκαταστροφική συμπεριφορά, ο κίνδυνος βλάβης άλλων και η μη συμμόρφωση στη θεραπευτική αγωγή.

Στη συνέχεια της υποενότητας γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο στίγμα της ψυχικής νόσου, που εκφράζεται με στερεότυπα, προκαταλήψεις και διακρίσεις. Ακολούθως, περιγράφεται η διεπιστημονική ομάδα υγείας, οι ρόλοι των μελών της και η διεπαγγελματική ομαδική εργασία κατά την οποία οι επαγγελματίες υγείας μοιράζονται την εμπειρογνωμοσύνη και τις γνώσεις τους προς όφελος της περίθαλψης των ψυχικά ασθενών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσω επεξηγήσεων και ασκήσεων θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν κατευθυντήριες οδηγίες και υγειονομικά πρωτόκολλα, ως μέλη της ομάδας υγείας, και να συμμετέχουν στην ενημέρωση του γενικού πληθυσμού στην κοινότητα, σε θέματα ψυχικής υγείας.

Ολοκληρώνοντας αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να συμβάλουν θετικά στην άρση των προκαταλήψεων, να συνεργάζονται αρμονικά με τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας υγείας και να ακολουθούν τους κανόνες της επαγγελματικής δεοντολογίας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ραγιά, Α. Χ. (2009). *Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας: Ψυχιατρική Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Κουκιά, Ε. (2014). *Ψυχιατρική Νοσηλευτική. Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Λεμπέση, Ε., Μπερκ, Α., Σταθαρού, Α., Παπαδημητρίου, Γ. & Γκόννη, Μ. (2016). *Η Συμβολή της Νοσηλευτικής στην Ψυχιατρική Θεραπευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Κουκιά, Ε. (2018). *Αρχές Ψυχιατρικής Νοσηλευτικής. Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας* (2η έκδ.). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
3. Μάνος, Ν. (1997). *Βασικά Στοιχεία Κλινικής Ψυχιατρικής*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

2.2.ΣΤ • ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με αποκτηθείσες και νέες δεξιότητες κατά την πρακτική τους άσκηση σε παθολογικές και χειρουργικές κλινικές νοσοκομείων. Ειδικότερα, η ενότητα συνδέει τις θεωρητικές

γνώσεις και δεξιότητες με την κλινική τους εφαρμογή στην πράξη, αλλά στοχεύει και στην ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στις διαδικασίες εισαγωγής και νοσηλείας του/της ασθενούς, στη διαχείριση υλικών και ιματισμού, στην προετοιμασία ασθενών για παρακλινικές εξετάσεις, στη λήψη, καταγραφή και αξιολόγηση των ζωτικών σημείων και της γλυκόζης. Επίσης, ο έλεγχος και η πρόληψη των λοιμώξεων, η προετοιμασία και χορήγηση φαρμάκων και ορών, η λήψη καρδιογραφήματος και η παροχή ολοκληρωμένης νοσηλευτικής φροντίδας σε διάφορες καταστάσεις περιλαμβάνονται στις βασικές αρχές άσκησης των νοσηλευτικών καθηκόντων. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη χρήση των μέσων ατομικής προστασίας, στη διευθέτηση της κλίνης με ή χωρίς τον ασθενή, στη φροντίδα για την ατομική υγιεινή του/της ασθενούς, στην προετοιμασία και τη συμμετοχή σε διαδικασία παρακεντήσεων, στην πρόληψη και τη φροντίδα κατακλίσεων, στην προεγχειρητική και τη μετεγχειρητική φροντίδα των ασθενών και γενικά την παροχή ολιστικής και εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας σε νοσηλευόμενους ασθενείς που αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα υγείας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διακρίνουν το σύστημα εργασίας και τις διαδικασίες του νοσηλευτικού τμήματος, παρατηρώντας την καθημερινή εργασία των επαγγελματιών,
- Αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα τήρησης του ιατρικού και νοσηλευτικού απορρήτου,
- Προσδιορίζουν τη σκοπιμότητα συγκεκριμένων νοσηλευτικών ενεργειών ως προς το αντίστοιχο επιθυμητό αποτέλεσμα, μελετώντας τα ισχύοντα πρωτόκολλα,
- Αναγνωρίζουν τα όρια του πεδίου πρακτικής και δεξιοτήτων, εφαρμόζοντας το επαγγελματικό καθήκοντολόγιο,
- Εφαρμόζουν τις διδαχθείσες νοσηλευτικές διαδικασίες και παρεμβάσεις με την επίβλεψη του/της νοσηλευτή/-τριας ή κατόπιν ανάθεσης από αυτόν/-ήν,
- Χρησιμοποιούν με τον ενδεδειγμένο τρόπο τα μέσα ατομικής προστασίας και την άσηπτη τεχνική,
- Συμπληρώνουν ορθά τα έντυπα του τμήματος,
- Χορηγούν με ασφάλεια και ακρίβεια την προτεινόμενη φαρμακευτική αγωγή,
- Συγκεντρώνουν τα δεδομένα σχετικά με την κατάσταση της υγείας των ασθενών με απώτερο στόχο τη βέλτιστη νοσηλευτική αξιολόγηση,
- Παρέχουν εξατομικευμένη και ολοκληρωμένη νοσηλευτική φροντίδα ανάλογα με την παθολογική κατάσταση,
- Συνεργάζονται και επικοινωνούν με τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας καθώς και με τους ασθενείς σε πραγματικές συνθήκες εργασίας,
- Συμμετέχουν στην ομάδα σχεδιασμού της συνολικής φροντίδας του/της ασθενούς, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους,

- Υποστηρίζουν με σεβασμό τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη διαφορετικότητα του ατόμου, μέσω της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας, στην καθημερινή πρακτική.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Νοσηλευτική διάγνωση / Πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας / Αντισηψία / Θέση ασθενούς / Κατάκλιση / Οξυγονοθεραπεία / Σίτιση ασθενούς / Τραύμα / Υγιεινή σώματος / Φλεβοκέντηση / Χορήγηση υγρών / Χορήγηση φαρμάκων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (5), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑΣ
2	ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
3	ΑΤΟΜΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
4	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΑΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΔΟΥΣ
5	ΟΞΥΓΟΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
6	ΑΠΕΚΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
7	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.ΣΤ.1 | ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εφαρμόσουν κατά τη φροντίδα του/της ασθενούς όσα έμαθαν στη θεωρία σχετικά με τα βήματα της νοσηλευτικής διεργασίας. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να εκτιμήσουν τις ανάγκες του/της ασθενούς με στόχο την παροχή ολιστικής νοσηλευτικής φροντίδας.

Αφού ολοκληρωθεί η εκτίμηση των αναγκών του/της ασθενούς, θα ακολουθήσει η νοσηλευτική διάγνωση βάσει των όσων έχουν διδαχθεί στη θεωρία. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα προγραμματίσουν το σύνολο των απαραίτητων δράσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων/αναγκών του/της ασθενούς.

Τέλος, αφού εφαρμόσουν τις δράσεις που έχουν προγραμματίσει, θα τις αξιολογήσουν με στόχο την εφαρμογή διορθωτικών παρεμβάσεων. Οι βασικές δεξιότητες που θα αναπτύξουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο είναι η συλλογή, οργάνωση και καταγραφή εκείνων των πληροφοριών που σχετίζονται με την κατάσταση της υγείας του/της ασθενούς.

Στο πλαίσιο αυτών των δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συμπληρώσουν το νοσηλευτικό ιστορικό, το οποίο θα τους επιτρέψει να διαχειριστούν τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει μέσα από παρατήρηση, κλινική εξέταση, εργαστηριακές και άλλες εξετάσεις.

Έτσι, θα αναγνωρίσουν πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο ασθενής και θα θέσουν τις προτεραιότητες και τους στόχους των παρεμβάσεων για την ολιστική και εξατομικευμένη διαχείριση του/της ασθενούς.

2.2.ΣΤ.2 | ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να εφαρμόσουν εκείνες τις γνώσεις και δεξιότητες που σχετίζονται με την κινητοποίηση του/της ασθενούς και τους κανόνες εργονομίας.

Στόχος της υποενότητας είναι να μπορούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χειρίζονται τον ασθενή με ασφάλεια, τόσο για τον ίδιο τον ασθενή όσο και για τους ίδιους τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Ειδικότερα, θα τοποθετήσουν τον ασθενή σε κατάλληλη θέση στην κλίνη, θα τον μετακινήσουν από το φορείο στην κλίνη και το αντίθετο, θα τον τοποθετήσουν με ασφάλεια σε αναπηρικό καρότσι και θα εκτελέσουν βασικές ασκήσεις που θα βελτιώσουν την κινητικότητά του. Σε όλες αυτές τις διεργασίες θα λάβουν όλα εκείνα τα μέτρα που απαιτούνται για την ασφάλεια του/της ασθενούς και την αποφυγή τραυματισμών.

Παράλληλα, κατά την εφαρμογή των διεργασιών αυτών θα εφαρμόσουν και τους εργονομικούς κανόνες που απαιτούνται για την αποφυγή τραυματισμού και καταπόνησης των ιδίων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι η μη εφαρμογή των εργονομικών κανόνων σχετίζεται με την εμφάνιση διαταραχών για την υγεία και την ασφάλειά τους (εργονομικοί κίνδυνοι). Οι εργονομικοί κίνδυνοι έχουν να κάνουν κυρίως με την εμφάνιση μυοσκελετικών παθήσεων και ατυχημάτων.

Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την κινητοποίηση των ασθενών προσέχοντας τους χειρισμούς κατά τη νοσηλεία και τη διαχείρισή τους καθώς και με την εφαρμογή των κανόνων για τη χειρωνακτική διακίνηση φορτίων, τις κοπιαστικές στάσεις του σώματος, τις επαναληπτικές κινήσεις και την εργασία σε περιορισμένους χώρους.

2.2.ΣΤ.3 | ΑΤΟΜΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν ενδελεχώς με την ατομική υγιεινή των ασθενών. Μέσα από αυτή την ενασχόληση θα κατανοήσουν ότι ένα καλό επίπεδο ατομικής υγιεινής συμβάλλει θετικά σε ένα καλύτερο γενικό επίπεδο υγείας, στη μείωση του κινδύνου ανάπτυξης μολύνσεων και στη μείωση εμφάνισης κατακλίσεων στους ασθενείς.

Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κληθούν να φροντίσουν το δέρμα και το σώμα του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις δεξιότητες εκείνες που ανέπτυξαν στα θεωρητικά μαθήματα. Ειδικότερα, θα ασχοληθούν με το λουτρό καθαριότητας του/της ασθενούς επί κλίνης ή μη, με το λούσιμο και το χτένισμα μαλλιών, με τη φροντίδα των νυχιών και με το ξύρισμα, με τη φροντίδα του περινέου, με τη φροντίδα της στοματικής κοιλότητας σε αναίσθητο ή αδύναμο ασθενή και με τη φροντίδα της τεχνητής οδοντοστοιχίας.

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Νοσηλευτικού Τμήματος, θα κληθούν να προγραμματίσουν τη φροντίδα της υγιεινής των ασθενών κατά τη διάρκεια της ημέρας, λαμβάνοντας υπόψη και τις υπόλοιπες δραστηριότητες του Τμήματος (εργαστηριακές εξετάσεις, ιατρικές παρεμβάσεις κ.ά.).

Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκτιμήσουν το περιβάλλον του/της ασθενούς ώστε να εντοπίσουν προβλήματα που πιθανά επηρεάζουν την υγιεινή του. Τέτοια προβλήματα ενδεικτικά είναι η θερμοκρασία, ο αερισμός του χώρου, η υγρασία, ο φωτισμός, πιθανές οσμές και ο θόρυβος.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις τεχνικές στρωσίματος της κλίνης (κενή ή με ασθενή).

2.2.ΣΤ.4 | ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΑΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΔΟΥΣ

Στην παρούσα υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να χορηγήσουν υγρά και φάρμακα από όλες τις οδούς. Αρχικά, θα εξοικειωθούν με την προετοιμασία των υγρών ή των φαρμάκων που πρόκειται να χορηγηθούν τοπικά, εντερικά ή παρεντερικά, εφαρμόζοντας τις βασικές αρχές αντισηψίας και σωστής χρήσης γαντιών όπου είναι απαραίτητο.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα χορηγήσουν φάρμακα από το στόμα, υπογλώσσια, με νεφελοποίηση ή εισπνοές, με οφθαλμική και ωτική ενστάλαξη, από το ορθό και τον κόλπο, με τοπική εφαρμογή στο δέρμα, μέσω σωλήνα εντερικής σίτισης.

Όσον αφορά την παρεντερική χορήγηση υγρών και φαρμάκων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα χορηγήσουν την αγωγή ενδοδερμικά, υποδόρια, ενδομυϊκά και ενδοφλέβια, εφαρμόζοντας τις ιατρικές οδηγίες και ακολουθώντας τις αρχές ασφαλούς και αποτελεσματικής παρεντερικής χορήγησης.

Κατά την προετοιμασία της θεραπευτικής αγωγής, θα εξοικειωθούν με διαφορετικούς τύπους βελονών και σύριγγων, την προετοιμασία σύριγγας για χρήση και τη μέθοδο αναρρόφησης στείρων διαλυμάτων από τα φιαλίδια και τις φύσιγγες/αμπούλες, την ανάμειξη παρεντερικής αγωγής σε μια σύριγγα, καθώς και την επιλογή κατάλληλης θέσης για ένεση ανάλογα με την παρεντερική οδό χορήγησης του φαρμάκου.

Σχετικά με την ενδοφλέβια χορήγηση υγρών και φαρμάκων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία ασφαλούς φλεβοκέντησης πριν από τη χορήγηση της αγωγής. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί κατά τη μετάγγιση αίματος και παραγώγων

του, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ακολουθήσουν τις αρχές ασφαλούς μετάγγισης και θα παρακολουθούν τον ασθενή για πιθανές ανεπιθύμητες παρενέργειες καθ' όλη τη διάρκεια της μετάγγισης.

Τέλος, σε όλη τη διάρκεια της χορήγησης υγρών και φαρμάκων θα καταγράφουν τη χορηγούμενη θεραπευτική αγωγή στα ειδικά έντυπα και θα υπολογίζουν το ισοζύγιο υγρών του/της ασθενούς.

2.2.ΣΤ.5 | ΟΞΥΓΟΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να εφαρμόσουν οξυγονοθεραπεία με βάση όσα διδάχτηκαν στα θεωρητικά μαθήματα. Επομένως, θα κληθούν να συμβάλλουν στη διατήρηση της βατότητας των αεραγωγών και στην παροχή επαρκούς αερισμού στους πνεύμονες.

Αρχικά, θα εκτιμήσουν την κατάσταση του/της ασθενούς αναγνωρίζοντας σημεία που υποδηλώνουν αναπνευστική δυσχέρεια. Στη συνέχεια, θα εφαρμόσουν τεχνικές οι οποίες θα συμβάλλουν στην αποτελεσματική αποβολή των εκκρίσεων από το αναπνευστικό σύστημα του/της ασθενούς.

Συγκεκριμένα, θα παροτρύνουν τον ασθενή να βήξει, θα τον τοποθετήσουν σε κατάλληλη θέση για παροχέτευση των εκκρίσεων, θα εφαρμόσουν επίκρουση με πλήξεις και δονήσεις καθώς και αναρρόφηση των εκκρίσεων βάσει των ιατρικών οδηγιών. Επιπροσθέτως, θα καθοδηγήσουν τον ασθενή κατά την εφαρμογή αναπνευστικών ασκήσεων, αναπνευστικής φυσικοθεραπείας και χρήσης σπιρόμετρου αναπνευστικής εκγύμνασης για τη βελτίωση της αναπνοής και τον καλύτερο αερισμό του.

Καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής οξυγονοθεραπείας στον ασθενή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα προετοιμάσουν και θα χρησιμοποιήσουν κατάλληλο εξοπλισμό (ρινικό καθετήρα, μάσκες οξυγόνου διαφόρων τύπων, νεφελοποίηση κ.ά.). Παράλληλα, θα έρθουν σε επαφή και θα διαχειριστούν τη χορήγηση οξυγόνου σε τεχνητούς αεραγωγούς, φαρυγγικούς αεραγωγούς (ρινοφαρυγγικός, στοματοφαρυγγικός) και ενδοτραχειακούς σωλήνες, φροντίζοντας πάντα τη διατήρηση της βατότητας. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τεχνικές στοματοφαρυγγικής και ρινοφαρυγγικής αναρρόφησης καθώς και τραχειοβρογχικής αναρρόφησης.

Τέλος, θα εφαρμόσουν φροντίδα σε ασθενείς με τραχειοστομία και θα διενεργήσουν αναρρόφηση εκκρίσεων μέσω αυτής.

2.2.ΣΤ.6 | ΑΠΕΚΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την απέκκριση και κένωση των ασθενών. Ειδικότερα, θα ασχοληθούν με τις βασικές αρχές φροντίδας των λειτουργιών της ούρησης (αποβολή ούρων) και της αφόδευσης/κένωσης του εντέρου (αποβολή κοπράνων).

Όσον αφορά τους παράγοντες που επηρεάζουν την ούρηση, θα εκτιμούν την κατάσταση του/της ασθενούς και θα αναγνωρίζουν τις κύριες διαταραχές της ούρησης (ανουρία, ολιγουρία, πολυουρία, αιματουρία, πυουρία, νυκτουρία, δυσουρία, συχνουρία), καταγράφοντας τις παρατηρήσεις τους σε ειδικά έντυπα. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν ή θα συμμετέχουν στον καθετηριασμό της ουροδόχου κύστης βάσει των ιατρικών οδηγιών.

Ακόμα, θα τοποθετήσουν και θα αφαιρέσουν σκοραμίδα ή ουροδοχείο, θα συμβάλλουν στην τοποθέτηση και αφαίρεση ουροκαθετήρα (Foley) σε άνδρα και γυναίκα ασθενή, θα εφαρμόσουν περιποίηση και έκπλυση ουροκαθετήρα και θα λάβουν δείγμα ούρων για αποστολή σε εργαστηριακές εξετάσεις.

Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράψουν σε ειδικά έντυπα τη λειτουργία της κένωσης του εντέρου, πιθανά παθολογικά χαρακτηριστικά των κοπράνων, πιθανές διαταραχές από τις φυσιολογικές συνήθειες του εντέρου (δυσκοιλιότητα, διάρροια, ακράτεια κοπράνων). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τη διαδικασία χορήγησης καθαριστικού υποκλυσμού.

Τέλος, θα ασχοληθούν με τη φροντίδα της στομίας (κολοστομία, ειλεοστομία) και του δέρματος γύρω από τη στομία, την τοποθέτηση συστήματος στομίας και την αλλαγή σάκου συλλογής των απεκκρίσεων.

2.2.ΣΤ.7 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με τη φροντίδα τραυμάτων και ελκών πίεσης.

Ειδικότερα, μέσω της εκτίμησης της κατάστασης του/της ασθενούς και της διαδικασίας της νοσηλευτικής διάγνωσης, θα εντοπίσουν τους παράγοντες εκείνους που επηρεάζουν την επούλωση των τραυμάτων καθώς και τις πιθανές επιπλοκές των τραυμάτων.

Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη φροντίδα τραυμάτων με στόχο την αποτελεσματικότερη σύγκλεισή τους. Ακόμα, θα φροντίσουν και θα χειριστούν παροχετεύσεις και συσκευές παροχέτευσης, επιδέσεις, μεγάλους επιδέσμους, ζώνες στήριξης κ.ά.

Επιπροσθέτως, στη διάρκεια της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ασχοληθούν με την ποιότητα του δέρματος του/της ασθενούς, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης για την εμφάνιση κατακλίσεων (ελκών πίεσης). Λαμβάνοντας υπόψη όσα διδάχτηκαν στη θεωρία, θα διακρίνουν τα στάδια των ελκών πίεσης του/της ασθενούς και θα εφαρμόζουν κατάλληλα μέτρα θεραπείας και αντιμετώπισής τους.

Ακόμα, θα συμμετέχουν σε όλες τις διαδικασίες καθαρισμού και έκπλυσης τραύματος ή έλκους πίεσης, στην αλλαγή αποστειρωμένων επιθεμάτων, στην εφαρμογή νοτισμένου ή ελαφρώς νωπού επιθέματος και στην αφαίρεση ραμμάτων ή μεταλλικών clips, πάντα βάσει των ιατρικών οδηγιών. Σε όλα τα στάδια φροντίδας των τραυμάτων θα εφαρμόζουν την άσηπτη τεχνική για την αποφυγή πιθανής επιμόλυνσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2013). *Βασική Νοσηλευτική. Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. DeWit, S. C. (2013). *Βασικές αρχές και δεξιότητες της νοσηλευτικής φροντίδας*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
3. Perry, G. A. & Potter, P. A. (2011). *Βασική Νοσηλευτική και Κλινικές Δεξιότητες*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
4. Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και Κλινικές Δεξιότητες στη Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
5. Lyhne, P. (2011). *Κλινικές νοσηλευτικές δεξιότητες και νοσηλευτική διεργασία* (μτφρ. Π. Διαμαντόπουλος, Ε. Κάλφα, Ε. Καμπά). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.

Συμπληρωματικές

1. Αθανάτου, Ε. (2007). *Παθολογική και Χειρουργική Κλινική Νοσηλευτική* (8η έκδ.). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική – Α. Θεωρία – Εργαστήριο – Β΄ & Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

2.3 • ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

2.3.A • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΕΘ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας «Εισαγωγή στη ΜΕΘ» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με την έννοια της εντατικής φροντίδας, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις νοσηλευτικές ανάγκες, να υποστηρίζουν κατάλληλα ζωτικές λειτουργίες, να εκτιμούν την επιδείνωση ενός/μιας ασθενούς και να παρεμβαίνουν καθοριστικά με τρόπο ολιστικό και εξατομικευμένο. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται σχετικά με τους χώρους και την αρχιτεκτονική των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο, καθώς και για τη στελέχωση και τη διεπιστημονική ομάδα φροντίδας στην εντατική παρακολούθηση. Επίσης, πραγματεύονται την καθημερινή φροντίδα ασθενών σε μια ΜΕΘ και προετοιμάζονται για ιδιαίτερες φροντίδες, όπως νοσηλευτική φροντίδα ενδαγγειακών καθετήρων, περιποίηση καθετήρων πεπτικού, τραχειοσωλήνα, καθετήρων ουροποιητικού, στομίας, χειρισμός παροχέτευσεων, φροντίδα τραύματος κ.ά. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις σχετικά με σοβαρές επείγουσες καταστάσεις που είναι δυνατόν να συμβούν σε μια ΜΕΘ και παράλληλα ενδυναμώνονται ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν αυτά τα συμβάντα και να μπορούν επικουρικά να συμμετέχουν στη διόρθωση αυτών των δυσλειτουργιών (αιμοδυναμική κατάρρευση, καρδιοαναπνευστική ανακοπή, ενδοτραχειακή διασωλήνωση κ.ά.).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τη ΜΕΘ ως μια ξεχωριστή ενότητα όπου πραγματοποιούνται υποστηρικτικές πράξεις εντατικής παρακολούθησης και φροντίδας,
- Αναφέρουν τον ειδικό εξοπλισμό μιας ΜΕΘ και τη λειτουργία του,
- Εξηγούν τις μεθόδους εφαρμογής του επεμβατικού και μη επεμβατικού μηχανικού αερισμού,
- Χειρίζονται αιμοδυναμικό monitoring,
- Διαχειρίζονται τις παροχέτευσεις και τις στομίες των ασθενών,
- Προετοιμάζουν το υλικό για την πραγματοποίηση ενδοτραχειακής διασωλήνωσης,
- Οργανώνουν τον εξοπλισμό και τα φάρμακα της μονάδας σύμφωνα με τις πολιτικές του εκάστοτε υγειονομικού φορέα,
- Προσαρμόζουν τη φροντίδα ανάλογα με τις ανάγκες των ασθενών και σύμφωνα με τις οδηγίες,
- Αξιολογούν με ακρίβεια την αιμοδυναμική και αναπνευστική κατάσταση των ασθενών,
- Επικουρούν στη συγκρότηση νοσηλευτικού πλάνου φροντίδας,

- Αποδέχονται τον ιδιαίτερο ρόλο τους στην εντατική φροντίδα σε ένα απαιτητικό και διεπιστημονικό περιβάλλον, και
- Εξοικειώνονται με τη διεργασία του τέλους της ζωής του/της ασθενούς και της ενδεχόμενης μεταμόσχευσης οργάνων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Εντατική φροντίδα / Εντατική παρακολούθηση / Κλινική επιδείνωση / Αρχιτεκτονική ΜΕΘ / Παροχετεύσεις / Ενδοτραχειακή διασωλήνωση / Αιμοδυναμικό monitoring / Εξοπλισμός ΜΕΘ.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ (ΜΕΘ)
2	ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΕΘ
3	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΗ ΜΕΘ
4	ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΕΣ ΣΕ ΜΟΝΑΔΑ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
5	ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΣΤΗ ΜΕΘ
6	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΙΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ (ΜΕΘ)

Στη μαθησιακή υποενότητα «Εισαγωγή στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ)», οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση και την αποτελεσματική συμμετοχή στην κλινική παρουσία στη ΜΕΘ, εστιάζοντας κυρίως στον ρόλο, στις λειτουργίες και στο περιβάλλον της ΜΕΘ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις διάφορες κατηγορίες ασθενών που χρήζουν εντατικής φροντίδας και κατανοούν τη σημασία της ΜΕΘ ως κέντρο υποστήριξης ζωτικών λειτουργιών.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην υποενότητα αυτή έρχονται σε επαφή με την ανθρώπινη πτυχή της εντατικής φροντίδας και προετοιμάζονται για τη συνεργασία με τη διεπιστημονική ομάδα και τη διαχείριση περιπτώσεων που απαιτούν εξειδικευμένη φροντίδα.

Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την αναγνώριση και αντιμετώπιση επειγόντων και κρίσιμων καταστάσεων, κατανοώντας έτσι την απαιτητική πραγματικότητα της ΜΕΘ.

Με την ολοκλήρωση αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της ΜΕΘ στον τομέα της νοσηλευτικής φροντίδας, να κατανοούν τον ρόλο τους ως μέλη μιας διεπιστημονικής ομάδας και να προετοιμάζονται για την αποτελεσματική συνεισφορά τους στη φροντίδα των ασθενών που απαιτούν ειδική παρακολούθηση και περίθαλψη.

Συνολικά, η υποενότητα «Εισαγωγή στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ)» αποτελεί την αφετηρία για την απόκτηση των βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αποτελεσματική και ασφαλή νοσηλευτική πρακτική στο πεδίο της εντατικής θεραπείας.

2.3.A.2 | ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΕΘ

Η μαθησιακή υποενότητα «Αρχιτεκτονική και Εξοπλισμός της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ)» αναλύει λεπτομερώς το περιβάλλον, την υποδομή και τον εξοπλισμό που είναι ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία της εντατικής φροντίδας. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν βαθύτερη κατανόηση των αρχιτεκτονικών πτυχών που επηρεάζουν τη ΜΕΘ, καθώς και των απαιτούμενων εξειδικευμένων εξοπλισμών για την παροχή υψηλής ποιότητας φροντίδας.

Κατά τη διάρκεια αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν περαιτέρω εμβάθυνση στην ανάλυση των αρχιτεκτονικών πτυχών της ΜΕΘ, συμπεριλαμβανομένης της σχεδίασης του χώρου, της διαρρύθμισης των κλινών και της οργάνωσης των νοσηλευτικών σταθμών. Επίσης, μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τη σημασία της βέλτιστης αρχιτεκτονικής σχεδίασης για την αποτελεσματική φροντίδα των ασθενών και τη βελτίωση των εργασιακών συνθηκών για το προσωπικό της ΜΕΘ.

Επιπλέον, αναλύεται η σημασία της επιλογής και τοποθέτησης του κατάλληλου εξοπλισμού που χρησιμοποιείται στη ΜΕΘ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις τεχνολογικές και τις ιατρικές συσκευές που απαιτούνται για την παροχή υψηλής ποιότητας φροντίδας, και μαθαίνουν να τις χρησιμοποιούν αποτελεσματικά και ασφαλώς.

Στόχος αυτής της υποενότητας είναι να ενημερώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για τη σημασία της βέλτιστης αρχιτεκτονικής σχεδίασης των μονάδων εντατικής θεραπείας και να τους/τις εφοδιάσει με τις γνώσεις που αφορούν την επιλογή και τοποθέτηση του κατάλληλου εξοπλισμού. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την ανάλυση των προδιαγραφών ασφαλείας και λειτουργικότητας που πρέπει να τηρούνται σε αυτό το εξαιρετικά εξειδικευμένο περιβάλλον.

Συνολικά, η υποενότητα αυτή παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις βασικές γνώσεις που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον και τον εξοπλισμό της ΜΕΘ, ενισχύοντας έτσι την ικανότητά τους να παρέχουν εξειδικευμένη φροντίδα σε ασθενείς με κρίσιμη κατάσταση.

2.3.A.3 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΗ ΜΕΘ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε αρχές συνεργατικότητας και έμπρακτης ισότιμης συμμετοχής στην ομάδα θεραπείας, δίνοντας έμφαση στον ρόλο του/της νοσηλεύτη/-τριας ως μέλος της διεπιστημονικής ομάδας στη ΜΕΘ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο πλαίσιο αυτό αναγνωρίζουν τη σημαντικότητα της συνεργασίας με ιατρούς, φυσικοθεραπευτές/-τριες και άλλους/-ες ειδικούς, συμβάλλοντας ενεργά στον συντονισμό της περίθαλψης των ασθενών. Επιπλέον, αναδεικνύεται η σημασία της επικοινωνίας και της διαχείρισης περιπτώσεων που απαιτούν εξειδικευμένη φροντίδα.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να παρέχουν ασφαλή και αποτελεσματική φροντίδα, να αντιλαμβάνονται τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες των ασθενών και να συνεργάζονται αποτελεσματικά με επαγγελματίες υγείας από διάφορα επιστημονικά πεδία.

Επίσης, στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να προσαρμόζουν τις πρακτικές φροντίδας σε ποικίλες περιπτώσεις, να αντιμετωπίζουν προκλήσεις, να λαμβάνουν αποφάσεις βασισμένες στις βέλτιστες διαθέσιμες πληροφορίες και, τέλος, να εξασφαλίζουν ότι η φροντίδα που παρέχεται είναι ενισχυμένη από την τελευταία επιστημονική έρευνα και τις προηγμένες πρακτικές.

Συνοψίζοντας, η μαθησιακή αυτή υποενότητα επιδιώκει να εξοπλίσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις κατάλληλες δεξιότητες και γνώσεις που απαιτούνται για μια αποτελεσματική και ασφαλή πρακτική στο πεδίο της νοσηλευτικής φροντίδας στη ΜΕΘ, εστιάζοντας στη συνεργατικότητα, τη διαχείριση κρίσεων και τη διεπιστημονικότητα. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναδεικνύονται ως ενεργοί/-ές και αναπτυσσόμενοι/-ες συνεργάτες/-ιδες, εφοδιασμένοι/-ες με τις δεξιότητες και την αυτοπεποίθηση να συμβάλλουν στη βελτίωση της φροντίδας των ασθενών και να προωθούν τη συνεχή βελτίωση των πρακτικών φροντίδας στο περιβάλλον της ΜΕΘ, σε ένα ανθρωποκεντρικό σύστημα φροντίδας.

2.3.A.4 | ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΕΣ ΣΕ ΜΟΝΑΔΑ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να συμμετέχουν σε ειδικές νοσηλευτικές φροντίδες στη ΜΕΘ. Πρόκειται για εξειδικευμένες δεξιότητες που απαιτούνται για τη φροντίδα ασθενών σε κρίσιμη κατάσταση και τη διαχείριση πολύπλοκων κλινικών καταστάσεων στη ΜΕΘ, όπως είναι η έναρξη εφαρμογής επεμβατικού ή μη επεμβατικού μηχανικού αερισμού, η ενασχόληση με το αιμοδυναμικό monitoring για την αξιολόγηση της καρδιοαναπνευστικής λειτουργίας και η επιδεξιότητα στην τοποθέτηση και διαχείριση των παροχετεύσεων και των στομιών των ασθενών.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν τη διαδικασία προετοιμασίας του υλικού για την πραγματοποίηση ενδοτραχειακής διασωλήνωσης και τις αρχές και τα

πρωτόκολλα της εξειδικευμένης υποστήριξης της ζωής σε περίπτωση καρδιοαναπνευστικής κατάρρευσης.

Ιδιαίτερη έμφαση στην υποεπαισθησία αυτή θα δοθεί στην κατανόηση της διεργασίας του τέλους της ζωής του/της ασθενούς και της πιθανής μεταμόσχευσης οργάνων. Επιπρόσθετα, η υποεπαισθησία εξετάζει το αιμοδυναμικό monitoring, που αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την αξιολόγηση της καρδιοαναπνευστικής λειτουργίας των ασθενών στη ΜΕΘ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να ερμηνεύουν και να χρησιμοποιούν τα δεδομένα από αυτό το εργαλείο για να παρέχουν αποτελεσματική φροντίδα στους/στις ασθενείς.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπαισθησία «Ειδικές Νοσηλευτικές Φροντίδες σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας» παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις και τις απαιτήσεις της μονάδας εντατικής θεραπείας και να παρέχουν την υψηλότερη ποιότητα φροντίδας στους/στις επιδιδνόμενους/-ες ασθενείς.

2.3.A.5 | ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΣΤΗ ΜΕΘ

Η μαθησιακή υποεπαισθησία αυτή εστιάζεται στην αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων και επειγόντων συμβάντων στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ). Σκοπός της είναι να εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με την αναγνώριση και αποτελεσματική διαχείριση κρίσιμων καταστάσεων που μπορούν να αναπτυχθούν στη ΜΕΘ. Από την αντιμετώπιση αναπνευστικής ανεπάρκειας μέχρι τη διαχείριση καρδιακών προβλημάτων και αντιμετώπιση επειγόντων συμβάντων όπως η αρρυθμία και η αιμοδυναμική αστάθεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες για την αναγνώριση των σημείων και των συμπτωμάτων που απαιτούν άμεση παρέμβαση και εξειδικευμένη φροντίδα.

Έμφαση θα δοθεί στην άμεση ανταπόκριση, στην αξιολόγηση των παραμέτρων του/της ασθενούς και στην ανάληψη των απαραίτητων βημάτων για τη διασφάλιση ποιοτικής και αποτελεσματικής νοσηλείας με στόχο τη γρήγορη αντιμετώπιση οποιασδήποτε κρίσιμης κατάστασης εντός της ΜΕΘ. Ειδικότερα, εξετάζεται ο ρόλος της αναγνώρισης και αντιμετώπισης επειγόντων καταστάσεων, όπως η αναίμια, η σοβαρή ανεπάρκεια οργάνων και η πιθανή ανάγκη για επείγουσες παρεμβάσεις. Επιπλέον, στην υποεπαισθησία αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν λεπτομερώς τη σημασία της συνεργασίας και του συντονισμού σε κρίσιμες καταστάσεις. Κατανοώντας τη συλλογική προσπάθεια που απαιτείται στον χώρο της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας, θα αναπτύξουν δεξιότητες για αποτελεσματική επικοινωνία με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας θεραπείας, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της άμεσης υποστήριξης στα επείγοντα συμβάντα.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπαισθησία αυτή παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν αποτελεσματικά σε κρίσιμες καταστάσεις και επείγοντα συμβάντα, διασφαλίζοντας έτσι την ασφαλή και αποτελεσματική φροντίδα των ασθενών στη ΜΕΘ.

2.3.A.6 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΤΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΙΣ

Η τελευταία αυτή μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στη διερεύνηση των κατάλληλων τρόπων για την όσο το δυνατόν αποτελεσματική διαχείριση περιπτώσεων τέλους της ζωής και της πιθανότητας δωρεάς οργάνων προς μεταμόσχευση.

Ο σκοπός αυτής της υποενότητας είναι να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις κατάλληλες γνώσεις και εργαλεία για την αντιμετώπιση των διαφόρων προκλήσεων που προκύπτουν σε περιπτώσεις τελικού σταδίου ασθενών και της πιθανότητας μεταμοσχεύσεων, λαμβάνοντας υπόψη τα ηθικά, νομικά και κοινωνικά ζητήματα που προκύπτουν.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τους διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης του θέματος του θανάτου και της μεταμόσχευσης, αναπτύσσοντας ευαισθησία και αξιοπρέπεια στη φροντίδα ασθενών και των οικογενειών τους, αλλά και κριτική σκέψη και ικανότητα λήψης αποφάσεων σε δύσκολα περιβάλλοντα, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της ποιότητας της φροντίδας που παρέχεται. Επιπλέον, θα εκπαιδευτούν στη διασφάλιση της ποιότητας ζωής των ασθενών σε αυτά τα ευαίσθητα στάδια και στην παροχή ψυχολογικής υποστήριξης στους ασθενείς και τις οικογένειές τους.

Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξερευνήσουν τη σημασία της ηθικής διάστασης της νοσηλευτικής περίθαλψης σε περιβάλλον τελικού σταδίου ασθενών και θα εξασκηθούν στον σεβασμό των ατομικών προτιμήσεων και θελήσεων των ασθενών σχετικά με τη φροντίδα τους και τη διαχείριση του τέλους της ζωής.

Συνοψίζοντας, η υποενότητα «Διαχείριση του τέλους της ζωής και μεταμοσχεύσεις» παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις αναγκαίες γνώσεις και δεξιότητες για να είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν με σεβασμό, ευαισθησία και επαγγελματισμό τις πολυπλοκότητες των κρίσιμων καταστάσεων και των ηθικών διλημμάτων που μπορεί να συναντήσουν στο πεδίο της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Adam, S., Osborne, S. & Welch, J. (2021). *Εντατική Νοσηλευτική. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Baird, M.-S., Keen, J. & Swearingen, P. L. (2011). *Επείγουσα νοσηλευτική-MEΘ: Νοσηλευτικές παρεμβάσεις και συνεργατική αντιμετώπιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Αργυρίου, Γ. & Λάζος, Γ. (επιμ.). (2019). *Νοσηλευτικές διαδικασίες στη μονάδα εντατικής θεραπείας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
2. Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (επιμ.). (2013). *Βασικές, ανώτερες και εξειδικευμένες νοσηλευτικές δεξιότητες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Νοσηλευτική αναισθησιολογίας» είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε βασικές αρχές περιαναισθητικής φροντίδας, με κύριους πυλώνες την ποιότητα και την ασφάλεια των νοσηλευτικών πράξεων. Συγκεκριμένα, αναλύονται οι αρχές παρακολούθησης ενός/μιας ασθενούς όταν ο/η ασθενής βρίσκεται υπό την επήρεια αναισθησιολογικών φαρμάκων, καθώς και η άμεση παρακολούθησή του/της μετά την αναισθησία (μεταναισθητική φροντίδα). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τον έλεγχο (ημερήσιος και πριν από κάθε χρήση) και τη λειτουργία του αναισθησιολογικού εξοπλισμού, και ενδυναμώνονται στην παρακολούθησή τους όταν βρίσκονται σε τεχνητό κώμα. Επίσης, αναλύονται και επεξηγούνται οι ορισμοί για τις έννοιες «ύπνος», «κώμα», «καταστολή», «άπνοια», «αναλγησία», καθώς και για άλλες έννοιες που αφορούν την επίδραση των αναισθητικών φαρμάκων. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καταρτίζονται στην άμεση και έγκαιρη αναγνώριση ανεπιθύμητων συμβάντων κατά την περιαναισθητική περίοδο και προετοιμάζονται για την ταχεία παρέμβαση, με στόχο την ανάταξη και την επαναφορά σε φυσιολογική λειτουργία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν τις μεθόδους αναπνευστικής υποστήριξης κατά τη διάρκεια αναισθησίας,
- Αναφέρουν τις ενδείξεις οριστικής διασφάλισης του αεραγωγού,
- Ερμηνεύουν τις ανεπιθύμητες ενέργειες των αναισθησιολογικών φαρμάκων,
- Προετοιμάζουν τα τροχήλατα αναισθησιολογικών πράξεων,
- Δοκιμάζουν τη λειτουργία του αναπνευστήρα και των monitors,
- Συνδέουν τον ασθενή σε συσκευή παρακολούθησης,
- Επιλέγουν τα κατάλληλα φάρμακα για την παροχή αναισθησίας σύμφωνα με τις οδηγίες,
- Συνεργάζονται με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας κατά την ενδοτραχειακή διασωλήνωση του/της ασθενούς,
- Διαχειρίζονται την ασφαλή αφύπνιση και αποσωλήνωση,
- Υποστηρίζουν έμπρακτα μια ομάδα αναισθησιολογικής φροντίδας, και
- Αποδέχονται την πρόκληση και την ευθύνη ενός/μιας βοηθού νοσηλευτικής αναισθησιολογίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αναισθησία / Τεχνικές αναισθησίας / Εξοπλισμός αναισθησίας / Μετεγχειρητική φροντίδα / Παρενέργειες φαρμάκων / Αναισθητικά φάρμακα / Επιπλοκές αναισθησίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ
2	ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ
3	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
4	ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ
5	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ
6	ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Εισαγωγή στη νοσηλευτική αναισθησιολογία» αποτελεί τον θεμέλιο λίθο του μαθήματος, εισάγοντας τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον χώρο της αναισθησιολογίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν την ιστορική αναδρομή της αναισθησίας, την εξέλιξη των τεχνικών και των πρακτικών αναισθησίας και, τέλος, θα κατανοήσουν τις τρέχουσες προσεγγίσεις.

Ο/Η νοσηλεύτης/-τρια θα πρέπει να έχει επικαιροποιημένες γνώσεις και δεξιότητες καθώς αυτό είναι σημαντικό για την παροχή εξειδικευμένης φροντίδας στον/στην ασθενή που βρίσκεται στο χειρουργείο και στη ΜΕΘ.

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι η κατανόηση βασικών εννοιών και τεχνικών, κατά τη διάρκεια της αναισθησίας από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, οι οποίοι/-ες θα κληθούν να παρέχουν τις νοσηλευτικές τους γνώσεις και δεξιότητες κατά τη χειρουργική επέμβαση, αλλά και στη διαχείριση ασθενών στη ΜΕΘ. Παράλληλα, αναδεικνύεται ο σημαντικός ρόλος του/της νοσηλεύτη/-τριας στη διαχείριση της αναισθησίας.

Η σημασία της συνεργασίας με τους/τις αναισθησιολόγους είναι εξίσου σημαντική και οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι κρίσιμο: να κατανοήσουν ότι η αρμονική συνεργασία μαζί τους είναι απαραίτητη, για την παροχή και επίβλεψη της ασφάλειας των ασθενών κατά τη διάρκεια της αναισθησίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιπλέον θα έρ-

θουν σε επαφή με τις βασικές αρχές ασφάλειας κατά τη διάρκεια της αναισθησίας, με έμφαση στη σωστή διαχείριση των φαρμάκων, την παρακολούθηση των ζωτικών λειτουργιών και την αντίδραση του/της ασθενούς σε πιθανές επιπλοκές.

Συνολικά, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπενότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες και επιδιώκει να ενθαρρύνει την κατανόηση της σημασίας της αναισθησιολογίας στον τομέα της νοσηλευτικής, προετοιμάζοντας τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να διαχειριστούν με ασφάλεια τους/τις ασθενείς κατά τη διάρκεια της αναισθησίας.

2.3.B.2 | ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπενότητα εξετάζει τη σημαντική συνεισφορά των φαρμάκων στην επίτευξη της ασφαλούς και αποτελεσματικής αναισθησίας. Αρχικά, θα παρουσιαστούν οι διάφορες κατηγορίες αναισθητικών φαρμάκων και συγκεκριμένα τα γενικά αναισθητικά και τα τοπικά αναισθητικά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τη δράση αυτών των αναισθητικών στο νευρικό σύστημα και τους διάφορους μηχανισμούς μέσω των οποίων προκαλούν αναισθησία και ανακούφιση από τον πόνο.

Η επιλογή του αναισθητικού φαρμάκου εξαρτάται από τον τύπο και τη διάρκεια της επέμβασης, καθώς και τις ανάγκες και την κατάσταση του/της ασθενούς. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν την κάθε κατηγορία φαρμάκων αλλά και τα πλεονεκτήματα και τους περιορισμούς που πρέπει να εκτιμώνται με προσοχή για την επίτευξη του βέλτιστου αποτελέσματος. Επιπλέον, κρίνεται σκόπιμο να κατανοήσουν και να αναγνωρίσουν τις πιθανές παρενέργειες και αντιδράσεις που μπορεί να προκαλέσουν τα αναισθητικά φάρμακα, όπως αλλεργικές αντιδράσεις, ανεπαρκή ή υπερβολική αναισθησία.

Σκοπός της συγκεκριμένης υποεπενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις για τη διαχείριση πιθανών επιπλοκών της αναισθησίας και την ορθή χορήγηση/παρακολούθηση των φαρμάκων.

Συνοψίζοντας, στην υποεπενότητα αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σημασία της φαρμακολογίας στη νοσηλευτική αναισθησιολογία και την ανάγκη για προσεκτική επιλογή, χρήση και παρακολούθηση των φαρμάκων καθώς αυτό είναι απαραίτητο για την αποφυγή επιπλοκών κατά τη διάρκεια της αναισθησίας του/της ασθενούς.

2.3.B.3 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπενότητα «Τεχνικές Αναίσθησίας και Εξοπλισμός» εξετάζει τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη αναισθησίας και τη σχετική τεχνολογία που απαιτείται για την υλοποίησή της. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν τις διαδικασίες της γενικής και τοπικής αναισθησίας, αναλύοντας την κατάλληλη επιλογή για κάθε περίπτωση. Επίσης, θα αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες για την προετοιμασία του περιβάλλοντος αλλά και του/της ασθενούς, προκειμένου να επιτευχθεί μια ασφαλής και αποτελεσματική αναισθησία.

Έμφαση θα δοθεί στην προετοιμασία πριν από την εφαρμογή της αναισθησίας, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης του/της ασθενούς μέσω του νοσηλευτικού ιστορικού, της ετοιμασίας των αναισθητικών φαρμάκων και της ενημέρωσης του/της ασθενούς.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τον εξοπλισμό αναισθησίας, τα αναισθητικά φάρμακα, τις συσκευές παρακολούθησης των ζωτικών σημείων του/της ασθενούς και τον εξοπλισμό για τη διατήρηση της αναπνοής και της καρδιακής λειτουργίας. Τέλος, θα κατανοήσουν τη σημασία της επαγρύπνησης κατά τη διάρκεια της αναισθησίας, παρακολουθώντας τα ζωτικά σημεία του/της ασθενούς και να αντιδρούν κατάλληλα σε πιθανά προβλήματα.

Συνοψίζοντας, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενοότητα προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις για μια όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση των τεχνικών αναισθησίας, ενισχύοντας την ικανότητά τους να προετοιμάζουν, να εφαρμόζουν και να παρακολουθούν τις αναισθησιολογικές διαδικασίες με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην παροχή υπηρεσιών υγείας υψηλής ποιότητας.

2.3.B.4 | ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η μαθησιακή υποενοότητα «Ειδικές καταστάσεις και περιπτώσεις» επικεντρώνεται στην προσαρμογή των φαρμακευτικών προσεγγίσεων σε ειδικές ομάδες ασθενών και σε περιπτώσεις όπου απαιτείται επιπλέον προσοχή. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τις ειδικές παραμέτρους σχετικά με την αναισθησία σε ευαίσθητες ομάδες ασθενών όπως παιδιά, ηλικιωμένοι/-ες και έγκυες γυναίκες. Η φαρμακευτική προσέγγιση σε αυτές τις κατηγορίες πρέπει να γίνεται αφού πρώτα αναλυθούν οι ιδιαιτερότητες αυτών των ομάδων και λαμβάνοντας υπόψη το βάρος, την ηλικία και την κατάσταση της υγείας τους.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίζουν τις πιθανές επιπλοκές, τις αντιδράσεις που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της αναισθησίας και τα συμπτώματα υπερβολικής ή ανεπαρκούς αναισθησίας, καθώς και την ανάγκη άμεσης και αποτελεσματικής αντίδρασης. Επίσης, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στον έλεγχο των ζωτικών σημείων και συγκεκριμένα στον έλεγχο του καρδιακού ρυθμού, της αρτηριακής πίεσης, της αναπνευστικής συχνότητας, της θερμοκρασίας και του κορεσμού.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες περαιτέρω, θα γνωρίσουν το είδος της αναισθησίας σε επείγουσες καταστάσεις όπως τροχαία ατυχήματα, τραύματα στην κοιλιακή χώρα, τραύματα στον θώρακα/πνεύμονα, εγκαύματα, Shock κ.ά. και την εφαρμογή της αναισθησίας σε αυτές τις περιπτώσεις με σκοπό την άμεση αντίδραση και προσαρμογή στις συνθήκες της επείγουσας κατάστασης.

Συνοψίζοντας, αυτή η μαθησιακή υποενοότητα παρέχει την απαραίτητη βάση στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες για την εφαρμογή της αναισθησίας σε ειδικές ομά-

δες ασθενών αλλά και σε ειδικές καταστάσεις, με στόχο την ορθή, τεκμηριωμένη και αποτελεσματική χρήση της σε κάθε περίπτωση.

2.3.B.5 | Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπνότητα εστιάζεται στον σημαντικό ρόλο του/της νοσηλευτή/-τριας κατά τη διάρκεια της αναισθησίας, για την ασφάλεια, την άνεση και την αποτελεσματικότητα της αναισθησιολογικής διαδικασίας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να προετοιμάζουν τον/την ασθενή πριν από την έναρξη της αναισθησίας, παρέχοντας σαφείς πληροφορίες για τη διαδικασία, απαντώντας σε απορίες και ανησυχίες και ενημερώνοντάς τον/την για τις διαθέσιμες επιλογές και τις πιθανές επιπτώσεις. Επιπλέον, θα αποκτήσουν γνώσεις για την υποστήριξη του/της ασθενούς κατά την εκτέλεση της αναισθησίας, την παρακολούθηση των ζωτικών σημείων, όπως ο ρυθμός της αναπνοής, της καρδιακής λειτουργίας, της θερμοκρασίας και του κορεσμού του οξυγόνου καθώς αυτό είναι σημαντικό για την άμεση αντίδραση σε ενδεχόμενες επιπλοκές.

Ο ρόλος του/της νοσηλευτή/-τριας εκτείνεται και στη συνεργασία με την/τον αναισθησιολόγο, τον/τη χειρουργό και τους/τις υπόλοιπους/-ες επαγγελματίες υγείας, διασφαλίζοντας έτσι τη συντονισμένη και αποτελεσματική παροχή φροντίδας.

Τέλος, στην υποεπνότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν τις ανεπιθύμητες αντιδράσεις και επιπλοκές κατά την αναισθησία με άμεση παρακολούθηση και ανταπόκριση.

Συνολικά, η υποεπνότητα αυτή προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση, σε κάθε φάση της αναισθησίας, να εφαρμόζουν εξειδικευμένη φροντίδα στον/στην ασθενή, παίζοντας ουσιαστικό ρόλο στην υγεία και την ευεξία του/της. Μέσω της ενημέρωσης, παρακολούθησης και προσοχής στη λεπτομέρεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συμβάλλουν ουσιαστικά στην επιτυχημένη αναισθησιολογική διαδικασία και την ευεργετική παρέμβαση στην υγεία του/της ασθενούς.

2.3.B.6 | ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Η τελευταία μαθησιακή υποεπνότητα «Μετεγχειρητική φροντίδα και αποκατάσταση του/της ασθενούς» εστιάζεται στον σημαντικό ρόλο των νοσηλευτών/-τριών στη φροντίδα των ασθενών μετά τη χειρουργική επέμβαση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν γνώσεις για την παρακολούθηση κατά τη μετεγχειρητική φάση της ανάρρωσης του/της ασθενούς, προσφέροντας εξειδικευμένη νοσηλευτική φροντίδα μέχρι την αποκατάστασή του/της. Θα παρακολουθούν τα ζωτικά σημεία του/της ασθενούς όπως την αρτηριακή πίεση, τον καρδιακό ρυθμό, την αναπνευστική συχνότητα, τη θερμοκρασία και τον κορεσμό του οξυγόνου, προσφέροντας αποτελεσματική αντιμετώπιση του πόνου και των δυνητικών επιπλοκών με τη σωστή διαχείριση των φαρμάκων.

Επιπλέον, στην υποενότητα αυτή ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παροχή εκπαίδευσης και πληροφόρησης του/της ασθενούς και της οικογένειά του/της σχετικά με τις μετεγχειρητικές οδηγίες και τις βέλτιστες πρακτικές για την ταχεία και ομαλή ανάρρωσή του. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με πρακτικές και τρόπους για την ψυχολογική υποστήριξη του/της ασθενούς, ενισχύοντας την ψυχολογική του/της κατάσταση κατά τη διάρκεια της μετεγχειρητικής πορείας.

Συνοψίζοντας, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα επιδιώκει να εφοδιάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να συμβάλουν στην αποτελεσματική και εξειδικευμένη μετεγχειρητική φροντίδα, εξασφαλίζοντας τη φυσιολογική λειτουργία του οργανισμού με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ασθενών και την άμεση αποκατάστασή τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Butterworth, J. F., Mackey, D. C. & Wasnick, J. D. (2018). *Morgan και Mikhail. Κλινική Ανασθησιολογία* (5η έκδ.). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Αργυρίου, Γ. & Λάζος, Γ. (επιμ.). (2019). *Νοσηλευτικές διαδικασίες στη μονάδα εντατικής θεραπείας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Συμπληρωματικές

1. Ασκητοπούλου, Ε. & Παπαϊωάννου, Α. (2015). *Εγχειρίδιο Ανασθησιολογίας & Περιεγχειρητικής Φροντίδας* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Διαθέσιμο στο: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-633>
2. Πανεπιστημιακό ΓΝΗ-ΓΝ. «Βενιζέλειο». (2018). *Κανονισμός λειτουργίας χειρουργείου ΓΝ «Βενιζέλειο»* [PDF]. 7η Υγειονομική Περιφέρεια Κρήτης. Διαθέσιμο στο: <https://www.venizeleio.gr/wp-content/uploads/2018/07/%CE%9D%CE%AD%CE%BF%CF%82-%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%A7%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85.pdf>

2.3.Γ • ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΡΔΙΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η παρούσα μαθησιακή ενότητα με τίτλο «Καρδιολογική και Καρδιοχειρουργική Νοσηλευτική», προετοιμάζει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στο γνωστικό αντικείμενο της Καρδιολογίας. Συγκεκριμένα, μέσω της ήδη αποκτηθείσας γνώσης της ανατομίας και της φυσιολογίας του καρδιαγγειακού συστήματος, δίνεται έμφαση στη φυσιολο-

γική λειτουργία της καρδιάς, καθώς και στις πιο συχνά εμφανιζόμενες παθήσεις και δυσλειτουργίες. Σε αυτό το πλαίσιο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται τα νοσήματα της καρδιάς (στεφανιαία νόσος, βαλβιδοπάθειες, παθήσεις αορτής, καρδιακή ανεπάρκεια, αρρυθμίες), ενώ ταυτόχρονα ενισχύονται στην ταχεία ερμηνεία ηλεκτροκαρδιογραφημάτων, διδάσκονται διάφορες λοιμώξεις της καρδιάς (περικαρδίτιδα, μυοκαρδίτιδα, ενδοκαρδίτιδα) και τη νοσηλευτική τους αντιμετώπιση. Μέσω της παρουσίασης διαφόρων τύπων εξοπλισμού (βηματοδότες, απινιδωτές κ.ά.), παρουσιάζονται οι μέθοδοι αντιμετώπισης επικίνδυνων καταστάσεων στο σύστημα παραγωγής ή αγωγής του ηλεκτρικού ερεθίσματος της καρδιάς, ενώ, μέσω της διδασκαλίας των ισχυουσών κατευθυντήριων οδηγιών, διδάσκεται η εξειδικευμένη υποστήριξη της ζωής στην ανακοπή και ο ρόλος του/της βοηθού νοσηλευτικής ως ο/η πρώτος/-η ανταποκρινόμενος/-η σε έναν/μία ασθενή που καταρρίπτεται. Τέλος, αναλύονται οι συντηρητικές και χειρουργικές μέθοδοι αντιμετώπισης των παραπάνω καταστάσεων (π.χ. αορτοστεφανιαία παράκαμψη).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναφέρουν σημεία και συμπτώματα καρδιαγγειακών παθήσεων και επιπλοκών τους,
- Περιγράφουν τις επικίνδυνες καρδιακές αρρυθμίες και την ενδεδειγμένη αντιμετώπισή τους,
- Ερμηνεύουν φυσιολογικό και μη φυσιολογικό ηλεκτροκαρδιογράφημα,
- Επιβεβαιώνουν μια καρδιοπνευμονική ανακοπή,
- Εφαρμόζουν καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση,
- Εντοπίζουν προειδοποιητικά σημεία και συμπτώματα οξέος εμφράγματος του μυοκαρδίου,
- Προετοιμάζουν φαρμακευτικά σκευάσματα και διαλύματα σύμφωνα με τις οδηγίες,
- Αναλύουν τις συχνότερες ανεπιθύμητες ενέργειες των κυριότερων καρδιολογικών φαρμάκων,
- Αξιολογούν τους/τις καρδιολογικούς/-ές και καρδιοχειρουργικούς/-ές ασθενείς και τις ανάγκες τους,
- Ενθαρρύνουν τους/τις ασθενείς να ακολουθούν τις συστάσεις ώστε να επιτυγχάνεται η πρόληψη ενός νέου καρδιολογικού συμβάντος,
- Ενημερώνονται με τα ισχύοντα πρωτόκολλα και τις επικαιροποιημένες κατευθυντήριες οδηγίες στην εξειδικευμένη υποστήριξη της ζωής στην ανακοπή, και
- Αποδεχτούν τον κρίσιμο ρόλο τους στην αναγνώριση και αντιμετώπιση μιας καρδιοαναπνευστικής κατάρριψης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Καρδιαγγειακό σύστημα / Ηλεκτροκαρδιογράφημα / Καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση / Καρδιακές αρρυθμίες / Έμφραγμα μυοκαρδίου / Καρδιακή ανεπάρκεια / Καρδιοχειρουργική.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΑΝΑΤΟΜΙΑ-ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
2	ΗΛΕΚΤΡΟΚΑΡΔΙΟΓΡΑΦΗΜΑ
3	ΣΤΕΦΑΝΙΑΙΑ ΝΟΣΟΣ ΚΑΙ ΚΑΡΔΙΑΚΗ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ
4	ΟΞΥ ΕΜΦΡΑΓΜΑ ΜΥΟΚΑΡΔΙΟΥ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ
5	ΚΑΡΔΙΑΚΕΣ ΑΡΡΥΘΜΙΕΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ
6	ΑΟΡΤΟΣΤΕΦΑΝΙΑΙΑ ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ (BYPASS)-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Γ.1 | ΑΝΑΤΟΜΙΑ-ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών αρχών και εννοιών της ανατομίας και της φυσιολογίας του καρδιαγγειακού συστήματος. Πρόκειται για μια εισαγωγική και σημαντική υποενότητα με σκοπό την εξέταση των λειτουργιών της καρδιάς. Το κυκλοφορικό σύστημα αποτελείται από την καρδιά, τα αιμοφόρα αγγεία και το αίμα. Ο ρόλος και οι λειτουργίες του για τον ανθρώπινο οργανισμό είναι εξαιρετικά σημαντικά. Μεταφέρει θρεπτικά υλικά σε όλους τους ιστούς για τη θρέψη και τη διατήρηση του μεταβολισμού. Μεταφέρει οξυγόνο από τους πνεύμονες στους ιστούς και, τέλος, παραλαμβάνει τα άχρηστα προϊόντα του μεταβολισμού των κυττάρων για μεταφορά και απέκκριση στα κατάλληλα όργανα.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν το κεντρικό όργανο του κυκλοφορικού συστήματος που είναι η καρδιά, η οποία διαιρείται σε τέσσερις κοιλότητες, το δεξιό και αριστερό κόλπο και τη δεξιά και αριστερή κοιλία. Επιπλέον, θα μάθουν τις τρεις στιβάδες της καρδιάς: το ενδοκάρδιο, το οποίο καλύπτει την εσωτερική επιφάνεια των κόλπων και των κοιλιών, το μυοκάρδιο, το οποίο είναι ένα εξειδικευμένο τμήμα μυϊκού ιστού που έχει την ικανότητα να συστέλλεται και, τέλος, το περικάρδιο, ο σάκος που περιβάλλει την καρδιά και την αρχή των μεγάλων αγγείων.

Συνολικά, αυτή η μαθησιακή υποενότητα, αποτελεί τη βάση για τη μελέτη του καρδιαγγειακού συστήματος καθώς οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν γνώσεις

και δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να εφαρμόσουν το κατάλληλο πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς που νοσηλεύονται στη ΜΕΘ.

2.3.Γ.2 | ΗΛΕΚΤΡΟΚΑΡΔΙΟΓΡΑΦΗΜΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της μαθησιακής ενότητας «Καρδιολογική και Καρδιοχειρουργική Νοσηλευτική» καθώς παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την κατανόηση του ηλεκτροκαρδιογραφήματος.

Ο ηλεκτροκαρδιογράφος είναι η συσκευή με την οποία καταγράφεται το ηλεκτροκαρδιογράφημα. Η καταγραφή γίνεται σε ειδικό χαρτί το οποίο έχει διαιρεθεί σε κάθετες και οριζόντιες λεπτές και χονδρές γραμμές. Τα ηλεκτρικά δυναμικά που παράγονται κατά τη διάρκεια του καρδιακού κύκλου φαίνονται στο ηλεκτροκαρδιογράφημα κύματα Ρ και Τ και σύμπλεγμα QRS.

Το ηλεκτροκαρδιογράφημα είναι η γραφική παράσταση των ηλεκτρικών δυναμικών της καρδιάς κατά τη λειτουργία της. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να ερμηνεύουν το ηλεκτροκαρδιογράφημα καθώς είναι σημαντικό για τη νοσηλευτική διάγνωση και την πορεία του/της ασθενούς.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να τοποθετούν σωστά τις 12 απαγωγές του ηλεκτροκαρδιογραφήματος, χαρτογραφώντας την καρδιά, ώστε τα αποτελέσματα να καταγράφονται ορθά και να αξιολογούνται με επιτυχία.

Οι απαγωγές του ηλεκτροκαρδιογραφήματος διακρίνονται σε μονοπολικές και διπολικές. Συγκεκριμένα, σε τρεις διπολικές απαγωγές των άκρων Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, τρεις μονοπολικές απαγωγές των άκρων aVR, aVL, aVF και έξι προκάρδιες μονοπολικές απαγωγές.

Συνοψίζοντας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να ερμηνεύουν ένα παθολογικό καρδιογράφημα σε ασθενείς που νοσηλεύονται στη ΜΕΘ.

2.3.Γ.3 | ΣΤΕΦΑΝΙΑΙΑ ΝΟΣΟΣ ΚΑΙ ΚΑΡΔΙΑΚΗ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Στεφανιαία Νόσος», ασχολείται με την επιδημιολογία, τους παράγοντες κινδύνου και την πρόληψη και αντιμετώπιση της στεφανιαίας νόσου. Η στεφανιαία νόσος αφορά ανατομικές και λειτουργικές βλάβες των στεφανιαίων αγγείων και δυστυχώς είναι υπεύθυνη για μεγάλο αριθμό θανάτων παγκοσμίως.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τον μηχανισμό δράσης στον ανθρώπινο οργανισμό και παράλληλα θα γνωρίσουν τους παράγοντες κινδύνου της νόσου αυτής οι οποίοι χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: στους παράγοντες που δεν μπορούν να αλλάξουν και σε εκείνους που είναι τροποποιήσιμοι. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να διαχωρίζουν τους παράγοντες αυτούς και να τους τροποποιούν, ώστε να είναι σε θέση με τον τρόπο αυτό να οργανώσουν καλύτερα το πλάνο της νοσηλευτικής φροντίδας. Ως παράγοντες κινδύνου μη τροποποιήσιμοι είναι η ηλικία, το φύλο και η

φυλή. Περισσότερο επιρρεπείς σε οξύ έμφραγμα μυοκαρδίου είναι οι άνδρες μέσης ηλικίας. Από την άλλη μεριά στις γυναίκες έχει συσχετισθεί αυξημένος κίνδυνος ιδίως σε καπνίστριες και με χρήση αντισυλληπτικών.

Περαιτέρω, έμφαση δίνεται στην κληρονομικότητα η οποία είναι ένας ακόμη παράγοντας κινδύνου που πρέπει να αναφέρεται κατά τη λήψη του νοσηλευτικού ιστορικού. Τέλος, ο σακχαρώδης διαβήτης δημιουργεί μεγάλο κίνδυνο για να εκδηλωθεί οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν και τους τροποποιήσιμους παράγοντες κινδύνου, όπως είναι η υπερλιπιδαιμία, η αρτηριακή υπέρταση, το κάπνισμα, η παχυσαρκία και η καθιστική ζωή. Παράγοντες των οποίων είναι σκόπιμο να κατανοήσουν την επικινδυνότητα, αλλά και να αποκτήσουν εκείνες τις δεξιότητες, ώστε να μπορούν να εκπαιδεύσουν τους ασθενείς για την αποφυγή καρδιαγγειακών συμβαμάτων.

2.3.Γ.4 | ΟΞΥ ΕΜΦΡΑΓΜΑ ΜΥΟΚΑΡΔΙΟΥ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την παθοφυσιολογία, τα είδη και την εντόπιση του οξέος εμφράγματος του μυοκαρδίου, την πρόληψη και την αντιμετώπισή του.

Το έμφραγμα του μυοκαρδίου αφορά τη νέκρωση ενός τμήματος ή όλου του μυοκαρδίου. Αυτό μπορεί να προκληθεί λόγω απόφραξης στεφανιαίας αρτηρίας, συνήθως επί εδάφους αθηροσκλήρωσης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τους μηχανισμούς που δημιουργούν το οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου όπως η ρήξη της αθηρωματικής πλάκας, βλάβη του ενδοθηλίου και αιμορραγία στο εσωτερικό της αθηρωματικής πλάκας. Επιπλέον, θα έρθουν σε επαφή με τα είδη του οξέος εμφράγματος του μυοκαρδίου και την εντόπισή του δηλαδή από την ανατομική θέση της αρτηρίας που έχει αποφραχθεί και επομένως μπορεί να έχουμε ένα πρόσθιο, οπίσθιο, κατώτερο ή πλάγιο οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου.

Σκοπός της συγκεκριμένης υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίσουν το οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου καθώς είναι σημαντικό για τη δημιουργία κατάλληλης νοσηλευτικής διεργασίας. Με τον τρόπο αυτό, θα θέσουν αρχικά τους αντικειμενικούς σκοπούς, τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις και τέλος θα αξιολογήσουν τα αποτελέσματα των παρεμβάσεων.

Συνολικά, αυτή η μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να εκτιμήσουν έγκαιρα την ύπαρξη οξέος εμφράγματος του μυοκαρδίου και να συμβάλουν στη φροντίδα/ αντιμετώπιση στο πλαίσιο της νοσηλευτικής διεργασίας.

2.3.Γ.5 | ΚΑΡΔΙΑΚΕΣ ΑΡΡΥΘΜΙΕΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Η μαθησιακή υποενότητα «Καρδιακές αρρυθμίες-Νοσηλευτικές παρεμβάσεις», επικεντρώνεται στα κυριότερα αρρυθμιολογικά επεισόδια, τα οποία δύνανται να πυροδοτούνται ως επιπλοκές ενός οξέος εμφράγματος του μυοκαρδίου ή από άλλα αίτια,

όπως οι ηλεκτρολυτικές διαταραχές. Η κλινική σημασία των αρρυθμιών ποικίλλει διότι υπάρχουν αρρυθμίες μικρής σπουδαιότητας και αρρυθμίες οι οποίες είναι απειλητικές για τη ζωή του/της ασθενούς.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν για τα είδη των καρδιακών αρρυθμιών με στόχο να θέσουν τις κατάλληλες νοσηλευτικές παρεμβάσεις και επιπλέον, θα εξετάσουν τα είδη των αρρυθμιών όπως η φλεβοκομβική αρρυθμία, η φλεβοκομβική βραδυκαρδία, και η φλεβοκομβική ταχυκαρδία. Θα μάθουν επίσης για τις κολπικές αρρυθμίες όπως είναι οι κολπικές έκτακτες συστολές, η παροξυντική κολπική ταχυκαρδία, ο περυγισμός των κόλπων, η κολπική μαρμαρυγή, η φλεβοκομβική παύση, το σύνδρομο νοσούντος φλεβόκομβου και το σύνδρομο Wolff-Parkinson-White και, τέλος, θα εξετάσουν τις κοιλιακές αρρυθμίες όπως είναι οι κοιλιακές έκτακτες συστολές, η κοιλιακή μαρμαρυγή, ο ταχύς ιδιοκοιλιακός ρυθμός, η άσφυγμη ηλεκτρική δραστηριότητα, η κοιλιακή ασυστολία και η κοιλιακή ταχυκαρδία. Σημειώνεται εδώ ότι η ανάταξη των αρρυθμιών γίνεται είτε φαρμακευτικά είτε με χορήγηση ηλεκτρικού ρεύματος (απινίδωση).

Συνοψίζοντας, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή, παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις κατάλληλες γνώσεις για την έγκαιρη εκτίμηση όλων των καρδιακών αρρυθμιών στη ΜΕΘ, τα αίτια που τις δημιουργούν και την άμεση αντιμετώπισή τους με στόχο τη νοσηλευτική παρέμβαση, καθώς πολλές από αυτές τις αρρυθμίες, αν δεν αντιμετωπιστούν άμεσα, θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή των ασθενών.

2.3.Γ.6 | ΑΟΡΤΟΣΤΕΦΑΝΙΑΙΑ ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ (BYPASS)-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Η τελευταία αυτή μαθησιακή υποεπάρκεια, αναφέρεται στη μέθοδο επαναϊμάτωσης του μυοκαρδίου με τη χρήση φλεβικών μοσχευμάτων. Η πρώτη αορτοστεφανιαία παράκαμψη πραγματοποιήθηκε το 1967 από τον χειρουργό Favaloro. Η μέθοδος αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη βελτίωση των συμπτωμάτων, την ποιότητα ζωής και την επιβίωση των ασθενών.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν το σκοπό της αορτοστεφανιαίας παράκαμψης, τα μοσχεύματα που χρησιμοποιούνται για αυτή τη διαδικασία με στόχο την καλύτερη οργάνωση της νοσηλευτικής διεργασίας. Η όλη διαδικασία υποστηρίζεται από το μηχάνημα εξωσωματικής κυκλοφορίας που υποκαθιστά προσωρινά τη λειτουργία της καρδιάς και των πνευμόνων για το χρονικό διάστημα που πραγματοποιείται η διαδικασία της αορτοστεφανιαίας παράκαμψης.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη σωστή προεγχειρητική ετοιμασία του/της ασθενούς και την ψυχολογική υποστήριξη, μειώνοντας έτσι την ευερεθιστότητα και το άγχος του/της. Είναι σημαντικό να μειωθεί η ανησυχία και η ένταση του/της ασθενούς για την καλύτερη έκβαση της αορτοστεφανιαίας παράκαμψης.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις έτσι ώστε να είναι σε θέση να προετοιμάσουν τον/την ασθενή πριν από το χειρουργείο, διενεργώντας ηλεκτροκαρδιογράφημα, προγραμματισμό για εργαστηριακές εξετάσεις, προσδιορισμό ομάδας αίματος κ.ά.

Συνοψίζοντας, η τελευταία μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με την αορτοστεφανιαία παράκαμψη με στόχο την όσο το δυνατόν καλύτερη οργάνωση του πλάνου νοσηλευτικής φροντίδας και τις άμεσες μετεγχειρητικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ακύρου, Δ. Β. (2009). *Εγχειρίδιο καρδιολογικής νοσηλευτικής* (4η έκδ.). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Ανθόπουλος, Π. Λ., Ανθόπουλος, Λ. Π. & Φεστερίδου, Χ. (2010). *Εγχειρίδιο καρδιολογίας του νοσηλευτή: Με έμφαση στην ολιστική φροντίδα και την πρόληψη*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Γιαννόγλου, Γ. (1999). *Μετεκπαιδευτικά μαθήματα καρδιολογίας 1998-1999*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
2. LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική Κριτική Σκέψη κατά τη Φροντίδα του Ασθενούς* (τόμοι 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.

2.3.Δ • ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Νοσηλευτική Λοιμώξεων» είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σχετικά με βασικές αρχές πρόληψης ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων, ώστε να είναι σε θέση να προλαμβάνουν τη διασπορά μικροοργανισμών στο νοσοκομειακό περιβάλλον και να αντιμετωπίζουν τις ήδη υπάρχουσες ενεργές λοιμώξεις, ώστε να περιορίζεται η πιθανότητα περαιτέρω εξάπλωσης, τόσο στους/στις επαγγελματίες υγείας όσο και στους/στις ευάλωτους/-ες ασθενείς της ΜΕΘ. Επίσης, ένας δεύτερος απώτερος στόχος είναι οι μελλοντικοί/-ές επαγγελματίες βοηθοί νοσηλευτικής ΜΕΘ να είναι σε θέση να ενημερώνουν και να ευαισθητοποιούν τους/τις ασθενείς και τους/τις φροντιστές/-τριές τους σε αρχές και μέτρα πρόληψης διασποράς των νοσογόνων μικροοργανισμών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται, μεταξύ άλλων, τον τρόπο διαχείρισης του ιματισμού, τις αρχές πρόληψης λοιμώξεων που σχετίζονται με ενδοαγγειακές συσκευές, την ενδεδειγμένη μέθοδο καθημερινής περιποίησης τραυμάτων, καθετήρων, παροχετεύσεων, ιατροτεχνολογικών συσκευών και σωλήνων, καθώς και την ορθή χρήση αντιβιοτικών σκευασμάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κατέχουν το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο σχετικά με τις ενδονοσοκομειακές λοιμώξεις,
- Αναφέρουν μέτρα πρόληψης ενδονοσοκομειακών λοιμώξεων,
- Περιγράφουν τρόπους περιορισμού της διασποράς των παθογόνων μικροβίων,
- Εφαρμόζουν μέτρα ατομικής προστασίας,
- Τηρούν κανόνες πρόληψης της ενδονοσοκομειακής εξάπλωσης των μικροβίων,
- Προετοιμάζουν το απαραίτητο υλικό για λήψη δειγμάτων/εξετάσεων, με σκοπό την απομόνωση/ταυτοποίηση παθογόνων μικροοργανισμών,
- Χειρίζονται με τον ενδεδειγμένο τρόπο τον ιματισμό και τα προσωπικά αντικείμενα των ασθενών,
- Τροποποιούν τις μεθόδους νοσηλείας όταν επιβάλλεται, στοχεύοντας στη μείωση της διασποράς των μικροβίων,
- Αιτιολογούν τη λήψη προληπτικών μέτρων για μείωση της πιθανότητας ανάπτυξης ενδονοσοκομειακής λοίμωξης,
- Εφαρμόζουν βασικές αρχές και μεθόδους κατά τη νοσηλεία ασθενών με ενδονοσοκομειακές λοιμώξεις,
- Ενημερώνουν τους/τις ασθενείς, τους/τις φροντιστές/-τριες και τους/τις συναδέλφους για την ανάγκη τήρησης των κανόνων πρόληψης μετάδοσης λοιμώξεων, και
- Υπενθυμίζουν τους/τις νεότερους/-ες συναδέλφους να είναι προσεκτικοί/-ές και τυπικοί/-ές κατά τη διαχείριση και περιποίηση κρίσιμων συσκευών (π.χ. ενδαγγειακές συσκευές).

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ενδονοσοκομειακές λοιμώξεις / Παθογόνοι μικροοργανισμοί / Μικρόβια / Πρόληψη / Περιορισμός / Καλλιέργεια / Διασπορά.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΩΝ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
2	ΤΡΟΠΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΠΑΘΟΓΟΝΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ
3	ΛΗΨΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ ΠΑΘΟΓΟΝΩΝ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
4	ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΠΛΑΝΟΥ ΓΙΑ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ
5	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΝΟΣΗΛΕΙΑ ΑΣΘΕΝΩΝ
6	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Δ.1 | ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΩΝ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Στην πρώτη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τη θεωρία σχετικά με τις ενδοноσοκομειακές λοιμώξεις, θα διερευνήσουν πότε μια λοίμωξη χαρακτηρίζεται ενδοноσοκομειακή, αλλά και ποιες είναι οι πιο συχνές ενδοноσοκομειακές λοιμώξεις ανάλογα με το τμήμα νοσηλείας του/της ασθενούς (παθολογικό τμήμα, χειρουργικό τμήμα, ΜΕΘ).

Οι ασθενείς με ενδοноσοκομειακή λοίμωξη παραμένουν περισσότερο στο νοσοκομείο, κάνουν περισσότερες εργαστηριακές εξετάσεις και λαμβάνουν περισσότερα φάρμακα, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο φόρτος εργασίας των ιατρών και των νοσηλευτών/-τριών και το κόστος νοσηλείας των ασθενών, επιβαρύνοντας οικονομικά τα νοσοκομεία και το σύστημα υγείας της χώρας μας. Με βάση τα παραπάνω, είναι απαραίτητο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις επιπτώσεις όλων αυτών τόσο στον/στην ασθενή, όσο και στους/στις επαγγελματίες υγείας και στο σύστημα υγείας γενικότερα.

Στη συνέχεια, είναι σημαντικό να μάθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τα μέτρα που μπορούν να εφαρμοστούν για την πρόληψη των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων και να κατανοήσουν ότι η πρόληψή τους είναι πιο σημαντική από τη θεραπεία, καθώς συνεπάγεται μικρότερο κόστος και λιγότερη ταλαιπωρία για τον/την ασθενή. Στα μέτρα πρόληψης περιλαμβάνονται πρακτικές όπως η σωστή υγιεινή των χεριών, η εφαρμογή των μέτρων ατομικής προστασίας, η αλλαγή επιθεμάτων και καθετήρων με άσηπτη τεχνική και η συχνότητα αλλαγής των ενδοφλέβιων καθετήρων σύμφωνα με τις διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες.

2.3.Δ.2 | ΤΡΟΠΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΠΑΘΟΓΟΝΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στον τρόπο διασποράς των παθογόνων μικροβίων. Πέρα από τις ενδοноσοκομειακές λοιμώξεις, η διασπορά παθογόνων μικροβίων μπορεί να επηρεάσει τόσο τους/τις επαγγελματίες υγείας όσο και

το στενό τους περιβάλλον, καθώς υπάρχει κίνδυνος να μολυνθούν οι ίδιοι/-ες ή να μεταφέρουν το παθογόνο μικρόβιο στο σπίτι μέσω των χεριών και του ρουχισμού τους. Για να προστατευθούν λοιπόν οι εκπαιδευόμενοι/-ες σήμερα ως μελλοντικοί/-ες επαγγελματίες υγείας, αλλά και τα μέλη της οικογένειάς τους και το ευρύτερο περιβάλλον τους, πρέπει να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τους τρόπους περιορισμού της διασποράς των παθογόνων μικροβίων.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη σωστή υγιεινή των χεριών, την εφαρμογή των μέτρων ατομικής προστασίας, την αλλαγή επιθεμάτων και καθετήρων με άσηπτη τεχνική και τη συχνότητα αλλαγής των ενδοφλέβιων καθετήρων σύμφωνα με τις διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τους τρόπους απομόνωσης των ασθενών, τις τεχνικές προδιαγραφές των θαλάμων απομόνωσης και τη διαδικασία ασφαλούς εισόδου σε θάλαμο απομόνωσης μέσω προθαλάμου, με ορθή εφαρμογή και απόρριψη του ειδικού προστατευτικού εξοπλισμού κατά την είσοδο και την έξοδο.

Συνολικά, η μαθησιακή υποενότητα αυτή, παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την πρόληψη της διασποράς των μικροβίων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εφαρμόζουν ορθά την υγιεινή των χεριών και την άσηπτη τεχνική.

2.3.Δ.3 | ΛΗΨΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΓΙΑ ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ ΠΑΘΟΓΟΝΩΝ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα εξετάζεται η λήψη δειγμάτων για καλλιέργεια για απομόνωση των παθογόνων μικροοργανισμών. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τους τρόπους λήψης καλλιέργειας από τα ενδεικνυόμενα σημεία για να στείλουν το δείγμα στη συνέχεια στο μικροβιολογικό εργαστήριο του νοσοκομείου, το οποίο θα το αναλύσει για την ανίχνευση/ταυτοποίηση παθογόνων μικροοργανισμών. Η λήψη δείγματος για καλλιέργεια πραγματοποιείται με άσηπτη τεχνική, ώστε να μην επιμολυνθεί το δείγμα από επαφή με επιφάνειες ή από τα εργαλεία που χειρίζεται ο/η εκπαιδευόμενος/-η. Έτσι, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση και να τονιστεί στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ότι η χρήση της άσηπτης τεχνικής είναι απαραίτητη.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις για να προετοιμάσουν όλα εκείνα τα υλικά που χρειάζονται για τη λήψη αιμοκαλλιέργειας ώστε να ανιχνευθεί κάποιο μικρόβιο στο αίμα των ασθενών, τη λήψη άκρου καθετήρα (ουροκαθετήρα, γαστροστομίας, ρινογαστρικού, κεντρικού φλεβικού) και την τοποθέτησή του σε ειδικό αποστειρωμένο δοχείο για να αποσταλεί τελικά στο μικροβιολογικό εργαστήριο του νοσοκομείου για ανάλυση. Είναι σημαντικό να τονιστεί επιπλέον ότι είναι απαραίτητο να φορούν σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας αποστειρωμένα γάντια και να χρησιμοποιούν αποστειρωμένο πεδίο, ενώ πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί/-ες να αποφεύγουν επαφή με μη αποστειρωμένες επιφάνειες, καθώς έτσι τα υλικά δεν θα είναι πλέον αποστειρωμένα και το αποτέλεσμα της καλλιέργειας μπορεί να είναι ψευδώς θετικό/λανθασμένο.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο πλαίσιο της υποενότητας αυτής, θα εξοικειωθούν με τεχνικές διατήρησης της καλλιέργειας στο ψυγείο του νοσηλευτικού τμήματος μέχρι να την αποστείλουν στο μικροβιολογικό εργαστήριο.

2.3.Δ.4 | ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΠΛΑΝΟΥ ΓΙΑ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ

Στη μαθησιακή υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να χειρίζονται με τον ενδεδειγμένο τρόπο τον ιματισμό και τα προσωπικά αντικείμενα των ασθενών.

Ο ιματισμός αλλάζεται καθημερινά. Αν προέρχεται από θάλαμο απομόνωσης ή από ασθενή που έχει ανθεκτικό μικροοργανισμό πρέπει οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να τον τοποθετούν σε ειδικές υδατοδιαλυτές σακούλες οι οποίες διαλύονται μέσα στο πλυντήριο όταν έρθουν σε επαφή με το νερό και την υψηλή θερμοκρασία. Επιπλέον, θα μάθουν να μην τοποθετούν τον ιματισμό αυτό μαζί με τον ιματισμό των υπόλοιπων ασθενών ώστε να αποφεύγεται διασπορά κατά τη διαδικασία πλύσης.

Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις έτσι ώστε να είναι σε θέση να τροποποιούν τις μεθόδους νοσηλείας όταν επιβάλλεται, στοχεύοντας στη μείωση της διασποράς των μικροβίων, εντείνοντας τον καθαρισμό επιφανειών με εγκεκριμένα απολυμαντικά (π.χ. υποχλωριώδες νάτριο, διαλύματα χλωρεξιδίνης). Η τροποποίηση του νοσηλευτικού πλάνου είναι πολύ σημαντική για την πρόληψη της διασποράς των μικροβίων, καθώς συμβάλλει στην απομόνωση του/της ασθενούς από τους υπόλοιπους/-ες και μειώνει τις μη αναγκαίες επαφές των επαγγελματιών υγείας με τον/την ασθενή.

Τέλος, στο πλαίσιο της τροποποίησης του νοσηλευτικού πλάνου, έμφαση δίνεται στη σχολαστική υγιεινή των χεριών και στη χρήση των μέσων ατομικής προστασίας.

2.3.Δ.5 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΝΟΣΗΛΕΙΑ ΑΣΘΕΝΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση των βασικών αρχών πρόληψης λοιμώξεων κατά τη νοσηλεία ασθενών με ενδοноσοκομειακές λοιμώξεις.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο πλαίσιο της υποενότητας αυτής θα εφαρμόζουν και θα αναγνωρίζουν τη σημασία της λήψης προληπτικών μέτρων για τη μείωση της πιθανότητας ανάπτυξης ενδοноσοκομειακής λοίμωξης και θα κατανοήσουν γιατί η πρόληψη των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων είναι προτιμότερη από τη θεραπεία.

Επιπλέον, θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες για να εφαρμόζουν βασικές αρχές και μεθόδους πρόληψης λοιμώξεων κατά τη νοσηλεία ασθενών, όπως είναι η σωστή υγιεινή των χεριών, η εφαρμογή όλων των μέτρων ατομικής προστασίας, η αλλαγή επιθεμάτων και, όπου ενδείκνυται, η αντικατάσταση καθετήρων (ουροκαθετήρες, κεντρικοί φλεβικοί καθετήρες, περιφερικοί φλεβικοί καθετήρες) με άσηπτη τεχνική και να τηρούν το χρονοδιάγραμμα αλλαγής των ενδοφλέβιων καθετήρων σύμφωνα με τις ισχύουσες κατευθυντήριες οδηγίες ή το πρωτόκολλο του φορέα.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να καταγράφουν σε ειδικό έντυπο το μικρόβιο που ανιχνεύεται στον/στην ασθενή, καθώς και την πηγή του, συμβάλλοντας έτσι στην επιτήρηση των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων, ενώ παράλληλα θα είναι σε θέση να επιβλέπουν/επαληθεύουν την τήρηση των πρωτοκόλλων καθαριότητας στους θαλάμους των νοσηλευτικών τμημάτων, αλλά και να ελέγχουν τα διαλύματα τα οποία πρέπει να χρησιμοποιούνται για την καθαριότητά τους.

2.3.Δ.6 | ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Η τελευταία μαθησιακή υποενοότητα εστιάζεται στον ρόλο και στη σημασία της ενημέρωσης των ασθενών, των φροντιστών/-τριών αλλά και των λοιπών εμπλεκόμενων για την ανάγκη τήρησης των κανόνων πρόληψης μετάδοσης λοιμώξεων, καθώς η συμμόρφωση όλων είναι προϋπόθεση ώστε να μειωθούν ή/και να εξαλειφθούν οι ενδο-νοσοκομειακές λοιμώξεις.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι η μετάδοση των μικροβίων δεν γίνεται μόνο από τους/τις ίδιους/-ες, αλλά και κάθε άτομο που εμπλέκεται ή έρχεται σε επαφή με τον/την ασθενή, όπως οι συνάδελφοί/-ισσες τους, οι ιατροί, το βοηθητικό προσωπικό και οι συγγενείς φροντιστές/-τριες. Είναι πολύ σημαντικό να μάθουν να προσέχουν τον/την ασθενή και να τον/την προστατεύουν από άτομα που έρχονται σε επαφή μαζί του/της, τα οποία δεν τηρούν τα μέτρα πρόληψης ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων, ακόμη και αν αυτά είναι συνάδελφοί/-ισσές τους. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα από την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων θα είναι σε θέση να υπενθυμίζουν τους/τις νεότερους/-ες συναδέλφους/-ισσες να είναι προσεκτικοί/-ές και συνεπείς κατά τη διαχείριση και περιποίηση κρίσιμων συσκευών (π.χ. ενδαγγειακές συσκευές) και καθετήρων.

Έμφαση δίνεται στις δεξιότητες επικοινωνίας για την αποτελεσματική διαχείριση συγκρούσεων που εμφανίζονται συχνά σε ένα στρεσογόνο εργασιακό περιβάλλον όπως είναι αυτό της νοσοκομειακής δομής.

Τέλος, είναι σκόπιμο να γίνει σύντομη αναφορά σε όλες τις προηγούμενες μαθησιακές υποενοότητες που αφορούν τους τρόπους πρόληψης των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συγκεντρώσουν τη γνώση που έχουν αποκτήσει και θα μπορούν να συνδυάζουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την πρόληψη των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων, όπως για παράδειγμα χρήση μέτρων ατομικής προστασίας και άσηπτης τεχνικής.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Φραγκιαδάκη, Ε. Κ. (2011). *Κεντρικοί φλεβικοί καθετήρες, λοιμώξεις και μέτρα πρόληψης*. Αθήνα: Εκδόσεις Οσελότος.
2. Ayliffe, G. A. J., Babb, J. R. & Taylor, L. J. (2002). *Νοσοκομειακές λοιμώξεις: Αρχές και πρόληψη*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.

Συμπληρωματικές

1. Αργυρίου, Γ. & Λάζος, Γ. (επιμ.). (2019). *Νοσηλευτικές διαδικασίες στη μονάδα εντατικής θεραπείας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
2. Ζυγά, Σ. (2010). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

2.3.Ε • ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Ο σκοπός του μαθήματος «Πρακτική στο νοσοκομείο» είναι να εφαρμόσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητες των τριών (3) εξαμήνων σε κλινικό περιβάλλον και, συγκεκριμένα, σε καρδιολογικές μονάδες, καρδιοθωρακοχειρουργικές μονάδες και τμήματα ανάνηψης χειρουργείων. Με επίκεντρο τον/την ασθενή και με γνώμονα τις εκάστοτε ανάγκες που απορρέουν από την κατάσταση της υγείας του/της, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται υπό την καθοδήγηση του/της κλινικού/-ής τους εκπαιδευτή/-τριας να συμμετέχουν στο πλάνο φροντίδας και να παίρνουν μέρος ενεργά στις νοσηλευτικές πράξεις, ώστε να υποστηρίζεται η διατήρηση και η προαγωγή της υγείας του/της. Η νοσηλευτική φροντίδα αφορά ασθενείς με καρδιολογικά προβλήματα (στεφανιαία νόσος, αρρυθμιολογικά προβλήματα, συγκοπτικά επεισόδια), καρδιοθωρακοχειρουργικά προβλήματα (ασθενείς ύστερα από αορτοστεφανιαία παράκαμψη, ανευρύσματα θωρακικής αορτής, βαλβιδοπάθειες κ.ά.) και ασθενείς πριν, κατά και μετά την περίοδο της αναισθησίας. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, αναγνωρίζουν την κρισιμότητα της παροχής ποιοτικής φροντίδας και, παράλληλα, αντιλαμβάνονται την ανάγκη τήρησης της ασφάλειας των ασθενών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν συνοπτικά τη λειτουργία του νοσηλευτικού τμήματος όπου πραγματοποιούν την πρακτική τους,

- Εξηγούν τη διαδικασία εισαγωγής ενός/μίας νέου/-ας ασθενούς,
- Αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα τήρησης του ιατρικού και νοσηλευτικού απορρήτου,
- Εφαρμόζουν υγιεινή των χεριών,
- Χρησιμοποιούν τα μέσα ατομικής προστασίας,
- Εκτιμούν την κατάσταση της υγείας των ασθενών μέσω της μέτρησης των ζωτικών σημείων,
- Συνεργάζονται με τους/τις νοσηλευτές/-τριες κατά την προετοιμασία και την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας,
- Λαμβάνουν ιατρικό/νοσηλευτικό ιστορικό σύμφωνα με τα τοπικά πρωτόκολλα,
- Φροντίζουν για τη σίτιση των ασθενών,
- Υποστηρίζουν τη σωματική υγιεινή των ασθενών,
- Υιοθετούν βασικές αρχές τήρησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ασθενών,
- Παροτρύνουν τους/τις ασθενείς να συνεργάζονται και να αναφέρουν οποιονδήποτε προβληματισμό, και
- Αποδέχονται τον κλινικό τους ρόλο και την ευθύνη απέναντι στους/στις ασθενείς, τους/τις συναδέλφους και τους/τις συνεργάτες/-τριές τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Στεφανιαία νόσος / Αρρυθμίες / Νοσηλευτικό ιστορικό / Υγιεινή των χεριών / Μέτρα ατομικής προστασίας / Ζωτικά σημεία / Αορτοστεφανιαία παράκαμψη / Ανεύρυσμα αορτής / Βαλβιδοπάθειες / Δικαιώματα ασθενών.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (12), Σύνολο (12).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΝΕΟΥ/-ΑΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΡΗΣΗ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ
2	ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
3	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ
4	ΙΑΤΡΙΚΟ/ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ
5	ΣΙΤΙΣΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
6	ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΛΙΝΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ

2.3.E.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΝΕΟΥ/-ΑΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΡΗΣΗ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εστιάζεται στην πρακτική άσκηση των εκπαιδευομένων σε εξειδικευμένα τμήματα, όπως είναι οι καρδιολογικές μονάδες, οι καρδιοθωρακοχειρουργικές μονάδες και τα τμήματα ανάνηψης χειρουργείων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τις λειτουργίες των προαναφερθέντων νοσηλευτικών τμημάτων, τη διάταξη των κλινών, τον νοσηλευτικό σταθμό και τις συσκευές που είναι τοποθετημένες στην κλίνη του/της ασθενούς, όπως το monitor παρακολούθησης ζωτικών λειτουργιών, τον μηχανικό αναπνευστήρα και τις αντλίες χορήγησης υγρών. Επιπλέον, περιγράφουν τον ρόλο του νοσηλευτικού προσωπικού στις καρδιολογικές μονάδες, στις καρδιοθωρακοχειρουργικές μονάδες και τα τμήματα ανάνηψης χειρουργείων και συγκεκριμένα την παραλαβή νέων ασθενών και τακτοποίησή τους στην κλίνη, τη σύνδεση με το monitor και τον μηχανικό αναπνευστήρα, τον έλεγχο των ιατρικών οδηγιών, τη μέτρηση των ζωτικών σημείων ανά ώρα, η οποία στις περισσότερες περιπτώσεις γίνεται από το monitor, την προετοιμασία ορών, διαλυμάτων και φαρμακευτικής αγωγής προς χορήγηση στον/στην ασθενή και τον έλεγχο όλων των συσκευών για καλή λειτουργία.

Στην υποενότητα αυτή μελετάται περαιτέρω το ιατρικό και νοσηλευτικό απόρρητο και οι πληροφορίες που επιτρέπεται να παρέχουν στους/στις ασθενείς και στους/στις συγγενείς τους.

Εξίσου σημαντικό είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις απαραίτητες δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τους/τις ασθενείς και τους/τις συγγενείς αυτών σεβόμενοι/-ες το απόρρητο και, όταν απαιτείται, να παραπέμπουν στους/στις ιατρούς όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο.

2.3.E.2 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εστιάζεται στην υγιεινή των χεριών των εκπαιδευομένων, καθώς είναι σημαντική για την πρόληψη της εξάπλωσης μικροβίων από ασθενή σε ασθενή, από επιφάνειες σε ασθενείς και από ασθενείς σε επιφάνειες όχι μόνο σε νοσηλευτικά τμήματα, αλλά σε όλους τους χώρους του νοσοκομείου.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο πλαίσιο αυτό, κατανοούν τη σημαντικότητα και αναγκαιότητα της υγιεινής των χεριών, ώστε να την υιοθετήσουν στην καθημερινή τους πρακτική και να πλένουν με τον κατάλληλο τρόπο και σχολαστικά τα χέρια τους πριν και μετά από κάθε νοσηλευτική πράξη.

Στην υποενότητα αυτή μελετάται περαιτέρω η χρήση μέτρων ατομικής προστασίας και κυρίως τα γάντια και η μάσκα προσώπου. Τα υπόλοιπα μέτρα ατομικής προστασίας όπως είναι ο σκούφος, τα γυαλιά, οι αδιάβροχες ποδιές και τα ποδονάρια,

χρησιμοποιούνται κατά περίπτωση όταν ο/η ασθενής πάσχει από κάποιο λοιμώδες και εξαιρετικά μεταδοτικό νόσημα.

Συμπερασματικά, η μαθησιακή αυτή υποεπένδυση εφοδιάζει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να αναγνωρίζουν τη σημασία της υγιεινής των χεριών και της ορθής χρήσης των μέτρων ατομικής προστασίας ως βασικών μέτρων πρόληψης της μετάδοσης μικροβίων.

2.3.E.3 | ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση, εξετάζει τον τρόπο αξιολόγησης της κατάστασης της υγείας ενός/μίας ασθενούς, μέσω της μέτρησης των ζωτικών του/της σημείων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τον τρόπο λήψης ζωτικών σημείων χειροκίνητα, αλλά και να τα καταγράφουν μέσω monitors, όπως γίνεται για παράδειγμα στις καρδιολογικές μονάδες, και να αναγνωρίζουν τις επικίνδυνες για τη ζωή αρρυθμίες. Επιπλέον, μαθαίνουν να μετρούν την αρτηριακή πίεση με ηλεκτρονικό πιεσόμετρο και με ψηλάφηση φλεβών, τις σφίξεις με ψηλάφηση της κερκιδικής αρτηρίας και/ή με παλμικό οξύμετρο, τη θερμοκρασία με τα διαθέσιμα θερμόμετρα (ηλεκτρονικά μασχάλης, υπεριώδους ακτινοβολίας μετώπου και θερμίστορ που συνδέονται με monitor) και τις αναπνοές των ασθενών ακουμπώντας το χέρι τους στο θώρακα του/της ασθενούς ή παρατηρώντας το monitor αν ο/η ασθενής είναι συνδεδεμένος/-η σε αυτό.

Περαιτέρω, εξετάζουν τις φυσιολογικές τιμές των ζωτικών σημείων και τους όρους υπόταση και υπέρταση για τις παθολογικές τιμές της αρτηριακής πίεσης, βραδυκαρδία και ταχυκαρδία για τις παθολογικές τιμές των σφίξεων, υποθερμία και υπερθερμία για τις παθολογικές τιμές της θερμοκρασίας και βραδύπνοια και ταχύπνοια για τις παθολογικές τιμές των αναπνοών.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να αντιλαμβάνονται τη σημασία της συνεργασίας με νοσηλεύτριες/-τριες η οποία είναι αναγκαία στην προετοιμασία και εκτέλεση της νοσηλείας.

2.3.E.4 | ΙΑΤΡΙΚΟ/ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποεπένδυση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εμβαθύνουν στη λήψη του ιατρικού και νοσηλευτικού ιστορικού αλλά και στη σημασία που έχει για τη δημιουργία του νοσηλευτικού πλάνου φροντίδας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη συμπλήρωση των πρότυπων εντύπων του ΟΔΙΠΥ που υπάρχουν σε όλα τα νοσοκομεία και νοσηλευτικά τμήματα της χώρας. Επιπλέον, μέσω συνέντευξης λαμβάνουν το νοσηλευτικό ιστορικό, σεβόμενοι/-ες πάντα το απόρρητο των πληροφοριών. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν την ιδιωτικότητα των ασθενών και διαμορφώνουν κατάλληλα τον χώρο έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι πληροφορίες που θα παρέχουν δεν θα γίνουν αντιληπτές από τρίτους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη διακριτική απομάκρυνση των συνοδών/συγ-

γενών από τις καρδιολογικές και καρδιοθωρακοχειρουργικές μονάδες και με τη χρήση του κατάλληλου τόνου και έντασης της φωνής έτσι ώστε να μην είναι κατανοητή η πληροφορία στους/στις υπόλοιπους/-ες ασθενείς που βρίσκονται σε διπλανές κλίνες.

Στην υποενότητα αυτή, έμφαση δίνεται στη συμπλήρωση του ειδικά διαμορφωμένου νοσηλευτικού ιστορικού για ασθενείς που νοσηλεύονται σε καρδιολογικές μονάδες, σε καρδιοθωρακοχειρουργικές μονάδες και σε τμήματα ανάνηψης χειρουργείων, αλλά και στην απομόνωση των πιο σημαντικών πληροφοριών, οι οποίες πρέπει να κοινοποιηθούν στους/στις νοσηλευτές/-τριες.

Τέλος, στη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αξιοποιούν τις πληροφορίες από το ιατρικό και νοσηλευτικό ιστορικό, ώστε να μπορούν να σχεδιάσουν το νοσηλευτικό πλάνο φροντίδας.

2.3.E.5 | ΣΙΤΙΣΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εστιάζεται στην αξιολόγηση της ικανότητας κατάποσης των ασθενών αλλά και στην παροχή βοήθειας κατά τη σίτιση. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να ελέγχουν το φαγητό που προορίζεται για τον/την ασθενή, αν είναι σύμφωνο με τις ιατρικές οδηγίες. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ελέγχουν εάν το φαγητό είναι κατάλληλο για τον/τη συγκεκριμένο/-η ασθενή και στη συνέχεια συλλέγουν τα απαραίτητα υλικά για να τον/τη σιτίσουν (π.χ. κουτάλι, πιρούνι, σύριγγα σίτισης). Θα μάθουν επιπλέον, να σιτίζουν τον/την ασθενή από όλες τις ενδεδειγμένες οδούς, φυσιολογικά από το στόμα, από ρινογαστρικό σωλήνα με σύριγγα σίτισης (Levin) ή από γαστροστομία ή νηστιδοστομία με σύριγγα σίτισης. Είναι εξίσου σημαντικό να μάθουν να δίνουν νερό ή άλλα υγρά στους/στις ασθενείς, είτε με ποτήρι με καλαμάκι είτε μέσω των σωλήνων σίτισης.

Περαιτέρω, η υποενότητα αυτή εστιάζεται στην καθαριότητα και το πλύσιμο των ασθενών καθώς και στην αλλαγή πάνας ή ρουχισμού, σεβόμενοι/-ες πάντα την ιδιωτικότητα τους. Γίνεται κατανοητό ότι η έκθεση του σώματος των ασθενών σε άλλους ανθρώπους δεν είναι αποδεκτή και για αυτό το λόγο είναι αναγκαία η χρήση του παραβάν.

Συνοψίζοντας, η μαθησιακή αυτή υποενότητα αναδεικνύει τη σημαντικότητα της σωματικής υγιεινής και της σίτισης των ασθενών ως διαδικασίες οι οποίες έχουν μεγάλη σημασία για τις μονάδες καθώς συμβάλλουν στη γρήγορη ανάρρωσή τους.

2.3.E.6 | ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΛΙΝΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στα δικαιώματα των ασθενών, όπως αυτά περιγράφονται και αναλύονται από την ελληνική νομοθεσία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να απαριθμούν τα δικαιώματα του/της ασθενούς και να τα σέβονται. Συγκεκριμένα, ενημερώνουν τον/την ασθενή για κάθε πράξη που πρόκειται να κάνουν και, πριν από την εκτέλεσή της, να λαμβάνουν τη συγκατάθεσή του/της. Σε περίπτωση κατά την οποία, ο/η ασθενής δεν επιθυμεί κάποια παρέμβαση ή θερα-

πεία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι αναγκαίο να γνωρίζουν σε ποιον το αναφέρουν και πού να το καταγράφουν.

Πρέπει να γίνει σαφές ότι σε καμία περίπτωση δεν εκτελούν μία νοσηλευτική πράξη και δεν χορηγούν καμία φαρμακευτική ουσία εάν αρνηθεί ο/η ασθενής, κατανοώντας έτσι τη θεμελιώδη αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων των ασθενών στην καθημερινή κλινική πρακτική.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν την ευθύνη που έχουν απέναντι στους/στις ασθενείς, τους/τις συναδέλφους/-ισσές τους και τους/τις συνεργάτες/-τριές τους, αποδεχόμενοι/-ες με αυτό τον τρόπο τον κλινικό τους ρόλο.

Σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων ασθενών ή/και της μη καταγραφής της άρνησης και της επιθυμίας τους στον νοσηλευτικό φάκελο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορεί να εκθέσουν σε κίνδυνο τους/τις συναδέλφους/-ισσές και τους/τις συνεργάτες/ιδές τους. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι απαραίτητο να αναφέρουν στους/στις συναδέλφους/-ισσές τους και στους/στις συνεργάτες/-τριές τους οποιαδήποτε επιθυμία του/της ασθενούς ενισχύοντας τη συνεργασία, την ομαδικότητα και τη συνείδηση ότι λειτουργούν ως μέλη ομάδας με στόχο την αποτελεσματική παροχή νοσηλευτικής φροντίδας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Dressler, D. K. (2001). *Νοσηλευτική καρδιαγγειακής μονάδας εντατικής θεραπείας* (μτφρ. Ν. Καραχάλιος). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. Urden, L. D., Stacy, K. M. & Lough, M. E. (2018). *Προτεραιότητες στην εντατική νοσηλευτική φροντίδα υγείας*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Ζυγά, Σ. (2010). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
2. Αργυρίου, Γ. & Λάζος, Γ. (επιμ.). (2019). *Νοσηλευτικές διαδικασίες στη μονάδα εντατικής θεραπείας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

2.4 • ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

2.4.A • ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Εντατική Νοσηλευτική» στοχεύει στην ολοκληρωμένη προετοιμασία των εκπαιδευομένων στην εντατική παρακολούθηση, φροντίδα και νοσηλεία των ασθενών. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενδυναμώνονται στην αναγνώριση κρίσιμων σημείων και συμπτωμάτων που εμφανίζουν οι ασθενείς όταν επιδεινώνονται, και διδάσκονται μεθόδους αξιολόγησης των ζωτικών τους λειτουργιών ή συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης (Early Warning Systems), καθώς και τρόπους άμεσης φροντίδας και υποστήριξης. Επίσης, εξοικειώνονται στη διαρκή και άμεση παρακολούθηση μέσω αιμοδυναμικού monitoring, ενώ παράλληλα διδάσκονται τις ενδείξεις και τις λειτουργίες του ειδικού εξοπλισμού που υπάρχει σε μια Μονάδα Εντατικής Θεραπείας. Τέλος, αναφορικά με τη νοσηλευτική φροντίδα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να διαχειριστούν έναν επαπειλούμενο ή αποφραγμένο αεραγωγό και να προσφέρουν βασική διαχείριση (τοποθέτηση στοματοφαρυγγικού ή ρινοφαρυγγικού αεραγωγού), να εφαρμόσουν βρογχοαναρρόφησης, να συμμετάσχουν ενεργά στην ενδοτραχειακή διασωλήνωση και αποσωλήνωση, να εκτιμήσουν το επίπεδο συνείδησης με ειδικές κλίμακες (π.χ. Κλίμακα Κώματος Γλασκώβης), να εφαρμόσουν πρωτοβάθμια εκτίμηση σε έναν/μία τραυματία ασθενή, να συμμετάσχουν σε προσπάθειες καρδιοπνευμονικής αναζωογόνησης και να συμβάλουν στην αποκατάσταση της ποιότητας ζωής ύστερα από επαναφορά σε αυτόματη κυκλοφορία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναφέρουν τις διαφορές μεταξύ εντατικής παρακολούθησης σε μια μονάδα και της φροντίδας σε ένα απλό νοσηλευτικό τμήμα,
- Καθορίζουν προτεραιότητες στις ανάγκες των ασθενών που έχουν υπό την παρακολούθησή τους,
- Ερμηνεύουν τα ευρήματα σε ένα ηλεκτροκαρδιογράφημα,
- Χρησιμοποιούν διεθνώς αναγνωρισμένες κλίμακες αξιολόγησης του επιπέδου συνείδησης,
- Συζητούν με τα υπόλοιπα μέλη της εντατικής φροντίδας για μεθόδους θεραπείας και υποστήριξης των ασθενών,
- Οργανώνουν τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό και τα φάρμακα στα διάφορα τροχήλατα καρότσια (έκτακτης ανάγκης, ενδοτραχειακής διασωλήνωσης κ.λπ.),
- Διαχειρίζονται τον αεραγωγό ενός/μιας ασθενούς (βρογχοαναρρόφηση, τοποθέτηση στοματοφαρυγγικού ή ρινοφαρυγγικού αεραγωγού),

- Αιτιολογούν την αναγκαιότητα για μηχανική υποστήριξη της αναπνοής,
- Προλαμβάνουν την εμφάνιση ελκών πίεσης,
- Ελέγχουν την ορθή λειτουργία του εξοπλισμού,
- Αποδέχονται την ευθύνη της εντατικής παρακολούθησης των ασθενών που τους ανατίθενται,
- Ενθαρρύνουν τους/τις συναδέλφους τους για περισσότερη συνεργασία και ομαδικότητα, και
- Υποστηρίζουν τη φροντίδα τους σύμφωνα με διεθνή πρωτόκολλα και κατευθυντήριες γραμμές.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πρωτοβάθμια εκτίμηση / Κρίσιμα σημεία και συμπτώματα / Early Warning Systems / Αιμοδυναμικό monitoring / Μηχανική υποστήριξη αναπνοής / Βρογχοαναρρόφηση / Ενδοτραχειακή διασωλήνωση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
2	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΜΕ EARLY WARNING SYSTEMS
3	ΑΙΜΟΔΥΝΑΜΙΚΟ MONITORING ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
4	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
5	ΕΙΔΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
6	ΕΠΕΜΒΑΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΜΗ ΕΠΕΜΒΑΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΑΕΡΙΣΜΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.4.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Η πρώτη μαθησιακή υποενότητα «Εισαγωγή στην Εντατική Νοσηλευτική» αποσκοπεί στην εισαγωγή και παρουσίαση των βασικών αρχών της εντατικής νοσηλευτικής, καθώς και στη φροντίδα των ασθενών που βρίσκονται σε κρίσιμη κατάσταση υγείας.

Η εντατική νοσηλευτική απαιτεί βαθιά κλινική κρίση και ικανότητα λήψης αποφάσεων, καθώς οι ασθενείς που νοσηλεύονται εκεί βρίσκονται σε κατάσταση κρίσης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν πώς να παρακολουθούν τις ζωτικές λειτουργίες των ασθενών, να αναγνωρίζουν πρόωρα ενδείξεις επιδείνωσης και να αντιδρούν αποτελεσματικά. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η εντατική νοσηλευτική αποτελεί τον πυρήνα της προχωρημένης φροντίδας υγείας, αναλαμβάνοντας τη φροντίδα

των ασθενών που παρουσιάζουν σοβαρές και απειλητικές προς τη ζωή καταστάσεις. Σε αυτό το περιβάλλον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιμετωπίζουν μια ποικιλία κλινικών σεναρίων, από τη διαχείριση καρδιοαναπνευστικών επιπλοκών έως την αντιμετώπιση οξέων οργανικών ανεπαρκειών. Αυτές οι προκλήσεις απαιτούν όχι μόνο τεχνικές γνώσεις, αλλά και διαρκή εκπαίδευση και πρακτική εμπειρία.

Επιπλέον, η συνεργασία και η επικοινωνία μεταξύ των μελών της ομάδας είναι ζωτικής σημασίας στο περιβάλλον της εντατικής νοσηλευτικής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο πλαίσιο αυτό, εξοικειώνονται με τεχνικές και μεθόδους αποτελεσματικής επικοινωνίας με τους/τις συναδέλφους/ισσές τους, καθώς και με τις κατάλληλες διαδικασίες για την ανταλλαγή πληροφοριών που αφορούν τη φροντίδα και την κατάσταση των ασθενών.

Συνολικά, η υποεπνότητα αυτή παρέχει τη βάση για την ανάπτυξη των απαραίτητων δεξιοτήτων και γνώσεων που απαιτούνται για την παροχή ασφαλούς και ποιοτικής φροντίδας σε βαρέως πάσχοντες/-ουσες ασθενείς σε μονάδες εντατικής θεραπείας.

2.4.A.2 | ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΜΕ EARLY WARNING SYSTEMS

Η παρούσα υποεπνότητα «Αξιολόγηση Ζωτικών Λειτουργιών με Early Warning Systems» επικεντρώνεται στην αξιολόγηση της κατάστασης των ασθενών και την αναγνώριση πρόωρων ενδείξεων κλινικής επιδείνωσης.

Τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης (Early Warning Systems) αποτελούν χρήσιμα εργαλεία έγκυρης και έγκαιρης αναγνώρισης μιας επιδεινούμενης κατάστασης. Η χρήση τους συστήνεται διεθνώς και η προσφορά τους έχει ερευνητικά τεκμηριωθεί. Καθώς οι ασθενείς που νοσηλεύονται σε μια ΜΕΘ πολύ συχνά επιδεινώνονται, τα Early Warning Systems αποτελούν καθιερωμένα εργαλεία για την αξιολόγηση αυτής της επιδείνωσης.

Ο σκοπός αυτής της υποεπνότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον κόσμο της ανίχνευσης έγκαιρων σημείων και συμπτωμάτων μιας κλινικής επιδείνωσης και να τους/τις παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις αξιολόγησης των ζωτικών λειτουργιών μέσω συστηματικής παρακολούθησης και ερμηνείας δεδομένων. Με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογικών μέσων και προηγμένων μεθόδων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν την ικανότητα να ανιχνεύουν πρόωρα αλλαγές στην κατάσταση των ασθενών, να λαμβάνουν άμεσα μέτρα και να επικοινωνούν την κατάσταση χρησιμοποιώντας διεθνώς αναγνωρισμένες κλίμακες αξιολόγησης.

Μια σημαντική πτυχή της αξιολόγησης των ασθενών στη ΜΕΘ με Early Warning Systems είναι η ενεργός συμμετοχή στη διαδικασία της εκτίμησης και του σχεδιασμού του αντίστοιχου προγράμματος φροντίδας. Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξασκηθούν στη συνεργασία με άλλους/-ες επαγγελματίες υγείας για την αντιμετώπιση περιπτώσεων που απαιτούν την εφαρμογή συλλογικών προσεγγίσεων. Επιπλέον, θα αναπτύξουν δεξιότητες στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων και στη διαρκή βελτίωση των διαδικασιών, με στόχο

τη βέλτιστη φροντίδα και τη μέγιστη δυνατή ασφάλεια των ασθενών στο περιβάλλον της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας.

Εν κατακλείδι, η παρούσα υποενότητα προετοιμάζει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να ανταποκρίνονται με επιτυχία στις προκλήσεις της εντατικής νοσηλευτικής, δίνοντάς τους τα απαραίτητα εφόδια για την αποτελεσματική αξιολόγηση και διαχείριση των ασθενών σε κρίσιμες καταστάσεις.

2.4.A.3 | ΑΙΜΟΔΥΝΑΜΙΚΟ MONITORING ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Η μαθησιακή υποενότητα "Αιμοδυναμικό Monitoring και Αξιολόγηση Ασθενών", επικεντρώνεται στην εξειδικευμένη κλινική αξιολόγηση των ασθενών, μέσω της αιμοδυναμικής παρακολούθησης.

Το αιμοδυναμικό monitoring αποτελεί κρίσιμο εργαλείο στο πεδίο της εντατικής νοσηλευτικής, παρέχοντας πληροφορίες για την κατάσταση της καρδιαγγειακής λειτουργίας και τη γενικότερη αντοχή του ανθρώπινου οργανισμού. Καθώς οι ασθενείς που απαιτούν εντατική φροντίδα συχνά βρίσκονται σε κρίσιμη κατάσταση, το αιμοδυναμικό monitoring επιτρέπει την παρακολούθηση του καρδιακού ρυθμού, της αρτηριακής πίεσης, της κεντρικής φλεβικής πίεσης, της καρδιακής παροχής και της παλμικής οξυμετρίας, δίνοντας μια λεπτομερή κλινική εικόνα για την καρδιαγγειακή λειτουργία.

Στόχος της υποενότητας είναι η εκπαίδευση των εκπαιδευομένων στην έγκαιρη αναγνώριση αιμοδυναμικών επιπλοκών, που μπορούν να προκύψουν σε ασθενείς με σοβαρές παθήσεις κατά τη νοσηλεία τους σε ΜΕΘ.

Επιπλέον, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη χρήση των κατάλληλων αιμοδυναμικών μεθόδων και συσκευών αλλά και στην ανάγνωση και ερμηνεία των αιμοδυναμικών δεδομένων, ενώ ταυτόχρονα, κρίνεται σκόπιμο να εξασκηθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην εφαρμογή των απαιτούμενων νοσηλευτικών παρεμβάσεων βασιζόμενοι/-ες στα αποτελέσματα του monitoring.

Συνοψίζοντας, η υποενότητα αυτή, προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις αιμοδυναμικές ανωμαλίες και να αξιολογούν την ανταπόκριση των ασθενών σε θεραπείες. Αυτή η ικανότητα είναι ζωτικής σημασίας για την ασφαλή και αποτελεσματική παροχή φροντίδας.

2.4.A.4 | ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή υποενότητα αυτή αποσκοπεί στην παροχή των απαραίτητων γνώσεων σχετικά με τις κλίμακες αξιολόγησης του κεντρικού νευρικού συστήματος, καθώς αποτελούν ουσιαστικό εργαλείο για τη μέτρηση και την κατανόηση της λειτουργίας του εγκεφάλου. Σκοπός είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων στη χρήση αυτών των κλιμάκων για την όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστη αξιολόγηση των νευρολογικών καταστάσεων.

Οι κλίμακες αξιολόγησης παρέχουν στους/στις επαγγελματίες υγείας μια δομημένη μέθοδο αξιολόγησης, που βασίζεται σε συγκεκριμένα κριτήρια, για την αντικει-

μενική και συνεπή αξιολόγηση της νευρολογικής κατάστασης των ασθενών. Αυτές οι κλίμακες χρησιμοποιούνται για να μετρήσουν πτυχές όπως η κινητικότητα, η λειτουργικότητα, η όραση και η κατάσταση συνείδησης των ασθενών, παρέχοντας σαφή και αντικειμενικά μετρήσιμα αποτελέσματα.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με διάφορες κλίμακες αξιολόγησης όπως η Glasgow Coma Scale (GCS) για την αξιολόγηση της συνείδησης, η National Institutes of Health Stroke Scale (NIHSS) για την αξιολόγηση των επιπτώσεων του εγκεφαλικού επεισοδίου, καθώς και την αξιολόγηση της ανταπόκρισης των κορών των ματιών στη δίοδο του φωτός με τη χρήση φακού. Επιπλέον, θα εξασκηθούν στην αξιολόγηση της σοβαρότητας των νευρολογικών προβλημάτων, στην κατανόηση της εξέλιξής τους και στη λήψη αποφάσεων για τη φροντίδα και την αντιμετώπισή τους.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια αυτή, παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να αξιολογούν αποτελεσματικά την κατάσταση των ασθενών με βάση τις κλίμακες αξιολόγησης και να εφαρμόζουν τις κατάλληλες παρεμβάσεις, προσφέροντας έτσι ανώτερη φροντίδα σε ασθενείς με νευρολογικά προβλήματα.

2.4.A.5 | ΕΙΔΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια "Ειδικός Εξοπλισμός στην Εντατική Νοσηλευτική", εξερευνά τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζει ο εξειδικευμένος υλικοτεχνικός εξοπλισμός στη βελτίωση των αποτελεσμάτων φροντίδας για ασθενείς που χρήζουν εντατικής θεραπείας. Σκοπός της είναι να παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις αναγκαίες γνώσεις για τη σωστή χρήση και εφαρμογή του εξειδικευμένου εξοπλισμού που είναι απαραίτητος για την παροχή υψηλής ποιότητας φροντίδας σε ευάλωτους ασθενείς.

Ο ειδικός υλικοτεχνικός εξοπλισμός, περιλαμβάνει μια ευρεία γκάμα συσκευών και εργαλείων όπως αναπνευστήρες, monitors, συσκευές διατήρησης θερμοκρασίας, αντλίες έγχυσης ενδοφλέβιων υγρών, βηματοδότες, απινιδωτές, συσκευές μηχανικών θωρακικών συμπίεσεων, τροχήλατο έκτακτης ανάγκης, ενδοτραχειακού σωλήνες, και πολλά άλλα. Αυτός ο εξοπλισμός είναι ζωτικής σημασίας για την παροχή αποτελεσματικής θεραπείας σε ασθενείς με αναπνευστικά προβλήματα, καρδιακές ανωμαλίες, ή άλλες σοβαρές καταστάσεις που απαιτούν ειδική παρακολούθηση σε μια ΜΕΘ.

Η επαρκής κατανόηση και εξοικείωση με τον εξειδικευμένο υλικοτεχνικό εξοπλισμό αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για τη διατήρηση υψηλού επιπέδου ασφάλειας των ασθενών και την παροχή εξειδικευμένων φροντίδων σε περιπτώσεις επείγουσας θεραπείας. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκπαιδευτούν σχετικά με την αποτελεσματική διαχείριση του εξοπλισμού και τη σημασία της περιοδικής συντήρησής του. Επιπλέον, θα εξοικειωθούν με τις διάφορες κατηγορίες εξοπλισμού, τις λειτουργίες τους και τις συνθήκες κατά τις οποίες πρέπει να χρησιμοποιούνται και θα είναι σε θέση να αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα αναπλήρωσης των υλικών που χρησιμοποιούνται και τον τρόπο περιοδικού ελέγχου και συντήρησης όλου του εξοπλισμού.

Συνοψίζοντας, η υποεπνότητα αυτή, παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι εξοικειωμένοι/-ες με τον εξειδικευμένο υλικοτεχνικό εξοπλισμό και να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τις συσκευές αυτές με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα για τη βελτίωση της φροντίδας των ασθενών σε κρίσιμες καταστάσεις.

2.4.A.6 | ΕΠΕΜΒΑΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΜΗ ΕΠΕΜΒΑΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΑΕΡΙΣΜΟΣ

Η τελευταία μαθησιακή υποεπνότητα "Επεμβατικός και Μη Επεμβατικός Μηχανικός Αερισμός", επικεντρώνεται στην αξία του μηχανικού αερισμού στη διαχείριση της αναπνευστικής ανεπάρκειας και της υποστήριξης της αναπνοής σε ασθενείς που απαιτούν εντατική φροντίδα. Επιπλέον, η υποεπνότητα αυτή, διερευνά τις διαφορετικές μεθόδους αερισμού, αναλύει την εφαρμογή τους σε διάφορες κλινικές καταστάσεις και εξηγεί τη σημασία της σωστής παρακολούθησης και ρύθμισης του αερισμού.

Ο επεμβατικός αερισμός αφορά τη χρήση αναπνευστήρα για την παροχή του οξυγόνου και του αέρα σε ασθενείς με δύσπνοια ή αναπνευστική ανεπάρκεια, μετά από ενδοτραχειακή διασωλήνωση. Σε αντίθεση, ο μη επεμβατικός αερισμός χρησιμοποιεί μάσκες ή κάνουλες (CPAP, BiPAP κ.ά.) για να βελτιώσει την οξυγόνωση και την αναπνοή των ασθενών χωρίς την ανάγκη για ενδοτραχειακή διασωλήνωση.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τις βασικές αρχές του αερισμού, τις διαφορές μεταξύ επεμβατικού και μη επεμβατικού αερισμού, και τις ενδείξεις για τη χρήση της κάθε μεθόδου. Επίσης, θα εξετάσουν τις πιθανές επιπλοκές και τα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια του αερισμού αλλά και τις απαραίτητες δράσεις για την αντιμετώπισή τους.

Κρίνεται απαραίτητο, μέσω πρακτικών ασκήσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξασκηθούν στην εφαρμογή των διαφορετικών τεχνικών αερισμού και στην αξιολόγηση της ανταπόκρισης των ασθενών στη θεραπεία αερισμού και στην προσαρμογή των παραμέτρων ανάλογα με τις ανάγκες τους.

Τέλος, έμφαση δίνεται στις πιθανές εφαρμογές του επεμβατικού και μη επεμβατικού αερισμού σε διάφορα κλινικά σενάρια, όπως η διαχείριση ασθενών με χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια, υπνική άπνοια, ή άλλες αναπνευστικές διαταραχές.

Συνολικά, η υποεπνότητα αυτή επικεντρώνεται στη γνώση και κατανόηση των διάφορων μεθόδων αερισμού, με στόχο την ασφαλή και αποτελεσματική εφαρμογή τους και, κατ' επέκταση, την παροχή υψηλής ποιότητας αναπνευστικής υποστήριξης σε ασθενείς που απαιτούν εντατική φροντίδα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Adam, S., Osborne, S. & Welch, J. (2021). *Εντατική Νοσηλευτική. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Baird, M.-S., Keen, J. & Swearingen, P. L. (2011). *Επείγουσα νοσηλευτική-ΜΕΘ: Νοσηλευτικές παρεμβάσεις και συνεργατική αντιμετώπιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Αργυρίου, Γ. & Λάζος, Γ. (επιμ.). (2019). *Νοσηλευτικές διαδικασίες στη μονάδα εντατικής θεραπείας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
2. Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (επιμ.). (2013). *Βασικές, ανώτερες και εξειδικευμένες νοσηλευτικές δεξιότητες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

2.4.B • ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Στόχος του μαθήματος «Πρώτες Βοήθειες-Επείγουσα νοσηλευτική» είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες όλες τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με την εκτίμηση και την αντιμετώπιση επειγόντων περιστατικών. Δίνεται έμφαση στην αξιολόγηση των καταστάσεων που χρειάζονται άμεση υποστήριξη και στην ικανότητα άμεσης εφαρμογής των απαιτούμενων δεξιοτήτων, με ταχύτητα και ακρίβεια. Ειδικότερα, το μάθημα προετοιμάζει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για όλες εκείνες τις απαιτητικές και κρίσιμες καταστάσεις όπου η έγκαιρη και ορθή παρέμβαση καθορίζει την έκβαση. Χαρακτηριστικές καταστάσεις όπου η επείγουσα νοσηλευτική φροντίδα. Ενδεικτικά, η επείγουσα νοσηλευτική φροντίδα αφορά τραυματικά περιστατικά (πολυτραυματίας, τραυματική εγκεφαλική κάκωση, τραύμα σπονδυλικής στήλης κ.ά.), καρδιαγγειακά (οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου, καρδιοπνευμονική ανακοπή κ.ά.), διαταραχές αεραγωγού και αερισμού (απόφραξη αεραγωγού, πνιγμός, πνιγμονή, κρίση άσθματος κ.ά.), διαταραχές συνείδησης (απώλεια αισθήσεων, αποπροσανατολισμός, σύγχυση, διέγερση, κώμα κ.ά.), αλλεργικά (αναφυλαξία, αλλεργικό σοκ κ.ά.), νευρολογικά (επιληπτική κατάσταση, αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο κ.ά.), καθώς και κάθε άλλη κατάσταση άμεσα απειλητική για τη ζωή ενός/μιας ασθενούς.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν απειλητικές καταστάσεις που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης,
- Περιγράφουν το πρωτόκολλο της πρωτοβάθμιας εκτίμησης (ABCDE approach),

- Βρίσκουν σημεία και συμπτώματα που μαρτυρούν κλινική επιδείνωση,
- Εφαρμόζουν καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση σύμφωνα με τις τρέχουσες κατευθυντήριες οδηγίες,
- Αξιολογούν το επίπεδο συνείδησης των ασθενών χρησιμοποιώντας διεθνώς αναγνωρισμένες κλίμακες,
- Χειρίζονται έναν επαπειλούμενο αεραγωγό με χειρισμούς (manual maneuvers) και χρήση βασικών εξαρτημάτων (στοματοφαρυγγικός και ρινοφαρυγγικός αεραγωγός),
- Προετοιμάζουν τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό που είναι απαραίτητος για ενδοτραχειακή διασωλήνωση,
- Οργανώνουν το υλικό και τα φάρμακα στο τροχήλατο έκτακτης ανάγκης,
- Διαχειρίζονται μια απειλητική εξωτερική αιμορραγία ώστε να επέλθει αιμόσταση,
- Επιδεικνύουν ψυχραιμία και αποφασιστικότητα κατά τον χειρισμό κρίσιμων καταστάσεων,
- Εξοικειώνονται με τον ρόλο τους ως μέλη μιας ομάδας επείγουσας και άμεσης υποστήριξης,
- Ενθαρρύνουν τους/τις ασθενείς τους να συνεργάζονται και να δέχονται με υπομονή την απαραίτητη φροντίδα, και
- Υποστηρίζουν, με όλα τα διαθέσιμα μέσα και με ισονομία, όλους/όλες τους/τις ασθενείς που αντιμετωπίζουν επείγουσα κατάσταση.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επείγουσα νοσηλευτική / Καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση (ΚΑΡΠΑ) / Πρωτόκολλο Χ-ABCDE / Καρδιαγγειακά προβλήματα / Διαταραχές αεραγωγού και αερισμού / Διαταραχές επιπέδου συνείδησης / Αιμόσταση και αντιμετώπιση αιμορραγίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
2	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
3	ΚΑΡΔΙΟΠΝΕΥΜΟΝΙΚΗ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ
4	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
5	ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΕΡΑΓΩΓΟΥ ΚΑΙ ΑΕΡΙΣΜΟΥ: ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
6	ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
7	ΕΝΔΟΤΡΑΧΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΩΛΗΝΩΣΗ: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

2.4.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Η μαθησιακή υποεπενότητα «Εισαγωγή στην Επείγουσα Νοσηλευτική» εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές και έννοιες της επείγουσας φροντίδας υγείας, με στόχο την άμεση και αποτελεσματική αντίδραση σε κρίσιμες καταστάσεις.

Κατά τη διάρκεια αυτής της υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την αναγνώριση των κρίσιμων καταστάσεων, την ιεράρχηση προτεραιοτήτων στην αντίδραση και την παροχή υποστήριξης σε ασθενείς που αντιμετωπίζουν απειλητικές καταστάσεις. Ταυτόχρονα, θα εξοικειωθούν με βασικές πρακτικές πρώτων βοηθειών, αναγνωρίζοντας τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζει ο/η βοηθός νοσηλευτής/-τριας στη ΜΕΘ και θα εξασκηθούν στη σωστή αξιολόγηση της κατάστασης του/της ασθενούς και στον καθορισμό του κατάλληλου τρόπου δράσης.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν τον ρόλο και την αξία της ταχείας αξιολόγησης και της συνεργασίας στην επείγουσα νοσηλευτική φροντίδα αλλά και θα μελετήσουν τη σημασία της σωστής συλλογής πληροφοριών και τους τρόπους αντιμετώπισης των πιθανών επιπλοκών του/της ασθενούς.

Περαιτέρω, έμφαση δίνεται στην αναγνώριση της αξίας της ορθής εκτίμησης και αντιμετώπισης μιας επείγουσας κατάστασης και στον σχεδιασμό πλάνου επείγουσας νοσηλευτικής αντιμετώπισης με αποτελεσματικότητα και αυτοπεποίθηση.

Συνολικά, η υποεπενότητα αυτή παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την αντιμετώπιση επείγουσων καταστάσεων και την παροχή αποτελεσματικών πρώτων βοηθειών. Μέσω της κατανόησης των βασικών αρχών της επείγουσας νοσηλευτικής, θα αναπτύξουν την αυτοπεποίθηση και την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται με επιτυχία σε καταστάσεις που απαιτούν άμεση δράση, να αναγνωρίζουν τις ανάγκες των ασθενών και να παρέχουν ασφαλή και συνεπή επαγγελματική φροντίδα.

2.4.B.2 | ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Οι ασθενείς που αντιμετωπίζουν μια επείγουσα κατάσταση είναι οι πιο ευάλωτοι/-ες και η πορεία της υγείας τους εξαρτάται από την έγκαιρη αναγνώριση και την άμεση υποστήριξη. Στο περιβάλλον της Μονάδας Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ), η αναγνώριση και η αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των επειγόντων καταστάσεων αποτελούν τον πυρήνα της νοσηλευτικής φροντίδας. Οι νοσηλευτές/-τριες και οι βοηθοί νοσηλευτές/-τριες ΜΕΘ είναι οι πρώτοι/-ες ανταποκριτές/-τριες σε κρίσεις υγείας που απαιτούν άμεση δράση, κατέχοντας τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για να υποστηρίξουν την επιβίωση και να μειώσουν τον κίνδυνο επιπλοκών των ασθενών. Στο πλαίσιο αυτό, η μαθησιακή υποεπενότητα εστιάζεται στην εκτίμηση και αντιμετώπιση μιας σειράς επικίνδυνων για τη ζωή καταστάσεων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με διάφορα πεδία μάθησης. Μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να διακρίνουν τις κρίσιμες καταστάσεις υγείας, προσδιορίζοντας τη σοβαρότητά τους και την ανάγκη για άμεση παρέμβαση. Περαιτέρω, εκπαιδεύονται στον τρόπο αντίδρασης σε αυτές τις κρίσιμες καταστάσεις, υποδεικνύοντας τις κατάλληλες ενέργειες που απαιτούνται για να διατηρηθεί η υγεία και η ασφάλεια του ατόμου.

Παραδείγματα επειγόντων καταστάσεων που χρήζουν άμεσης υποστήριξης είναι η οξεία δύσπνοια, οι επικίνδυνες αρρυθμίες, το αναφυλακτικό σοκ, η αιμορραγία, το οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου, η επιληπτική κατάσταση κ.ά.

Μέσα από πρακτικές ασκήσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη χρήση του αλγορίθμου της πρωτοβάθμιας εκτίμησης (X-ABCDE), καθώς και στην εφαρμογή βασικών πρώτων βοηθειών, όπως η καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση και η αντιμετώπιση αιμορραγιών. Επιπλέον, αναλύουν την κατάσταση του/της ασθενούς, προκειμένου να αξιολογήσουν τις ανάγκες του και να επιλέξουν την κατάλληλη προσέγγιση.

Συνολικά, αυτή η μαθησιακή υποενοότητα προετοιμάζει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να γίνουν πρώτοι/-ες ανταποκριτές/-τριες σε επείγουσες καταστάσεις υγείας, παρέχοντας απαραίτητη βοήθεια και φροντίδα με αυτοπεποίθηση και αποτελεσματικότητα.

2.4.B.3 | ΚΑΡΔΙΟΠΝΕΥΜΟΝΙΚΗ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενοότητα, επικεντρώνεται στην εξειδικευμένη υποστήριξη για την αντιμετώπιση καρδιαγγειακών προβλημάτων εντός του νοσοκομείου.

Ο βασικός σκοπός είναι να ενισχύσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά κρίσιμες καταστάσεις καρδιοαναπνευστικής ανακοπής εντός του νοσοκομείου, καθώς και σε άλλα δυσμενή καρδιαγγειακά συμβάντα.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μαθαίνουν να αναγνωρίζουν γρήγορα τα σημεία ανακοπής και να εκτελούν τις απαραίτητες ενέργειες για την αποκατάσταση της καρδιακής ρυθμικότητας και τη διατήρηση της ζωής του/της ασθενούς, όπως επίσης και να αναγνωρίζουν απινιδώσιμους καρδιακούς ρυθμούς.

Κεντρικό σημείο αυτής της υποενοότητας είναι η εξειδικευμένη καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση σε συνδυασμό με τη χρήση υλικοτεχνικού εξοπλισμού και τη χορήγηση φαρμάκων ανακοπής ή/και αρρυθμιών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με προηγμένες τεχνικές υποστήριξης, ενώ αποκτούν εξειδικευμένες γνώσεις για την αποτελεσματική χρήση όλων των διαθέσιμων υλικών της ΜΕΘ. Η εξειδικευμένη καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση είναι η βασική διαδικασία για τη διατήρηση της ζωής κατά την ανακοπή και οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν εμπειρία στον σωστό τρόπο εφαρμογής της.

Επιπροσθέτως, έρχονται σε επαφή με τις διαδικασίες αποτελεσματικής επαναφοράς καρδιακής ρυθμικότητας/κυκλοφορίας μέσω φαρμακευτικών παρεμβάσεων και προηγμένων κλινικών διαδικασιών, καθώς επίσης και στην αποκατάσταση της ποιότητας της ζωής μετά από επαναφορά σε αυτόματη κυκλοφορία.

Συνολικά, αυτή η μαθησιακή υποενοότητα αποσκοπεί στην απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων και γνώσεων που αφορούν την εξειδικευμένη υποστήριξη σε περιπτώσεις καρδιαγγειακών ανακοπών, αρρυθμιών και άλλων επικίνδυνων καρδιαγγειακών καταστάσεων, προετοιμάζοντας τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να δρουν αποτελεσματικά και με αυτοπεποίθηση με στόχο τη μεγιστοποίηση των πιθανοτήτων επιβίωσης των ασθενών της ΜΕΘ.

2.4.B.4 | ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Το τραύμα αποτελεί τον αιτιολογικό παράγοντα που προκαλεί θανάτους και αναπηρίες στην πλέον παραγωγική ηλικιακή ομάδα (κάτω των 40 ετών) και είναι η αιτία εισαγωγής πολλών ασθενών σε μια ΜΕΘ. Στο πλαίσιο αυτό, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενοότητα επιδιώκει να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές εκτίμησης και αντιμετώπισης τραυματικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένου του πολλαπλού τραύματος (πολυτραυματίας ασθενής).

Ο βασικός στόχος είναι να παρέχει στους/τις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν, να αξιολογούν και να αντιμετωπίζουν τραύματα με επιτυχία και επαγγελματισμό, παρέχοντας τεκμηριωμένη και αποτελεσματική φροντίδα στους/στις ασθενείς, με ταυτόχρονη μέριμνα για την προσωπική ασφάλεια των ίδιων των εκπαιδευομένων.

Ένας καθοριστικός αλγόριθμος που χρησιμοποιείται ευρέως για την πρωτοβάθμια εκτίμηση τραυματικών καταστάσεων είναι ο αλγόριθμος «X-ABCDE», όπου πρωτίστως αναγνωρίζεται και αντιμετωπίζεται μια απειλητική εξωτερική αιμορραγία (X), έπειτα εκτιμάται η κατάσταση του αεραγωγού (A), του αερισμού (B), της κυκλοφορικής κατάστασης (C), του κεντρικού νευρικού συστήματος (D) και, τέλος, στο E διενεργείται μια λεπτομερέστερη αξιολόγηση όλων των επιφανειών του σώματος του τραυματία, με ταυτόχρονη πρόληψη πιθανής υποθερμίας.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις διαδικασίες διατήρησης της ακεραιότητας της σπονδυλικής στήλης, τόσο κατά τη διάρκεια της νοσηλείας, όσο και για την ασφαλή μεταφορά τραυματία προς διενέργεια διαφόρων διαγνωστικών ή άλλων εξετάσεων.

Συνολικά, η μαθησιακή υποενοότητα αυτή, παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να αναγνωρίζουν, να αξιολογούν και να αντιμετωπίζουν επικίνδυνες τραυματικές καταστάσεις εντός της μονάδας εντατικής θεραπείας. Μέσω της κατάρτισης αυτής, ενισχύεται όχι μόνο η άριστη φροντίδα των ασθενών, αλλά και η ασφάλεια και η επάρκεια των εκπαιδευομένων στην αντιμετώπιση τραυματικών καταστάσεων.

2.4.B.5 | ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΕΡΑΓΩΓΟΥ ΚΑΙ ΑΕΡΙΣΜΟΥ: ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση των βασικών αρχών αναγνώρισης και διαχείρισης των διαταραχών που σχετίζονται με τον αεραγωγό και τον αερισμό των ασθενών στη ΜΕΘ.

Ο αεραγωγός είναι ο ανατομικός «δρόμος», μέσω του οποίου διέρχεται ο αέρας αφού εισέλθει από το στόμα και τη μύτη, ώσπου να φτάσει στις κυψελίδες των πνευμόνων. Από την άλλη, ο αερισμός είναι η δυνατότητα του οργανισμού να πραγματοποιεί αναπνευστικές κινήσεις, ώστε να προσλαμβάνει οξυγόνο (εισπνοή) και να αποβάλλει διοξείδιο του άνθρακα (εκπνοή).

Ο βασικός στόχος αυτής της υποεπενότητας είναι να παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να αναγνωρίζουν τις διάφορες διαταραχές αεραγωγού και αερισμού, να αξιολογούν τη σοβαρότητά τους και να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για τη διαχείριση και την παροχή απαραίτητης φροντίδας.

Οι διαταραχές αεραγωγού και αερισμού αποτελούν δύο από τα βασικά βήματα της πρωτοβάθμιας εκτίμησης ενός/μίας τραυματία. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, θα εξοικειωθούν με διάφορες διαταραχές αεραγωγού και αερισμού, όπως η ασφυξία, η αναπνευστική δυσχέρεια, η απόφραξη αεραγωγού, και θα μάθουν πώς να αναγνωρίζουν τα σημεία αυτών των καταστάσεων αλλά και πώς να αντιμετωπίζουν κάθε περίπτωση με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα.

Επιπλέον, θα γνωρίσουν μεθόδους απελευθέρωσης του αεραγωγού με χειρισμούς (ανάσπαση κάτω γνάθου, έκταση κεφαλής και ανύψωση πώγωννα), καθώς και την τοποθέτηση στοματοφαρυγγικού και ρινοφαρυγγικού αεραγωγού και υπεργλωττιδικών συσκευών (λαρυγγική μάσκα, μάσκα i-Gel), την αναρρόφηση τραχείας και στοματοφάρυγγα και, τέλος, τον αερισμό με αυτοδιατεινόμενο ασκό (Ambu).

Συνολικά, η υποεπενότητα αυτή παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά διαταραχές αεραγωγού και αερισμού, παρέχοντας έγκαιρη και κατάλληλη φροντίδα στους/στις ασθενείς.

2.4.B.6 | ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η υποεπενότητα «Διαταραχές Επιπέδου Συνείδησης: Αξιολόγηση και Διαχείριση» αποσκοπεί στην αναγνώριση και αποτελεσματική διαχείριση των διαταραχών που σχετίζονται με το επίπεδο συνείδησης των ασθενών και κατ' επέκταση του κεντρικού νευρικού συστήματος.

Βασικός στόχος είναι να παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να αναγνωρίζουν διαταραχές συνείδησης, όπως απώλεια συνείδησης, σύγχυση, διέγερση, λήθαργο, κώμα κ.ά., και να αξιολογούν τη σοβαρότητά τους, παίρνοντας τα κατάλληλα μέτρα για τη διαχείρισή τους.

Κατά τη διάρκεια αυτής της υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις διάφορες διαταραχές επιπέδου συνείδησης στη ΜΕΘ, τις πιθανές αιτίες τους

και τις διαφορετικές συμπτωματολογίες που συνοδεύουν κάθε περίπτωση. Επίσης, θα μάθουν πώς να αντιμετωπίζουν και να παρέχουν βοήθεια σε ασθενείς που παρουσιάζουν διαταραχές επιπέδου συνείδησης.

Για την αξιολόγηση του επιπέδου συνείδησης, η κλίμακα της Γλασκώβης (Glasgow Coma Scale-GCS) αποτελεί ευρέως αποδεκτή μέθοδο. Αυτή η κλίμακα αξιολογεί τον/την ασθενή βάσει του ανοίγματος των ματιών, της καλύτερης προφορικής απόκρισης και της καλύτερης κινητικής απόκρισης, με την αξιολόγηση να κυμαίνεται από 3 (σοβαρή διαταραχή) έως 15 (κανονική συνείδηση).

Με την ολοκλήρωση αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν με ευκολία την GCS και να αντιμετωπίζουν με αυτοπεποίθηση και αποτελεσματικότητα τις διαταραχές επιπέδου συνείδησης, παρέχοντας την απαραίτητη φροντίδα και υποστήριξη στους/στις ασθενείς.

2.4.B.7 | ΕΝΔΟΤΡΑΧΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΩΛΗΝΩΣΗ: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εστιάζεται στην κατανόηση της σημασίας της ενδοτραχειακής διασωλήνωσης και στην προετοιμασία της διαδικασίας με τον κατάλληλο τρόπο ώστε να εκτελείται με ακρίβεια και ασφάλεια.

Η ενδοτραχειακή διασωλήνωση αποτελεί τη μέθοδο που διασφαλίζει οριστικά τον αεραγωγό του/της ασθενούς και επιτρέπει την έναρξη της μηχανικής αναπνευστικής υποστήριξης μέσω αναπνευστήρα και με ειδικές ρυθμίσεις, ανάλογες των κλινικών αναγκών του/της ασθενούς.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο πλαίσιο αυτό, θα εξοικειωθούν με τον εξοπλισμό που απαιτείται για την ενδοτραχειακή διασωλήνωση, τις διάφορες μεθόδους προετοιμασίας του/της ασθενούς, καθώς και τα βήματα για την ασφαλή και αποτελεσματική τοποθέτηση του ενδοτραχειακού σωλήνα. Παράλληλα, θα διδαχθούν τεχνικές επείγουσας διασφάλισης του αεραγωγού, όταν η ενδοτραχειακή διασωλήνωση δεν είναι εφικτή, όπως για παράδειγμα η τοποθέτηση μιας υπεργλωττιδικής συσκευής (λαρυγγική μάσκα, i-Gel κ.ά.).

Ενδεικτικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξασκηθούν σε τεχνικές προετοιμασίας του/της ασθενούς, στη σωστή χορήγηση φαρμάκων (υπναγωγά, κατασταλτικά και παυσίπονα), καθώς και στην επαλήθευση της σωστής θέσης του τραχειοσωλήνα μέσω κλινικών ενδείξεων και σημείων.

Κρίνεται σκόπιμη η πρακτική εξάσκηση σε μοντέλα και οι προσομοιώσεις σε σενάρια, που επιτρέπουν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να αναπτύξουν τις απαραίτητες δεξιότητες για την προετοιμασία και εφαρμογή της ενδοτραχειακής διασωλήνωσης με ασφάλεια και αυτοπεποίθηση.

Συνοψίζοντας, με την ολοκλήρωση αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να συνεπικουρούν με επαγγελματισμό και αυτοπεποίθηση στην ενδοτραχειακή διασωλήνωση, υποστηρίζοντας την ορθή και αποτελεσματική φροντίδα των ασθενών που υποβάλλονται σε αυτή την κρίσιμη διαδικασία.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Adam, S., Osborne, S. & Welch, J. (2021). *Εντατική Νοσηλευτική. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Μαρβάκη, Χ., Κοτανίδου, Α. & Καλογιάννη, Α. (2012). *Επείγουσα Νοσηλευτική: Επίτομο* (3η έκδ.). Αθήνα: Εκδόσεις Ίλων.

Συμπληρωματικές

1. Αργυρίου, Γ. & Λάζος, Γ. (επιμ.). (2019). *Νοσηλευτικές διαδικασίες στη μονάδα εντατικής θεραπείας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
2. Baird, M.-S., Keen, J. & Swearingen, P. L. (2011). *Επείγουσα νοσηλευτική-ΜΕΘ: Νοσηλευτικές παρεμβάσεις και συνεργατική αντιμετώπιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

2.4.Γ • ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΣΤΗ ΜΕΘ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Υποστήριξη ζωτικών λειτουργιών στη ΜΕΘ» αποσκοπεί στην ολοκληρωμένη κατάρτιση αναφορικά με τις επιμέρους λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοούν τις διακριτές λειτουργίες των οργανικών συστημάτων και τη συνεργατική τους σχέση. Μέσω της διδασκαλίας του μαθήματος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση των δυσλειτουργιών των οργανικών συστημάτων και την αξιολόγηση των επιπλοκών τους στους/στις βαρέως πάσχοντες/-ουσες ασθενείς της ΜΕΘ. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται πώς να προσφέρουν εντατική φροντίδα μέσω της υποστήριξης του αναπνευστικού συστήματος (οξυοβασική ισορροπία, μέθοδοι διασφάλισης αεραγωγού, οξυγονοθεραπεία, monitoring αναπνευστικού κ.ά.), του καρδιαγγειακού (αναγνώριση και διάκριση καταπληξίας, monitoring κυκλοφορικού, αντιμετώπιση διαταραχών ρυθμού, αιμοδυναμική αστάθεια κ.ά.), του νευρικού (εκτίμηση επιπέδου συνείδησης, κώμα, τραυματικές εγκεφαλικές κακώσεις, κακώσεις νωτιαίου μυελού, εγκεφαλικός θάνατος κ.ά.) και των λοιπών οργανικών συστημάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Απαριθμούν τις βασικές λειτουργίες των οργανικών συστημάτων,
- Συνοψίζουν τα συμπτώματα που μαρτυρούν ζωτικές δυσλειτουργίες,
- Περιγράφουν τα συχνότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ασθενείς κατά τη νοσηλεία τους σε μια ΜΕΘ,

- Εκτιμούν τη σοβαρότητα των εμφανιζόμενων επιπλοκών στη ΜΕΘ,
- Αντιμετωπίζουν τις δυσλειτουργίες που εμφανίζονται κατά την εντατική παρακολούθηση των ασθενών τους,
- Οργανώνουν τον εξοπλισμό που είναι διαθέσιμος στη ΜΕΘ ώστε να μπορούν να πραγματοποιούνται κρίσιμες κλινικές πράξεις,
- Επικοινωνούν με τα υπόλοιπα μέλη της εντατικής φροντίδας, επιδεικνύοντας συνεργατικό πνεύμα και ομαδικότητα,
- Διαχειρίζονται μια αιμοδυναμική αστάθεια σύμφωνα με τις οδηγίες,
- Αξιολογούν τα ευρήματα ενός ηλεκτροκαρδιογραφήματος,
- Αξιοποιούν τα ευρήματα των αερίων αίματος ώστε να εξάγουν συμπεράσματα για την οξεοβασική ισορροπία,
- Εξοικειώνονται με την εντατική παρακολούθηση και τα συχνά δυσμενή συμβάντα σε μια ΜΕΘ,
- Αποδέχονται την ευθύνη της παρακολούθησης και της υποστήριξης ενός/μιας ασθενούς, και
- Ενημερώνονται για τις τρέχουσες κατευθυντήριες οδηγίες και για τις διάφορες πολιτικές των υγειονομικών δομών.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

ΜΕΘ / Εντατική φροντίδα / Αιμοδυναμική αστάθεια / Ηλεκτροκαρδιογράφημα / Οξεοβασική ισορροπία / Αέρια αίματος / Κλίμακα Γλασκώβης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΖΩΤΙΚΕΣ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ
2	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΠΛΟΚΩΝ ΑΠΟ ΝΟΣΗΛΕΙΑ ΣΕ ΜΕΘ
3	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΜΑΔΙΚΟΤΗΤΑ
4	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΙΜΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΑΣΤΑΘΕΙΑΣ
5	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΚΑΡΔΙΟΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ
6	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ
7	ΟΞΕΟΒΑΣΙΚΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ

2.4.Γ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΖΩΤΙΚΕΣ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Στη ΜΕΘ νοσηλεύονται ασθενείς με σοβαρές και απειλητικές για τη ζωή τους καταστάσεις, ενώ οι περισσότεροι/-ες από αυτούς/-ες έχουν προβλήματα σε πολλά όργανα και όχι μόνο σε ένα. Έτσι, κρίνεται απαραίτητο, σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μάθουν να απαριθμούν τις βασικές λειτουργίες των οργανικών συστημάτων, ξεκινώντας από το κεντρικό νευρικό σύστημα, που περιλαμβάνει τον εγκέφαλο, και συνεχίζοντας με το αναπνευστικό σύστημα, το καρδιαγγειακό σύστημα, το γαστρεντερικό ή πεπτικό σύστημα, το ουροποιητικό σύστημα, το μυοσκελετικό σύστημα και το δέρμα. Μαθαίνοντας να αξιολογούν τα οργανικά συστήματα με σειρά από το κεφάλι προς τα πόδια οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να ελέγχουν και τα ενδιάμεσα οργανικά συστήματα, τα οποία μπορούν επίσης να παρουσιάσουν δυσλειτουργίες για διάφορους λόγους. Ανάλογα με τη δυσλειτουργία και το οργανικό σύστημα που εμφανίζεται, εκδηλώνονται διάφορα συμπτώματα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, επιπλέον, θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες για να συνοψίζουν τα συμπτώματα που μαρτυρούν ζωτικές δυσλειτουργίες και να αναγνωρίζουν σημεία και συμπτώματα ανά σύστημα, με στόχο την ενημέρωση του/της θεράποντα ιατρού και των νοσηλευτών/-τριών, ώστε να ξεκινά άμεσα η θεραπεία. Με αυτόν τον τρόπο, ελαχιστοποιείται ο χρόνος που χρειάζεται για να αποκατασταθεί η λειτουργία του οργανικού συστήματος, χρειάζονται λιγότερα φάρμακα και δεν αυξάνεται ο χρόνος νοσηλείας του/της ασθενούς, κάτι που αυξάνει τόσο το κόστος νοσηλείας όσο και τον φόρτο εργασίας των νοσηλευτών/-τριών.

2.4.Γ.2 | ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΠΛΟΚΩΝ ΑΠΟ ΝΟΣΗΛΕΙΑ ΣΕ ΜΕΘ

Η δεύτερη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση των συχνότερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ασθενείς κατά τη νοσηλεία τους στη ΜΕΘ. Οι ασθενείς που νοσηλεύονται σε ΜΕΘ συνήθως είναι κλινίθεις. Η παρατεταμένη ακινησία έχει ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη ελκών πίεσης, μία συνηθισμένη επιπλοκή που εμφανίζουν οι περισσότεροι/-ες. Επίσης, λόγω της παρατεταμένης ακινησίας, οι ασθενείς έχουν πολλές βρογχικές εκκρίσεις τις οποίες δεν μπορούν να αποβάλουν και οι νοσηλευτές/-τριες τις αφαιρούν με καθετήρα αναρρόφησης. Οι συχνές βρογχοαναρροφήσεις έχουν ως συνέπεια την εμφάνιση λοίμωξης στο αναπνευστικό σύστημα. Άλλες επιπλοκές είναι λιγότερο και άλλες περισσότερο σοβαρές.

Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να εκτιμούν τη σοβαρότητα των εμφανιζόμενων επιπλοκών στη ΜΕΘ και να αντιμετωπίζουν δυσλειτουργίες που εμφανίζονται κατά την εντατική παρακολούθηση των ασθενών τους. Εξίσου σημαντικό είναι να οργανώνουν τον διαθέσιμο εξοπλισμό σε μια ΜΕΘ, ώστε να μπορούν να πραγματοποιούνται κρίσιμες κλινικές πράξεις, όπως διασωλήνωση της τραχείας και καρδιο-

πνευμονική αναζωογόνηση με απινίδωση. Με αυτό τον τρόπο οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την εντατική παρακολούθηση και τα συχνά δυσμενή συμβάντα σε μια ΜΕΘ και θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις για να μπορέσουν να αποδεχτούν την ευθύνη της παρακολούθησης και της υποστήριξης ενός/μιας ασθενούς.

Λόγω της διαρκούς έρευνας και της εξέλιξης της ιατρικής και νοσηλευτικής επιστήμης, κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμο να δοθεί έμφαση στους τρόπους με τους οποίους οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να ενημερώνονται για τις τρέχουσες κατευθυντήριες οδηγίες και για τις διάφορες πολιτικές των υγειονομικών δομών.

2.4.Γ.3 | ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΜΑΔΙΚΟΤΗΤΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στους αποτελεσματικούς τρόπους επικοινωνίας με τα υπόλοιπα μέλη, επαγγελματίες υγείας της εντατικής φροντίδας, με έμφαση στο συνεργατικό πνεύμα και την ομαδικότητα.

Η νοσηλευτική επιστήμη είναι ένα ομαδικό και όχι ένα ατομικό επάγγελμα. Οτιδήποτε παρατηρούμε σε έναν/μία ασθενή, ακόμη και αν δεν είμαστε σίγουροι/-ες ότι είναι δυσλειτουργία θα πρέπει να το αναφέρουμε στους/στις νοσηλευτές/-τριες και στον/στη θεράποντα ιατρό. Η επικοινωνία είναι ο ακρογωνιαίος λίθος για την παροχή φροντίδας στους/στις ασθενείς ΜΕΘ. Επικοινωνία σημαίνει ανταλλαγή πληροφοριών. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο πλαίσιο αυτό θα μάθουν να δίνουν και παράλληλα να παίρνουν και να αξιοποιούν τις πληροφορίες για τους/τις ασθενείς που έχουν υπό την ευθύνη τους.

Η ιδιαιτερότητα στη ΜΕΘ έναντι των υπόλοιπων νοσηλευτικών τμημάτων είναι η κατανομή της εργασίας και των κλινών. Συγκεκριμένα, στην αρχή κάθε βάρδιας ο/η προϊστάμενος/-η της ΜΕΘ ορίζει ποιον/ποια ασθενή θα φροντίσει ο/η κάθε νοσηλευτής/-τρια. Αυτό δεν σημαίνει, όμως, ότι ο ένας δεν βοηθάει τον άλλο αν χρειαστεί. Πολλές φορές χρειάζεται η συμβολή και δεύτερου ατόμου, (όπως για παράδειγμα η αλλαγή θέσης ενός/μιας ασθενούς στην κλίνη, ο καθαρισμός, η διακοπή αιμορραγίας κ.λπ.). Είναι πολύ σημαντικό λοιπόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν κλίμα ομαδικότητας και ένα συνεργατικό πνεύμα για να μπορέσουν να ενταχθούν γρήγορα και χωρίς προβλήματα στην ομάδα.

Συνολικά, η μαθησιακή υποενότητα αυτή, παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τα υπόλοιπα μέλη της ΜΕΘ αλλά και να κατανοούν τη σημαντικότητα και τη σημασία που μπορεί να έχει η ομαδικότητα στη συνολική φροντίδα του/της ασθενούς ΜΕΘ.

2.4.Γ.4 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΙΜΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΑΣΤΑΘΕΙΑΣ

Οι περισσότεροι/-ες ασθενείς που νοσηλεύονται στη ΜΕΘ έχουν αιμοδυναμική αστάθεια, δηλαδή τα ζωτικά τους σημεία δεν είναι σταθερά. Αυτό σημαίνει ότι η αρτηριακή τους πίεση για παράδειγμα, μπορεί να αυξάνεται και να μειώνεται και να μην

έχει σταθερή τιμή. Παρόμοια, αυτό μπορεί να συμβαίνει και για τις σφίξεις του/της ασθενούς. Έτσι, στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι όταν μεταβάλλονται συνεχώς οι τιμές της αρτηριακής πίεσης ή/και των σφίξεων των ασθενών και επομένως υπάρχει αιμοδυναμική αστάθεια θα πρέπει να το καταγράφουν στο ειδικό ατομικό διάγραμμα του/της ασθενούς και να ενημερώνουν τον/τη θεράποντα ιατρό, ώστε ο/η τελευταίος/-α να δώσει τις κατάλληλες οδηγίες. Θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες για να διαχειρίζονται ένα επεισόδιο αιμοδυναμικής αστάθειας σύμφωνα με τις ιατρικές οδηγίες. Η διαχείριση είναι πιθανό να μην περιλαμβάνει κάποια ενέργεια μιας και αρκετές φορές μία δυσλειτουργία που θα προκαλεί αιμοδυναμική αστάθεια μπορεί να είναι προσωρινή και να διορθωθεί μόνη της, οπότε και να σταθεροποιηθεί αιμοδυναμικά ο/η ασθενής, ως αποτέλεσμα μιας γενικής αντιρροπιστικής προσπάθειας του οργανισμού. Σε άλλες περιπτώσεις, αν για παράδειγμα η αρτηριακή πίεση του/της ασθενούς είναι χαμηλή, μπορεί να χρειαστεί χορήγηση υγρών και το αντίθετο, αν δηλαδή η αρτηριακή πίεση του/της ασθενούς είναι υψηλή μπορεί να χρειαστεί η χορήγηση διουρητικών φαρμάκων τα οποία θα αυξήσουν την παραγωγή ούρων του/της ασθενούς και θα μειωθεί ο όγκος υγρών που έχει ο οργανισμός, μειώνοντας με αυτό τον τρόπο την αρτηριακή του πίεση.

Συνοπτικά, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν, να καταγράφουν και να διαχειρίζονται την αιμοδυναμική αστάθεια που μπορεί να εμφανίσει ένας/μία ασθενής στη ΜΕΘ.

2.4.Γ.5 | ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΚΑΡΔΙΟΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ

Όλοι/-ες οι ασθενείς που νοσηλεύονται σε ΜΕΘ συνδέονται κατευθείαν σε monitor αμέσως μετά την τοποθέτησή τους στην κλίνη και παρακολουθούνται συνεχώς οι ζωτικές τους λειτουργίες. Μία από τις ζωτικές λειτουργίες που παρακολουθούνται είναι και η καρδιαγγειακή. Στο θώρακα του/της ασθενούς, τοποθετούνται αυτοκόλλητα ηλεκτρόδια και στο monitor υπάρχει συνεχής καταγραφή ηλεκτροκαρδιογραφήματος, μια γραμμή με διάφορα κύματα που απεικονίζει την ηλεκτρική δραστηριότητα της καρδιάς. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να ελέγχουν αν η καταγραφή του ηλεκτροκαρδιογραφήματος που απεικονίζεται στο monitor είναι αξιόπιστη ή πρέπει να γίνει κάποια παρέμβαση για να διορθωθεί. Στη συνέχεια, θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις έτσι ώστε να είναι σε θέση να αξιολογούν ένα φυσιολογικό ηλεκτροκαρδιογράφημα και τα ευρήματα των πιο συνηθισμένων παθολογικών ηλεκτροκαρδιογραφήματων. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι υπάρχουν ηλεκτροκαρδιογραφήματα που είναι απλά παθολογικά για τον/την ασθενή και ηλεκτροκαρδιογραφήματα που δείχνουν μία απειλητική για τη ζωή του/της κατάσταση.

Ηλεκτροκαρδιογραφήματα τα οποία δείχνουν μία συνεχή ευθεία γραμμή μπορεί είτε να είναι λανθασμένα είτε επειδή ξεκόλλησαν τα ηλεκτρόδια από το θώρακα

του/της ασθενούς είτε επειδή δεν λειτουργεί η καρδιά του/της ασθενούς και να είναι πραγματικά. Οπότε, αν οι νοσηλεύτές/-τριες και οι ιατροί δεν παρέμβουν άμεσα κάθοντας καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση, ο/η ασθενής θα χάσει τη ζωή του/της.

Συμπερασματικά, αυτή η μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να διακρίνουν το φυσιολογικό ηλεκτροκαρδιογράφημα από το παθολογικό που μπορεί να είναι απειλητικό για τη ζωή του/της ασθενούς.

2.4.Γ.6 | ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να εκτιμούν τη νευρολογική κατάσταση ενός/μίας ασθενούς.

Θα εξοικειωθούν με τη χρήση διαφόρων εργαλείων και τεχνικών για να μπορούν να διενεργούν νευρολογική εκτίμηση, χρησιμοποιώντας ένα από τα βασικά εργαλεία όπως είναι η Κλίμακα Κώματος Γλασκώβης (Glasgow Coma Scale), όπου ανάλογα με το άνοιγμα των οφθαλμών, την ανταπόκριση σε φωνητικές εντολές και την κινητική ανταπόκριση προκύπτει μία συνολική βαθμολογία με μέγιστο το 15, που σημαίνει ότι ο/η ασθενής είναι ανταποκρίσιμος/-η και ελάχιστο το 3, που σημαίνει ότι ο/η ασθενής δεν είναι καθόλου ανταποκρίσιμος/-η.

Σε ασθενείς με βλάβη στον εγκέφαλο η Κλίμακα Κώματος Γλασκώβης δεν πρέπει να χρησιμοποιείται μόνη της, αλλά σε συνδυασμό με κάποιο άλλο εργαλείο. Περαιτέρω, ένα άλλο εργαλείο αξιολόγησης που θα μάθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χρησιμοποιούν είναι το ακρωνύμιο AVPU. Σύμφωνα με αυτό, στο γράμμα Α κατατάσσονται ασθενείς που ανταποκρίνονται και έχουν συνείδηση, στο γράμμα V κατατάσσονται ασθενείς που ανταποκρίνονται σε φωνητικά ερεθίσματα, στο γράμμα Ρ κατατάσσονται ασθενείς που ανταποκρίνονται σε επώδυνα ερεθίσματα και στο γράμμα U κατατάσσονται ασθενείς που δεν ανταποκρίνονται καθόλου.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην υποενότητα αυτή, θα μάθουν να αξιολογούν τις κόρες των οφθαλμών των ασθενών, και συγκεκριμένα αν είναι ισοκορικές (έχουν ίδιο μέγεθος), αν έχουν διαφορετικό μέγεθος αλλά και τι σημαίνει αυτό για τη λειτουργία του εγκεφάλου.

2.4.Γ.7 | ΟΞΕΟΒΑΣΙΚΗ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑ

Η οξεοβασική ισορροπία αποτελεί το σύνολο των διαδικασιών που ευθύνονται για τη διατήρηση της οξύτητας των υγρών του σώματος σε σταθερά επίπεδα, παρά το πολύ μεγάλο φορτίο οξέων αλλά και βάσεων που παράγονται κατά τον μεταβολισμό των κυττάρων ή που προσλαμβάνονται καθημερινά με τις τροφές. Για να διατηρηθεί η οξεοβασική ισορροπία είναι χρήσιμα τα ρυθμιστικά διαλύματα που παράγει ο οργανισμός, το αναπνευστικό σύστημα που ρυθμίζει τη μερική πίεση του διοξειδίου του άνθρακα και το ουροποιητικό σύστημα που απεκκρίνει τα οξέα με τα ούρα. Στη μαθη-

σιακή αυτή υποεπνότητα, στόχος είναι να μάθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τι είναι η οξεοβασική ισορροπία, τι χρειάζεται για να αξιολογηθεί, (τιμή pH, της μερικής πίεσης του διοξειδίου του άνθρακα και των διττανθρακικών) και να αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις για να χαρακτηρίζουν μία οξεοβασική διαταραχή.

Επιπλέον, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην υποεπνότητα αυτή στον έλεγχο της τιμής του pH. Συγκεκριμένα, οξέωση υπάρχει όταν το pH είναι μικρότερο από 7,38 και αλκάλωση όταν το pH είναι μεγαλύτερο από 7,42. Αν υπάρχει μεταβολή της τιμής του HCO_3 (αύξηση ή μείωση), τότε η διαταραχή είναι μεταβολική (αλκάλωση ή οξέωση ανάλογα με την τιμή του pH). Παρόμοια, αν υπάρχει μεταβολή της τιμής του PaCO_2 (αύξηση ή μείωση), τότε η διαταραχή είναι αναπνευστική (αλκάλωση ή οξέωση ανάλογα με την τιμή του pH). Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να αξιοποιούν τα ευρήματα των αερίων αίματος ώστε να εξάγουν συμπεράσματα οξεοβασικής ισορροπίας.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπνότητα αυτή, παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις για να αναγνωρίσουν και να χαρακτηρίσουν μία οξεοβασική διαταραχή.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ελισάφ, Μ. (2013). *Διαταραχές της οξεοβασικής ισορροπίας και των ηλεκτρολυτών. Από τη θεωρία στην κλινική πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Σπυρόπουλος, Κ. Β. (2015). *Η ερμηνεία των διαταραχών της οξεοβασικής ισορροπίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Αργυρίου, Γ. & Λάζος, Γ. (επιμ.). (2019). *Νοσηλευτικές διαδικασίες στη μονάδα εντατικής θεραπείας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
2. Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (επιμ.). (2013). *Βασικές, ανώτερες και εξειδικευμένες νοσηλευτικές δεξιότητες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

2.4.Δ • ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Ο σκοπός του μαθήματος «Πρακτική στο νοσοκομείο» είναι να εφαρμόσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητες όλων των προηγούμενων εξαμήνων σε κλινικό περιβάλλον, και συγκεκριμένα σε πολυδύναμες Μονάδες Εντατικής Θεραπείας (Αναπνευστική ΜΕΘ, Χειρουργική ΜΕΘ, Γενική ΜΕΘ) ή σε ειδικές

ΜΕΘ (Μονάδες Εντατικής Νοσηλείας Νεογνών, ΜΕΘ Παίδων). Με επίκεντρο τον/την ασθενή και γνώμονα τις εκάστοτε ανάγκες που απορρέουν από την κατάσταση της υγείας του/της, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, υπό την καθοδήγηση του/της κλινικού/-ής τους εκπαιδευτή/-τριας, να συμμετέχουν στο πλάνο φροντίδας και να συμμετέχουν ενεργά στις νοσηλευτικές πράξεις, ώστε να επιτυγχάνεται η διατήρηση και η προαγωγή της υγείας του/της. Η νοσηλευτική φροντίδα αφορά ενήλικες ασθενείς με προβλήματα υγείας που απαιτούν εξειδικευμένη γνώση και εντατική παρακολούθηση. Επίσης, στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας Νεογνών και Παίδων, αντιμετωπίζονται δυσλειτουργίες διαφόρων ζωτικών οργάνων και συστημάτων. Τέλος, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν την κρισιμότητα της ποιοτικής φροντίδας, ενώ παράλληλα αντιλαμβάνονται την ανάγκη τήρησης της ασφάλειας των ασθενών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Περιγράφουν συνοπτικά τη λειτουργία του νοσηλευτικού τμήματος όπου πραγματοποιούν την πρακτική τους,
- Εξηγούν τη διαδικασία εισαγωγής ενός/μίας νέου/-ας ασθενούς,
- Αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα τήρησης του ιατρικού και νοσηλευτικού απορρήτου,
- Πραγματοποιούν υγιεινή των χεριών,
- Χρησιμοποιούν μέτρα ατομικής προστασίας,
- Εκτιμούν την κατάσταση της υγείας των ασθενών μέσω της μέτρησης των ζωτικών σημείων,
- Συνεργάζονται με τους/τις νοσηλευτές/-τριες κατά την προετοιμασία και εκτέλεση της νοσηλείας,
- Λαμβάνουν ιατρικό/νοσηλευτικό ιστορικό σύμφωνα με τα τοπικά πρωτόκολλα,
- Επιμελούνται τη σίτιση των ασθενών,
- Εφαρμόζουν σωματική υγιεινή των ασθενών,
- Υιοθετούν βασικές αρχές τήρησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ασθενών,
- Παροτρύνουν τους/τις ασθενείς να συνεργάζονται και να αναφέρουν οποιονδήποτε προβληματισμό, και
- Αποδέχονται τον κλινικό τους ρόλο και την ευθύνη απέναντι στους/στις ασθενείς, τους/τις συναδέλφους και τους/τις συνεργάτες/-τριές τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Εντατική νοσηλευτική φροντίδα / Νοσηλευτικό απόρρητο / Εντατική παρακολούθηση / Υγιεινή χεριών στη ΜΕΘ / Μέτρα ατομικής προστασίας / Ζωτικά σημεία / Νοσηλευτικό ιστορικό / Σίτιση / Σωματική υγιεινή.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (14), Σύνολο (14).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΝΕΟΥ/-ΑΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΜΕΘ
2	ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
3	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΒΑΡΙΑ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ
4	ΙΑΤΡΙΚΟ/ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΤΗ ΜΕΘ ΚΑΙ ΤΗΡΗΣΗ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ
5	ΣΙΤΙΣΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΒΑΡΙΑ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ
6	ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΛΙΝΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΝΕΟΥ/-ΑΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΜΕΘ

Η πρώτη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην προετοιμασία της κλίνης για την υποδοχή νέου/-ας ασθενούς σε ΜΕΘ.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να συλλέγουν τον χρησιμοποιημένο ιματισμό από τον/την προηγούμενο/-η ασθενή και να τον απορρίπτουν στον κάδο ακάθαρτου ιματισμού. Εάν ο ιματισμός προέρχεται από ασθενή με λοιμώδεις νόσημα ή είναι ιδιαίτερα λερωμένος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες τον τοποθετούν σε ειδικές υδατοδιαλυτές σακούλες.

Αμέσως μετά, εξοικειώνονται με το πώς να καθαρίζουν και να απολυμαίνουν με αντισηπτικό διάλυμα την κλίνη και τα μηχανήματα που τη συνοδεύουν (π.χ. αναπνευστήρας, αντλίες έγχυσης υγρών κ.λπ.), σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες. Επιπλέον, μαθαίνουν πώς να στρώσουν την κενή κλίνη με καθαρό ιματισμό, να προετοιμάζουν τον εξοπλισμό, να παραλαμβάνουν τον/την ασθενή που έκανε μόλις εισαγωγή και, τέλος, να βοηθούν τον/την τραυματιοφορέα στην τοποθέτηση του/της ασθενούς στην κλίνη.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ιεράρχηση των νοσηλευτικών πράξεων, οι οποίες περιλαμβάνουν τη λήψη νοσηλευτικού ιστορικού, εφόσον το επιτρέπει η κατάσταση του/της ασθενούς, τη σύνδεσή του/της με το monitor, τον αναπνευστήρα και τις αντλίες έγχυσης φαρμάκων και υγρών και τη λήψη ζωτικών σημείων.

Συνοψίζοντας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν ότι στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας είναι πολύ σημαντικό όχι μόνο να απολυμανθεί η κλίνη του/της ασθενούς και να στρωθεί με καθαρά κλινοσκεπάσματα, αλλά να απορριφθούν σωστά τα χρησιμοποιημένα κλινοσκεπάσματα για την πρόληψη λοιμώξεων.

2.4.Δ.2 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η υγιεινή των χεριών είναι μία από τις σημαντικότερες νοσηλευτικές πράξεις που επαναλαμβάνεται πολλές φορές κατά τη διάρκεια της νοσηλευτικής πρακτικής, καθώς προστατεύει τόσο τους/τις ασθενείς όσο και τους/τις επαγγελματίες υγείας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να είναι σε θέση να εφαρμόζουν τους κανόνες υγιεινής των χεριών με σαπούνι και νερό, αλλά και μόνο με αντισηπτικό διάλυμα. Επειδή η υγιεινή των χεριών πρέπει να γίνεται από ασθενή σε ασθενή (δηλ. μετά την ολοκλήρωση φροντίδας ενός/μίας ασθενούς και πριν από τον/την επόμενο/-η), αυτό δεν είναι πάντα εφικτό, καθώς όλες οι κλίνες στις πολυδύναμες και στις ειδικές ΜΕΘ δεν διαθέτουν νιπτήρα με νερό ή ή αυτός δεν βρίσκεται κοντά στην κλίνη του/της ασθενούς. Γι' αυτόν τον λόγο είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μάθουν να εκτελούν υγιεινή των χεριών με αντισηπτικό διάλυμα και όχι μόνο με σαπούνι και νερό.

Με την υγιεινή των χεριών προλαμβάνεται η εξάπλωση των μικροβίων, άρα και των λοιμώξεων από ασθενή σε ασθενή. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι η υγιεινή των χεριών πρέπει να εκτελείται πριν από την επαφή με τον/την ασθενή και αμέσως μετά την ολοκλήρωση της νοσηλευτικής πράξης. Παράλληλα, χρησιμοποιούν όλα τα μέτρα ατομικής προστασίας, και αναγνωρίζουν πότε πρέπει να τα χρησιμοποιούν. Ιδιαίτερα σημαντικό στο σημείο αυτό, είναι να μάθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες πώς να τα αφαιρούν και πού να τα απορρίπτουν με στόχο την πρόληψη των λοιμώξεων.

2.4.Δ.3 | ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να αξιολογούν την κατάσταση της υγείας ενός/μίας ασθενούς με τη μέτρηση των ζωτικών του/της σημείων.

Η μέτρηση των ζωτικών σημείων περιλαμβάνει την αρτηριακή πίεση (συστολική και διαστολική), τον σφυγμό, τον αναπνευστικό ρυθμό και τη θερμοκρασία του/της ασθενούς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες ώστε να μετρούν τα ζωτικά σημεία χρησιμοποιώντας ηλεκτρονικό ή χειροκίνητο πιεσόμετρο (με ή χωρίς στηθοσκόπιο), παλμικό οξύμετρο δακτύλου και ψηφιακό θερμόμετρο ή θερμόμετρο μετώπου υπερύθρων.

Επιπλέον, θα αποκτήσουν τις γνώσεις και δεξιότητες να παρατηρούν τα ζωτικά σημεία του/της ασθενούς στο monitor και να αξιολογούν την εγκυρότητα της μέτρησης. Θα μάθουν περαιτέρω ποιες είναι οι φυσιολογικές τιμές των ζωτικών σημείων και θα μπορούν να χαρακτηρίσουν την αρτηριακή πίεση των ασθενών (υπόταση, φυσιολογική, υπέρταση), τις σφίξεις (βραδυκαρδία, φυσιολογικές τιμές, ταχυκαρδία), τη θερμοκρασία (υποθερμία, φυσιολογική, υπερθερμία) και τον αναπνευστικό ρυθμό (βραδύπνοια, φυσιολογικός, ταχύπνοια).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στον τρόπο με τον οποίο μπορούν να εμπλουτίσουν ορούς με ηλεκτρολύτες και βιταμίνες και να προετοιμάζουν φαρμακευτικά διαλύματα με ορό ή διαλύτη και στη συνέχεια να τα χορηγούν στους/στις ασθενείς σύμφωνα με τις ιατρικές οδηγίες και σε συνεργασία πάντοτε με τον/την εκπαιδευτή/-τρια τους και τους/τις νοσηλευτές/-τριες που εργάζονται στη ΜΕΘ.

2.4.Δ.4 | ΙΑΤΡΙΚΟ/ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΤΗΡΗΣΗ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ

Σε αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να λαμβάνουν ιατρικό/νοσηλευτικό ιστορικό από τους/στις ασθενείς τηρώντας το ιατρικό και νοσηλευτικό απόρρητο.

Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να συμπληρώνουν και να ερμηνεύουν το ιατρικό/νοσηλευτικό ιστορικό που έχει σχεδιάσει ο ΟΔΙΠΥ και εφαρμόζεται σε όλα τα νοσοκομεία της χώρας μας με έμφαση στη συμπλήρωση του ιατρικού/νοσηλευτικού ιστορικού που αφορά τους/τις ασθενείς που νοσηλεύονται σε ΜΕΘ.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν και να σέβονται το ιατρικό και νοσηλευτικό απόρρητο και να μην μεταφέρουν τις πληροφορίες σε τρίτα πρόσωπα που δεν είναι επαγγελματίες υγείας και δεν φροντίζουν τον/την ασθενή. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντική η διαμόρφωση του χώρου έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ιδιωτικότητα του/της ασθενούς. Η απομάκρυνση των συνοδών/συγγενών από τη ΜΕΘ και η λήψη ιστορικού όταν έχει τελειώσει το επισκεπτήριο, διασφαλίζει την απαιτούμενη ιδιωτικότητα. Σε περίπτωση που είναι αναγκαία η συλλογή πληροφοριών από συγγενείς, κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιηθεί σε ειδικό δωμάτιο έτσι ώστε να μην είναι εφικτή η έμμεση διαρροή πληροφοριών σε τρίτα πρόσωπα.

Επιπλέον, έμφαση δίνεται στους τρόπους επικοινωνίας και συλλογής απαραίτητων πληροφοριών με συγγενείς ασθενών που αδυνατούν να επικοινωνήσουν, όπως συμβαίνει συχνά με ασθενείς που νοσηλεύονται σε ΜΕΘ.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συνεργάζονται με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες και τους/τις νοσηλευτές/-τριες, ώστε με τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει να είναι σε θέση να καταρτίσουν ένα σχέδιο φροντίδας.

2.4.Δ.5 | ΣΙΤΙΣΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εστιάζεται στη σίτιση και την κατάποση των ασθενών, καθώς και στην αξιολόγηση της ικανότητάς τους για σίτιση και κατάποση. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ελέγχουν ότι το φαγητό που σερβίρεται στους/στις ασθενείς είναι σύμφωνο με τις ιατρικές οδηγίες. Συγκεκριμένα, ελέγχουν το είδος, την ποσότητα και την ποιότητα του γεύματος και στη συνέχεια συγκεντρώνουν τα απαραίτητα υλικά για τη σίτιση του/της ασθενούς (π.χ. κουτάλι, πιρούνι, σύριγγα σίτισης). Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους κατάλληλους τρόπους σίτισης μέσω

όλων των ενδεδειγμένων οδών: από το στόμα με κουτάλι ή πιρούνι, μέσω ρινογαστρικού σωλήνα (Levin) με σύριγγα σίτισης, ή μέσω γαστροστομίας/νησιδοστομίας με σύριγγα σίτισης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν τυχόν δυσκολίες που προκύπτουν κατά τη σίτιση του/της ασθενούς, όπως απόφραξη του ρινογαστρικού σωλήνα. Περαιτέρω, θα μάθουν να προετοιμάζουν την παρεντερική διατροφή και να τη χορηγούν στους/στις ασθενείς μέσω κεντρικού ή περιφερικού φλεβικού καθετήρα. Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μάθουν πώς να χορηγούν νερό ή άλλα υγρά στον/στην ασθενή είτε μέσω ποτηριού με καλαμάκι είτε χρησιμοποιώντας σύριγγα σίτισης.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να κάνουν μπάνιο τους/τις ασθενείς που νοσηλεύονται σε ΜΕΘ και να συμμετέχουν στην καθαριότητά τους, όπως να αλλάζουν πάνες ή ρούχα, σεβόμενοι/-ες πάντα την ιδιωτικότητά τους.

2.4.Δ.6 | ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΛΙΝΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ

Στην τελευταία μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τα δικαιώματα που έχουν οι ασθενείς όπως ορίζονται στην ελληνική νομοθεσία και στην Ευρωπαϊκή Χάρτα δικαιωμάτων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι είναι απαραίτητο να ενημερώνουν τον/την ασθενή, όπου αυτό είναι εφικτό, για τα δικαιώματά του και να τα σέβονται. Συγκεκριμένα, θα μάθουν να ενημερώνουν τον/την ασθενή για κάθε νοσηλευτική παρέμβαση που πρόκειται να πραγματοποιήσουν και να λαμβάνουν πρώτα τη συγκατάθεσή του/της. Εάν ο/η ασθενής χρειάζεται περισσότερες πληροφορίες ή δεν θέλει να υποβληθεί σε καμία παρέμβαση ή θεραπεία, τότε οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να παράσχουν τις απαραίτητες πληροφορίες και να ενημερώσουν τους/τις νοσηλευτές/-τριες του νοσηλευτικού τμήματος για την επιθυμία του/της ασθενούς.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν ότι σε καμία περίπτωση δεν θα εκτελέσουν μια νοσηλευτική πράξη ή θα χορηγήσουν οποιοδήποτε φάρμακο σε οποιαδήποτε μορφή εάν ο/η ασθενής αρνηθεί. Με αυτόν τον τρόπο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν όλες τις απαραίτητες δεξιότητες για την εφαρμογή των θεμελιωδών αρχών του σεβασμού των δικαιωμάτων των ασθενών στην καθημερινή κλινική πράξη. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν την κατάλληλη γνώση για τις ευθύνες που έχουν έναντι των ασθενών, των νοσηλευτών/-τριών και των ιατρών, αποδεχόμενοι/-ες τον κλινικό τους ρόλο.

Τέλος, είναι σκόπιμο να σημειωθεί εδώ ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι απαραίτητο να συνεργάζονται με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες και τους/τις νοσηλευτές/-τριες, ώστε να είναι σε θέση να ενημερώνουν τους/τις ασθενείς και να λαμβάνουν τη συγκατάθεσή τους πριν από την εκτέλεση οποιασδήποτε νοσηλευτικής πράξης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αργυρίου, Γ. & Λάζος, Γ. (επιμ.). (2019). *Νοσηλευτικές διαδικασίες στη μονάδα εντατικής θεραπείας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
2. Ζυγά, Σ. (2010). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (επιμ.). (2013). *Βασικές, ανώτερες και εξειδικευμένες νοσηλευτικές δεξιότητες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
2. Adam, S., Osborne, S. & Welch, J. (2021). *Εντατική Νοσηλευτική. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

3 | Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της εκάστοτε ομάδας εκπαιδευομένων, με άξονα προσανατολισμού τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν ανακύπτοντα προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/-τριας και εκπαιδευόμενων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των καταρτιζομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Την υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης ενισχύει η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των καταρτιζομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως ο καταιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους από τη θεματολογία της κάθε μαθησιακής ενότητας και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες ατομικές ή/και ομαδικές δραστηριότητες μέσα στην τάξη και στα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε κρίσιμα ζητήματα δεοντολογίας, υγείας και ασφάλειας κ.λπ., προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων (project), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/-τριών ή ακόμη και δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Το σύνολο των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν και αυτόνομα, ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικότερου project.

Η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευομένων και η καλλιέργεια σχέσεων εμπιστοσύνης με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες συντελούν στη δημιουργία μιας κοινότητας μάθησης η οποία μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση των διεργασιών μάθησης τόσο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όσο και πέρα από αυτήν, σε περιόδους μελέτης ή/και προετοιμασίας για τις διαδικασίες αξιολόγησης/πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί.

Η ενίσχυση της συνεργασίας και της δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης είναι δυνατόν να επηρεάσει και τους τρόπους μελέτης των ίδιων των εκπαιδευομένων προς μια πιο ενεργητική, δημιουργική στάση διερεύνησης και εξοικείωσης με τη γνώση. Η τήρηση προσωπικών σημειώσεων και η ανταλλαγή μεταξύ των εκπαιδευομένων, η μελέτη πρόσθετων βιβλιογραφικών, ελληνόφωνων αλλά και ξενόγλωσσων πηγών, η αναζήτηση συμπληρωματικών ερεθισμάτων στο ευρύτερο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον (παρακολούθηση οπτικοακουστικού υλικού, επαγγελματικών περιοδικών, εξέλιξης θεσμικού πλαισίου κ.λπ.), σχετικών με την επαγγελματική ειδικότητα, είναι δυνατόν να αποτελέσουν σημαντικά συστατικά για τη διαμόρφωση μιας ισχυρής σχέσης με την εξειδικευμένη επαγγελματική γνώση και τις δεξιότητες που απαιτεί το επάγγελμα.

Η παρακολούθηση ενός εντατικού προγράμματος κατάρτισης μεγάλης διάρκειας, αναγκαστικά επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητα των εκπαιδευομένων. Η αποδοτική διαχείριση του καθημερινού χρόνου απαιτεί προσωπικό προγραμματισμό και φροντίδα. Η συστηματική πρόβλεψη ενός χρονικού διαστήματος μελέτης, καθημερινά, καθώς και η τήρηση ενός ημερολογίου μάθησης όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράφουν την καθημερινή τους πρόοδο, αλλά ενδεχομένως θα σημειώνουν και ερωτήματα ή παρατηρήσεις σχετικές με την κάθε μαθησιακή ενότητα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμες και πολύ δημιουργικές πρακτικές ενίσχυσης των διαδικασιών μάθησης.

Η φοίτηση στη Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι περίοδος διαμόρφωσης μιας μελλοντικής επαγγελματικής ταυτότητας. Είναι η αρχή μιας νέας προσωπικής ιστορίας και μιας διαρκούς εξέλιξης απέναντι σε απαιτήσεις και ανα-

γκαιότητες που χαρακτηρίζουν την κάθε επαγγελματική ειδικότητα. Είναι η ευκαιρία διασύνδεσης του/της κάθε εκπαιδευόμενου/-ης με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι κοινές στην επαγγελματική κοινότητα στην οποία σταδιακά θα ενταχθεί.

4 | Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των καταρτιζομένων, τόσο στο πλαίσιο της αίθουσας διδασκαλίας και των εργαστηριακών χώρων στη ΣΑΕΚ όσο και στο πλαίσιο των επιχειρήσεων για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης/μαθητείας, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και το επάγγελμα αλλά και ευρύτερα όπως προβλέπονται ιδίως από:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει,
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ/3-02-89), όπως ισχύει,
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318/Β/2015), όπως ισχύει,
- Το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021, Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484 με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει,
- Το ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021, Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας καθώς και ο σχετικός αναγκαίος ατομικός εξοπλισμός για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας:

4.1 • Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

Για να επιτευχθεί ένα υγιές και ασφαλές περιβάλλον εκπαίδευσης απαιτείται η ενεργός συμμετοχή όλων των ατόμων που βρίσκονται στην εκπαιδευτική ομάδα. Από την πλευρά τους, οι εκπαιδευόμενοι/-ες οφείλουν να λαμβάνουν μέριμνα για την πρόληψη τραυματισμών προς τον εαυτό τους ή/και προς τους άλλους. Οι βασικοί κανόνες που απαιτείται να τηρούνται από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στο πλαίσιο των θεωρητικών και εργαστηριακών μαθησιακών ενοτήτων, αλλά και στο πλαίσιο υλοποίησης της πρακτικής άσκησης είναι:

- η καλή ατομική υγιεινή,
- η διαμόρφωση και διατήρηση καθαρού, υγιούς και ασφαλούς εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, και
- η ενημέρωση των υπευθύνων της εκπαιδευτικής μονάδας για θέματα, που κατά τη γνώμη τους θα μπορούσαν να προκαλέσουν κινδύνους στην ασφάλεια και στην υγεία των εκπαιδευομένων τους.

Επιπλέον, στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής ΜΕΘ», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να ενημερωθούν, πριν από την έναρξη της πρακτικής άσκησης στο νοσοκομείο, σχετικά με τα μέτρα προστασίας τους από τα μεταδοτικά-λοιμώδη νοσήματα και για τη διαδικασία του εμβολιασμού τους.

4.2 • Μέσα ατομικής προστασίας

- Κατάλληλη ένδυση με στολή (ανάλογα με την πολιτική του υγειονομικού φορέα),
- Αποφυγή ρολογιών χειρός και ανάλογη κόμμωση για τα μακριά μαλλιά,
- Ατομική υγιεινή,
- Ειδικά μέτρα ατομικής προστασίας κατά τη διαχείριση ασθενών με λοιμώδη-μεταδοτικά νοσήματα (γυαλιά ή προσωπίδα, μάσκα υψηλής αναπνευστικής προστασίας FFP2 ή FFP3, αδιάβροχη μπλούζα, γάντια, σκουφί κεφαλής, ποδονάρια).

Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης

1 | Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού, κατά τη διάρκειά της, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/-τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και την προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία, μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για τη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των ΣΑΕΚ και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια, αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για τον θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία² και αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται από τέσσερις (4) έως οκτώ (8), ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκουμένου/-ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

2 Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο μέρος Δ' του εκπαιδευτικού εγχειριδίου και που αφορούν τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, τους όρους υλοποίησης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων προέρχονται από το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται οι φορείς:

- α** Προσωρινής απασχόλησης,
- β** Τα νυχτερινά κέντρα,
- γ** Παροχής καθαριότητας και φύλαξης,
- δ** Τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών,
- ε** Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/-η στη ΣΑΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/-τρια, η οποία θεωρείται από το ΣΑΕΚ φοίτησης. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η εκπαιδευτής/-τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας, ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και την υποστήριξη των ασκουμένων. Στην κατεύθυνση αυτή, ο/η εργοδότης/-τρια ορίζει έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με εκείνη του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης ως «εκπαιδευτή στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, ο/η ίδιος/-α καταγράφει κατά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε, αλλά και τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώρηση ελέγχεται και υπογράφεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας.

2 | Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η

2.1 • Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης και αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το εξάμηνο Δ' της φοίτησής τους στις ΣΑΕΚ. Στην περίπτωση αυτή, μπορούν πια να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής της ειδικότητάς τους.

2.2 • Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους, όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.³ Στη συνέχεια, παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων.

Δικαιώματα πρακτικά ασκούμενων

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.
2. Δυνατότητα αποζημίωσης, η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ή αναλογικά εάν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση αδυναμίας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται υποχρέωση αποζημίωσης, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/-τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.
3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την

3 ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α' 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότης/-τρια) στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση.

4. Δικαίωμα αναφοράς στο ΣΑΕΚ σε περίπτωση μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης.
5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης και έπειτα από σχετική δήλωση στο ΣΑΕΚ εποπτείας.
6. Δυνατότητα αλλαγής εργοδότη/-τριας, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

Υποχρεώσεις πρακτικά ασκουμένων

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας που ορίζει ο/η εργοδότης/-τρια.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/-τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/-τριας.
5. Προσκόμιση, όπου απαιτείται, όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στη ΣΑΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης, αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση, σε περίπτωση απουσίας του/της ασκουμένου/-ης, του φορέα απασχόλησης (επιχείρησης/υπηρεσίας) και της ΣΑΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από τη ΣΑΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/-ες κατά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης.
9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στη ΣΑΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για σχετικό έλεγχο.
10. Υποβολή, μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης, του βιβλίου πρακτικής άσκησης στη ΣΑΕΚ φοίτησης, συμπληρωμένου με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, τον χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας, και την επίδοσή του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένου, υπογεγραμμένου και σφραγισμένου από τον/την εργοδότη/-τρια, νόμιμο/-η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης, στο οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/-η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.

11. Άμεση ενημέρωση της ΣΑΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής και του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/-η την πρακτική άσκηση, για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος, στον ίδιο ή σε άλλο φορέα απασχόλησης (εργοδότη/-τρια), θα πρέπει να ακολουθηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/-τρια, τότε οφείλει ο/η τελευταίος/-α να ενημερώσει άμεσα τη ΣΑΕΚ φοίτησης του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης.

2.3 • Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/-η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα με την ειδικότητά του/της, με την εποπτεία υπεύθυνου/-ης του φορέα, ειδικότητας αντίστοιχης με το αντικείμενο κατάρτισής του/της.

Ειδικότερα, στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας» οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε **τομείς** που σχετίζονται με την υγεία σε φορείς/επιχειρήσεις όπως δημόσιες και ιδιωτικές Μονάδες Εντατικής Θεραπείας και σε θέσεις εργασίας ως βοηθοί νοσηλευτών/-τριών Μονάδων Εντατικής Θεραπείας.

3 | Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/Η εργοδότης/-τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των εκπαιδευομένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών/-τριών στην εκπαιδευτική δομή.

Αναλυτικότερα, ο/η εκπαιδευτής/-τρια είναι το συνδετικό πρόσωπο του/της εργοδότη/-τριας της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (ΣΑΕΚ) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτό. Επιπλέον, ο ρόλος αφορά την παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκούμενων.

4 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων των σπουδαστών/-τριών ΣΑΕΚ με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στον χώρο εργασίας και μάλιστα κάτω από πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να καλλιεργήσουν όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και που δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης, αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική και την επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης δίνεται η δυνατότητα στον/ στην πρακτικά ασκούμενο/-η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής και αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας». Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/-ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
A. «Υποδοχή ασθενούς στη ΜΕΘ»	• Τακτοποίηση κρεβατιού/κλίνης για την ασφαλή διαχείριση του/της νέου/-ας ασθενούς, • Επικουρική συμμετοχή στην τοποθέτηση του/της ασθενούς από το φορείο στην κλίνη ή στην έγερση, • Απελευθέρωση του θώρακα του/της ασθενούς από τα ρούχα και σύνδεσή του/της με όλα τα απαραίτητα όργανα/ συσκευές παρακολούθησης, • Μέτρηση του σωματικού βάρους του/της ασθενούς, είτε σε όρθια θέση, αν ενδείκνυται, είτε με τη χρήση ειδικού ανυψωτικού μηχανήματος/ ζυγαριάς, • Παρακολούθηση της λειτουργίας των βασικών/απλών συσκευών και των παροχετεύσεων, • Εφαρμογή περιοριστικών μέτρων για την ασφάλεια του/της ασθενούς, • Συμμετοχή επικουρικά στην εκτέλεση επείγουσών νοσηλευτικών πράξεων και στην εφαρμογή πρώτων βοηθειών.	• Επαγγελματικός ρουχισμός, • Μέσα ατομικής προστασίας, • Υλικά και εξοπλισμός καθαριότητας και απολύμανσης, • Εξοπλισμός ΜΕΘ (υλικά, εργαλεία και μηχανήματα).
B. «Ατομική υγιεινή και καθαριότητα ασθενούς» συνέχεια >>	• Εκτέλεση λουσίματος επί κλίνης και χτενίσματος του τριχωτού της κεφαλής του/της βαρέως πάσχοντος/-ουσας ασθενούς, παρατηρώντας για δερματικές αλλοιώσεις και έντονη τριχόπτωση, • Φροντίδα του μουστακιού άνδρα ασθενούς, • Ξύρισμα άνδρα ασθενούς, ελέγχοντας για τυχόν αιμορραγία σε περίπτωση κοψίματος από το ξυραφάκι αν ο ασθενής λαμβάνει αντιπηκτική αγωγή,	• Επαγγελματικός ρουχισμός, • Μέσα ατομικής προστασίας, • Υλικά και εξοπλισμός καθαριότητας και απολύμανσης, • Εξοπλισμός ΜΕΘ (υλικά, εργαλεία και μηχανήματα).

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνεχεία Β. «Ατομική υγιεινή και καθαριότητα ασθενούς»	• Φροντίδα της στοματικής κοιλότητας σε εξαρτημένο/-η ασθενή, • Συνεργασία με τον/τη νοσηλεύτη/-τρια στο λουτρό σώματος του/της βαρέως πάσχοντος/-ουσας ασθενούς επί κλίνης, • Εκτέλεση κοπής νυχιών και εφαρμογή ενυδατικής κρέμας στα άκρα (χεριών/ποδιών), • Φροντίδα του περιβάλλοντος του/της ασθενούς: στρώσιμο της κλίνης με καθαρά κλινοσκεπάσματα, τοποθέτηση του/της ασθενούς σε άνετη θέση και τακτοποίηση των προσωπικών του αντικειμένων.	
Γ. «Λήψη και καταγραφή ζωτικών σημείων»	• Μέτρηση και καταγραφή των ζωτικών σημείων στο ατομικό διάγραμμα/φύλλο νοσηλείας του/της ασθενούς, • Ενημέρωση του/της νοσηλεύτη/-τριας ή του/της ιατρού στην περίπτωση που οι τιμές των ζωτικών σημείων δεν είναι μέσα στα φυσιολογικά όρια, • Παρακολούθηση της απόκρισης του/της ασθενούς μετά την εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπιση των παθολογικών τιμών των ζωτικών σημείων, • Ενημέρωση του/της νοσηλεύτη/-τριας ή του/της ιατρού για την απόκριση του/της ασθενούς μετά την εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπιση των παθολογικών τιμών των ζωτικών σημείων.	• Επαγγελματικός ρουχισμός, • Μέσα ατομικής προστασίας, • Υλικά και εξοπλισμός καθαριότητας και απολύμανσης, • Εξοπλισμός ΜΕΘ (υλικά, εργαλεία και μηχανήματα).
Δ. «Υποστήριξη λειτουργιών απέκκρισης και σίτισης ασθενούς» συνεία »	• Συμμετοχή επικουρικά στον καθετηριασμό της ουροδόχου κύστης με τον/τη νοσηλεύτη/-τρια ή τον/την ιατρό, • Καταγραφή της ωριαίας αποβολής ούρων στο ατομικό διάγραμμα/φύλλο νοσηλείας,	• Επαγγελματικός ρουχισμός, • Μέσα ατομικής προστασίας,

συνεία »

Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων πρακτικής άσκησης

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Δ. «Υποστήριξη λειτουργιών απέκκρισης και σίτισης ασθενούς»	• Προετοιμασία του εντέρου σε περίπτωση χειρουργικής επέμβασης, • Εκτέλεση τοπικής καθαριότητας των γεννητικών οργάνων, • Μέτρηση και καταγραφή σε ειδικό έντυπο των προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών 24ώρου, • Λήψη γενικής και καλλιέργειας ούρων από τον ουροκαθετήρα, • Ενημέρωση του/της νοσηλεύτη/-τριας ή του/της ιατρού σε περίπτωση προβλήματος ούρησης, αν το ισοζύγιο είναι θετικό ή αρνητικό και αν ο υποκλυσμός απέδωσε, • Μεταφορά των δειγμάτων στο εργαστήριο (σύμφωνα με το πρωτόκολλο), • Βοήθεια του/της νοσηλεύτη/-τριας ή του/της ιατρού στην τοποθέτηση και αφαίρεση ρινογαστρικού καθετήρα, • Σίτιση του/της ασθενούς μέσω του ρινογαστρικού καθετήρα με ειδικά σκευάσματα τροφής, • Καταγραφή της απόκρισης του/της ασθενούς μετά την αφαίρεση του ρινογαστρικού καθετήρα, παρατηρώντας αν ο/η ασθενής εμφανίσει ναυτία ή έμετο.	• Υλικά και εξοπλισμός, καθαριότητας και απολύμανσης, • Εξοπλισμός ΜΕΘ (υλικά, εργαλεία και μηχανήματα).
Ε. «Πρόληψη διασποράς λοιμώξεων» συνέχεια >>	• Χρήση του ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού στην ιατρονοσηλευτική φροντίδα του/της ασθενούς, • Βοήθεια στον/στην ιατρό για την ένδυση με υφασμάτινη χειρουργική μπλούζα σε περίπτωση επεμβατικής τεχνικής στον/στην ασθενή,	• Επαγγελματικός ρουχισμός, • Μέσα ατομικής προστασίας,

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Ε. «Πρόληψη διασποράς λοιμώξεων»	• Προετοιμασία και διατήρηση της αποστειρωμένης επιφάνειας για την τοποθέτηση και τη χρήση του αποστειρωμένου υλικού, • Φροντίδα για την καθαριότητα των εργαλείων πριν από την αποστείρωση, • Έλεγχος της λειτουργίας των εργαλείων και αναφορά στους/στις υπευθύνους/-ες, • Συσκευασία των εργαλείων και αποστολή τους στην Κεντρική Αποστείρωση του νοσοκομείου, • Ταξινόμηση των εργαλείων, των συσκευών, του ιματισμού, του φαρμακευτικού υλικού και των αναλύσιμων σε αποθηκευτικούς χώρους εντός ή εκτός ΜΕΘ.	• Υλικά και εξοπλισμός, καθαριότητας και απολύμανσης, • Εξοπλισμός ΜΕΘ (υλικά, εργαλεία και μηχανήματα).
ΣΤ. «Πρόληψη κατακλίσεων» συνέχεια >>	• Συστηματικός έλεγχος του δέρματος του/της ασθενούς, παρατηρώντας για δερματικές αλλοιώσεις, • Μετακίνηση του/της ασθενούς κάθε δύο (2) ώρες, χρησιμοποιώντας όλες τις θέσεις, εκτός αν υπάρχει αντένδειξη, • Μετατόπιση του βάρους του σώματος του/της ασθενούς, με ανάλογες κινήσεις του κρεβατιού, • Χρήση ειδικών επιφανειών στήριξης του/της ασθενούς, • Φροντίδα των περιδέσεων και των κατάλληλα τοποθετημένων και εφαρμοσμένων επιδέσμων, • Αποφυγή της υπερβολικής υγρασίας (απώλεια ούρων, κοπράνων, εκκρίσεις τραύματος, ιδρώτας),	• Επαγγελματικός ρουχισμός, • Μέσα ατομικής προστασίας, • Υλικά και εξοπλισμός καθαριότητας και απολύμανσης, • Εξοπλισμός ΜΕΘ (υλικά, εργαλεία και μηχανήματα).

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια ΣΤ. «Πρόληψη κατακλίσεων»	• Διατήρηση των σεντονίων στεγνών και χωρίς πτυχωσεις, • Διατήρηση στεγνού και καθαρού δέρματος και άμεσος καθαρισμός ύστερα από εφίδρωση και ύστερα από απώλεια ούρων και κοπράνων, • Επιμελής καθαρισμός του δέρματος με νερό μέτριας θερμοκρασίας και ουδέτερο σαπούνι για την αποφυγή ξηροδερμίας, • Εφαρμογή κρέμας, γαλακτώματος ή λοσιόν ενυδάτωσης μια φορά την ημέρα και ύστερα από κάθε καθαρισμό του δέρματος.	
Ζ. «Προεγχειρητική και μετεγχειρητική ετοιμασία»	• Καθαρισμός του δέρματος της περιοχής και ξύρισμα γύρω από το εγχειρητικό πεδίο, • Βοήθεια στο ολόσωμο λουτρό καθαριότητας με τη χρήση αντισηπτικού διαλύματος, • Χορήγηση καθαρτικού υποκλυσμού την παραμονή της χειρουργικής επέμβασης και επανάληψη την ημέρα της επέμβασης, • Βοήθεια στη μεταφορά του/της ασθενούς από την κλίνη στο φορείο, • Μετεγχειρητική εφαρμογή αντιθρομβωτικών καλτσών για την πρόληψη της ανάπτυξης θρόμβων αίματος.	• Επαγγελματικός ρουχισμός, • Μέσα ατομικής προστασίας, • Υλικά και εξοπλισμός καθαριότητας και απολύμανσης, • Εξοπλισμός ΜΕΘ (υλικά, εργαλεία και μηχανήματα).
Η. «Παροχή φροντίδας νεκρού σώματος» συνέχεια >>	• Διακριτική απομάκρυνση των συνοδών/συγγενών,	• Επαγγελματικός ρουχισμός, • Μέσα ατομικής προστασίας,

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Η. «Παροχή φροντίδας νεκρού σώματος»	• Τήρηση όλων των θρησκευτικών ή πολιτιστικών/πολιτισμικών πεποιθήσεων και των επιθυμιών ή των προτιμήσεων των συγγενών για τη μεταθανάτια φροντίδα, • Αντιμετώπιση της σορού με απόλυτο σεβασμό και προσοχή καθ' όλη τη διάρκεια των διαδικασιών, • Διαχείριση των νεκρών σωμάτων με αυστηρή τήρηση των μέτρων ατομικής προστασίας, με στόχο την ελαχιστοποίηση της μετάδοσης λοιμώδους νοσήματος, • Ειδοποίηση του/της τραυματιοφορέα για τη διακριτική μεταφορά του/της νεκρού/-ής στον νεκροθάλαμο, • Ενημέρωση της οικογένειας σχετικά με τα προσωπικά αντικείμενα του/της αποθανόντος/-ούσας και τη διαδικασία παραλαβής τους, • Παραπομπή της οικογένειας στον/στην ιατρό για την παραλαβή του πιστοποιητικού θανάτου, • Ψυχολογική υποστήριξη των συγγενών και παραπομπή τους σε ειδικό προσωπικό (ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό) για τη διαχείριση του πένθους τους, • Μέριμνα για τον καθαρισμό και την απολύμανση της κλίνης και του θαλάμου, μετά την απομάκρυνση του/της νεκρού/-ής.	• Υλικά και εξοπλισμός καθαριότητας και απολύμανσης, • Εξοπλισμός ΜΕΘ (υλικά, εργαλεία και μηχανήματα).

5 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης

5.1.A • ΥΠΟΔΟΧΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΤΗ ΜΕΘ

Στον χώρο εργασίας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, ύστερα από συνεννόηση και κατόπιν λήψης έγκρισης από τον/την υπεύθυνο/-η εκπαιδευτή/-τρια, εμπλέκονται σε εργασίες υποδοχής ενός/μίας νέου/-ας ασθενούς στον χώρο της ΜΕΘ, αφού πρωτίστως έχει εξασφαλιστεί ότι διαθέτουν τον απαραίτητο επαγγελματικό ρουχισμό και ότι χρησιμοποιούν τα απαραίτητα μέτρα ατομικής προστασίας (μάσκα, γυαλιά ή προσωπίδα, αδιάβροχη μπλούζα κ.ο.κ.). Οι πρώτες ενέργειες αφορούν την προετοιμασία της κλίνης με νέο καθαρό ιματισμό, τον έλεγχο όλων των απαραίτητων μηχανημάτων εντατικής παρακολούθησης και την προετοιμασία όλου του απαιτούμενου εξοπλισμού. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες είναι σε θέση να εμπεδώσουν τη θεωρητική και εργαστηριακή τους κατάρτιση αναφορικά με τον χειρισμό των ασθενών ως υποκείμενων κατά τη διάρκεια της υποδοχής μιας νέας εισαγωγής στη ΜΕΘ.

Για την πραγματοποίηση των εργασιών που αφορούν την υποδοχή ασθενούς στη ΜΕΘ, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να συμμετέχουν επικουρικά στην ασφαλή μεταφορά του/της από το φορείο στην κλίνη, φροντίζουν άμεσα να απελευθερώσουν τον θώρακα από τα ρούχα και οργανώνουν, σε συνεργασία με τον/την υπεύθυνο/-η εκπαιδευτή/-τρια, εκ των προτέρων την άμεση σύνδεση του/της ασθενούς με όλα τα απαραίτητα όργανα/συσκευές μέτρησης και παρακολούθησης. Επίσης, μετρούν το σωματικό βάρος του/της ασθενούς, είτε σε όρθια θέση, αν ενδείκνυται, είτε με τη χρήση ειδικού ανυψωτικού μηχανήματος/ζυγαριάς.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης αυτών των εργασιών, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες παρακολουθούν τη λειτουργία βασικών συσκευών και πιθανών παρεχόμενων, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες, καθώς εφαρμόζουν επίσης περιοριστικά μέτρα, αν ενδείκνυται με σκοπό την ασφαλή νοσηλεία του/της ασθενούς. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενδυναμώνονται να συμμετέχουν επικουρικά στην εκτέλεση επείγουσών νοσηλευτικών πράξεων (π.χ. ακινητοποίηση κατάγματος) και στην εφαρμογή πρώτων βοηθειών (π.χ. ΚΑΡΠΑ), αν παρουσιαστεί αντίστοιχη ανάγκη.

5.1.B • ΑΤΟΜΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Στον χώρο εργασίας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες εμπλέκονται σε εργασίες και δεξιότητες που αφορούν την ατομική υγιεινή και την καθαριότητα του/της ασθενούς, τόσο σε ασθενή με ικανοποιητικό επίπεδο συνείδησης που δύναται να συνεργαστεί, όσο και σε ασθενή που βρίσκεται σε μηχανική αναπνευστική υποστήριξη, χωρίς να μπορεί να επικοινωνήσει. Έτσι, προετοιμάζουν σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευ-

τή/-τρια όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό και λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ατομικής προστασίας, ώστε να εκτελέσουν διαδικασίες υγιεινής/καθαριότητας, όπως είναι το λούσιμο επί κλίνης και το χτένισμα του τριχωτού της κεφαλής, παρατηρώντας παράλληλα για πιθανές δερματικές αλλοιώσεις και έντονη τριχόπτωση.

Επίσης, αναλαμβάνουν φροντίδα μουστακιού και ξύρισμα άνδρα ασθενούς, ελέγχοντας για τυχόν αιμορραγία σε περίπτωση κοψίματος από το ξυραφάκι, ιδίως σε περιπτώσεις λήψης αντιπηκτικών φαρμάκων. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες είναι σε θέση να εμπεδώσουν τη θεωρητική και εργαστηριακή τους κατάρτιση αναφορικά με την ατομική υγιεινή και την καθαριότητα ασθενούς, σύμφωνα με τις βασικές αρχές φροντίδας και νοσηλείας ενός/μίας ασθενούς στη ΜΕΘ.

Για την πραγματοποίηση των εργασιών που αφορούν την ατομική υγιεινή και την καθαριότητα ασθενούς στη ΜΕΘ, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να φροντίζουν συστηματικά και με ιδιαίτερη προσοχή τη στοματική κοιλότητα, εκτελώντας τοπική καθαριότητα στην περιοχή της γλώσσας και βουρτσίζοντας τα δόντια. Επίσης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες συνεργάζονται και συνεπικουρούν τους/τις νοσηλευτές/-τριες της ΜΕΘ κατά την εκτέλεση λουτρού σώματος επί κλίνης, προσπαθώντας πάντα να ξεκινούν από τις καθαρότερες περιοχές, ενώ παράλληλα παρατηρούν, αναφέρουν και περιποιούνται πιθανές δερματικές αλλοιώσεις.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της τοπικής καθαριότητας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες εκτελούν κοπή των νυχιών και εφαρμόζουν ενυδατική κρέμα στα άνω και κάτω άκρα των ασθενών. Τέλος, φροντίζουν το περιβάλλον του/της ασθενούς στρώνοντας την κλίνη με καθαρά κλιννοσκεπάσματα, τοποθετώντας τον/την ασθενή σε άνετη θέση και τακτοποιώντας τα προσωπικά του/της αντικείμενα (γυαλιά, είδη καλλωπισμού), ενώ παράλληλα παραμένουν σε εγρήγορση ώστε να αντιμετωπίσουν τυχόν κλινική επιπλοκή κατά τη διάρκεια των προαναφερθέντων διαδικασιών καθαριότητας.

5.1.Γ • ΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

Στον χώρο εργασίας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες εμπλέκονται σε εργασίες τακτικής λήψης ζωτικών σημείων, όπως είναι η αρτηριακή πίεση, ο σφυγμός, η αναπνοή, η θερμοκρασία του σώματος και ο κορεσμός οξυγόνου. Η λήψη γίνεται με χρήση χειροκίνητων συσκευών, όπως είναι ένα πιεσόμετρο χειρός και ένα θερμόμετρο μασχάλης, αλλά και με αυτόματο τρόπο μέσω επεμβατικής παρακολούθησης, όπως για παράδειγμα η παρακολούθηση της αρτηριακής πίεσης μέσω αρτηριακής γραμμής. Έτσι, βασικό προαπαιτούμενο είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να γνωρίζουν τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό και να έχουν εξοικειωθεί με τη χρήση του, υπό την καθοδήγηση και τη συνεργασία του/της εκπαιδευτή/-τριας.

Κατά τη λήψη των ζωτικών σημείων που αφορούν και αντανakλούν την κατάσταση αντίστοιχων ζωτικών οργάνων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν πιθανές μεταβολές των τιμών εκτός των φυσιολογικών ορίων, έτσι

ώστε να το αναφέρουν άμεσα στον/στην εκπαιδευτή/-τρια, αλλά και στους/στις νοσηλευτές/-τριες της ΜΕΘ. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες είναι σε θέση να εμπεδώσουν τη θεωρητική και εργαστηριακή τους κατάρτιση αναφορικά με τη λήψη και καταγραφή των ζωτικών σημείων ασθενούς, σύμφωνα με τις βασικές αρχές της εντατικής νοσηλείας ενός/μίας ασθενούς στη ΜΕΘ.

Για την πραγματοποίηση των εργασιών που αφορούν τη λήψη ζωτικών σημείων ασθενούς στη ΜΕΘ, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να γνωρίζουν τα φυσιολογικά όρια ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες των ασθενών (π.χ. ηλικία, υποκείμενα νοσήματα, λήψη φαρμάκων κ.ά.), ώστε να δύνανται να αναγνωρίσουν επικίνδυνες μεταβολές. Συγκεκριμένα, παρακολουθούν την αρτηριακή πίεση για την αξιολόγηση της αιμοδυναμικής κατάστασης ενός/μίας ασθενούς, τον σφυγμό, παρατηρώντας ρυθμό, συχνότητα και ένταση του σφυγμού και τη θερμοκρασία του σώματος, αναγνωρίζοντας την υποθερμία και τον πυρετό. Επίσης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες παρακολουθούν το ρυθμό, τη συχνότητα και το βάθος των αναπνοών, καθώς και τον κορεσμό οξυγόνου.

Εφόσον εντοπίσουν σημάδια απειλητικά για την υγεία των ασθενών, παρέχουν πλήρη και ακριβή ενημέρωση, γραπτά ή/και προφορικά, στα αρμόδια πρόσωπα και παρακολουθούν την απόκριση του/της ασθενούς μετά την εφαρμογή μέτρων για την αντιμετώπιση των παθολογικών τιμών των ζωτικών σημείων.

5.1.Δ • ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΑΠΕΚΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΣΙΤΙΣΗΣ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Στον χώρο εργασίας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες εμπλέκονται σε εργασίες που αφορούν την παρακολούθηση και την υποστήριξη των λειτουργιών απέκκρισης, αλλά και σε διαδικασίες που σχετίζονται με τη σίτιση των ασθενών. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες συμμετέχουν ενεργά και υπό την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριάς τους, στον καθετηριασμό της ουροδόχου κύστεως, ενώ παρακολουθούν και καταγράφουν σε ειδικό έντυπο την ωριαία αποβολή ούρων. Η πραγματοποίηση των δεξιοτήτων αυτών απαιτεί γνώση των απαραίτητων υλικών καθετηριασμού και τήρηση άσηπτης τεχνικής κατά την εκτέλεση. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να είναι σε θέση να καταγράφουν και να υπολογίζουν το ισοζύγιο υγρών, το οποίο προέρχεται από υπολογισμό των προσλαμβανομένων και αποβαλλομένων υγρών, καθώς και να αναφέρουν στον/στην εκπαιδευτή/-τρια τυχόν απόκλιση από το φυσιολογικό.

Επιπλέον, γνωρίζουν και οργανώνουν το απαραίτητο υλικό για την πραγματοποίηση κένωσης του εντέρου, δεξιότητα την οποία δύνανται να πραγματοποιήσουν αυτόνομα ή με καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας, ενώ λαμβάνουν δείγμα για γενική και καλλιέργεια ούρων και κοπράνων με την ενδεδειγμένη τεχνική (άσηπτη τεχνική μη επαφής) και μεταφέρουν τα δείγματα στο εργαστήριο σύμφωνα με τις οδηγίες του/της προϊσταμένου/-ης ή του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλευτή/-τριας της ΜΕΘ.

Όσον αφορά τις λειτουργίες σίτισης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες είναι σε θέση να εμπεδώσουν τη θεωρητική και εργαστηριακή τους κατάρτιση αναφορικά με τις

δεξιότητες αυτές, σύμφωνα με τις βασικές αρχές εντατικής νοσηλείας ενός/μίας ασθενούς στη ΜΕΘ. Έτσι, βοηθούν τον/τη νοσηλευτή/-τρια ή τον/την ιατρό στην τοποθέτηση και αφαίρεση ρινογαστρικού καθετήρα, σιτίζουν τον/την ασθενή μέσω του ρινογαστρικού καθετήρα με ειδικά σκευάσματα τροφής, κατόπιν ιατρικής οδηγίας, παρακολουθώντας την απόκριση του/της ασθενούς, και καταγράφουν την απόκριση του/της ασθενούς μετά την αφαίρεση του ρινογαστρικού καθετήρα, παρατηρώντας αν ο/η ασθενής εμφανίσει ναυτία ή έμετο.

Εφόσον εντοπίσουν σημάδια απειλητικά για την υγεία των ασθενών, που αφορούν τις λειτουργίες απέκκρισης και σίτισης παρέχουν πλήρη και ακριβή ενημέρωση, γραπτά ή/και προφορικά, στα αρμόδια πρόσωπα.

5.1.E • ΠΡΟΛΗΨΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Στον χώρο εργασίας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες εκπαιδεύονται να δραστηριοποιούνται και να εμπλέκονται σε νοσηλευτικές εργασίες πάντοτε με γνώμονα τη μη διασπορά λοιμογόνων παραγόντων (μικρόβια, ιούς κ.ά.), ώστε να προλαμβάνονται οι ενδοноσοκομειακές λοιμώξεις. Οι πρώτες ενέργειες αφορούν την κατάλληλη χρήση του ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού και την εξοικείωση με το να ενδύονται και να απεκδύονται τον ιματισμό με ιδιαίτερη προσοχή και συγκέντρωση. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες είναι σε θέση να βοηθούν συναδέλφους/-ισσες και συνεργάτες/-τριες να φορέσουν όλα τα απαραίτητα ενδύματα (υφασμάτινη μπλούζα, μάσκα, σκούφο κ.ά.) σε περίπτωση πραγματοποίησης επεμβατικής πράξης στον/στην ασθενή.

Για την πραγματοποίηση των εργασιών που αφορούν την προετοιμασία του υλικού και του εξοπλισμού για τη διενέργεια άσηπτης πράξης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να συμμετέχουν επικουρικά, φροντίζοντας να τηρηθούν όλες οι αρχές ασηψίας κατά την εκτέλεση της πράξης. Σε συνεργασία με τον/την υπεύθυνο/-η εκπαιδευτή/-τρια, παρακολουθούν προσεκτικά τη διενέργεια τέτοιων πράξεων και αναφέρουν τυχόν λάθος στην άσηπτη τεχνική, ώστε να προληφθεί η ενδοноσοκομειακή λοίμωξη. Επίσης, φροντίζουν επιμελώς την υγιεινή των χεριών τους με συχνό πλύσιμο με σαπούνι και νερό, καθώς και με αντισηπτικό διάλυμα.

Επιπλέον, κατά την ολοκλήρωση επεμβατικών και λοιπών πράξεων, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες επιμελούνται την καθαριότητα των εργαλείων με ειδικά προϊόντα πριν από την αποστείρωση, απομακρύνοντας ορατές ρυπαρότητες, υπολείμματα ιστών, αίματος ή ξένων σωμάτων και συσκευάζουν τα υλικά για να σταλούν στην Κεντρική Αποστείρωση του νοσοκομείου. Τέλος, ελέγχουν τη λειτουργία των εργαλείων που χρησιμοποιούνται σε επεμβατικές πράξεις και ταξινομούν τα εργαλεία, τις συσκευές, τον ιματισμό, το φαρμακευτικό υλικό και τα διάφορα αναλώσιμα σε αποθηκευτικούς χώρους εντός ή εκτός ΜΕΘ.

5.1.ΣΤ • ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΤΑΚΛΙΣΕΩΝ

Στον χώρο εργασίας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ενδυναμώνονται να πραγματοποιούν τη νοσηλευτική τους φροντίδα με τρόπο που να προάγει την πρόληψη των ελκών πίεσης (κατακλίσεων). Στο πλαίσιο αυτό, παρατηρούν σχολαστικά και συστηματικά το δέρμα του/της ασθενούς, τουλάχιστον τρεις φορές την ημέρα, ελέγχοντας για δερματικές αλλοιώσεις, καθώς επίσης και φροντίζουν να εναλλάσσουν τη θέση του/της ασθενούς στην κλίνη κάθε δύο ώρες και να μετατοπίζουν το βάρος του σώματός του/της με ανάλογες κινήσεις του κρεβατιού.

Επίσης, εξοικειώνονται στο να χρησιμοποιούν ειδικές επιφάνειες στήριξης (μαξιλάρια, στρώματα) του/της ασθενούς για να μειώνεται ή να εξαλείφεται η πίεση που ασκεί το βάρος του σώματος του/της ασθενούς στο δέρμα και στους υποδόριους ιστούς όταν πιέζεται στην επιφάνεια του κρεβατιού, ενώ παρατηρούν αν οι περιδέσεις και οι επίδεσμοι είναι κατάλληλα τοποθετημένα και εφαρμοσμένα.

Για την πραγματοποίηση των εργασιών που αφορούν την πρόληψη εμφάνισης κατακλίσεων, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να αποφεύγουν την υπερβολική υγρασία (απώλεια ούρων, κοπράνων, εκκρίσεις τραύματος, ιδρώτας) και να διατηρούν τα σεντόνια στεγνά και χωρίς πτυχώσεις. Επιπλέον, κατά τη διενέργεια της σωματικής υγιεινής του/της ασθενούς στη ΜΕΘ (λούσιμο και λουτρό επί κλίνης), οι εκπαιδευόμενοι/-ες καθαρίζουν επιμελώς το δέρμα με μέτριας θερμοκρασίας νερό και ουδέτερο σαπούνι για αποφυγή ξηροδερμίας και εφαρμόζουν κρέμα, γαλάκτωμα ή λοσιόν ενυδάτωσης μία φορά την ημέρα και ύστερα από κάθε καθαρισμό του δέρματος.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες φροντίζουν να αναφέρουν στον/στην υπεύθυνο/-η εκπαιδευτή/-τρια τους οποιαδήποτε δερματική αλλοίωση στο σώμα του/της ασθενούς, παρατηρήσουν και συμμετέχουν επικουρικά στον σχεδιασμό της αντίστοιχης νοσηλευτικής φροντίδας, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της νοσηλευτικής διεργασίας.

5.1.Ζ • ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ

Στον χώρο εργασίας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, ύστερα από συνεννόηση και κατόπιν σχετικής οδηγίας από τον/την υπεύθυνο/-η εκπαιδευτή/-τρια, εμπλέκονται σε εργασίες προεγχειρητικής προετοιμασίας ενός/μίας νέου/-ας ασθενούς στον χώρο της ΜΕΘ, αφού πρωτίστως έχει εξασφαλιστεί ότι διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις για να το πραγματοποιήσουν. Οι πρώτες ενέργειες αφορούν τον καθαρισμό του δέρματος της εγχειρητικής περιοχής και το ξύρισμα γύρω από το εγχειρητικό πεδίο. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες είναι σε θέση να εμπεδώσουν τη θεωρητική και εργαστηριακή τους κατάρτιση αναφορικά με τον χειρισμό των ασθενών ως υποκείμενων κατά τη διάρκεια της προεγχειρητικής προετοιμασίας του/της ασθενούς στη ΜΕΘ.

Για την πραγματοποίηση των εργασιών που αφορούν την προεγχειρητική προετοιμασία, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να συμμετέχουν στο ολόσωμο λου-

τρό καθαριότητας με τη χρήση αντισηπτικού διαλύματος και να προετοιμάζουν το έντερο του/της ασθενούς με χορήγηση καθαρτικού υποκλυσμού την παραμονή της χειρουργικής επέμβασης και να το επαναλαμβάνουν, αν απαιτηθεί, ανάλογα με την πολιτική της ΜΕΘ. Επίσης, συνεργάζονται με το νοσηλευτικό προσωπικό του τμήματος, ώστε να ενδυθεί καταλλήλως ο/η ασθενής και βοηθούν στη μεταφορά του/της ασθενούς από την κλίνη στο φορείο.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της μετεγχειρητικής εντατικής παρακολούθησης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες παρακολουθούν τη λειτουργία βασικών συσκευών και πιθανών παροχετεύσεων, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες, καθώς εφαρμόζουν επίσης αντιθρομβωτικές κάλτσες για την πρόληψη της ανάπτυξης θρόμβων αίματος και προς αποφυγή επικίνδυνων μετεγχειρητικών επιπλοκών (π.χ. πνευμονική εμβολή). Επίσης, κατά τη διάρκεια της μετεγχειρητικής παρακολούθησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παρατηρούν τις ζωτικές ενδείξεις και αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά πιθανούς μετεγχειρητικούς πόνους, πάντα υπό την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας τους και σε συνεργασία με τους/τις νοσηλευτές/-τριες του τμήματος. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενδυναμώνονται να συμμετέχουν επικουρικά στην εκτέλεση επείγουσών νοσηλευτικών πράξεων (π.χ. αντιμετώπιση αιμορραγίας) και στην εφαρμογή πρώτων βοηθειών (π.χ. ΚΑΡΠΑ), αν παρουσιαστεί αντίστοιχη ανάγκη.

5.1.Η • ΠΑΡΟΧΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΝΕΚΡΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Στον χώρο εργασίας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες εκπαιδεύονται και ενδυναμώνονται από τον/την υπεύθυνο/-η εκπαιδευτή/-τρια, ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της φροντίδας του σώματος ενός/μίας νεκρού/-ης ασθενούς, στον χώρο της ΜΕΘ. Οι πρώτες ενέργειες αφορούν τη διακριτική απομάκρυνση των συνοδών/συγγενών, με τρόπο που να αποδεικνύεται ο σεβασμός στον θρήνο που αυτοί βιώνουν. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες είναι σε θέση να σέβονται όλες τις θρησκευτικές ή πολιτιστικές/πολιτισμικές πεποιθήσεις και να τηρούν τις επιθυμίες ή τις προτιμήσεις των συγγενών για τη μεταθανάτια φροντίδα.

Για την πραγματοποίηση των εργασιών που αφορούν την παροχή φροντίδας νεκρού σώματος στη ΜΕΘ, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να αντιμετωπίζουν τη σορό με απόλυτο σεβασμό και προσοχή καθ' όλη τη διάρκεια των διαδικασιών, τηρώντας τις ηθικές αρχές και τη δεοντολογία της νοσηλευτικής επιστήμης. Επίσης, στο πλαίσιο της διατήρησης της υγείας και ασφάλειας, αποτελεί πρώτη προτεραιότητα η διαχείριση των νεκρών σωμάτων με αυστηρή τήρηση των μέτρων ατομικής προστασίας, με στόχο την ελαχιστοποίηση της πιθανότητας μετάδοσης λοιμώδους νοσήματος και η ειδοποίηση του/της τραυματιοφορέα για τη διακριτική μεταφορά του/της νεκρού/-ής στον νεκροθάλαμο.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης των εργασιών φροντίδας ενός νεκρού σώματος, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες συμμετέχουν επικουρικά στην ενημέρωση

των οικείων προσώπων αναφορικά με τα προσωπικά αντικείμενα του/της αποθανόντος/-ούσας και τη διαδικασία παραλαβής τους και παραπέμπουν την οικογένεια στον/στην ιατρό για την ολοκλήρωση των γραφειοκρατικών διαδικασιών και την παραλαβή του πιστοποιητικού θανάτου και φροντίζουν να λάβουν ψυχολογική υποστήριξη οι συγγενείς από ειδικό προσωπικό (ψυχολόγο, κοινωνικό/-ή λειτουργό), για τη διαχείριση του πένθους τους.

Τέλος, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες μεριμνούν για τον καθαρισμό και την απολύμανση της κλίνης και του θαλάμου, μετά την απομάκρυνση του/της νεκρού/-ής, ώστε να μπορούν να υποδεχθούν νέο/-α ασθενή.

5.2 • Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης απαιτείται συνέργεια των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας και συνεργασία του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκεται στη μαθησιακή διαδικασία και που περιλαμβάνει τον/την εργοδότη/-τρια που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης, τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας, τους/τις εργαζόμενους/-ες στην επιχείρηση, καθώς και τον/την εκπαιδευτή/-τρια και τον/την επόπτη/-τρια από την πλευρά της εκπαιδευτικής δομής. Η εν λόγω συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβάθμιση της ποιότητας του τρόπου εφαρμογής της πρακτικής άσκησης και για την πραγμάτωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της ειδικότητας.

Στο πλαίσιο της μάθησης στον χώρο εργασίας, ο/η ασκούμενος/-η έρχεται σε επαφή με πραγματικά εργασιακά περιβάλλοντα, ασκείται σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες και συνεργάζεται με επαγγελματίες της ειδικότητας ή άλλων ειδικοτήτων που εργάζονται στην ίδια επιχείρηση. Για τον λόγο αυτό η ύπαρξη κουλτούρας μάθησης αποτελεί προαπαιτούμενο για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Αναλυτικότερα, κομβικός είναι ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης ο/η οποίος/-α καλείται να λειτουργήσει ως μέντορας, να υποστηρίξει τον/την εκπαιδευόμενο/-η στη διερεύνηση των επαγγελματικών του/της στόχων, να ενθαρρύνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων, να εμπλέκει σε νέες εμπειρίες και να εισάγει στον κόσμο της πραγματικής εργασίας αποτελώντας επαγγελματικό πρότυπο. Επομένως, καλείται να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και ασφάλειας που παρέχει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η τη δυνατότητα δοκιμής και λάθους, ενθαρρύνοντας την ατομική πρωτοβουλία. Απαραίτητα μεθοδολογικά βήματα από την πλευρά του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης για την ομαλή ένταξη των εκπαιδευομένων στο εργασιακό περιβάλλον και την προώθηση της συνεργασίας με το υφιστάμενο προσωπικό της επιχείρησης είναι η περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο προσανατολισμός στο έργο (onboarding) και η εναλλαγή εργασιακών θέσεων.

Ειδικότερα, ως προς την περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο/η εκπαιδευτής/-τρια καλείται να λάβει υπόψη τη συνοπτική περιγραφή της ειδικότητας και τις

αρμοδιότητες/καθήκοντα όπως αποτυπώνονται στον οδηγό κατάρτισης, γεγονός που προϋποθέτει τη συνεργασία με την εκπαιδευτική δομή. Καλείται να τροφοδοτήσει τους/τις ασκούμενους/-ες με τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την εκτελούμενη εργασία, τις ευθύνες, τις δεξιότητες και την εκπαίδευση που απαιτείται, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες γίνεται η εργασία και τις σχέσεις της με άλλες εργασίες.

Παράλληλα, απαραίτητος κρίνεται και ο προσανατολισμός στο έργο με στόχο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται, να λάβουν υπόψη τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, να γνωρίσουν το προσωπικό της και να αναπτύξουν το αίσθημα του ανήκειν. Στο πλαίσιο του προσανατολισμού οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ιστορία της επιχείρησης, την πολιτική της, τα προϊόντα ή υπηρεσίες, την κτιριακή υποδομή, τη γενική δομή, τους κανόνες συμπεριφοράς, την πολιτική προαγωγών, τα συστήματα αξιολόγησης κ.λπ.

Τέλος, προτείνεται η εναλλαγή των εργασιακών θέσεων (job rotation) κατά την οποία ο/η εκπαιδευόμενος/-η περνάει διαδοχικά από όλες τις συναφείς ή συσχετιζόμενες θέσεις εργασίας μέχρι να ασκηθεί σε όλο τον κύκλο της εργασίας. Η συγκεκριμένη πρακτική μειώνει τη μονοτονία, την κούραση και κατά συνέπεια τα σφάλματα, ενώ αυξάνει την απόδοση και την ικανοποίηση. Ωστόσο δεν συνιστάται για τις ειδικότητες που απαιτούν υψηλή ειδίκευση, καθώς απαιτείται χρόνος, και επομένως ο/η εκπαιδευτής/-τρια πρέπει να λάβει υπόψη το εξάμηνο υλοποίησης της πρακτικής άσκησης. Τέλος, το μικρό μέγεθος της επιχείρησης μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στην εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής.

Βιβλιογραφία

A | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Adam, S., Osborne, S. & Welch, J. (2021). *Εντατική Νοσηλευτική. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Ακύρου, Δ. Β. (2009). *Εγχειρίδιο καρδιολογικής νοσηλευτικής* (4η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Alligood, M.-R. (2015). *Νοσηλευτικές θεωρίες: Το έργο διεθνών ερευνητών*. Αθήνα-Λευκωσία: Εκδόσεις Πασχαλίδη-Broken Hill Publishers.

Ανθόπουλος, Π. Λ., Ανθόπουλος, Λ. Π. & Φεστερίδου, Χ. (2010). *Εγχειρίδιο καρδιολογίας του νοσηλευτή: Με έμφαση στην ολιστική φροντίδα και την πρόληψη*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Αργυρίου, Γ. & Λάζος, Γ. (επιμ.). (2019). *Νοσηλευτικές διαδικασίες στη μονάδα εντατικής θεραπείας*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Ασκητοπούλου, Ε. & Παπαϊωάννου, Α. (2015). *Εγχειρίδιο Αναισθησιολογίας & Περιεγχειρητικής Φροντίδας* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Διαθέσιμο στο: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-633>

Ayliffe, G. A. J., Babb, J. R. & Taylor, L. J. (2002). *Νοσοκομειακές λοιμώξεις: Αρχές και πρόληψη*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.

Baird, M.-S., Keen, J. & Swearingen, P. L. (2011). *Επείγουσα νοσηλευτική-MEO: Νοσηλευτικές παρεμβάσεις και συνεργατική αντιμετώπιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Butterworth, J. F., Mackey, D. C. & Wasnick, J. D. (2018). *Morgan και Mikhail. Κλινική Αναισθησιολογία* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Βιβιλάκη, Β. (2015). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη και τη φροντίδα υγείας*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.

- Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική – Α. Θεωρία – Εργαστήριο – Β΄ & Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Γιαννόγλου, Γ. (1999). *Μετεκπαιδευτικά μαθήματα καρδιολογίας 1998-1999*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Candy, D., Davies, G. & Ross, E. (2002). *Κλινική Παιδιατρική και Υγεία Παιδιού*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Δαδινόπουλου-Πετρακάκου, Κ. (2000). *Χειρουργική και εγχειρητική νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
- DeWit, S. C. (2013). *Βασικές αρχές και δεξιότητες της νοσηλευτικής φροντίδας*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
- Dressler, D. K. (2001). *Νοσηλευτική καρδιαγγειακής μονάδας εντατικής θεραπείας* (μτφρ. Ν. Καραχάλιος). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων. (2007). *Εθνικό συνταγολόγιο 2007*. Αθήνα: ΕΟΦ.
- Ελισάφ, Μ. (2013). *Διαταραχές της οξεοβασικής ισορροπίας και των ηλεκτρολυτών. Από τη θεωρία στην κλινική πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Ζαχαριάς, Β. (2005). *Νομοθεσία για την Ψυχική Υγεία και Ανθρώπινα Δικαιώματα* (μτφρ. Γιώργος Πασαντωνόπουλος). Αθήνα: Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας.
- Ζυγά, Σ. (2010). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
- Gilroy, A. M. (2020). *Ανατομία του Ανθρώπου*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Greenstein, B. & Gould, D. (2016). *Trounce Κλινική Φαρμακολογία για Νοσηλευτές*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Gupta S., Holloway, D. & Kubba, A. (2010). *Oxford: Εγχειρίδιο γυναικολογικής νοσηλευτικής φροντίδας*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
- Hannigan, B. & Coffey, M. (2012). *Κοινωνική νοσηλευτική ψυχικής υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.

Hogan, M.-A. (2011). *Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας. Ανασκοπήσεις και αιτιολογήσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.

Καλοκαιρινού-Αναγνωστοπούλου, Α. (2011). *Διαπολιτισμική νοσηλευτική και πολιτισμική επάρκεια για τους επαγγελματίες υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.

Καλοφυσούδης, Ι. (2000). *Μονάδες εντατικής θεραπείας: Νοσηλευτικά πρωτόκολλα και διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Λίτσα.

Κατρίτση, Ε., Κελέκη, Δ. & Κούβελα, Θ. (2013). *Στοιχεία ανατομίας. Στοιχεία φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ίδρυμα Ευγενίδου.

Keir, L., Wise, B. A. & Krebs, C. (1998). *Ιατρική και νοσηλευτική δεοντολογία* (μτφρ. Μαρία Ταλαντοπούλου). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

Kibble, J. D. & Halsey, C. R. (2018). *Συνοπτική Φυσιολογία του Ανθρώπου*. Αθήνα-Λευκωσία: Εκδόσεις Πασχαλίδη-Broken Hill Publishers.

Λαγός, Π. & Αντωνιάδης, Σ. (επιμ.). (1995). *Βασική παιδιατρική* (3η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.

LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική Κριτική Σκέψη κατά τη Φροντίδα του Ασθενούς* (τόμοι 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.

Lowdermilk, D. L., Perry, S. E. & Cashion, K. (2013). *Νοσηλευτική Μητρότητας* (μτφρ. Α. Λυκερίδου). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.

Lynn, P. (2011). *Κλινικές νοσηλευτικές δεξιότητες και νοσηλευτική διεργασία* (μτφρ. Π. Διαμαντόπουλος, Ε. Κάλφα, Ε. Καμπά). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.

Mattle, H. & Mumenthaler, M. (2020). *Νευρολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Μαρβάκη, Χ., Κοτανίδου, Α. & Καλογιάννη, Α. (2012). *Επείγουσα Νοσηλευτική: Επίτομο* (3η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Ίων.

Mcfarland, M. & Wehbe-Alamah, H. (2020). *Leininger's Διαπολιτισμική Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

- McKinney, S. E., James, R. S., Murray, S. S., Nelson, A. K. & Ashwill, W. J. (2020). *Παιδιατρική Νοσηλευτική-Θεμελιώδεις Αρχές της Φροντίδας Υγείας του Παιδιού*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Μιτάκης, Μ. & Παπανικήτας, Α. (2006). *Αντιμετωπίζοντας τις αλληλεπιδράσεις του φαρμάκου*. Αθήνα: Εκδόσεις Φαρμακευτικός Κόσμος.
- Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (επιμ.). (2013). *Βασικές, ανώτερες και εξειδικευμένες νοσηλευτικές δεξιότητες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτη.
- Μπελτέ, Ο.-Α. (2015). *Φαρμακευτική Τεχνολογία Ι & ΙΙ. Μαθήματα για βοηθούς φαρμακείου*. Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Διαθέσιμο στο: https://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4560/24-0550-01_Farmakeutiki_Technologia-I-kai-II_B-G-EPAL_Vivlio-Mathiti/
- Μπελτέ, Ο.-Α. (2015). *Συνταγολογία, Νομοθεσία, Βιβλία φαρμακείου. Εγχειρίδιο βοηθών φαρμακείου*. Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Διαθέσιμο στο: https://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4558/24-0638-01_V2_Syntagologia-Nomothesia-Vivlia-Farmakeiou_B-EPAL_Vivlio-Mathiti/
- Moore, K. L., Dalley, A. F. & Agur, A. M. R. (2016). *Κλινική Ανατομία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
- N. 2716/1999 (ΦΕΚ 96/Α/17-5-1999), «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών ψυχικής υγείας και άλλες διατάξεις».
- Οδηγός Φαρμάκων Γαληνός. Διαθέσιμο στο: <https://www.galinos.gr>
- Ο'Reilly, B., Bottomley, C. & Rymer, J. (2014). *Μαιευτική και Γυναικολογία. Εγχειρίδιο (2η έκδ.)*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Osborn, K., Wraa, C., Watson, A. & Holleran, R. (2011/2013). *Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική* (τ. 1-2). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
- Page, C. P., Curtis, M. J., Sutter, M. C., Walker, M. J. A. & Hoffman, B. B. (2000). *Φαρμακολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.
- Paradopoulos, I., Καλοκαιρινού, Α., Κούτα, Χ. (2011). *Διαπολιτισμική Νοσηλευτική και Πολιτισμική Επάρκεια για Επαγγελματίες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.

- Πανεπιστημιακό ΓΝΗ-ΓΝ «Βενιζέλειο». (2018). *Κανονισμός λειτουργίας χειρουργείου ΓΝ «Βενιζέλειο»* [PDF]. 7η Υγειονομική Περιφέρεια Κρήτης. Διαθέσιμο στο: <https://www.venizeleio.gr/wp-content/uploads/2018/07/%CE%9D%CE%AD%CE%BF%CF%82-%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82-%CE%A7%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85.pdf>
- Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2013). *Βασική Νοσηλευτική. Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρια.
- Παπαγεωργίου, Δ., Κηπουργός, Γ. & Μπακάλης, Β. (2024). *Οδηγός Κατάρτισης: Ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Μονάδων Εντατικής Θεραπείας»*. Γενική Γραμματεία ΕΕΚ & ΔΒΜ. Κωδικός: 27-00-14-1.
- Peate, I. (2020). *Παθολογική-χειρουργική νοσηλευτική με μια ματιά*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Ραγιά, Α. Χ. (2009). *Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας: Ψυχιατρική Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Rector, C. (2020). *Κοινωνική Νοσηλευτική. Εισαγωγή στη φροντίδα υγείας στην κοινότητα*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Ρούπα-Δαριβάκη, Ζ., Τσίκος, Ν. & Χατζηπέτρου, Μ. (χ.χ.). *Νοσηλευτική II – Γ' ΕΠΑ.Λ.* Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Διαθέσιμο στο: https://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/5274/24-0231-02_Nosileutiki-B_G-EPAL_Vivlio-Mathiti/
- Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2008). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική – Νοσηλευτικές διαδικασίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
- Σαρρής, Μ. (2001). *Κοινωνιολογία της υγείας και ποιότητα ζωής*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Σπυρόπουλος, Κ. Β. (2015). *Η ερμηνεία των διαταραχών της οξεοβασικής ισορροπίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Συλλογικό Έργο. (2020). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη και τη φροντίδα υγείας* (2η έκδ.). Αθήνα: Vasiliadis Medical Books.

- Shapiro, P. J. (2001). *Μαιευτική και Γυναικολογική Νοσηλευτική* (μτφρ. Ασπασία Σιορφάνε, Γιώργος Καραχάλιος). Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Silverthorn, D. U. (2018). *Φυσιολογία του ανθρώπου* (μτφρ. Μ. Κωνσταντοπούλου, Στ. Κουναλάκης). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Smith, G. (2017). *Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας με μια ματιά*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Sweet, V. (2021). *Επείγουσα Νοσηλευτική – Core Curriculum*. Αθήνα: Broken Hill Publishers.
- Τεσσαρομάτη, Χ., Ξενίας, Π. & Λαμπροπούλου, Α. (χ.χ.). *Φαρμακολογία Β΄ – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Αθήνα: ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Διαθέσιμο στο: https://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4370/24-0279-02_Farmakologia_B-EPAL/
- Tortora, G. J., Funke, B. R. & Case, C. L. (2017). *Εισαγωγή στη Μικροβιολογία* (μτφρ. Ν. Σπανάκης). Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Τσούσκας, Λ. Ι. (2007). *Επείγουσα νοσηλευτική φροντίδα, Πρώτες βοήθειες*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και Κλινικές Δεξιότητες στη Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Φραγκιαδάκη, Ε. Κ. (2011). *Κεντρικοί φλεβικοί καθετήρες, λοιμώξεις και μέτρα πρόληψης*. Αθήνα: Εκδόσεις Οσελότος.
- Urden, L. D., Stacy, K. M. & Lough, M. E. (2018). *Προτεραιότητες στην εντατική νοσηλευτική φροντίδα υγείας*. Λευκωσία: Broken Hill Publishers.
- Werder, H. & Shields, L. (2016). *Περιεγχειρητική Νοσηλευτική* (μτφρ. Αλέκα Λιαχοπούλου). Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδη.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Rizzo, D. C. (2015). *Fundamentals of anatomy and physiology* (4th edition). Boston/MA: Cengage Learning.

B | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων

- Βαρβιτσιώτη, Ρ., Γούλας, Χρ., Θεοδωρή, Ελ. Καρατράσσογλου, Ιάκ., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ. & Νάτσης, Π. (2022). *Πρότυπος οδηγός κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
- Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Ανάπτυξη οριζόντιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας/Εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
- Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπο εκπαιδευτικό εγχειρίδιο*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
- Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπη τράπεζα θεμάτων*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2020). *Οδηγοί σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2026 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>
- Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα Δεδομένα, Προτεραιότητες και Προκλήσεις*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.
- Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ* [Εσωτερική έκδοση]. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας.
- Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός Ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Αθήνα: ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ.
- ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. (2021). *Νέα βίντεο παρουσίασης επαγγελμαμάτων* [Video]. Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/>

- Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia_EP_Ebook.pdf
- Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η Εκπαιδευτική Διεργασία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Cedefop. (2014). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Cedefop. (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms* (2nd edition). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cedefop. (2018). *Skills forecast, trends and challenges to 2030*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Ανακτήθηκε από: <https://doi.org/10.2801/4492>
- Kopnov, V. A., Shmurygina, O., Shchipanova, D., Dremina, M. A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). "Functional Analysis and Functional Maps of Qualifications in ECVET Context", in: *The Education and Science Journal*, 20(6), pp. 90-117. Διαθέσιμο σε: https://www.researchgate.net/publication/326242379_Functional_Analysis_and_Functional_Maps_of_Qualifications_in_ECVET_Context
- Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking Vocational Education and Training Standards and Employment Requirements: An International Manual*. European Training Foundation. Ανακτήθηκε στις 9 Ιουνίου 2020 από: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAET.pdf
- Μπουραντάς, Δ. Κ. (2002). *Μάνατζμεντ, Θεωρητικό υπόβαθρο, Σύγχρονες Πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Psifidou, I. (2009). "What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers", in: *7th International Conference "Comparative Education and Teacher Training"* (June 29-July 3, 2009), vol. 7, pp. 183-188. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services.

Γ | Σχετική εθνική νομοθεσία

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2006/962/ΕΚ). Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2018/C 189/01). Ανακτήθηκε 15 Μαρτίου 2022 από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=PL)

ΦΕΚ 1245/Β/11-04-2017. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ1/54877/2017.
Τροποποίηση του Κανονισμού Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ).

ΦΕΚ 1807/Β/2-7-2014. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 5954/2014. *Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που Υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ).*

ΦΕΚ 2440/Β/18-7-2017. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ1/118932/2017.
Ρύθμιση Θεμάτων Επιδότησης και Ασφάλισης της Μαθητείας των Σπουδαστών των Δημόσιων και Ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ).

ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020. Νόμος υπ' αριθμ. 4763/2020. *Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις.*

ΦΕΚ 3520/Β/19-9-2019. Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 40331/Δ1.13521/2019.
*Επανακαθορισμός Όρων Ηλεκτρονικής Υποβολής Εντύπων Αρμοδιότητας
Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ) και Οργανισμού Απασχολήσεως
Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ).*

ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. *Πρακτική
άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας
Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.*

ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3.
Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας.

ΦΕΚ 566/Β/8-5-2006. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 110998/8-5-2006.
Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ

Συντακτική ομάδα

Ρένα Βαρβιτσιώτη

Ελένη Θεοδωρή

Κωνσταντίνος Μαρκίδης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Επιμέλεια σύνταξης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο συντάχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK)» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5069281 μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-Ε.Κ.Τ.).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

